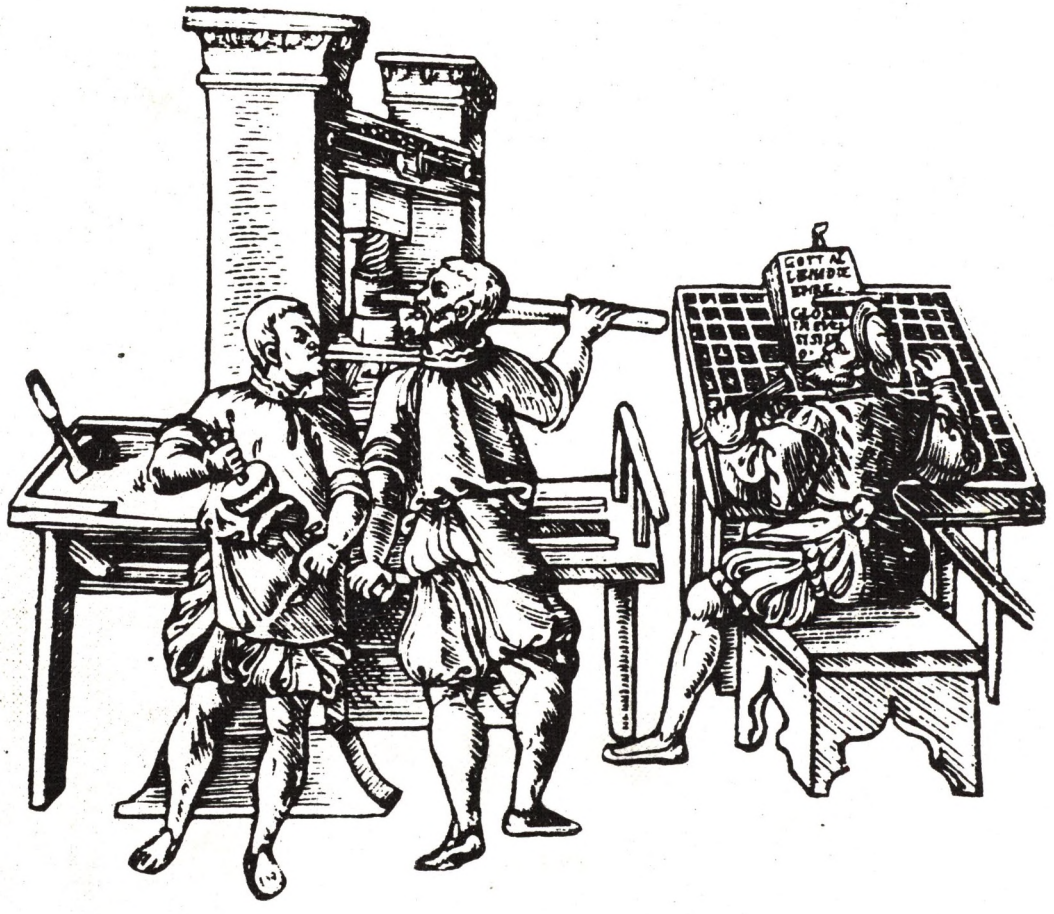

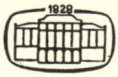
1828

SZÁNTÓ TIBOR

A SZÉP MAGYAR KÖNYV 1473/1973

AZ ÖTSZÁZ ÉVES
MAGYAR KÖNYVMŰVÉSZET
KÉPESKÖNYVE

AKADÉMIAI KIADÓ
BUDAPEST / 1974

LEKTORÁLTA KLANICZAY TIBOR ÉS HOLL BÉLA

ISBN 963 05 0310 7
© AKADÉMIAI KIADÓ (BUDAPEST / 1974) SZÁNTÓ TIBOR
PRINTED IN HUNGARY

DEVECSERI GÁBOR / MI A SZÉP KÖNYV?

/SZÁNTÓ TIBORNAK/

Ha felszólítanának, jó barátom:
– Mi hát a szép könyv? Mondd meg, – így felelnél,
tétován ingatva fejed:
– Én nem tudom; szakértő nem vagyok,
csak élvezem, ha nemcsak az, amit elmond
gyönyörű, de ruhája is.
– Ruhája?
Nem inkább bőre?
– Jól beszélsz.
– De mondd:
nem húsa inkább? Nem eleven húsa?
Vagy másnak érzed? – Nem, maradhatunk
akár ennél is. – Jó. S nem gondolod,
hogy része volna leglelkében is?
De bizony hogy van; már akár belátod,
akár nem. – Nem belátom – látom is.
De túl sokat kérdeztél, most felelj te.
A szövegnek már megvan teste-lelke,
mielőtt még kinyomnák és beköténék.
Megkettőződik tán, ha könyvbe tér?
— Meg ám, barátom! Mint te magad is
tapasztaltad nem egyszer. Múzeumban
üveg mögött, vagy éppen tenkezedben
tartott kódexek lapjain csodálva
egy-egy betű hídján ülő királyt,
ágaskodó nagy címer-állatok
csoportját, vagy a V *két szarva közt*
s az U *völgyében bájjal meghúzódó*

egész városkát, templommal, homályos
barát-cellával, melynek ablakában
a másoló barát örvendezik,
hogy nagy művének, a szent másolásnak
diadalmas végéhez ér hamar,
de elszégyeli magát, hiúságát
meggyónni készül a rend főnökéhez;
s útközben, hogy ne csak vékonyka vétek
terhét vigye, hogy érdemes legyen
gyónásra lelke állapotja, még jól
megszemléli egy térdelő menyecske
dalmahodó, vágykeltő tomporát.
Be tudnál lépni amaz U-*ban,* V-*be,*
hogy ismerős betűk között bolyongva,
szöveg s anyag és alak közt a könyvnek
egységes-egy leglelkével találkozz.
Mert az a fontos, barátom, s emennél
nincs fontosabb – hogy lègyen mindig egy
a könyv, hogy úgy készüljön bármi is
szövetkezik a lapjain, kötésén:
díszes betük, kép, ábra, lapszegély,
és így tovább – ha mind egyszerre készült,
vegye is át egymás lélegzetét,
előbb, semmint a könyvben egyesül.
S ha mégsem, akkor később is beléphet
egy s más elem a tiszta összhatásba
és az magába issza. Mulatok,
valahányszor egy szép könyvemre nézek
s lapozgatom – Plautus komédiáit.
Parányi könyv ez, oly remek betűkkel
s nyomással, hogy talpán ember legyen,
ki MOST *ilyen tartósat vágyna nyomni*

vékonyan s erősen, gyönyörködtetően,
oly tisztán, mit képzelni el se bir
szinte az ember:
pompás Elsevir;
a kelte 1660, és
szikrázó szép az egykorú kötés,
sötétlő barna és mégis világít,
bordás és úgy simul rá, gondosan
elkészítetten, hogy nem rázza ki
belőle Plautus szövegét akárki,
még az ítéletnapkor sem, soha.
És bent az első oldalon s borító-
lapjának belső oldalán, szelíden
sorakoznak az egyes hajdani
tulajdonosok: beleírta mindjök
a nevét és a dátumot. Mulathatsz
te is velem: mert oly különbözőek
az egymástól oly messze dátumok
külsőleg is, és egymástól elütnek
a beírások; aki ezerhétszáz
tavaszán birtokolta ezt
a kis könyvet, már büszkélkedhetett
avval, hogy lám, mily RÉGI *könyve van,*
s ím ő is régi lett, a cifra sorhoz
fölzárkozott – e cifraság ma már
egyszerűség – az örök változás
Plautus-nyujtotta hálóba-fogója.
Hát beleírtam én is a nevem,
S ha ránézek, RÉGRŐL *emlékezem:*
ifjuság, rétek, egyetemi évek
s a gyönyörűség, hogy Plautus enyém lett;
nem ám a könyv csak, ez a könnyü könyv,

mely könnyü könyv könnyen könnyeztetõ is
és verhetetlenül nevettetõ,
de hogy úgy pattan belõle elõ
az ember Plautus, latin remekíró,
ki most lám: egy remekműben lakik
méltón magához; tanítványom adta
s most ezentúl tanulom belõle
a szöveg lelkét, melynek teste õ lett,
e tenyeremben elférõ kötetke. . .
. . . . . .

A KÖNYVMŰVÉSZETRŐL

A szabadság, a szépség, a humanizmus, a tudomány eszméit örökítő könyv, e kivételes értékű használati tárgy formai változásainak fél évezredes hazai szépségeit tárja e mű a szemlélő, az olvasó elé.

Alkotói: öt évszázad tipográfusai, költői, írói, tudósai, illusztrátorai, könyvkiadói. Tevékenységük nyomán a magyar könyvek tartalmi és formai változásai híven tükrözik népünk gazdasági, politikai és kulturális küzdelmeinek, sorsának változásait.

Könyveink e fél évezred során – a formai szépség vonatkozásában – nem versenyezhettek a nagyobb európai népek könyvművészetével, de voltak olyan évtizedek, amikor a magyar könyvművészet mégis a legjobb színvonalon vált európaivá.

A képzőművészettel és az „egyedi" iparművészettel ellentétben, ahol a műalkotás témáját, tartalmát, formáját és technikáját rendszerint maga a művész határozza meg, a könyvművészetben a tipográfus alkotó befolyása csupán a nyomdatermékek formájára korlátozódik. Ez abból következik, hogy a könyvtervezőnek a költészet, az irodalom, a tudomány leírt eredményeit – a tartalomhoz méltó és azzal összehangolt formában – kell nyomdai munkatársaival együttműködve megsokszoroznia. Formaalkotó tevékenysége során meglevő, adott elemek, korlátozott típusú anyagok felhasználására kényszerül.

Formaalkotó elemei: a tipográfia több mint fél évezredes fejlődése során kialakult, s a művészettörténeti stílusok jegyeit viselő betűk, ornamentális díszek és illusztrációs módszerek, meg a tipográfiának a papír kétdimenziós felületén rendet, fegyelmet követelő kompozíciós lehetőségei.

A tipográfus a könyv megformálásával sajátos szintézist hoz létre, amelyben az irodalmi, auditív – elmondható, hallható – tartalom eggyé ötvöződik a vizuálisan megjelenített „leképezett" szöveggel.

A tartalom / kéziratként / már létezik, mielőtt új testet öltene, az irodalmi, a költői, a tudományos mű hatásfoka azonban erőteljesebbé válhat, ha a könyvművész a tartalom és a forma között összecsendülő kapcsolatot teremt.

A könyvtervező a költői, az irodalmi, tudományos művel szembeni alázattal tolmácsolja a tartalmat az olvasó számára, ahogyan egy-egy hangszeres művész vagy zenekar és annak karmestere a zeneköltő iránti tisztelettel közvetíti a zenei alkotást, alapvetően ügyelve arra, hogy a műből semmi se sikkadjon el, s hogy pontosan azt közvetítse, amit az író fantáziája létrehozott.

Ott is és a könyvművészetben is, csodálatos szintézis jöhet létre az *eszmei tartalom* és az auditivitás, a mi esetünkben *tartalom* és *vizualitás* között.

Amikor öt évszázad hazai könyvművészetének szép eredményeit gyűjtögettük, nem a díszesen és drága anyagokból előállított könyvekre figyeltünk, hanem főképpen olyanokra, amelyek olcsóbb papíron készültek és megformálásuknál a tömegtermékekre jellemző elgondolás érvényesült –, akárcsak a nagy mennyiségben előállított használati tárgyak tervezésénél. A könyv azonban ezeknél sokkal magasabb rendű használati tárgy. A legszebben megformált hamutálcába is csupán elégett cigaretták hamuját hullatjuk... Egy könyvbe, néhány száz nyomtatott papírlapra belefér az egész világmindenség.

Ezt a csodálatos használati tárgyat tipográfus tervezők, grafikusok és nyomdászok, a költők és a tudósok társaiként formálják meg. Ezért van igaza Robert Gravesnek, aki szerint: „Ha az ember egyszer a költészetet avatta vallásává, csakhamar ráébred arra, hogy milyen közel állanak hozzá azok, akiknek a könyvnyomtatás a mesterségük."

A szép könyv megszületésének közreműködői: a könyvtervező, az illusztrátor és a technika, a nyomda emberei. Az utóbbiak azok, akik az írást nyomtatott betűvé formálják, akik a könyv formai tervét, a költői alkotást kísérő illusztratív elemeket, az anyagok átformálása révén használati tárggyá alakítják.

Ennek a széles körű, és immár fél évezrede tartó harmonikus együttműködésnek dokumentuma: *e könyv! Nem irodalomtörténeti képeskönyv* és *nem könyvtörténet.* Figyelmünket öt évszázad korszakonként jellegzetes és színvonalas könyvművészeti alkotásainak válogatására fordítottuk. A válogatás indítéka tehát nem a nyomdatörténet és nem az irodalomtörténet volt, hanem a *szép magyar könyv formai alakulása.* A kimagaslóan szép könyveknek nemcsak a címlapját, hanem egy-egy illusztrációját, kötését, szöveglapjait is bemutatjuk.

A szerény igényű és terjedelmű bevezető szövegek csupán a térben

és időben való tájékozódás igényét szolgálják. Könyvünk formátumát úgy választottuk meg, hogy a bemutatott könyvlapok, táblák, címlapok nagyrészben *eredeti méreteikben* illeszkedjenek bele. / A régi, újból és újból körülvágott, újrakötött könyvek szedéstükör-margóarányait az eredeti formákhoz közelítően határoztuk meg. /

Hálás köszönetet mondok mindazoknak az intézményeknek és kutatóknak, akik munkám létrejöttében támogattak, hasznos tanácsaikkal segítségemre voltak. / Sz. T.

A SOKSZOROSÍTOTT KÓDEXTŐL A HUMANISTA KÖNYVIG

A nyomdászat fél évezredes múltja során sok könyv összegezte tudományos rendszerességgel az irodalom, a költészet, a nyomdászat történetét. Akadt ezek között olyan is, amely képeskönyv formájában tárta fel az irodalom és a nyomtatás technikájának, esztétikájának históriáját. De alig jelent meg olyan mű, amely alapvetően a *tipográfia*, a *könyvművészet*, az illusztrációs grafika aspektusából értékelte volna az örökített irodalom, művészet, tudomány *látványát: a szép könyvet*. Erre vállalkozik ez az összeállítás, amelynek képanyagát úgy válogattuk, hogy összefoglalója legyen a magyar könyvkultúra fél évezredes ismert és rejtett formai szépségeinek. Az irodalmi képeskönyv elemeit szükségszerűen az irodalomtörténet mércéjével szerkesztik. Kötetünkben viszont sok olyan szép könyvet mutatunk be, amelyek irodalmi szempontból kisebb értékű alkotások, de tipográfiai, grafikai megformálásuk, technikai kivitelük a hazai grafikai és ipari művészet értékévé, értékes emlékévé emeli azokat.

Kézenfekvő lett volna, hogy a kiadvány szerkezetét – mivel formai szempontokból tárgyaljuk és dokumentáljuk a magyar könyv történetét – a művészettörténeti korszakok periódusai szerint tagoljuk. Ez azonban a könyvművészet szempontjából nem volna hiteles, mivel a tipográfia formai összetevői: a betűk, a sor-ornamensek, a díszítő elemek – fametszetek sokszor évtizedekkel „túlélték" a művészeti korszakok stílusváltozásait. Még inkább így volt ez hazánkban, ahol a betűk, díszek több emberöltőn át is „szolgáltak". Sok esetben tapasztalható, hogy egy régebbi stíluskorszak betűjét újabb irányzatok tipográfiai kompozícióinál alkalmazták. A könyvművészetben tiszta stíluskorszakokról tehát ritkán szólhatunk.

Az elmúlt évtizedek alatt szerte Európában sok könyvtörténész igyekezett azon, hogy az egyetemes művészettörténeten belül meghatározza a könyvművészeti stílusok keletkezésének és kialakulásának összefüggéseit. Ezek a szakemberek sok új szempontot világítottak meg. De kutatásaik kiindulópontja és iránya nem vezethetett konkrét eredményre, mert legtöbbjük elszigetelten vizsgálta a könyvművészet formai kialakulásának kérdését.

Így is felbecsülhetetlen adatokat tártak fel a nyomdaműhelyek és kiadók keletkezéséről, fejlődéséről. Tevékenységüknek köszönhető az ősnyomtatványok, az 1440 / a nyomtatás feltalálása / és az 1500–1550 esztendők között működő nyomdaműhelyek alkotásainak katalogizálása. A mai napig világszerte ismert ősnyomtatványok / inkunabulumok / száma meghaladja a 40 000-et.

A könyvtörténeti kutatásnak ez az első nagy feladata – még ha ezt az inkunabulum-korszakot kiegészítjük a XVIII. század elejéig megjelent nyomtatványok katalógusaival is – befejeződött. Napjainkban szerte a világon sokhelyütt újra rendezik, újra katalogizálják a könyvtárakban őrzött inkunabulumokat és a XVIII. század elejéig keletkezett könyvalkotásokat.

A tudósoknak ez az adatgyűjtő típusa azt kutatta, hogy Gutenberget követően kik voltak az első nyomdászok, mikor alakultak az első nyomdák stb., alig foglalkoztak azzal, hogy a könyvnyomtatás kialakulásának technikai és esztétikai eredőit, társadalmi okait elemezzék.

A könyvtörténészek egy másik típusa a tipográfiai stílusok változásait vizsgálta, összefüggéseket keresett a képzőművészeti, az építészeti stílusok és a tipográfia formai összetevői között. Nem figyeltek fel azonban arra, hogy az építészeti technikákkal, anyagokkal összefonódó, azokból következő építészeti stílusokban világosan megmutatkoznak az emberi társadalom gazdasági és kulturális életének változásai. Ezeket a változásokat – egy könyv címlapjáról „leolvasni" lehetetlen.

Miért jött létre a nyomtatott könyv Európa egyik részén már a XV. század derekán, más területeken csak a XVII., XVIII. században? A válasz egyértelmű: *csak ott jöhetett létre, ott alakulhatott ki, ahol társadalmi szükségletté vált* az eszmék, a tudomány és a kultúra hordozójaként.

A könyvtörténet egyes kutatói arról szólnak, hogy az írni-olvasni tudás a XV. század első felében csupán egy szűk társadalmi kör kiváltsága volt, és Gutenberg találmánya, a könyvnyomtatás tette lehetővé a tudás, a kultúra elterjedését.

Ennek cáfolatául el kell mondani, hogy már a XV. század első felében kifejlődőben volt a korai kapitalizmus keretei között a *polgárság*. Ez az akkor bontakozó társadalmi osztály – az egyházi és világi hűbérurak egymással és az uralkodókkal folytatott harcának köze-

pette – *fejlődött, művelődött, gazdagodott.* Ezekben az évtizedekben vált élénkebbé a kereskedelmi forgalom szerte Európában és a világon. Ezt az időszakot a céhek megerősödése, a kereskedőházak nemzetközi kapcsolatainak kialakulása jellemzi.

Valójában e társadalmi fejlődés nyomán – már a könyvnyomtatás feltalálása előtt is – elég széles körű műveltségről szólhatunk. Ebben az időben a kézzel írott könyvek, a kódexek legegyszerűbb változatai is igen költségesek voltak. Egy-egy mű leírása, újramásolása temérdek pénzbe, időbe került. A kézzel írott könyv legegyszerűbb változata is luxus volt azok számára, akik olvasni tudtak és kívántak.

Ennek az új polgári osztálynak az igénye teremtette meg a könyvnyomtatás feltalálásának szükségességét. Ekkor már sok egyetem működött, kialakult a megismerés, a tudás iránt érdeklődő polgárság széles rétege. Ők küldték fiaikat az egyetemekre. A vagyonos céhek tagjai, a patrícius famíliák, kereskedőtársulatok Olaszországtól Hollandiáig, Nizsnij Novgorodtól Spanyolországig közlekedtek, szállítottak, kereskedtek, leveleztek. Ez a közlekedő és levelező kereskedelem is szükségessé tette az írni és olvasni tudást. Így vált igénnyé a könyv. Alapvetően ez az idő a „Gutenberg-galaxis" kialakulásának korszaka.

Gutenberg után a könyvnyomtatás gyorsan elterjedt szerte Európában. De a könyv nem a könyvnyomtatás révén lett társadalmi igénnyé, hanem azért vált alig néhány évtized alatt egész Európában gyakorlattá, nélkülözhetetlen „használati tárggyá", mert *meglevő és egyre szélesbedő szükségletet elégített ki.*

A gutenbergi mű, a könyvnyomtatás feltalálása valóban zseniális alkotás. De Gutenberg s az őt követő ősnyomdászok a legelső időkben nem mai értelemben vett könyvet akartak csinálni, hanem olyat, amely külső formájában, megjelenésében, proporcióiban, az illuminált, ornamentikával, képekkel díszített kódexeket akarta helyettesíteni, „többszörözni".

Találmánya a kódexek szövegrészének leírását, másolását, újramásolását kívánta feleslegessé tenni. Lehetővé vált egy és ugyanazon szövegnek az általa létrehozott nyomóformáról történő nagy példányszámú sokszorosítása.

Az általa készített 42 soros biblia *1280* lap terjedelmű. A kutatók szerint azt csupán 180–200 példányban nyomtatta / ezeknek egy részét is pergamenre /. A példányokat kézzel illuminálták. Mindez bi-

zonyítja, hogy Gutenberg nem mai értelemben vett könyvet, hanem *sokszorosított kódexeket hozott létre.*

A költséges technikai berendezés / a sajtó stb. /, a betűpatricák, a matricák előállítása, a betűk öntése, a szükséges papír és pergamen beszerzése hatalmas tőkét igényelhetett. Gutenberg eladósodott. / Írásbeli dokumentumok maradtak fenn azokról a küzdelmekről, amelyeket Gutenberg a hitelezőivel folytatott. Mivel a kölcsönt nem tudta visszafizetni, a nyomdát teljes berendezésével együtt elveszítette. /

Az első nyomdák rövid életűek voltak. Alig néhány évtizeddel a nyomdászat feltalálása után bebizonyosodott, hogy a kapitalizmus akkor kialakuló közegében a nyomdai vállalkozó csak akkor képes eredménnyel munkálkodni, ha a könyvcsinálás mellett betűöntéssel, könyvkiadással, esetleg papírkészítéssel is foglalkozik.

Már a XV. század és a XVI. század elején jó néhány olyan európai nyomdász-kiadói vállalkozás létesül – például a svájci *Frobenius*, a nürnbergi *Koberger*, a velencei *Aldus Manutius* – / mindannyian a tipográfia történetének kiemelkedő egyéniségei /, akik azért tudták megvalósítani a művészi szép könyvvel kapcsolatos elképzelésüket, mert erre könyvkiadói és könyvkereskedői sikereik lehetőséget teremtettek.

A társadalom gazdasági fejlődése, az elavult gazdasági és életkörülmények harca az új, a feltörekvő erőkkel, meghatározta a művészetek fejlődését is. A régi és az új küzdelméből új életformák, új ízlés, új művészi kifejezésformák keletkeztek.

Ez a fejlődés nem volt radikális. Hogy éppen a nyomdászatban miért nem, annak az volt az oka, hogy az ólomból öntött betűknek el kell használódniok, el kell kopniok ahhoz, hogy új betűtípusokkal, a kor ízlését, igényét jobban kifejező nyomdabetűkkel cseréljék ki őket. Ez igen jelentős gazdasági kérdés. / Ne feledjük, hogy egészen a XIX. század elejéig a nyomtatás és a papírgyártás – merev szakmai hagyományok nyomán – kézművesipari módon folyt. /

Ezért tapasztalhatjuk – és jól bizonyítják ezt a kötetünkben felsorakoztatott példák is –, hogy a tipográfiában, a könyvművészetben ritkán mutathatók ki egy kor karakterisztikus és tiszta stílusváltásai.

Nem véletlen azonban, hogy a Gutenberg és követői által alkalmazott gótikus jellegű / fraktúra, rotunda, bastarda / betűtípusok he-

lyett, az olasz polgárvárosok tipográfusai kialakították – legelsőbb Velencében – a mai napig használt nyomdabetűk, az antikvák / és kurzivák / első változatait.

A Karoling-kor minuszkuláival másolt kódexek görög és római klasszikusainak ragyogóan „tipografált" típusait alakították át nyomdabetűvé a kor itáliai betűművészei. Így keletkeztek a máig is utolérhetetlen szépségű és jól olvasható velencei antikvák és kurzivák.

A RENESZÁNSZ KÖNYVMŰVÉSZETE

Az első magyar nyomtatvány a *Hess András* irányítása alatt működő budai nyomdában, a könyv kolofonjának tanúsága szerint, 1473 pünkösdjére készült el.

Andreas Hess egy Róma melletti kolostorban működő nyomdában dolgozott. Az Itáliában tartózkodó Karai László prépost – Mátyás király alkancellárja – hívta őt Budára, hogy ott könyvnyomtató műhelyt alapítson.

Hess a budai nyomdaműhely berendezéséhez 1472 húsvétja után fogott hozzá. Rómából csak matricákat és kézi öntőszerszámot hozott magával. A berendezés / a sajtó építése, anyagbeszerzés, betűk öntése stb. / 1472 végéig, az első könyv szedése, nyomása pedig a következő, mintegy öt hónapig tartott. A *Chronica Hungarorum* tipográfiai kivitele igencsak átlagos. A nyomása is. A szedéstükör arányai szépek, a lapokon a személynevek és mondatkezdetek első betűit rubrumjelekkel / piros vonalkával / látták el. Néhol pirossal beleírt kezdőbetűk és ornamens vonalak díszítik a lapokat. Az egész mű részleteiben / a betűk, a nyomás színvonala / rusztikus, egészében azonban kellemes összhatású. Hess második – s egyúttal utolsó – Budán nyomtatott könyve-füzete két művet tartalmaz: Basiliusnak De legendis poetis és Xenophonnak Apologia Socratis című művét. Papírja ugyanaz mint a Chronicáé, betűje is. Egészében a Chronicánál is igénytelenebb nyomat.

Újabb kutatások valószínűvé teszik, hogy Hess András Budáról való eltávozása után, az 1477 és 1480 évek között még egy nyomda működött az akkori Magyarországon. Három nyomdatermékét ismerjük. Egy Confessionalét / írója Antonius Florentinus /, egy Szt. Jeromos-életrajzot / Laudivius a szerzője /, ezenkívül egy 1480. május 11-én datált, egylapos bűnbocsátó levelet fedeztek fel a pozsonyi Városi Könyvtárban. A három nyomtatványt a betűtípusok azonosításával kapcsolták egybe.

A kutatók feltevése szerint a nyomda harmadik nyomtatványát / a bűnbocsátó levelet / Han János pozsonyi kanonok adta ki. Valószínű, hogy ez a nyomda Pozsonyban működött. / Pápai Páriz Fe-

renc 1702-ben – nyilván szájhagyományok alapján – Pozsonyt jelölte meg az első hazai nyomdavárosként. /

A századvég jeles itáliai tipográfusai – eltérően Gutenberg „nyomtatott kódex"-stílusától – úgy vélték, hogy a tipográfiai formának a tartalmat és a jól olvashatóságot kell szolgálnia. Nemes ízlés, egyszerűség, a szöveg tipográfiai formájával azonos ritmusban kialakított könyvdíszek és fametszetes illusztrációk a jellemzői a kor itáliai könyvművészetének. / Ennek a könyvstílusnak a pompás olasz kódexek az előképei. / A nyomtatott könyv velencei mesterei fél évezred távlatában, máig is érvényes kánonokban rögzítették a szép és a jól olvasható, az emberi léptékhez illeszkedő könyvcsinálás ismérveit. *Aldus Manutius* / 1448–1515 / a mai zsebkönyvek formátumában adta ki a görög és latin klasszikusokat. Könyveinek tipográfiai arányai, az alkalmazott betűk típusai és méretei, a szedéstükör és a papíralak közötti arányok, a sorközök, a mértéktartóan díszített bőrkötések máig értékes, legjobb példái a művészien formált könyvnek. A velencei Aldus Manutius és kortársai officináikban elérték a tipográfiai stílus és a technikai fejlettség tetőfokát. / Aldus betűmetszője, *Francesco Griffo*, sokkal elegánsabb vonalvezetésű és duktusú betűket tervezett, metszett, mint amilyeneket a római vagy a német nyomdákban használtak. /

Az első hazai nyomda működésének idején jónéhány magyar származású tipográfus működött külföldi nyomdákban, Itáliában és egyebütt. Külföldre került klerikusok lehettek. Nyomdászi működésüket a könyvek kolofonjai jelzik. / Tevékenységükkel kapcsolatban *Fitz József* közöl értékes adatokat A magyar nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története című művében. / Közülük csak a legjelentősebbeket említjük: *Nagyszebeni Erdélyi Tamás*t, aki Mantuában, *Brassói Holló András*t, *Barcasági Feketehalmi Márton*t, *Petrus de Bártfá*t, aki Velencében, *Petrus Ungarus*t, aki Lyonban és Toulouse-ban és *Broncs Gábor*t, aki a spanyolországi Valenciában működött mint betűöntő.

E Magyarországról elvándorolt ősnyomdászok által gondozott nyomtatványok nem tükrözhettek egy *hazai* tipográfiai stílust. Minden esetben annak az országnak a könyvstílusát követték, ahol éppen tevékenykedtek. Szólnunk kell mégis róluk, mert nyomtatványaik – akár szorosan magyar vonatkozásúak, akár közvetetten kapcsolód-

tak a magyar könyvtörténethez – mindenképpen részei a magyar kultúrhistóriának.

A brünni nyomdában, amelyet Filipecz János váradi püspök, Mátyás kancellárja alapított, Velencében tanult nyomdászok dolgoztak, mások mellett *Conradus Stahel és Matthias Preinlein.* Ők nyomtatták Thuróczi János szép fametszetekkel díszített Chronica Hungarorumát, amelyet később e mű / a brünninél szebb / augsburgi kiadása követett. Ez utóbbinak nyomdásza – egyébként az egyik legkiválóbb német őstipográfus – *Erhard Ratdolt* volt.

A történészek hosszú időn át úgy vélték, hogy Mátyás király nem kedvelte a nyomtatott könyveket. Bár a budai Bibliotheca Corvinianában zömmel kézírásos kódexeket őriztek, Mátyás nagyon is tisztában lehetett a nyomtatott könyv értékével és jelentőségével. / A tizenötödik századi humanizmus és a tudomány eszméinek alapvetése volt a nyomtatott könyv. Valószínű feltevés, hogy három évtizeddel a könyvnyomtatás feltalálása után jónéhány nyomtatott könyv is lehetett a Bibliotheca Corvinianában. / De nála is megmutatkozhatott az a gutenbergi igény, hogy a nyomtatott könyv olyan pompázatos külsőt hordozzon, mint a kézzel írott kódexek. Jó bizonyítéka ennek a Thuróczi Krónika Ratdolt által nyomtatott augsburgi kiadása, amelynek feketével nyomtatott, fametszetekkel díszített egyes példányait – talán a Corvinianának szánva – olyan pompásan színezték át és aranyozták meg, hogy az méltóan illeszkedhetett a legszebb kézírásos kódexek közé.

Ratdoldt, aki a legszínvonalasabban dolgozó ősnyomdászok egyike volt, a *Thuróczi Krónikával* a kor egyik kimagasló könyvremekét hozta létre. Kitűnő partnere volt a Budán működő kiadók / Regensburgi János, Rüm György, Pap János, Heckel István, Kaym Orbán, Wardia István, Szekszárdi Lénárt, stb. / egyik legjelesebbje, Feger Theobaldus de Kirchen.

A Krónika augsburgi kiadása – megítélésünk szerint – a magyar könyv „előtörténetének" csúcsa. Gyönyörű könyv! Terjedelme 348 lap. Díszei: remek fametszetek, amelyek a kor illusztrációs művészetének legjobb színvonalán készültek. Előszavát két példányban arannyal nyomtatták. / A brünni kiadás 1488. március 20-án jelent meg. Az augsburgi – ez előbbinek utánnyomása— ugyanazon év június 3-án. Szinte hihetetlen gyorsaság! / Az egész könyv tervét, berendezését

a budai kiadó, Feger készítette elő és küldte Augsburgba. / Nagy kár, hogy a Széchenyi Könyvtár birtokában levő, pergamenre nyomtatott és elképzelhetően Mátyás király budai könyvfestő műhelyében színnel, arannyal díszített példányból néhány színezett fametszet hiányzik. /

A XV. század második felében az említett budai kiadók gondozásában megjelent kiadványok közül közel két tucatot / közöttük sok misekönyvet / ismerünk. Ezek Brünnben, Krakkóban, Bécsben, Párizsban, Lyonban, Augsburgban, Torinóban, Nürnbergben jelentek meg. Nem kevésbé jelentősek a magyar szerzők külföldi kiadásai sem. A Régi Magyar Könyvtár adatai szerint 267 könyvet nyomtattak 1480–1526 között magyar szerzők latin nyelvű kéziratai alapján Németországban, Ausztriában, Olaszországban, Franciaországban, Belgiumban, Hollandiában, Svájcban és másutt.

Ezek a nyomtatványok – akárcsak a külországban működő magyar nyomdászok termékei – az európai nyomdavárosok sajátos stílusában fogantak. Tipográfiai és grafikai értékeik sokrétűek, jó példái a kor európai tipográfiájának és illusztrációs grafikájának. Különösen a misekönyvek formai kivitelében csillan vissza Gutenberg „kódex-tipográfiája". A gótikus betűkkel, kéthasábosan szedett, pirosfeketével és arányos margókkal nyomtatott / sokszor kézifestéssel díszített / lapok elrendezése a kéziratos könyveket idézi.

A hazai könyv előtörténetének fordulópontja 1526, a mohácsi vész esztendeje. Buda, ahol hazai nyomdászat híján csupán könyvkiadó-könyvkereskedők működtek, nemsokára török kézre került. A várost a törökök kifosztották, a kiadók is megszűntek.

A REFORMÁCIÓ KÖNYVMŰVÉSZETE

Hess András első hazai nyomdaműhelye / s az esetleges második pozsonyi műhely / után hatvan esztendő telik el *Johannes Honterus* brassói nyomdaműhelyének megalapításáig.

Honterus Bécsben, Krakkóban jár egyetemre, majd a svájci Bázelben sajátítja el a tipográfia mesterségét. Mestere *Sebastian Henricpetri.* / Bázelben működött *Frobenius* is, aki a svájci őstipográfia legremekebb alkotásait jelentette meg. / Honterus 1533-ban tér vissza Erdélybe és két év múlva nyomdát alapít Brassóban. Kiadványai – amelyeknek nagyobbrészt szerzője is volt – latin, görög és német nyelvűek. Külső megformálásukban vetekedtek a legjobb nyugat-európai tipográfusok termékeivel.

Honterus brassói nyomtatványainak fametszetes díszein Henricpetri és Frobenius stílusa érzékelhető. Úgy tetszik, hogy ő maga metszette valamennyit.

A Honterus nyomda mellett működő papírmalmot 1546-ban állította fel Fuchs városbíró és Benkner János. Vízjele – egyúttal a Honterus nyomda jele is – Brassó város címere volt.

Honter halála után a nyomdát *Wagner Bálint* vezette. Igen jó tipográfus volt. Remek teljesítménye a görög-latin nyelvű Újtestamentum kiadása, 1557-ben. Ez évben bekövetkezett halála után a brassói román nyomdász, *Coresi* vezette tovább a Honter-műhelyt a brassói tanács megbízásából. 1580–81-ben *Szebeni Nyirő Jánost* találjuk a nyomda élén, akinek a kiadásában készült az első ismert magyar nyelvű brassói nyomtatvány. / Fons Vitae. Az életnek kútfeje. / E sorok írója valószínűnek tartja, hogy már Honterus is nyomtatott magyar könyvet a német, latin, görög kiadványok mellett. Erre azonban egyelőre bizonyítékok nincsenek.

Mintegy két esztendővel Johannes Honterus brassói nyomdaalapítása után *Sylvester János Abády Benedek* közreműködésével nyomdát állított fel Sárvár-Újszigeten, Nádasdy Tamás támogatásával, az ott alapított világi iskola mellett. Első terméke Sylvester nyelvtana volt / Grammatica Hungaro-Latina, 1539 /.

Az Újszigeten készült első magyar nyelvű Újszövetség / 1541 / a Luther-bibliák wittenbergi formáját követte a könyv tipográfiai, grafikai megvalósításánál. A hangulatot teremtő fametszetes kezdőbetűk és illusztrációk a kötet lapjain szintézist teremtettek a tartalom és a forma között. Ez a könyvművészeti „együttes" – máig érvényesen – vonzó hatású. A nyomda Bécsből hozatott silány betűkészlete és a hiányos képességű szakemberek közreműködése azonban csökkentik az első Magyarországon nyomtatott magyar nyelvű könyv művészeti értékét.

A Hess András budai, valamint Honterus brassói és Sylvester sárvár-újszigeti nyomdája között eltelt hat évtized alatt – és időszakonként a későbbi századokban is – magyar szerzők latin és magyar nyelven számos könyvet jelentettek meg Augsburgban, Brünnben, Bécsben, Krakkóban, Velencében és másutt. Ezek nyilvánvalóan nem magyar tipográfiai alkotások, de szerepelniük kell minden hazai összefoglalásban, mivel – bárhol készültek is – a mi kultúránk nyomtatott dokumentumai. Érzékletes módon tükrözik nyomdászuk és a nyomtatás helyének tipográfiai stílusát és azt, hogy milyen szoros formai összefüggések voltak a korszak európai és hazai tipográfiája között. E könyvek esztétikai és technikai kivitele folyamatosan érezteti hatását a magyar nyomdai stílus kialakulásában.

1550-ben alakult a kolozsvári Heltai nyomda. *Heltai Gáspár*, a nyomdai és kiadói tevékenység kitűnő szervezője, *Hoffgreff Györggy*el együtt alapította a műhelyt, amely azonban az ő vezetése alatt nőtt jelentőssé. Heltai és utódai 52 év alatt 182 könyvet adtak ki. A nyomda betűi igencsak szépek, valószínűen Svájcból származó típusok. A kiadványokban alkalmazott tipográfiai díszek és az ornamentumok is külföldről származhatnak. Heltai 1560 körül papírmalmot is alapított.

Heltai fametszőt is foglalkoztatott. Valószínű, hogy ez a művész faragta a Heltai nyomda mesterjegyét is. / Például a Ritus explorandae veritatis [Váradi Regestrum] című könyv címlapját díszítő emblémát. / Heltai majd minden művét fametszetes díszekkel gazdagította. Hangjegyeket is nyomtatott. Nevéhez fűződik a magyar nyelvű nyomtatványoknál a német eredetű fraktúr nyomdatípusok elvetése és az itáliai eredetű antikvák általános használata, valamint a magyar helyesírási gyakorlat egységesítésére való törekvés. Az ő működése nyomán a sokféle nyelvjárás, kiejtés helyére megközelítően egységes

nyomdai helyesírás lép. Ebben mindvégig következetes volt. Ez az új ortográfia meghatározta nyomtatványaink formai kialakítását is. Kevés kortárs tipográfus követte / mint pl. Bornemisza és Mantskovits / ezt az ő előremutató gyakorlatát. Nehéz feladat volt egy karakterisztikusan hazai, magyar tipográfiai stílus kialakítása. Ez a stílus kialakult ugyan, de nem a külföldről származó betűk és ornamentumok révén, hanem a magyar nyelv és az ebből következő ortográfia sajátosságai következtében. Közrejátszott tehát a magyar nyelv tipográfiai transzpozíciója, és még egy összetevő: magyar tipográfusok külföldön tanulták mesterségüket. Formaalkotó készségükön nyomot hagyott az a nyomdahely, ahol működtek. Ez jó is volt, meg rossz is. Jó volt azért, mert a sok helyről származó formaadó talentum színessé, érdekessé, mozgalmassá, sokrétűvé tette a kor magyar tipográfiáját. Rossz volt azért, mert sokszor a formához nem illeszkedő, rusztikus vagy túl finom elemek hordozóivá vált egy-egy könyvcímlap, egy-egy tipográfiai kompozíció. Nehezítette a sajátos magyar tipográfiai stílus kialakulását az is, hogy nagyon kevés volt az olyan nyomda az országban / mint pl. a brassói Honterus, vagy a Debreceni Nyomda /, amely évtizedeken, sőt évszázadokon át folyamatosan működött. A nyomdák ekkor igen rövid életűek voltak.

A reformáció és az ellenreformáció idején egy-egy egyházi szervezet vagy főúr teremtette meg a lehetőséget a nyomdászok rövidebb-hosszabb ideig tartó tevékenységére. Közülük a legkiválóbb egyéniségek egyike *Huszár Gál*, aki nyomdáját Magyaróváron állította fel, majd Kassán működött, ahonnan protestáns volta miatt menekülni kényszerült. Mélius Juhász Péternek, a debreceni református püspöknek hívására Debrecenbe költözött, s első debreceni nyomtatványát 1560-ban készítette el. / Szent Pál apostol levelei. / Nyomtatványai nem tetszetősek. A debreceni nyomda papírral bőven el volt látva, de igazán színvonalas könyveket ez a nyomda csak időszakonként / például Csáktornyai János és a Hoffhalterék ottani tevékenységének idején / produkált.

Hoffhalter Rafael Gyulafehérvárott és Debrecenben működött, *Mantskovits Bálint* pedig több helyen tevékenykedett. 1588 után Vizsolyban. Itt nyomtatta Károlyi Gáspár bibliáját. E szép könyv a hazai tipográfia legszínvonalasabb terméke a XVI. században, s egyúttal a kor legnagyobb hazai kiadói vállalkozása. Ez a könyv jelentős mértékben meghatározta a magyar irodalmi nyelv további fejlődését. A Biblia

terjedelme 2500 lap, 800 példányban jelent meg, másfél évig nyomtatták. A XVI. század végén, 1590-ben bámulatos teljesítmény.

Heltai Gáspár Chronicájának / 1574 / és a Vizsolyi Bibliának / 1590 / a kor tipográfiai stílusát idéző címlapja kiválóan igazolja mestereik, tipográfus tervezőjük hozzáértését. A címlapok bőbeszédű szövegét széttöredezve, a szavakat elválasztva / nyelvtanilag helyesen elválasztva /, dekoratív hatású soresést alkalmaz mindkét tipográfus. Kisbetűs sorok váltakoznak nagybetűkkel, antikva sorok kurzívval, enyhe és erős ritmusú betűméret váltásokkal. Finom tipográfiai elegancia jellemzi például a Vizsolyi Biblia Újtestamentum címlapját. A szedésanyagból egybekomponált keret, az ornamens-oszlopok közé iktatott fametszetes illusztráció, a harmonikus hatású, arányos soresés ezt a szép címlapot örök értékévé teszi múltunk magyar könyvtipográfiájának.

Manlius János Lyonban tanulta mesterségét. Grazból érkezett hazánkba és Németújváron, Keresztúron, Monyorókeréken, Sárvárott működött. Huszonnégy esztendő alatt hatvan könyvet jelentetett meg. Mindezt olyan politikai közegben, amely börtönnel fenyegette az eretnek tanokat hirdető nyomdászokat.

Jelentős officínája a XVI. századnak az 1561-ben alapított Debreceni Nyomda, amely máig működik. Ennek a műhelynek az első száz esztendőben tucatnyi jól-rosszul képzett vezetője volt. Igazán szép könyvet keveset csináltak itt. / A legszebbeket *Hoffhalter Rudolf* nyomtatta 1577–1587 között. / A nyomdákat társadalmi igény hívta létre, de ez a társadalmi igény – sajnos – nem mindenhol találkozott a minőség igényével és mester-tipográfusok jelenlétével.

Erdélyben Gyulafehérváron, a fejedelemség fővárosában is működött néhány éven át nyomdaműhely; Hoffhalter Rafael is dolgozott itt.

A Habsburgok uralma alatti magyar területen két jelentős officína működött / mindkettő császári privilégiummal /: a *nagyszombati*, amely az ellenreformáció központja lett, és három évszázadon át majd mindig igényesen, hozzáértéssel tervezett, nyomtatott könyveket adott ki, és a *bártfai nyomda*. Ennek mestere *Guttgesel Dávid*, aki Németországban vásárolt szép betűket, kereteket és nyomdai ornamenseket alkalmazott szépen formált nyomtatványainál. A század végétől *Klösz Jakab* és fia vezette a bártfai officínát a XVII. század elejéig. Az egyik legszebb Guttgesel-kiadvány Balassi Bálint Beteg lelkeknek való füves kertecske című munkája / 1580 /.

Ezekre az évtizedekre nagy általánosságban mégis a nyomdák kiegyensúlyozatlan könyvstílusa jellemző. Ez nem a tipográfusok képességének hiányából eredt, hanem a technikai felszerelés szegényességéből, a másodrendű papíranyagból, a nyomtató mesterek hozzá nem értéséből, a sokszor primitív metszésű könyvdíszekből, a kopott ornamentumokból, a néha össze nem illő betűtípusokból, a megfelelő betűfokozatok hiányából. Nehéz lenne e nyomdatermékeket a nyugateurópai, jól felszerelt tipográfiák termékeivel összehasonlítani.

Ennek ellenére a korszak kiemelkedő nyomdászainak / Mantskovits, Hoffhalter, Bornemisza, Manlius, Klösz / tevékenysége mennyiségileg és a színvonalat illetően is bámulatos. Fitz József állapította meg, hogy például *Bornemisza* tíz esztendő alatt többet termelt, mint bármelyik más kortárs nyomdász a XVI. században / tizenkét esztendő alatt tucatnyi műben 14 000 oldalt nyomtatott /.

A XVI. század magyarországi könyvterméséből csaknem 900 nyomtatványt tartunk nyilván. Soltész Zoltánné ezekben több mint 400 fametszetes illusztrációt, címlapkeretet, mesterjegyet, 115 fejlécet és záródíszt számolt össze. Az összes könyvdíszek száma ezerre tehető. Magas színvonalra törekvő könyvkiadás volt az, amely 900 nyomtatvány díszítésénél közel 1000 könyvdíszt alkalmazott.

A BAROKK KÖNYVMŰVÉSZETE

A XVI. század utolsó negyedében Telegdi Miklós, a törökök elől Esztergomból Nagyszombatba telepedett érsekség egyházmegyei kormányzója a protestantizmus győzelmeinek ellensúlyozására 1578-ban nyomdát alapított. Ezzel az ellenreformáció egyik hatásos eszközét teremtette meg. A nyomda mellett papírmalom is működött. Ő és munkatársai kalendáriumokat, közhasznú könyveket, „evangeliumi magyarázatok"-at, a protestantizmussal vitázó postillákat jelentettek meg, és kinyomtatták a Corpus Jurist, a hazai törvények gyűjteményét. A század végén a nagyszombati nyomda az ország egyik legnagyobb kapacitású műhelye lett. A császári háztól privilégiumot, az egyháztól anyagi segítséget kapott. Telegdit – halála után – a nyomda vezetésében a tudós-művész Peechi Lukács követte. Ő tervezte a piros-fekete címlapnyomású kalendáriumokat s egy sor könyvet illusztrált szép fametszetekkel.

1620-ban a Nagyszombati Nyomda beleolvadt az 1608-ban Pozsonyban létesült érseki nyomdába, melynek *Káldi György* és *Némethi Jakab* voltak a vezetői. Az új nyomda felszerelését osztrák eredetű típusokkal és *Ferenczffy Lőrinc* bécsi magyar kiadó nyomdai anyagával egészítették ki. Később a nyomda berendezését visszaszállítják Nagyszombatba, ahol az a Pázmány által alapított egyetem nyomdájaként 1640-től kezdve folyamatosan működik. A jól képzett német tipográfusok, / meg rézmetszők / tevékenysége nyomán a nyomda kiadványai ízléses tipográfiákkal és elegáns rézmetszetes címlapokkal a legjobb – akkori – európai színvonalon készültek.

A kor könyvművészeti jellegzetessége a rézmetszet nagymérvű alkalmazása. / A nagyszombati Egyetemi Nyomda rézmetszője többek között a holland *Ther Portten.* / Már a XIV. század második felében a szép könyv egyértelmű volt az illusztrált könyvvel. Ez most szinte egész Európában divat lett. Nehéz volna megállapítani, hogy miért tértek át a nyomdák – a könyvek tervezői – a fametszetről a réztechnikára. Valószínűnek látszik, hogy amint a festészet is áttért ez időben a vonal domináló szerepéről a felület és a fényhatások, árnyékok és tónusok hangsúlyozására, a könyvdíszítő művészek is kény-

telenek voltak követni a kor képíró divatját. Az általános ízlésnek jobban megfelelt a sokkal gazdagabb hatásokkal dolgozó rézmetszet, mint az egyszerű kontúrokat kiemelő, erősvonalú fametszet. Az első rézkarcok már 1477-ben megjelentek, mégis több mint száz év telt el, míg ez a képíró-technika mintegy varázsütésre, úgyszólván egész Európában népszerűvé vált. Az illusztrációkon kívül, a diadalkapuk ünnepi hatását sugárzó, oszlopos, párkányos keretek foglalják körül e korszak könyveinek címlapjait a nagyszombati nyomda termékein is.

A gyulafehérvári nyomda 1658-ig működött. A sárospataki officínát I. Rákóczi György özvegye, Lorántffy Zsuzsanna alapította 1650-ben. Vezetője *Rhenius György* és *Rosnyai János* volt. Tíz évig működött. A debreceni nyomda műhelyét 1630 után *Fodorik Menyhért* és *Karancsi György*, két gyengécske könyvcsináló irányította. 1676-tól javult a nyomda munkájának színvonala. Rosnyai János, a volt sárospataki mester – jó képességű tipográfus – vette át a vezetést.

Ezek a folyamatosan működő protestáns műhelyek nem versenyezhettek azonban könyvművészeti szempontból a *nagyszombati Egyetemi Nyomdával*, melynek termékei nyomdatechnikai és könyvművészeti remekek. Ezek betűi francia eredetűek; Garamond és Estienne típusai. A belső címlapok, a fejezetkezdő oldalak kialakításának ízléses megoldásai, a remek fa- és rézmetszetes illusztrációk és a technikailag, formailag tetszetős kötések a jellemzői a nyomda könyveinek. A protestáns nyomdák még mindig a régi velencei, bázeli és német eredetű, sokszor bizony kiégett matricákkal öntött, kopott betűkkel, díszekkel nyomtattak a század végéig. Vessük össze például a század második felének nagyszombati és debreceni nyomatait. A nagyszombatiak mellett a debreceniek bizony gyengécskék.

A barokk stílus lassan fáradttá válik. Mégis változatlanul ennek szellemében zsúfolják tele a tipográfusok a címlapokat sokmondatnyi, cikornyás címekkel, kerettel, emblémával stb. / Még a legjobbak a metszetes megoldásúak. / A formai megújulást a protestáns holland nyomdaművészet jelenti. Az Elzevirek, a Blaeu-ék, a Plantin-Moretusék könyvstílusának, nyomtatványainak praktikus-ízléses kivitelét jól olvasható, kis méretű, tiszta, éles rajzú betűtípusok, kis könyvformátumok, jó minőségű papír, korszerűsített / részben már fémkonstrukciójú / nyomósajtók jelzik.

Ide, Hollandiába küldték fiaikat az erdélyi protestáns mesterek

/ nemcsak nyomdászok /. Leydenben szerzett szakmai gyakorlattal tér haza 1664-ben a lőcsei *Brewer János* is. Színvonalas és termékeny volt ez a lőcsei műhely, Kolozsvárt és Debrecent követően ez a legszorgosabb korabeli nyomda. Itt jelent meg Comenius Amos Orbis pictusa, itt nyomtatták a híres lőcsei kalendáriumokat.

Ugyancsak Hollandiából tért haza 1640-ben *Szenczi Kertész Ábrahám*. Ő Váradon állított fel nyomdát. Két évtized alatt 113 csodálatosan szép könyvet nyomtatott / 70 magyar nyelvűt /. Mikor a törökök Váradot elfoglalták, a nyomdát Szebenbe menekítették, ahonnan Kertész halála után 1662-ben Kolozsvárra telepítették át. A műhely új mestere itt *Veresegyházi Szentyel Mihály*. Szorgalmas és jó könyvcsináló. Érti a tipográfiát. Tizenhat év alatt száznál több könyvet nyomtat, jórészt magyar nyelvűt, Hollandiából hozatott szép betűkkel.

Tótfalusi Kis Miklós barátai ajánlatára 1680-ban utazik Hollandiába. Az amszterdami *Johannes Blaeu* mester fogadja tanítványául. A Blaeu nyomda a korszak egyik legjobb hollandiai nyomdavállalata. Műhelyei: betűöntöde, térképnyomda, nagy szedőműhely és nyomtató park, könyvkötészet. Tótfalusi „legalul" kezdi. Elsőbb a betűmetszést, a betűöntést tanulmányozta. Rövid idő alatt kiváló betűtervező-metsző szakemberré képezi magát. Mint betűmetsző sok pénzt keres, s megteremti az anyagi alapját, hogy hazai megbízásának megfelelően hozzáfogjon egy új magyar nyelvű biblia kiadásához. Gondos szöveg-összehasonlító munkával – miközben különféle bibliafordításokat tanulmányozott – azt tapasztalta, hogy a Károlyi Gáspár-féle fordításban bizony sok a tartalmi hiba, szöveghiány és ortográfiai silányság. Hibájául rótták, hogy javításaival a „szent" szöveget meghamisítja. De célratörően dolgozik tovább, és 1683-ban elkezdi az új biblia szedését, nyomását. 1685 pünkösdjére el is készül 3500 példány. Időben és mennyiségben is óriási teljesítmény! A könyv szedése, nyomása, kötése remek.

A zsoltárokat egy hasábra áttördelve, kicsiny formátumban is kinyomta. Elkészítette az Újtestamentum külön kiadását is. Mindkettőt 4200 példányban. 1688-ban hazaindul. Kellemetlen kalandok után ér Kolozsvárra. Itt átveszi és egyesíti a város és az egyház nyomdáit, elkezdi hazai kiadói-nyomdai tevékenységét. Nyolc esztendő alatt száz könyvet ad ki. Tartalmukban, kivitelükben korszakos jelentő-

ségűek. Új helyesírást alkalmaz könyveiben. Megteremti a magyar népkönyv típusait. Iskolai könyveket, szakácskönyvet, népi kalendáriumokat ad ki. A nyomtatásra átvett kéziratokat ortográfiai, nyelvtani szempontból javítja, helyesbíti. A professzor-szerzők megróják ezért. Támadások érik. Keseredetten megírja „Maga személyének és különös tselekedeteinek Mentségét" / 1698 /. A következmény: felháborodás. Az eklézsia megkövetésére ítélik. Minden állítását, vádját vissza kell vonnia. Röviddel ezután szélütés éri, összeroppan, s 1702 tavaszán meghal.

A török uralom öröksége: szegénység, igénytelenség, elnéptelenedett falvak százai... Ezeken a török és német dúlta területeken csak évtizedek múlva éled újjá az élet, a munka lehetősége. A török, majd a kuruc-labanc háborúk során, a „mozgó frontok" nyomán, a felvidéki nyomdavárosok is többször gazdát cseréltek. Például Lőcsén / egy sajtó működött ott, a Brewereké / – akár kurucok, akár labancok, akár katolikusok, akár protestánsok a város urai – a mester jó pénzért mindenkit kiszolgál.

A XVIII. század első tizedében / évenként csökkenően / 6-700 könyv jelent meg. Az 1711-es esztendő, a szatmári fegyverletétel politikai, gazdasági, kulturális vonatkozásokban, de a könyvtörténet szempontjából is korszakzáró időpont.

A kor kuruc szellemű nyomtatványai néhány lapos kiáltványok, plakátok. Tipográfiai formáikat mértéktartó barokk stílus jellemzi. A kor irodalma / kuruc vitézi versek, dalok / inkább kéziratos másolatokban maradt fenn. Készült néhány szép, ízléses kivitelű könyv is: Balassi Bálint és Rimai János Istenes énekei / Lőcse 1704 /, Benitzky Péter Magyar Ritmusok / Kolozsvár 1700 /, Pápai Páriz Ferenc Dictionariuma / 1705 / stb.

A FELVILÁGOSODÁS ÉS A REFORMKOR KÖNYVMŰVÉSZETE

Ezerhétszázhetvenháromban pápai brévével feloszlatták a jezsuita rendet. Így a nagyszombati nyomda jezsuita irányítása is megszűnt. Mária Terézia rendeletére a nyomdát 1777 tavaszán Budára szállították.

Budán működött *Landerer János Sebestyén* 1724-ben alapított nyomdája. Halála után özvegye, annak férje / *Nottenstein György* /, majd fia *Landerer Mihály* vezette a műhelyt. Landerer Mihály haladó szellemű, jól képzett könyvcsináló volt. A magyar jakobinusok társaságának tagjaival / Kazinczyval, Verseghyvel s másokkal / együtt letartóztatták, hosszú éveket töltött Kufstein börtönében.

Pesten *Eitzenberger Ferenc Antal* állított fel nyomdát 1756-ban. 1776-ig vezette, akkor *Paczkó Ferenc* lett a nyomda vezetője.

1773-ban a pozsonyi *Royer Ferenc* alapított Pesten új nyomdát. Ez valójában a pozsonyi *Füskuti Landerer Mihály* alapítása / nem azonos a hasonló nevű budai nyomdásszal /.

A XVIII. században a császári kegyet élvező bécsi Trattner család a monarchia majd teljes nyomdaiparát kezében tartja. A bécsi nyomda alapítója a kőszegi születésű *Trattner János Tamás*. Ők készítik a közigazgatási nyomtatványokat, a tankönyveket stb. Technikájuk akkori szinten modern. A legjobb nyugati példákat követik. 1752-ben már 32 sajtóval dolgoznak. Két papírmalmot alapítanak. Nyomdaműhelyt létesítenek Pesten, Varasdon, Zágrábban, Triesztben, Innsbruckban, Linzben. Könyvüzleteik vannak Pesten, Pozsonyban, Sopronban, Temesvárott, Besztercén, Szebenben, Brassóban, Zágrábban, Varasdon, Pancsován, Lipcsében, Frankfurtban. A pesti nyomdákat és az üzleteket 1827-ig a család vezette, ekkor az utolsó Trattner vejének, *Károlyi István*nak adta át. Az Egyetemi Nyomda mellett a Trattner nyomda / főképpen amikor az alapító távoli leszármazottja, a második *Trattner János Tamás* volt a műhely vezetője / sokat tett a reformkori magyar irodalomért. Baráti viszonyban volt Kazinczy Ferenccel, Fáy Andrással, Kölcsey Ferenccel, Vitkovits Mihállyal, Döbrentey Gáborral, Kulcsár Istvánnal stb. Munkáikat itt nyomtatták. Kazinczy, aki jó ízlésű és képességű tipográfiai tervező is volt, nemcsak a maga,

de író és költőtársai könyveinek tipográfiáját, kötését is megtervezte. / Sok adat jelzi ez irányú tevékenységét leveleiben. /

A nyomdászat nemzetközi történetében is kevés olyan példa van, mint a Trattneréké. Tipikus újabb kori kapitalista vállalkozók. A hollandiai Elzevireket lehetne Európára terjedő szervezetükhöz hasonlítani. Az Egyetemi Nyomda, de különösen Landererék számára nehéz helyzetet teremtett a Trattner nyomda szervezett, privilegizált helyzete.

Jó nyomdát alapított Győrben *Streibig Antal József*, Komáromban *Töltési István* / volt debreceni nyomdász / nyomdászkodott 1705 óta. Vácott *Ambró Ferenc* alapított tipográfiát 1772-ben. Kiváló mester volt. Nemcsak szép, de tartalmas népművelő kiadásokat nyomtatott.

A század folyamán nyomdák nyílnak Egerben, Esztergomban, Temesvárott, Pécsett, Nagykárolyban, Kassán s másutt is. A debreceni meg a kolozsvári nyomdák voltak hagyományaik nyomán továbbra is a legjelentősebbek. Debrecenben igen szépen dolgozott – 1753-tól – *Margittai János*, aki húsz éven át gondozta a nyomda kiadványait. Őt fia, István követte, aki közel harminc esztendeig volt vezetője a debreceni műhelynek. Ezekben az évtizedekben főképpen vallásos műveket és iskolakönyveket készítettek. A debreceni volt az egyetlen termékeny protestáns nyomda, amely a híres református kollégium tudós tanáraival / itt tanítottak Hatvani István, Varjas János, Budai Ézsiás és mások / együttműködve színvonalas tankönyveket nyomtatott. A XIX. század során itt működött jeles tanárok vezetésével a rézmetsző diákok közössége / Karacs György, Kabai Mihály, Pethe Ferenc, Sárvári Pál, Karacs Ferenc, Erős Gábor, Halán István, Pap József /, akik gyönyörű atlaszokat készítettek, és remekmívű illusztrációkkal és címlapokkal díszítették a debreceni nyomda kiadványait.

Kolozsvárott / majd rövid ideig Marosvásárhelyen / működött *Kapronczai Nyerges Ádám*. Bécsben tanult, rézmetsző, betűmetsző volt.

A Budára került nagyszombati Egyetemi Nyomda kulturális és politikai jelentősége a felvilágosodás és a reformkor idején újra fontossá vált. Az ellenreformáció volt központja polgári vállalkozássá „szelídült". A század végén a tanulmányait Bécsben végző *Bikkfalvi Falka Sámuel* új szellemet hozott a nyomda falai közé, G. Bodoni, a nagy pármai tipográfus újhangú könyvművészetének nyomán. Falka széles körű fametszői, rézmetszői és betűművészeti tevékenységet fejtett ki. Szép dokumentumai ennek az Egyetemi Nyomda reformkori betűmintakönyvei és remekbe készült metszetes címlapjai.

A SZABADSÁGHARC UTÁNI KÖNYVKULTÚRÁNK

Már a XVI. században megmutatkozott, hogy akkor keletkeztek igazán szép könyvek, amikor a nyomdász egyúttal kiadó is volt. A kiadói-gazdasági tevékenység lehetőséget nyújtott arra, hogy a kiadó saját nyomdaüzeme technikailag mindenkor a legkorszerűbb felszereléssel állíthassa elő a nyomdatermékeket.

A nyomdász-kiadók egyúttal betűöntő-, szedő-, rézmetsző-, fametsző-műhelyekkel, néha papírmalmokkal is rendelkeztek. Ha a nyomdász-kiadó nem volt tájékozott a művészeti, irodalmi kérdésekben, akkor képzőművészeket, literátorokat szerződtetett. / A svájci *Frobenius*nak *Rotterdami Erasmus* volt a korrektora és az irodalmi szerkesztője. Az antwerpeni Plantin-nyomdában *Räphaelengius*, a kor kitűnő nyelvésze és jogtudósa korrektorkodott. Ugyanennek a nyomdának *Rubens* volt a művészeti munkatársa. /

Ebből a szellemi közegből következett, hogy ha a nyomdász szakemberekben tudatossá vált egy-egy mű eszmei mondanivalója / feltételezve, hogy a mester jó tipográfus is volt /, a tartalommal összecsendülő legesztétikusabb formában nyomtatták ki a könyveket. Ez a folyamat a XVIII. század végéig, a XIX. század elejéig tartott. Ezt követően a specializálódás és az iparosodás következtében felbomlottak a kiadó-nyomdai-betűöntödei-papírgyártói együttesek.

Nyilvánvaló, hogy mindez nem kedvezett a tipográfus művészetnek. A nyomda elszakadt az írótól és a könyvkiadástól: bérmunkát végzett a könyvkiadók részére.

A nyomdák közötti tőkés verseny lenyomta az árakat és a minőséget. A munka iránti szeretetet a múlt emlékévé tette.

A litográfia meghonosodása / a század közepe táján / nemcsak az eddigi technikai és kereskedelmi kereteket robbantotta szét, de minden hagyományos tipográfiai, esztétikai szempontot is eltüntetett. A tipográfus műhelyek és betűöntödék a litográfiával folytatott konkurrenciaharcban föladták a tipográfia minden hagyományát, és a kőrajzolás fantáziadús lehetőségeihez közelítve – különösen a kereskedelmi és reklámnyomtatványokban, de sokszor a könyvekben is – eluralkodott a tipográfia teljes formai zűrzavara. A nyomdákat

elárasztották a fantáziabetűk, amelyeket tervezőik a litográfia festői lehetőségeit utánozva alkottak. A tipográfiai stílus ezekben az évtizedekben a zavarosság és ízléstelenség mélypontjára süllyedt.

Üzleti szempont mutatkozott meg abban, hogy a litográfiát olcsó eszközökkel utánozni, kívánták követni, s ugyancsak az üzleti konjunktúra jegyében születtek a torz betűtípusok is, hiszen a betűöntödék egymással és a litográfiai üzemekkel konkurrálva hozták forgalomba új és újabb betűcsodabogaraikat. A technikai lehetőségek kitűnőek voltak, hiszen új automata gépek szolgálták a betűöntés és a nyomtatás gyorsaságát. Megjelentek az első szedőgépek is, s mégis évtizedeken át a nyomdatermékek esztétikai színvonala egyre süllyedt.

Meghatározta a könyvtipográfia leromlását az is, hogy a XIX. század elején már időszaki és napilapok tucatjai jelentek meg országonként. Minden nyomdaüzem mindenfajta nyomtatványt gyártott, az aprónyomtatványoktól kezdve a napilapokig. A gyorsan, nagyon gyorsan, pongyolán készülő napilapok zavaros esztétikai külleme – meghatározója lett a könyvek formai kivitelének is.

A sajtó a nyomtatott betűt tömeges közszükségleti cikké változtatta, méghozzá rohamos sebességgel. Sok papírra volt szükség. Ennek is rosszabb lett a minősége. Ez megint visszahatott a nyomtatványok minőségének romlására.

A XIX. század második felében a könyvnyomtatás helyzetét meghatározó tényezők egyre bonyolultabbak lettek. A gazdasági, politikai és kulturális körülmények, de a kapitalista üzletiesség is rontó tényezői voltak a könyvkultúra tartalmi és formai alakulásának. Tovább bonyolította a helyzetet a robbanásszerű technikai fejlődés, a gyorssajtó, a fotomechanikai képsokszorosítás, a rotációspapír, a rotációs gépek és egyéb nyomdaipari gépi berendezések elterjedése. A kapitalisztikus termelésből eredően bővült az intelligens, írni-olvasni tudó ipari munkások köre, emelkedett az újságok példányszáma és félesége. Sokféle, sokszor silány könyvet adtak ki. A nagy mennyiséggel együtt tovább romlott a nyomtatványok, könyvek, újságok külső színvonala. Nem enyhítette a helyzetet a díszes, luxuskiadások üzleti lehetősége sem. E művek könyvművészeti külleme többnyire nívótlan.

Az ipar minden területén egyre inkább elterpeszkedő monopoltőke a nyomdaiparba is behatolt. A nyomdaüzemek jó része bankok tulajdonába került. A tipográfia formai szempontjai harmadrendű tényezőkké váltak.

Az angol *William Morris* erről a mélypontról kívánta a tipográfiát magasabb nívóra emelni, a régi kézműves technikákhoz való visszatéréssel, és a kézműves módszerekkel összefüggő, új formai klasszikummal. Koncepciója minden részeredmény ellenére alapjában elhibázott volt. Naiv elgondolás: a modern technika művelésével kézműves munkával gyártani színvonalas tömegterméket. A könyvkultúra újjászületését éppen a korszerű ipari lehetőségek révén kellett volna megteremteni.

A hazai nyomdaiparban 1885-ben 2000 segéd és 1500 tanuló, 1899-ben 3679 segéd és 2545 inas dolgozott. Ez a szörnyű munkaerő-politika tovább rontotta a nyomdatermékek színvonalát. A nyomdák száma a kapitalista konjunktúrából eredően állandóan növekszik. Csupán a fővárosban 1900-ban 149 nyomda működik 2310 szakmunkással. 1914-ben a nyomdák száma 287, 4038 szakmunkással. Az első világháború után 1928-ban Budapesten 230 nyomdában 2868 munkás dolgozott. A vidéken a századfordulón / az akkori Magyarországon / 531 nyomdában 1840, 1928-ban / az új határok között / 388 nyomdában 950 a szakmunkások száma.

A századfordulón egész sereg nyomda alakult. *Emich Gusztáv* nyomdász-kiadó vállalkozásából létesült az *Athenaeum* / 1872 /, az *Állami Nyomda* / 1867 /, a *Landerer* és *Heckenast* történelmi múltú műhelyéből / itt nyomtatták 1848 márciusában Petőfi Nemzeti dalát és a 12 pontot / alakult a *Franklin Társulat* / 1873 /, a *Pesti Könyvnyomda, Kertész József* újságnyomdája / 1873 /. A *Khor és Weisz nyomda* / a későbbi Pester Lloyd Társulat Nyomdája /. A *Légrády Nyomda* / itt alapították a Pesti Hírlapot, Mikszáth Kálmán és Jókai Mór segítségével /, a *Hungária Nyomda* / *Bródy Zsigmond* alapította /, a *Kosmos* / Globus / *Nyomda* / 1891 / stb. 1881-ben alapítja meg a *gyomai nyomdát Kner Izidor*. A kis műhely az alapító fiának, *Kner Imré*nek könyvtervezői, könyvkiadói tevékenysége jóvoltából világhírre tesz szert. A századfordulótól új szocialista könyvkiadásunk és könyvművészetünk kialakulásáig Kner Imre gyakorlati, alkotói és elméleti munkássága vert hidat a múlt nagy mesterei és a jelen könyvművészete között.

Az első világháborút megelőző esztendőkben kezdték Európában újra felfedezni a reneszánsz, a barokk és a klasszicizmus korszakainak szép betűtípusait.

A klasszikus és klasszicista előképekben találták meg a formai tisz-

tulás, megújulás lehetőségét. Ezt követően néhány nagyképességű tipográfus – elsősorban a *gyomai Knerék*, mellettük a *békéscsabai Tevanék*, a század első évtizedeiben megkísérelték kialakítani az új magyar tipográfia, az új magyar könyvművészet arculatát.

A lelkes kísérleteket megakasztotta az első világháború. Csak a világháborút követő esztendőkben vált lehetővé, hogy a litográfiát utánzó betűművészet és a mélypontra süllyedt tipográfiai formaalkotás új utakra térjen.

A háború végén reményt csillantott az 1918-as polgári forradalmat követő proletárdiktatúra kulturális koncepciója. Remek, Magyarországon soha nem látott, művészi színvonalú plakátok jelentek meg a Tanácsköztársaság néhány hónapja alatt!

Ezekben az évtizedekben bontakoztak ki *Kner Imré*nek, a gyomai nyomdászdinasztia kiemelkedő tagjának könyvművészeti eredményei, s ez időben működött *Tevan Andor* Békéscsabán, és sokan mások, akik közül jó néhányan a Knerék könyvművészeti elképzeléseit kívánták valóra váltani. Voltak, akik új utakon, az avantgarde irányába akarták megújítani a magyar könyvművészetet. Néhány nagyon szép kimagasló eredménytől eltekintve ezek a kísérletek és részeredmények elszigetelődtek. A történelmi uralkodó osztály műveletlen közege a kultúra igazi kibontakozásának útjába állt.

MAI MAGYAR KÖNYVMŰVÉSZET

Felszabadulásunkat követően elsősorban sokféle és nagy példányszámú tömegkönyvet kellett előállítania az új, demokratikus könyvkiadásnak, a romjaiból újjáépülő nyomdaiparnak. Ezek a könyvek új eszméket hirdettek, a szocialista ideológiát terjesztették.

A háború a nyomdaipar technikai bázisát tönkretette. Az első esztendőkben a romokból kiemelt rozsdásodó gépek felhasználásával indult meg az új magyar nyomdaipar és könyvkiadás tevékenysége. Csak a hatvanas évek elején bontakozott ki annak a lehetősége, hogy technikai rekonstrukciók útján, új gépekkel gazdagabban, új utakon alakuljon modernné, korszerűvé a magyar könyvkiadás, a nyomdaipar, a könyvművészet.

Századunk utolsó évtizedeiben elmondhatjuk: nincs az alkalmazott tudománynak, az iparnak, a modern civilizációnak egyetlen szektora sem, amely függetleníthetné magát az elméleti és gyakorlati tudományok rohamos haladásától, néha döbbenetesen új eredményeitől. Az új ipari forradalom lassan kiiktatja a nyomtatás hagyományos módszereit, de még azokat a technológiákat is, amelyek a XX. század elején lettek gyakorlattá, mint például a kép- és szövegsokszorosítás akkor nagyon is új lehetőségei. A könyvnyomtatásban teret kapott az elektronika, egy új „elektronikus kultúra" kialakulásának lehetősége. Hirdetői a rádió, a kazettás és lemezes televízió, az olvasó és visszaolvasó gépek, az elektronika számtalan új és új lehetőségeire gondolnak, amelyek – valóban – *teljességében gépesíthetik* a közlés, a megismerés hagyományos gutenbergi formáit.

A legújabb elektronikus szedő- és olvasógépek bonyolult gépi impulzusok és elektronikus optikák révén a konstrukciókba betáplálható új betűsorok / típusok / keletkezését eredményezték... Kiderült azonban, hogy ezek a „computer" ábécék nem emberi szem számára születtek. Olvashatatlanok! Ezekkel szemben a megszokott, a hagyományos olvasás megváltozhatatlan emberi módszere a költészet, az irodalom élvezetének, a megismerés, a megértés folyamatainak. Az „elektronikus típusok" gyakorlati hasznosításakor kiderült, hogy

a legkorszerűbb elektronikus szöveg-előállító gépeket is hagyományos / eredendően a kézírás nyomán keletkezett / reneszánsz nyomdabetűk felhasználásával kell megtervezni.

Így kellett ennek történnie, mert a nyomtatásba rögzített szövegeket, az olvasást és az írást egy időben – iskolás korunkban – ismerjük meg, és egy életen át szüntelenül írunk is, olvasunk is. Ezt a két cselekményfolyamatot nem lehet egymástól elválasztani.

Az írás jellege évszázadokon át megmutatkozott a nyomtatott betűk formáiban. A szép nyomdabetűk magukban hordozzák a kézírás jellemet, karaktert, tartalmat hordozó ismérveit, még akkor is, ha ma már ipari, technikai tevékenység szerszámai. Mindebből egyértelműen következik, hogy a nyomdabetűk hagyományos formája elévülhetetlen, megmarad mindaddig, amíg a humanizmus eszméje él.

Felmerült azonban az a kérdés: hogyan lehet a tipográfia formanyelvének „kész" eszközeivel, a kétdimenziós *papírfelülettel*, a nem is mindig legkorszerűbb karakterű *betűtípusokkal*, tipográfiai *ornamensekkel*, művész tervezte *illusztrációkkal* korunk gondolkodásmódját, érzésvilágát kifejező könyvalkotásokat létrehozni.

Nem véletlen, hogy a tipográfia történetének kutatói majd minden alkalommal felvetik az építőművészet és a tipográfia kapcsolatát. Aligha van az emberi gondolatnak olyan *tiszta kifejező formája*, mint a tipográfiának és az építőművészetnek a formavilága. S ez nyilván a két, alkotótechnikájában rokon mesterség – technikai és konstrukciós — kötöttségeiből ered.

A történész egy épület külső formájából, rendeltetéséből, díszes vagy puritán külsejéből, az épület emberi, társadalmi funkciójának anyagi és formai összetevőiből messzemenő következtetéseket képes levonni. Ugyanígy a könyv mindenkori formájában, tipográfiai stílusában is tükröződhetnek mindazok az eszmei és stílusbeli összetevők, amelyek a társadalmi és gazdasági körülményeknek éppen akkori fejlettségéből következtek. Hiba lenne, ha egy-egy címlap tipográfiai, grafikai megoldásából konkréten meghatározható társadalmi, gazdasági tényezőkre kívánnánk következtetni. Helytelen és felesleges lenne itt törvényszerűségeket felállítani, mert a történelmi fejlődés iránya sok különböző motívum összetettségében mutatkozik meg. Egyes esetekre, egyes szakaszokra ebből törvényt szabni nem lehet.

Egy bizonyos, hogy minden stíluskorszak – *általában* – tükrözi az adott kor adott társadalmának vágyait, igényeit. A történelemtudomány a reánk maradt tárgyi emlékekből legalább olyan mértékben rekonstruálja az elmúlt korok társadalmainak históriáját, mint az írásos emlékekből.

A korszerű művészet felhasználja, de ugyanakkor kritikusan szemléli azokat az értékeket, amelyeket az emberi kultúra sok évszázados fejlődése során létrehozott. Az írástörténet bizonyítja, hogy a betűk alapformái nem egy társadalmi osztályból, vagy gazdasági alapból keletkeztek, hanem hosszú évezredes fejlődés eredményei, amely eredmények létrehozásában a legkülönbözőbb társadalmi rétegeknek és rendszereknek volt szerepük.

Az írás, a betű *alapformái* századok során alig változtak, de ezek az alapformák művészi köntöst hordoznak, amelyek alá vannak vetve a korok stílusváltozásainak, az íróanyagoknak, írószerszámoknak és a könyvnyomtatás feltalálása óta – s ma különösképpen – a sokszorosító technika fejlődésének is.

A betű formája a gondolat „leképező" eszköze, sajátos társadalmi jelenség. Az írás kialakulása egyik előfeltétele volt az államok keletkezésének, előfeltétele a szervezett társadalmi együttműködésnek, az iparnak, a tudománynak, az irodalomnak és minden kultúrának.

A betűk alapformája tehát olyan tradíció, amelyet belátható időn belül nem formálhatunk át, bár az új technika követelményeinek, s a könyvművészet fejlődésének megfelelően, nyilván új köntöst fog kapni. S ez meghatározza azt is, hogy a könyv hagyományos formáját és szerkezetét sem változtathatjuk meg egyhamar.

A latin nyomdabetűk, a szedőgépmatricák és a fényszedő betűnegatívok technikai megvalósítását ma néhány európai és amerikai matrica- és szedőgépgyár és néhány vezető betűöntöde tevékenysége határozza meg. Jó dolog, hogy e vállalatok tervező munkatársai a ma élő legkiválóbb betűművészek. A könyvnyomtatás több mint fél évezredes történetében eddig soha nem volt a betű olyan megbecsült része a formaalkotó tevékenységnek, mint napjainkban. Ez a tevékenység a nemes hagyományok és az új gondolatok szintézisét váltja valóra. Mivelhogy a latin ábécé alapformái sok évszázada nem változtak, inkább a betűk „köntösét" alakítják, szépítik, hogy az mindjobban szolgálja az olvashatóságot / közvetve a mind szélesebb

körű megismerést /, a sokszorosítás sajátosságait és e kettő szintéziseként az esztétikai igényeket. Így válhat a ma betűje a ma könyvének, újságjának korszerű nyomdaterméket teremtő eszközévé.

Tiszteljük és becsüljük a könyvművészet nagy hagyományait, de úgy gondoljuk, hogy a letűnt korok mesterségbeli örökségének nem formai *sémáit*, hanem műszaki és ízlésbeli tapasztalatait, eredményeit kell tanulmányoznunk. A történelmi stílusok stúdiumainak eredményeként nem a tipográfia régies kötöttségeit kívánjuk magunkévá tenni. Éppen az esztétikai és funkcionális szempontok gyakran tapasztalt kiegyensúlyozatlanságát – azt, hogy sokszor az értelmi tagolás, a funkció hátrányára alakították a formát – tesszük bírálat tárgyává. A tradíció a fejlődésnek éltető ereje, de a hagyomány *merev tisztelete* már fékezheti az alkotó erőt, gátja lehet annak, hogy a könyv az új idők új gondolatvilágát tükröző, új köntösben jelenjék meg. Akik a tradicionalizmus merevségéből nem tudnak kilépni, félreértik a tradíció jelentőségét és *jövőt* jelző szerepét.

Egy műalkotást – képet, szobrot – a maga teljességében, a maga egységességében érzékelünk. Ezzel szemben a nyomtatott szöveg / egy ezeroldalas könyv / megértése, *elolvasása* hosszadalmas, kényszerű megszakításokkal történő *folyamatos művelet.*

A könyv használati tárgy. S ez az oka annak, hogy a könyv funkciója iránti alázat nélkül nem születhetik igazán jó tipográfia. Sokan, ha nem is az egyéniségüket, de mindenképpen „a tipográfiai alkotást" helyezik az előtérbe, fontosabbnak tartják a szövegnél, olvashatóságnál, még az olvasónál is. Pedig a funkció szolgálata alapvető, és nem zárja ki a legjobb esztétikai megoldást.

A modern tipográfia formakérdéseit gyakran úgy vetik fel, mintha csupán azt kellene eldönteni, hogy az szimmetrikus vagy aszimmetrikus megoldású legyen. Ha régi kézírásos kódexeket tanulmányozunk, láthatjuk, hogy azok sem voltak szimmetrikus megoldásúak. A reneszánsz első nagy tipográfusai sem távolodtak el teljes mértékben az írott könyv e jellegzetességétől. A barokk és a klasszicizmus alatt kényszerült a tipográfia a szimmetria előre meghatározott formáit magára ölteni. Sokak vitatható véleménye szerint a *szokványos* szimmetria a megmerevedett hagyomány nem fejleszthető formája, és nem fejezi ki állandóan fejlődő, mozgásban levő korunkat.

Amikor az 1960–1970-es esztendők magyar könyvművészetéről

adunk számot, elöljáróban azt az alapelvet kell hangsúlyozni, amely szerint mi a formaalkotó művészetek fejlődését az *értékálló tradicionalizmus és a mai gyorsan változó élet alakulását tükröző szemlélet szintézisében* látjuk. A könyvművészet vonatkozásában ez a klasszikus tipográfiai hagyományok és az új formai lehetőségek összehangolását jelenti.

A huszadik század nagy magyar könyvművészének, Kner Imrének és követőinek munkálkodása nyomán sajátos magyar könyvművészet alakult ki. Ez a századeleji – az európai formatervező irányzatokra és a népművészetre támaszkodó – irányzatoktól eltérően, a modern ipari művészet alapelvei nyomán, a korszerű tömegcikk nemes formájának kialakításával akart új, korszerű jelleget adni a hazai könyvalkotás arculatának.

A Kner Imre által, történelmi stúdiumok nyomán érlelt új könyvstílus a magyar irodalmi szövegekből következő logikus tipográfiai forma kialakításával és a Kozma Lajos építész-grafikus által a népi barokk motívumainak alkalmazásával létrehozott díszítő elemekből jött létre. Kner Imre célkitűzése az volt, hogy bibliofil színvonalon készítsen nagy példányszámú tömegkönyvet. Sajnos, az a kor, amelyben életművét létrehozta, közönyös volt az ő nemes humanizmussal teljes céljaival szemben.

Kner Imre határozta meg számunkra máig ható érvénnyel, hogy „a könyv mint minden használati tárgy, különböző anyagok felhasználásával, az alkotó szellem és a technika közbejöttével jön létre... A könyv nem öncélú műalkotás, hanem használati tárgy, de mint ilyennek megvannak a maga sokszázados fejlődésben kiépült törvényei, és ma végre elérkeztünk odáig, hogy a komoly tudással, őszintén, valódi, bár egyszerű eszközökkel becsületesen megcsinált, a maga célját és rendeltetését helyesen betöltő könyv egyúttal a szép könyv is. A helyes könyvművészeti célkitűzés lehetővé teszi a legolcsóbb tömegtermék, a filléres újság művészi megoldását is, és éppen ezért a művészi könyv, a művészi nyomtatvány nem fényűzés többé. Akinek a tudása megvan hozzá, a legnagyobb példányszámú, legolcsóbb anyagból készülő könyvet is meg tudja művészi módon oldani, a tömegízlés nevelésének magasrendű nemzeti feladatot betöltő eszközévé tudja emelni, mert a könyvnek, ennek a szervezett műformának létrehozásában a művészi elvek érvényesítése csak tudást, gondosságot, precizitást, következetességet és a művészi elvek ismeretét követeli meg. A művészi könyv gyakran sokkal kevesebbe kerül,

mint az anyagszerűtlen, a technikával és a könyvművészet belső törvényeivel ellenkező eszközök ma is még sok helyen divatos alkalmazása, ami a legnagyobb pazarlással jár." / *Kner Imre* rádióelőadásából, 1940. /

A mai szép magyar könyv egyik jelentős alkotóeleme az *illusztráció*. Ha az illusztrátor a költővel egyenrangú művész, akkor a költői mű és a grafikai alkotás egyenlő értékű és fontosságú lehet. Ez esetben a képíró és a költő partnerekké válnak, akár egy zenei kettős előadói. A hangszereik sajátosan mások, de ezek a különböző kifejező eszközök, stílusok, kiegészíthetik és gazdagíthatják egymás tevékenységét.

A gyermek- és az ifjúsági irodalom alkotásainál a képnek, a rajznak pedagógiai, didaktikai funkciója van.

Más a helyzet a mai ember életét kifejező költészetben, irodalomban, ahol egy-egy remekmű nyelvi, gondolati, tárgyi gazdagsága, vagy egyéb – például tartalmi – sajátossága miatt illusztrálhatatlan, s a kép, a rajz dadogásként hatna a nyelv, a szó absztrakt kifejező ereje mellett.

Vannak azonban költői művek, amelyek mellett a képíró, a képalkotó a költő társává válhat, ha a mű gondolati, érzelmi összetevőit más aspektusból, a képzőművészet látószögéből világítja meg, teszi érzékletesebbé.

Az *illusztráció* nem irodalmi ábrázolás. Ha csupán e célból jönne létre, akkor a költői mű sorai közé illeszkedő képek a szöveg ismétlései lennének. Az illusztráció szemléletessé és érthetővé teheti azt, amit az irodalom absztrakt eszköze, *a szó*, vagy egyáltalán nem, vagy csak bonyolult módon fejezhet ki. A könyvtervezőnek és az illusztrátornak szerényen, a költői mű iránti tisztelettel kell a szöveg gondolatainak közvetítését szolgálnia. Betűt, sort, tipográfiai formát, grafikai alkotást e cél szolgálatában kell könyvvé komponálniuk. Az illusztrálás önfegyelmet és a költővel való intellektuális azonosulást igényel.

Kiváló – sokszor csodálatra méltó – példáit tapasztalhatjuk az irodalmi mű hatásfokát növelő együttműködésnek költők és képíró művészek között.

A költők, képalkotók, könyvtervezők, fotóművészek és nyomdászok „összjátékának" módszerei igen sokrétűek lehetnek: a fekete és a fehér harmóniája és ellentétei, a színek és formák harsány vagy

mértéktartó összecsendülése, a papír fehér vagy elefántcsontszínű árnyalatai, a grafika és a tipográfia változatossága egyaránt gazdagító eszközei lehetnek a modern könyv művészetének.

A könyv létrehozásának célja: az ember szolgálata, a megismerés és a szellemi nemesedés útján. Ma is igazak *Kozma Lajos* építészgrafikus szavai, aki egy 1930-ban kelt levelében így szól a korszerű tárgyformálásról: „A lehető legegyszerűbb eszközök: a matéria, az arány, a cél formaalkotó ereje, a munkaprocesszus formaalkotó ereje, a rend logikája, a „lényeges" hangsúlyozása, a „valódiság" szeretete és végül a szín, ezek azok, melyek nézetem szerint vissza fogják adni az embernek a tárgyakban való örömét, sőt azon kezdem, hogy vissza fogják adni a tárgyakat önmaguknak. Mert a legtöbb eddigi mozgalom nem volt egyéb, mint egy formalisztikus törekvés: a tárgyaknak valamilyen dekoratív, tőlük idegen megjelenítést adni / fasszád kultúra /."

Valóban igaz, hogy ma az emberek a könyvben mint tárgyban örömüket lelik, ha azoknak nemcsak tartalma, de „teste" is szép és nemes. Hogy idáig értünk, azt annak köszönhetjük, hogy öt évszázad mesterei / akik azért éltek, hogy a könyv révén hirdessék a mindenkor jobbra buzdító igét / sokmillió könyvalkotásukkal – 1473 óta – példaképeinkké váltak. Kinek tudatosan, közvetlen tapasztalatok útján, kinek a mindenkori legjobb előképek nyomán...

Negyedszázaddal ezelőtt, hazánk felszabadulása után, amikor nehéz körülmények között kellett megteremtenünk új szocialista kultúránk, s ezen belül új szemléletű könyvkiadásunk lehetőségeit, hosszú időn át csupán magyar könyv*gyártásról* beszélhettünk. Ma, a magyar könyvnyomtatás öt évszázados évfordulóján, már a hazai könyv*gyártás* könyv*művészetté* alakulásáról szólhatunk.

XV. SZÁZAD

Ad uenerandum dñm Ladizlaũ prepoſitũ eccleſie budeñ: ꝓthonotariũ apoſtolicũ: necnon uicecãcellariũ ſereniſſimi regis Mathie i cronica bũgaroꝝ Andree prefatio.

QVm luperiori tempore uenerande dñe in latio uerſarer: quiderẽq; quãto emolumento ac decori hoĩm generi hi uiri forẽt: q magno ꝑſtantes ingẽio ſuã diuinã induſtriã compẽdis libris adhibebant: placuit mihi tam dignũ tamq; excellens ſtudiũ mea pro uirili capeſſere: ut ſiquid demũ aſſequi poſſem: id non in meam dũtaxat: uerũ etiam pluriũ mortaliũ utilitatẽ conuerterẽ. Vnde cũ dei benignitate ꝑ uoto meo aliquãtiſper profeciſſem: & ob id rei ad inclytum hungarie regnũ tua gratia accerſitus uenirem: eſſemq; nõ parum ociоſus: ſuſcepi laborem ingentem diezq; plenũ: imprimendi uidelicet cronicũ pãnonie opus: laborẽ inquã: quẽ omnibus hungaris gratũ atq; iocundũ fore putaui: quãdoquidem: ut quiſq; natale ſolum unice diligit: reliquiſq; orbis terrarum partibus longe anteponit: ita & ſuoꝝ: qualem uitam egerint: quiq; uernaticus ſcire plurimũ exoptat: ut ſiqua preclara: memoratuq; digna cõſpexerit: imitari debeat. ſiqua uero minus feliciter geſta compererit doctus precauere poſſit. Sed cum animaduerterem: & diu mecum ipſe uolutarẽ: cui meam primam in hoc ſedulitatẽ pluribus diebus lucubratã dirigerẽ: te preter domine mi obſeruandiſſime inuenio neminẽ. Quippe & tu de me optĩe meritus es: & ſine te ſuſceptus labor neq; iniri: neq; expleri potuiſſet. Accipe itaq; hoc munuſculum noſtrum iure quodam tue excellentie dedicãdũ: ut q uidelicet potiſſima laboris cauſa extitiſti: ipſius quoq; operis particeps eſſe debeas. Et ſiqua indies maiora excudemus: tuo etiã illuſtri nomini dedicanda putabimus.

Incipit prima pars cronice de origine bũgaroꝝ: de deſcenſu de ſcitia in pãnoniam: de bellis cõtra diuerſas natiões habitis: ac de expulſione eorũde & reditu in ſcitiam.

pollens: pudicus fidelis: & ꝓ etate prudēs: cepitq; regere uiuete adhuc Iohanne gubernatore. Postea cū esset in bohemia: obiit prage anno etatis & coronationis sue decimooctauo: sepultusq; ibidem in ecclesia kathedrali: Anno domini millesimoquadringentesimoquinquagesimoseptimo.

De coronatione regis Mathie.

Post mortem Ladizlai regis electus est in regem hungarie Mathias fe. me. filius Illustris Iohis de hunyad ppe. co. bistricien̄ Anno dn̄i millesimoquadringētesimoquinquagesimo octauo: q̄ tam exterris ut bohemis & polois: q̄ nōnullis incolis sacre corōe subiectis sibi plurimū īsidiātibus ut leo fortissimus: inuictissimusq; restitit. Hic etia cū ualidissimo exercitu regnū bozne ingressus castrum munitissimū Iaycza noīe e manibus turcoꝝ gloriose eripuerit: deinde uictor rediens ad hungariam: dyademate sancti regis Stephāi qđ apud Fridericū romanoꝝ impatorē habebat̄: in ciuitate alberegalis potitus est. ¶ Postea uero collecto ingēti exercitu moldauiam terram: ꝓuinciā sacre corōe subiectam sed ꝑ id temporis rebellem ingressus est. ibiq; habito acerbissimo conflictu triūphū preclarū atq; memorabilē obtinuit. Vnde & uexilla pluria inclyte uictorie sue signa budā usq; adduxit. que magna cū celebritate in prochiali beatissime Marie uirginis ecclesia affixa hodie conspiciunt̄. Reliqua aūt preclara ac mēorabilia facinora serēissimi atq; inuictissimi dn̄i. nostri regis: quia tanta sunt ꝙ breuiter cōprehēdi nequeunt: in aliud tempus differenda: ac latius prosequenda erunt. Pro quo dn̄o nostro illustrissimo atq; gratioso optimus maximusq; deus etiam atq; etiam rogandus est: ut eum in pace tranqlla: iusticie obseruatione: suorum dilectione: regni incremento: & diuturna demū uite incolumitate tenere: seruare: & augere dignetur.

Finita Bude Anno dn̄i. M.CCCC.LXXIII in uigilia penthecostes: per Andreā Hess

¶ Leonardi aretini ī opuſculū
¶ magni Baſilii de legēdis poe-
¶ tis Prefatio incipit feliciter.

EGo tibi hūc librū Coluci ex media ut aiūt: grecia delegi. ubi eiuſmodi rez magna copia ē: & īfinita multitudo. nec ueritus ſū: re abs te ut pax liberalis ac ſane īgratus accuſarer: ſi ex tāta abū-dātia hoc paruū munus ad te mitterem. neq; n. id nunc ago: neq; ita amens ſum: ut exiſtimem hac tantilla re ſummis tuis erga me officiis ſatiſfacere poſſe: Sed ut mercatores ſolent deguſtationem aliquā rerum uenalium accipere: quo facilius de illaz emptōe deliberare queant: Sic ego cum cuperem pro tuis ſingularibus me-ritis: ſum maq; in me beniuolentia: qdqd mea opera: labore īduſtria efficere poſſē in te unū conferre: hūc. tibi librum ſcripſi: quaſi deguſtationem ſtudiorz meorz. que ſi tibi doctiſſimo hoi probata eē ſenſero: maiori cum fiducia deinceps aggrediar tuo grauiſſimo atq; optimo iudicio cō-

Et qa neminē studiosum hēbit curatorē
sui: ī aliqua prauā cupiditatē illapsum ad
extremā sordē ꝑuentuꝝ: ħ dicēs nequaq̄
mētitus. nā adolescēs uino delcātus: neq̄
noctu neq̄ die a potu cessauit: tandē nec
.r.p. nec aīcis: nec sibi ip̄i utilis fuit. Agni
tus ergo ꝓpter filii īertiā ꝓpāq̄ ip̄ius in/
gratitudinē mortuus: etiā infamiā cōtxit.
Socr̄s aūt se ī iudicō magnificādo īuidia
cōtracta: magis atq̄ magis in dānationē
suā iudices irritauit: Mihi igr̄ uidet̄ di/:
uīa sorte potitus. nā grauissimā uite ꝑtē
difficillimāq̄ dimisit. morte uero q̄ facil
lima oīm ē interiit: oñditq̄ robur aī. Nā
cū ītelligeret sibi melius eē mori q̄ ulte/
rius uiuer̄: ut neq̄ ad alia bōa aduersabat̄
sic nec cōtra mortem refragratus est. sed
hilariter illā suscepit finiuitq̄: Ego quidē
sapīam & gērositatē hoīs mecū r̄putās/
neq̄ possū nō mēinisse: nec cū memīneri
nō laudare: Siqs autē ex his q̄ uirtutem
sectant̄ utiliore aliqua q̄ Socrate usus est
illū ego felicissimū duco.

Finit apologia Socratis.

4 / BASILIUS MAGNUS: DE LEGENDIS POETIS / BUDA / 1473
5 / ANTONIUS FLORENTINUS: CONFESSIONALE TITULUS DE RESTITUTIONICUS / IN HUNGARIA / 1477

Incipit sūmula ꝯfessionis utilissima: in qua agitur quomō se habere debeat confessor erga penitentē in ꝯfessionib⁹ audiendis. quā edidit Reuerendissimus uir: ac in Christo pater dominus Frater Antonin⁹ archiep̄s Florētin⁹ ordis fratꝝ ꝑdicatoꝝ:

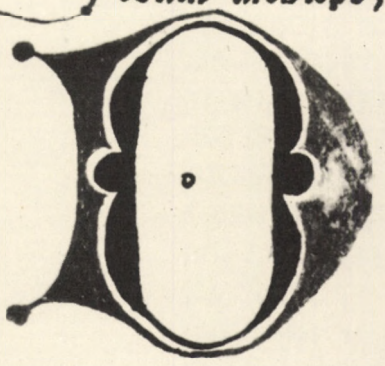

Defecerūt scrutātes scrutinio p̄s: lxiij. Scrutiniū quidē est confessio ꝑ quo et penitens scrutat' ꝯscientiam suā: et confessor cum eo: Scrutans ergo est ꝯfessor qui in hoc pōt tripliciter deficere: Quia uel per maliciā absoluendo quē scit nō posse: ul' per ignorancia3 nesciendo discernere inter lepram et leprā et quem possit uel nō possit absoluere uel per infirmitate3 concupiscencie inde sumēdo occasiones malorum ex auditu dū incaute se habet: unde Aug. de peni. di. vj. c. j. Caueat spūalis iudex ut sicut nō commisit crimē nequicie: ita non careat munere sciencie. Ex quib⁹ uerbis innuit' ꝙ ꝯfessor siue sacerdos debet habere illa tria ex auctoritate Augu. p̄allegata. Primo ptātem in foro ꝯsciencie ut. s. sit iudex spūalis. Secundo conseruare puritate3 uite sue. ne committat crimen nequicie: Tercio habere sufficientem sciencie claritatem: ut non careat munere sciencie:

¶ Capitulum primū de potestate seu auctoritate confessoris et quis possit uel non possit audire confessiones.

Notandum primo est ꝙ non sacerdos: et si possit audire confessiones in casu mortis non tamen absoluere potest: al's si absoluit ut sacerdos indicatiue secundū quosdā incurrit irregularitatem: sicut si celebraret. Hoc tn̄ est dubiū: quia non est in iure expressu3: sicut de celebrāte: Unde non uidetur irregularis. extra de sentē. ex eo. c. is qui libro. vj. Ibi enim dicitur ꝙ non incurrit quis irregularitatm ꝓpter aliqd̄ delictū: quādo non est in iure expressum: et ꝯfess⁹ tali non

i ciuitatē itinere diei
unius: ⁊ clamauit: et
dixit. Adhuc q̄dra-
ginta dies: ⁊ ninive
ſubuertetur. Et credi
derunt uiri ninuite i
domio: ⁊ predicaue-
runt ieiunīū: ⁊ uestiti
ſunt ſaccis a maiore
uſq3 ad minorez. Et
peruenit uerbum ad
regem ninine: ⁊ ſurre
xit de ſolio ſuo: ⁊ ab-
iecit uestimentum ſu-
um a ſe: ⁊ indutus eſt
ſacco: ⁊ ſedit in cineꝝ
⁊ clamauit ⁊ dixit: in
ninive ex orezegis: ⁊
principum eius di-
cens. Homines ⁊ iu
menta: ⁊ boues: ⁊ pe
cora nō guſtent q̄cq̄
nec paſcātur: ⁊ aquā
non bibant. Et ope-
riantur ſaccis homi-
nes: ⁊ iuméta clamēt
ad dominum in forti
tudine. Et conuerta-
tur uir a uia ſua mala
et ab iniquitate que ē
in manibus eorum.
Quis ſcit ſi conuer-
tatur ⁊ ignoſcat deꝰ:
⁊ reuertatur a furoꝛ
ire ſue: ⁊ non peribi-
mus? Et uidit deus
opera eorum: quia cō
uerſi ſunt de uia ſua
mala: ⁊ miſertus eſt
populo ſuo: dominꝰ
deus noſter. ℣. Deus
exaudi orationem meam
auribus percipe uerba
oris mei. ℣. Deus in no
mine tuo ſaluum me fac:
⁊ in uirtute tua iudica me

Secundum Jo. VII

In illo tempore:
Miſerunt prin-
cipes ⁊ phariſei mi-
niſtros ut apprehen
derent ieſum. Dixit
ergo eis ieſus. Ad
huc modicum tem-
pus uobiſcum ſum:
⁊ uado ad eum qui
me miſit. Queretis
me: ⁊ non inuenietis

6 / MISSALE AD USUM DOMINORUM ULTRAMONTANORUM / VERONA / 1480
7 / JACOBUS DE VORAGINE: LEGENDA AUREA / LYON / 1483

Incipit legenda sanctoꝝ que lombardica nominat hystoria. Et primo de festiuitatibus que occurrunt infra tempus renouationis qđ repꝛesentat ecclesia ab aduentu vsq; ad Nati/uitatem domini.

De aduentu dñi. Legenda prima.

Aduentus dñi p q̄/tuor septimanas agit ad signdum q̄ q̄drupler est aduentus. s. in carnem. in mentez. in mortē. et ad iudiciū. Ultra autem septiana vix finit. qz sanctorum gloria q̄ dabit in vltimo aduētu nunq̄ termi/natur. Dinc est etiā q̄ primū responsoriū prime dñice aduētus. cōputato glia pñ q̄tuoꝝ vsus ꝓtinet. vt pdictos q̄tuoꝝ aduētus designet. qđ aūt cuilz magꝝ ꝓueniat. prudēs lectoꝝ attēdat. Licet aūt q̄drupler sit aduētus. tñ eccliа spā/liter de duplici. s. in carnē et ad iudiciū vt mēo/riam facere. sicut in officio ipius tpis pz. Dinc est etiā q̄ iciuniū aduentus prim̄ ē exultatōis. et prim meroꝝ. Nā rōne aduētus in carnez dī iciuniū exultationis. rōne aduent⁹ ad iudiciū dī iciuniū meroꝝ. Et ad hoc innuendū eccliа cātat tunc q̄dam cātica letitie. et Ꝟ ꝓpter aduē/tum misericordie et exultationis. q̄dā ꝟo depo/nit. et Ꝟ ꝓpter aduentū seuere iustitie et meroꝝ

Circa aduentū igit in carnē tria vide/ri pñt. s. aduenīēdi oportunitas et aduētus ne/cessitas et vtilitas. Oportunitas aduenien/di attendit. Primo ex pte hoīs. qui p̄mo in le/ge nature ꝓiectus fuit de defectu cognitōis di/uine. Tūc et tunc in pessimos errores ydolatrie cēcidit et ideo coactus est clamare et dicere. Illu/mina oculos meos ꝛc. Deinde venit ler iubēs in q̄ ꝓiectus est de impotētia cū p̄us clamaret nō deest q̄ impleat. Ꝟ q̄ iubeat. Ibi. n. ē solum mō erudit⁹. Ꝟ nō a pcō liberatus. nec p aliquā grāz ad bonū adiutus. et ideo coact⁹ est clama/re ac dicere. Nō deest q̄ iubeat. Ꝟ qui impleat. Oportune igit filij⁹ dei aduenit. qñ bō de ig/norātia et impotentia ꝓiect⁹ fuit. ne si forte añ venisset bō suis meritis salutē asciscaret. et ideo medicine grātus nō esset. Sed o ex pte tpis qñ venit in plenitudine tpis. Gal. iij. Ar vbi ve/nit plenitudo tpis. Aug⁹. Multa dicūt ꝛre nō añ venit xp̄s. qz nondū venerat plenitudo tpis moderāte illo p quē facta sunt oīa tpa. Deniq; vbi venit plenitudo tpis. venit ille q̄ nos libe/rauit a tpe. Liberati aūt a tpe. vbi sum⁹ ad illā eternitatem vbi nullū est tp̄s. Tanto er p te vulner⁊ et morbi vniuersalis. Qñ. n. morb⁹ erat vlis. oportunū fuit vniuersalem exhiberi medicinā. Tūc dicat Aug⁹. q̄ tunc magn⁹ venit medicus qñ p totū mundū. magnus iacebat egrotus. Tūc eccliа in. iij. antiphonis q̄ can/tant añ natiuitatē dñi ostendit multiplicitatē sui morbi. et ad quēlibet petit remediū medici Ante hēdem aduentū filij dei in carnē eram⁹ ign̄rantes siue ceci penis eternis obligan seruī dyaboli. mala peccati ꝓsuetudine vincti. tene/bris obuoluti. exules a p̄tia et expulsi. ideoq; indigebamus doctore. redēptore. liberatore. e/ductore. illuminatore. et saluatore. Quia igit ignorātes eramus. ideo ab ipo docen indige/bamus. Et ideo stati in p̄ma antip̄ dama/mus. O. sapia q̄ er ore altissimi ꝛc. veni ad docendum nos viā prudētie. Sed pax. pdef/set si doceremur⁊ nō redimeremur. et ideo ab ipo redimi postulam⁹ cum in secḋa clamamus. O adonay et dux ꝛc. veni ad redimendum nos in brachio extento. Sed q̄d. pdesset si essem⁹ do/cti et redempti. si adhuc post redēptionē detine/mur captiui. et ideo liberari petim⁹ cū in tertia clamamus. O radix yesse ꝛc. veni ad liberan/dum nos. iā noli tardare. Sed q̄d. pdesset ca/ptiuis si essent redempti et liberati. Ꝟ tñ nō dū essent ab omni vinculo absoluti. vt. s. sue ptātē essent et libere quo vellent ire possent. pax igit pdesset si nos redemisset et liberasset. si tñ ad huc vinctos teneret. et ideo ab oībus peccati vinculis educi petimus. cū in q̄rta clamam⁹. O dauid da. ꝛc. veni et educ vinctos ꝛc. Sed q; illi qui diu fuerunt in carcere habēt oculos tenebrātos. nec clare videre pñt. ideo post ab solutionem a carcere restat nos esse illuminan/dos. vt videamus quo ire debeamus. et ideo in quinta clamamus. O oriens splendor lucis ꝛc. veni et illumina sedentes in tenebr⁊ ꝛc. Sed si essemus docti redempti et ab inimico penit⁹ liberati et illuminati. quid valeret. nisi debe/mus saluari. et ideo in duabus sequentib⁹ sal/uari petimus cum dicimus. O rex gentiū ꝛc. veni et salua ꝛc. Item. O emanuel ꝛc. veni ad saluandū nos dñe deus. In p̄ma aūt petim⁹ salutem gentium. vnde dī. O rex gentiū. In secḋa salutem iudeoꝝ q̄bus deus dederat legē Unde dī. O emanuel dux et legifer noster.

Ultras aūt aduentus xp̄i a diuersis sanct⁹ diuersimode assign⁹ Ihe namq; deus sicut patet Luc. iij. ꝓpt/ eptem vnitates

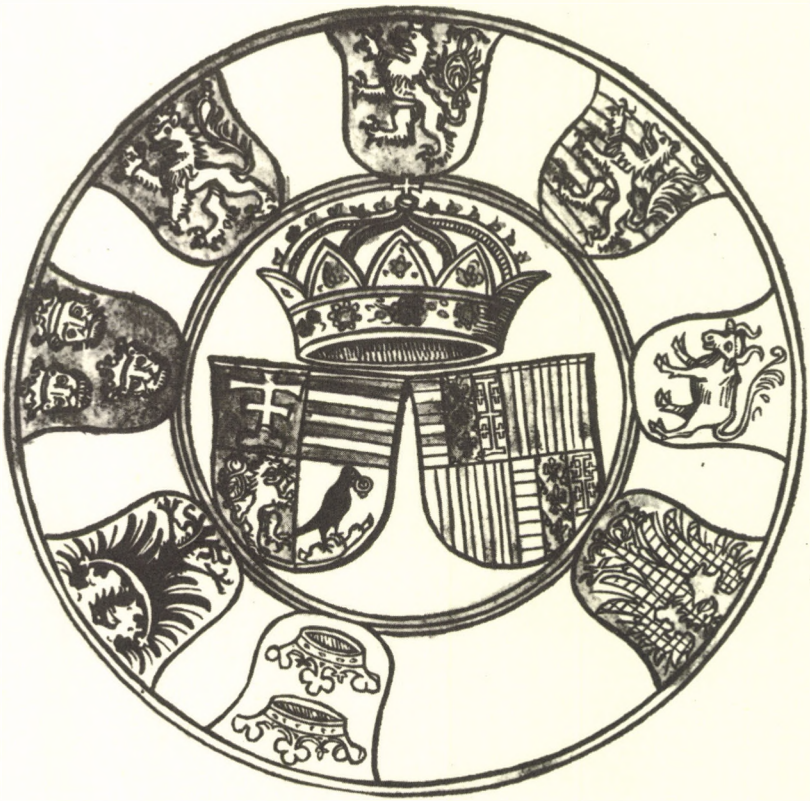

8 / 9 / THURÓCZY JÁNOS: CHRONICA HUNGARORUM / AUGSBURG / 1488

De electione dñi comitis mathie in regem.

Cum aũt peregrinis ex relatib⁹ fama obit⁹ ipsi⁹ regis ladislai in regnũ hũgarie venit: multos ꝯtristauit. maxime aũt illos qui eidẽ regi comitis ladislai ꝑsuaserãt necẽ: cũ vltores effusi sanguinis ipsi⁹ comitis ladislai eo audi⁹ eo aĩosius insurgere: ac inceptã finẽ ad optatũ ꝑducere vindictã desiderare videbãt. Qđ ⁊ factũ fuisset: si ꝓ cõponẽdis regni reb⁹: ꝓqꝫ eligẽdo rege: indicta per totũ regnũ hũ

10 / THURÓCZY JÁNOS: CHRONICA HUNGARORUM / AUGSBURG / 1488

De generatiõe ⁊ regno ſancti regis Stephani primi regis hungaroꝝ.

Ozo Toxun genuit Geychá ⁊ michaelẽ. Michael vo genuit Caluuz Ladiſlauz ⁊ Hazul. Geycha vo diuino ꝑmonitꝰ oraculo. Anno dñice incarnationis nõgenteſimoſexageſimonono: quẽadmodũ in legẽda ſctĩ ſtephani regis ſcriptũ eſt genuit ſanctuz ſtephanũ regẽ: ex ſaroltb filia gynla. At rex ſtephanꝰ plures quidez genuit filios: ſz inter alios habuit vnũ filiũ nomine Emericũ deo amabilez ⁊ hoĩbus honorabilẽ: cuiꝰ memoria in benedictiõe eſt: hic aũt ꝓ ĩſcrutabile diuini ꝓſilij inditiũ: raptus eſt de medio ne malicia mutaret ĩtellectũ eius ⁊ ne ficrio decipet animũ eiꝰ quemad-

De bello karoli regis cū Bazarad waynoda transalpino infeliciter gesto.

IN anno eodē [illegible]o felician⁹ indigne memorie perijt videlz Anno dni. M.ccc.xxx. Cum rex copiosus exercitū cōgregasset nō tamē totū suū posse: quia ad cōfinia regni sui in diuersas expeditiones cōtra aduersarios eiusdem regni ēxplurimos destinauerat pugnatores: ipse vo per zenrin in mense septembri trāstulit se in terrā Bazarad waynode vlachox: ad inductionē thome waynode trāssiluani ⁊ dionysij filij nicolai filij iancha q̄ terra est inhabitabilis genti ignote: ut de ipsa terra ipsum Bazarad rex expelleret aut certe terrā ipsius vni ipsox insultātiū traderet possidēdā: cuz tamē ipse princeps censum debitū regie maiestati semp fideliter psoluisset. Cū aūt rex zenrin ⁊ castrū ipsius recepisset: dionysio tradidit memorato oia cū dignitate bonatus. Quo facto Bazarad regi sic mādauit nuncios p honestos. Quia vos dñe mi rex laborastis in cōuocatione exercitus laborē vestrū recōpensabo. vij. milib⁹ marcarū argenti. Ipsaz etiā zenrin cū suis attinētijs nūc habetis pmanibus p potētiā: pacifice vobis trādā: unsup censum quo teneor vestre corone fideliter persolui faciam omni anno. Et nihilomin⁹ vnū ex filijs nostris vestre curie ad seruiendū deputabo meis pecunijs ⁊ expensis: tātūmodo reuertimini in pace vestra ⁊ psonarū periculis precauete: q: si veneritis vlterius piculis mīme euadetis. Quo audito rex clata mēte in talc verbū .prupit nūcijs sic dicens. Sic dicite bazarad ipse est pastor ouiū mearuz de suis latibulis per barbas suas ex/

Serenissimorũ hungarie regũ chronica be
ne reuisa ac fideli studio emendata finit fe/
liciter Impressa erhardi ratdolt viri soler/
tissimi eximia industria et mira imprimendi
arte: qua nuper venetijs nũc Auguste ex/
cellet nominatissimus. Impensis siquidem
Theobaldi feger concinis Budensis An/
no salutifere incarnatiõis millesimo q̃drin/
gentesimo octogesimooctauo tertio nonas
Junij.

14/ CONSTITUTIONES INCLITI REGNI HUNGARIAE/ LIPCSE/ 1490

Sermones tredecim vniuersales Magistri Michaelis de vngaria incipiunt feliciter.

Sequitur.humiliat dominus. illius. voca.seruit.Stās.moritur.diligit.venit.ambula.surge.resurge.

Intētio magistri michaelis de vngaria auctoris huius operis in his duobus versibus est ista. Proposuit esse pro informatiōe cōmuni predicatorum libros non habentiū in copia. certas materias cōpilare q̄ possent frequētius in epistolis et euāgeliis reperiri. Et quia non est dñica vel festiuitas in āno quin in euāgelio vel epistola aliqua dictionū in versibus predictis contentarum reperiat. ideo has tredecim dictiones premisit tanq̄ themata vel fundamēta operis subiequentis: vt prima scilicet dictio primi sermonis thema sit.secunde secundi:et sic de aliis singulorum sermonū singule dictiōes. Porro varietas materiarū in singulis sermonibus contētarum litteris alphabeti designatur. que quēadmodū inueniri valeant habetur luade per tabulā que in prima pro totius operis posita est.

Sermo .i.

Sequitur.Charissimi.dicit doctor Nicolaus de lyra super viij.ca.Mat.q̄ quinq̄ de causis iudei seq̄bantur christum. Vel aliqui sequebantur xp̄m vt curarentur ab infirmitatib⁹ suis.Mathei enim.viij.habetur q̄ iudei offerebant ei male habentes variis languorib⁹ et curauit eos. Aliqui ex curiositate vt viderent signa et mirabilia q̄ faciebat Jo.vj.Sequebatur eū multitudo magna quia videbant signa que faciebat.Aliqui vt ab eo sanarentur et corporaliter pascerentur vt patet ibidez Aliqui ex malitia vt caperent eum in sermone et blasphemarent eū Matth. xxij.Abeuntes pharisei inierūt consilium vt caperent iesum in sermone.Et aliqui ex deuotione vt ab eo doctrinā exaperent salutarem. Unde versus. Morbus signa.ab⁹.blasphemia.dogma.fuere.Cause.cur dñm turba secuta fuit.Modo consimili multi sequuntur predicatorem verbi dei.Aliqui ex deuotione vt ab infirmitate spirituali anime verbo dei curentur. Aliqui ex curiositate vt extraneis et curiosis rebus vel materiebus informētur. Aliqui ex malitia vt verbi dei predicatores per eos scandalizentur.Et aliqui ex fide quam habent in dei verbo vt spiritualiter recreentur et in bono informentur.Et autē omnes sint istius conditionis primitur orandū est.Pater noster et Aue maria. Pro processu sermonis est aduertendum q̄ xp̄m sequi debem⁹ tripliciter.per viam penitētie et acerbitatis. obedientie et humilitatis.despectus mundi et pauperis. Primo principaliter dixiq̄ debemus sequi christum per viam penitentie:et hoc ꝓpter tria cōmoda q̄ prouenunt ex vera penitentia. Vlā primo cum peccator cadit in mortale peccatum intantum excecatur.p carentiam spiritualis gratie.q̄ nō cognoscit deus nec eius beneficia memoratur: sed si sequitur xp̄m per viaz penitentie. recipit veram cognitionem dei et visuz spiritualē gratie:et ideo dicitur Job.viij. Qui sequitur me non ambulat in tenebris .Figura huius habet Mara.x.de ceco damāte ad xp̄m pro visu habendo: cui christus respōdit.Fade fides tua te saluum feat:et cōfestim vidit et sequebatur eū scilicet per viam penitentie et acerbitatis. Secundo homo per peccatum mortale spoliatur bonis q̄ cum prius facit⁹.

a

Breuiariū Strigonieñ

16 / BREVIARIUM STRIGONIENSE / VELENCE / 1497

Sorte houa redijt hunorum maxima quondam
Tempore :que fuerat atile victoria regis.

Illi clarissimo regnz sideri. Mathie' de huniad: Joannis quon
da mincij i regni hungarie gubernatoris filio per. Dyonisium
cardinalem archiepz. Strigonien. Regalis corona imponitur.
Anno xpi. M cccc.lxiiij. Uigesima nona die mēsis. Martij.
Anno domini. M.cccc.lxv. die prima. Februarij. Dyonisius de
çeech. Archiepiscopus alme ecclesie. Strigoniensis obijt
Anno domini. M.cccc.lxvij. prima die Julij. Uenerabilis ma
gister. d. d. Cantor ꝛ. Uicarius. Strigonien. obijt: qui al's fuit au
ditor causarum sacri concilij. Basilien.
Anno domini. M.cccc.lxxij. nono die mēsis. Augusti. Joānes
archiepiscopus. Strigoniensis obijt.
Anno dñi. M.cccc.lxxiij. decimaoctaua die. Julij. Martin⁹
de pescht Canonicus quinqz ecclesiarum spiritum exalauit.

17 / BREVIARIUM STRIGONIENSE / VELENCE / 1497

18 / BREVIARIUM STRIGONIENSE / VELENCE / 1497

Has horas canonicas cum de
uotione. Tibi christe recolo pia
ratione. Ut sicut tu passus es
penas in agone. Sic labori con
sonans consors sim corone. ℣.
Proprio filio suo non pepercit
deus. ℟. Sed pro nobis omni//
bus tradidit illum. Oratio.

Domīe iesu christe fili dei
viui miserere nobis: po/
ne amarissimā mortem ⁊ passi
onem tuam inter aīas nostras
⁊ tuum tremenduz iudiciū: ne
damnemur in eternum: ⁊ lar/
gire digneris viuis gratiaz: de/
functis misericordiam: ecclesie
qz tue ⁊ regno pacem: nobisqz
vitam eternam. Amen. Abso/
lutio excommunicati. Juramē
to recepto per absoluentem ab
excommunicato de parendo
mandatis ecclesie: virgam seu
baculum in manu tenens sup
eum genu flexo cum aliquibus
virge percussionibus dicat ps.
Miserere mei deus. Deus mi/
sereatur. cum Gloria patri. ac
Pater noster. ℣. Saluū fac ser/
uum tuum. Dñe deus sperantē in
te. ℣. Nihil ꝓficiat inimicꝰ in eo.
Et filius iniqtatis non nocebit ei.
℣. Esto dñe turris fortitudinis
A facie inimici. Dominꝰ vobiscū

Deus cui pro Oremus
priū est misereri semp ⁊
parcere suscipe deprecati
nostram vt hūc famulum
quē excommunicationis ca
na cōstringit miseratio tue pi
tatis absoluat per dominum.
Auctoritate dei omnipotentis
ac beatorum petri ⁊ pauli apo
stolorum eius qua fungor ⁊ ec
clesie sue sancte absoluo te ab
excōmunicatiōis vinculo quo
ex tali casu ligatus eras: ⁊ re//
stituo te cōmunicationi fideli/
um ac ecclesiasticis sacramen/
tis in nomīe patris ⁊ filij ⁊ spi/
ritus sancti amen. Et precipio
quod de cetero talia non cōmi/
mittas.

Strigoniensis ecclesie breuia/
rium impressoria arte Georgij
de arriuabenis mantuani. Im
pensis vo Joānis Paep: libra
rij Budensis: ad optatum finez
peruenit Venetijs decimo kl.
Martias 1497

19 / BREVIARIUM STRIGONIENSE / VELENCE / 1497

20 / MISSALE / LYON / 1500

Articulus primus de magnitudine gaudij Marie qđ habuit in xp̄i cōceptōe et gestatione in vtero vbi tria querūtur. Ca I

Primū misteriū de gaudijs benedicte v̄ginis declarandū dicit quātitatis. Circa qđ tria queruntur. Ex quibus clarescit quō vnū gaudiū btē virginis alio fuerit maius. Prima questio: vtrū gaudiū quod habuit btā virgo in filij cōceptione ac gestatiōe fuerit maius omni gaudio: quod habuit totius vite tempe. Ad qđ quesitū quidaz voluerunt dicere ⁊ nisi sunt ꝓbare ꝙ btā virgo sup omīa alia gaudia summū gaudiū habuerit in christi natiuitate pluribus rationib. Primo q̄a tūc angelus dixit: Ecce euangeliso vobis gaudiū magnū quia natꝰ est nobis hodie saluator Luc. ij. Sicut g̃ natiuitas dñi fuit alijs causa magni gaudij ita ⁊ mr̄i. Secūdo qz tūc btā virgo habuit duplicatā d̄lectatiōez ⁊ gaudiū scz v dēdo xp̄m viroq̄ oculo vicz intellectuali ⁊ sensuali. In conceptōe em̄ ⁊ vteri baiulatōe nō viderat xp̄m nisi oculo intellectuali. Sz in natiuitate p̄mo vidit vtraq̄ visione: sensuali ⁊ intellectuali. vñ sicut in celo post resurrectiōem corporū maius erit hōibus gaudiū q̄ ante. eo ꝙ pro tunc vterq̄ oculus. s. corpalis ⁊ mētalis reficietur in visione delectabili hūanitatꝭ ⁊ diuinitatis xp̄i: ita ⁊ in btā virgine tpe natiuitatis vterq̄ reficiebat oculus ergo ꝓ tunc maximū sup omnia habuit gaudiū.

Tertio qz btā virgo priꝰ habuit gaudiū solū de hoc ꝙ virgo cōcepit. sed in natiuitate habuit insup ꝙ virgo pepit virgo lactauit: ⁊ deū ac dulcissimū filiū amplexata est: osculata est: fouit in gremio ⁊ nutriuit Vñ Esa. xxxv. Germinās germiabit sicut liliū ⁊ exultabit letabūda vt laudās ergo tūc maximū habuit gaudiū. Alij sunt qui arguūt ⁊ ꝓbare nituntur ꝙ maximū gaudiū habuit sup omīa virgo benedicta in xp̄i resurrectōe. qz tūc ecclesia spe[illegible] alius vtit canticis exultatōis: canens illud ps̄. Hec dies quā fecit dñs exultemꝰ et letemur in ea. Et tūc frequētat canere alleluia: magis q̄ in alio festo. ergo ꝓ tūc oib ⁊ ꝑ ꝯsequēs etiā virgini maius fuit gaudiū. Item btā virgo plus dilexit filiū q̄ totū mundū ⁊ scip̄am. g̃ plus gauisa fuit de bono filij sui q̄ de bono totiꝰ mūdi. Sed xp̄us maximū bonū ꝯsecutus est in resurrectōe ⁊ maximū tūc habuit gaudiū quādo gaudebat cū corpore glorioso aīa et diuinitate. g̃ ⁊ dña nostra tūc magis debuit gaudere. Tertio sūt alij qui arguunt ꝙ maximū gaudiū habuit btā virgo in filij ascensione inter omīa vite sue gaudia. qz tūc filius habuit maximū gaudiū quando oēm cursum sui opis cōplens reuersus est in celum cū omib sanctis summa iocūditate in pallaciū celeste de exilio huiꝰ mūdi. Vñ ps̄. Ascēdit deus in iubilo: g̃ ⁊ eius mater ꝓ tunc habuit gaudiuz maximū. Item qz tunc porta celi ⁊ ianua apta ē homi et ruina angelica restaurata Denicq̄ tūc maximꝰ bonoꝛ filio ⁊ mr̄i exhibitus est qñ caro de v̄gine assumpta super omnes angelos ē exaltata ad dexterā dei p̄ris. g̃ tūc maximū habuit gaudiū benedicta virgo. Hec omnia ⁊ plura argumenta que possent ꝓduci ponit Alb. magnus sup missus est ca. cxcv. ⁊ sequentib

Ad q̄stionē itaq̄ s̄m veritatem rñdet s̄m eundem Alb. ibidē ca. cci. sub tali distinctione. ꝙ vnum gaudium beate virginis ad aliud possumus dupliciter comparare. Vno modo s̄m ꝙ posterius gaudium includit in se prius. ⁊ sic nulla est questio nec difficultas in hac re. quia sic ipsa gaudia posteriora ordinantur ad priora ꝑ additionem. Vnde sicut manifestum est ꝙ duo sunt plura q̄ vnum et tria q̄ duo: Ita manifestum est ꝙ gaudia subsequentia cōceptionis gaudium sunt plura. ⁊ sic maiora. quia gaudium natiuitatis includit in se gaudium conceptionis ⁊ gaudiū resurrectiōis ⁊ gaudiū natiuitatis ⁊ sic cōsequenter. Alio modo vt fiat comparatio per separationem: ita ꝙ posterius gaudiū accipiat per se sine intellectu prioris. Et sic dico ꝙ gaudium hoc quod beata virgo habuit in conceptione maius fuit omnib gaudijs vite ⁊ vie. ⁊ probatur Primo auctoritate. Secundo ratione. Tertio exem

Baptiſmale Strigonieñ.

Impreſſum cura & expenſis Johannis Hertzog Ciuis Budenſis: ſub ſuo ſigno: in inclyta vrbe Vinenna p impſſorē Johannē Winterburg. Anno .M.CCCCC. Seculari.

XVI. SZÁZAD

23 / TEMESVÁRI PELBÁRT: POMERIUM / AUGSBURG / 1502

24 / MISSALE STRIGONIENSE / VELENCE / 1511

Regina celi letare Alla. Quia qué meruisti portare Alla.
Resurrexit sicut dixit Alla. Ora pro nobis deum Alla.

25 / MISSALE SECUNDUM CHORUM ET RUBRICAM ALMI EPISCOPATUS ZAGRABIENSIS ECCLESIE / VELENCE / 1511

vnigeniti tui noua per car/
nem natiuitas liberet: quos
sub peccati iugo vetusta ser
uitus tenet. Per eundem.

Lectio isaie prophete .ij. ca.

Hec dic̄ dñs: Propter
hoc sciet populus me
us nomē meum in die illa:
quia ego ipse qui loquebar:
ecce assum. Quā pulchri su
per montes pedes annūciā
tis ⁊ predicātis pacez annū/
ciantis bonū: predicātis sa/
lutez: dicētis. Syon regna/
bit deus tuus: Vox specu-
latorum tuorū leuauerūt vo
cē simul laudabūt: quia ocu
lo ad oculum videbūt: cum
ꝯuerterit dñs syō. Gaudete
⁊ laudate simul deserta hie-
rusalez: qꝛ cōsolatus est dñs
populū suuz: redemit hieru
salez. Parauit dñs brachiū
sanctuz suuz: in oculis oīum
gentiū. Et videbunt oēs fi-
nes terre: salutare dei nostri.

Ad hebreos .j. capi.

Fratres: Multipharie
multisqꝫ modis olim deus
loquēs patribus in prophe-
tis: nouissime dieb⁹ istis lo-
cutus est nobis in filio: quē
constituit heredē vniuerso/
rum: per quem fecit ⁊ secu-
la. Qui cum sit splēdor glo-
rie: ⁊ figura substantie eius:
portāsqꝫ omnia verbo virtu
tis sue purgationē peccato-
rum faciens: sedet ad dexte
ram maiestatis in excelsis.
Tanto melior angelis effe-
ctus quāto differentius pre
illis nomē hereditauit. Cui
enim dixit aliqñ angeloruz:
Fili⁹ meus es tu: ego hodie
genui te. Et rursū: Ego ero
illi in patrē: ⁊ ipse erit mihi ī
filiū. Et cū iterum introdu-
cit prīogenituz in orbē terre
dicit: Et adorent eū oēs an
geli dei. Et ad angelos qdē
dicit: Qui facit āgelos suos
spūs: ⁊ ministros suos flam
mā ignis: Ad filiū aūt thro-
nus tu⁹ deus in seculum se-
culi: virga equitatis: virga
regni tui. Dilexisti iusticiā:
⁊ odisti iniquitatē: ꝓpterea
vnxit te deus de⁹ tuus oleo
exultatōis pre ꝑticipib⁹ tuis.

b iiij

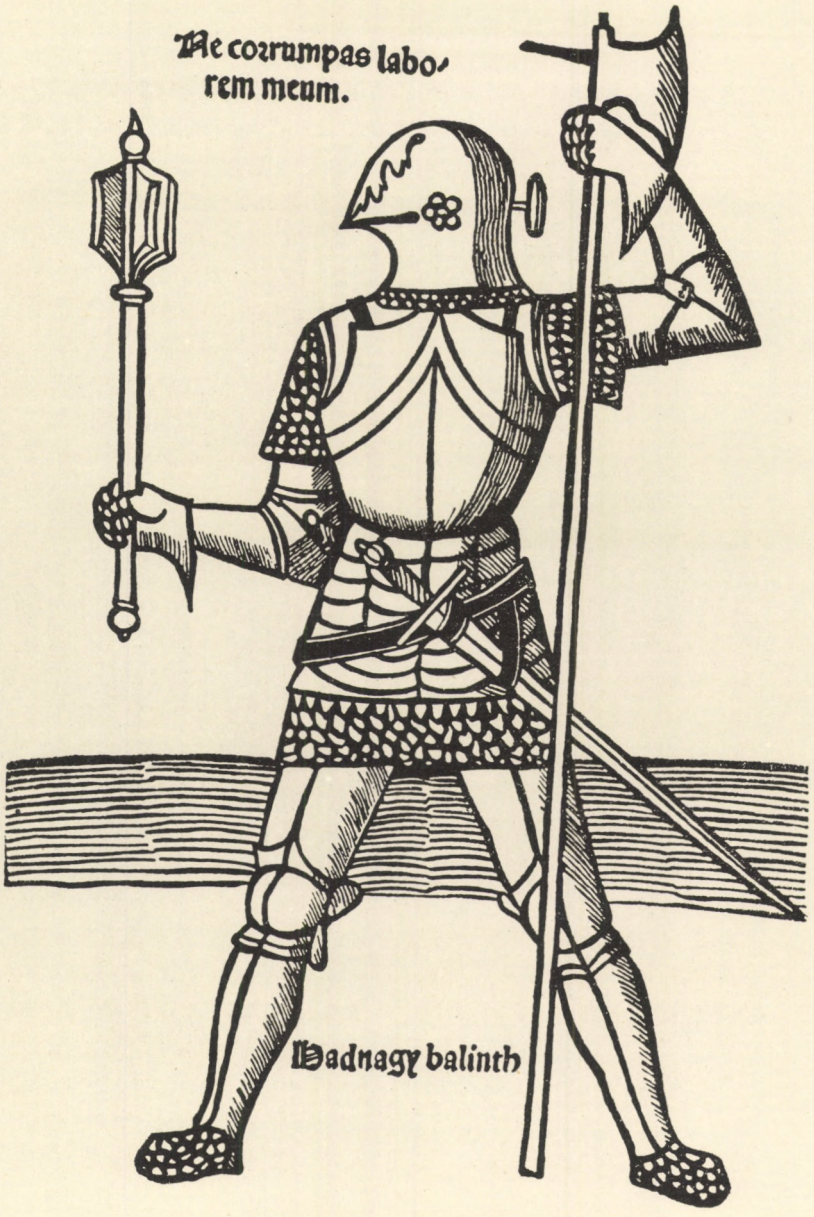

27 / VALENTINUS HUNGARUS: VITA DIVI PAULI PRIMI HEREMITE / VELENCE / 1511

IOANNIS Pannonii Epiſcopi quinq; Eccleſiarũ, Poetæ & Oratoris clariſsimi Panegyricus: in laudẽ Baptiſtæ Guarini Veronẽſis Præceptoris ſui conditus.

28 / JANUS PANNONIUS: PANEGYRICUS IN LAUDEM BAPTISTAE GUARINI VERONENSIS PRAECEPTORIS SUI CONDITUS / BÉCS / 1512

29 / MISSALE SECUNDUM CHORUM ALME ECCLESIE STRIGONIENSIS / VELENCE / 1512

niat regnū tuū. Fiat wo-

lūtas tua: ficut ī celo ⁊ ī terra

Panē nr̄m quotidianuz

da nob hodie: ⁊ dimitte no-

bis debita nr̄a: ficut ⁊ nos di-

mittimus debitoribus nr̄is.

Et ne nos īducas ī tēptatio-

nē. Sed liba nos a malo.

Per oia secula seculo-

rū. Amē. Oremꝰ. Feria

Remꝰ. le-

ctis salutaribꝰ moniti:

⁊ diuina īstitutiōe formati

audemꝰ dicere. Pater nr̄

q es in celis sanctificet no-

mē tuum. Adueniat re-

gnum tuū. Fiat wlūtas

tua: ficut in celo ⁊ in terra.

Panē nr̄m quotidianuz

HEi-
gir̃
cle-
men
tissi
me pr̃ p iesum
xp̃m filiũ tuuz
dñm nr̃m: sup
plices roga-
m⁹ ac petim⁹:
vti accepta ha
beas: et bñdi
cas hec do ✠
na: hec mu ✠
nera: hec sctã
sacri ✠ ficia il
libata. In pri
mis q̃ tibi of-
ferim⁹ ꝓ eccle
sia tua sctã ca-
tholica: quaz
pacificare: cu
stodir̃: aduna
re ⁊ regere di
gnerz toto or-
be t̃rarũ: vna
cũ famulo tuo
papa nr̃o. N.
⁊ archiepisco
po nr̃o. N. et
rege nr̃o N. ⁊
oĩb⁹ orthodo
xis: atqz ca-
tholice ⁊ apl̃i-
ce fidei culto-
ribus. Hic recitentur
noĩa viuorum.
p

דמנוס פסטור מוס נהל מהי דארט
יג לוכו פשטוא מא כל
Missale secūdū chorū al-
me ecclesie Strigonien.
אלובריט ׃
Urbanus Librarius
Reym Hudeñ.

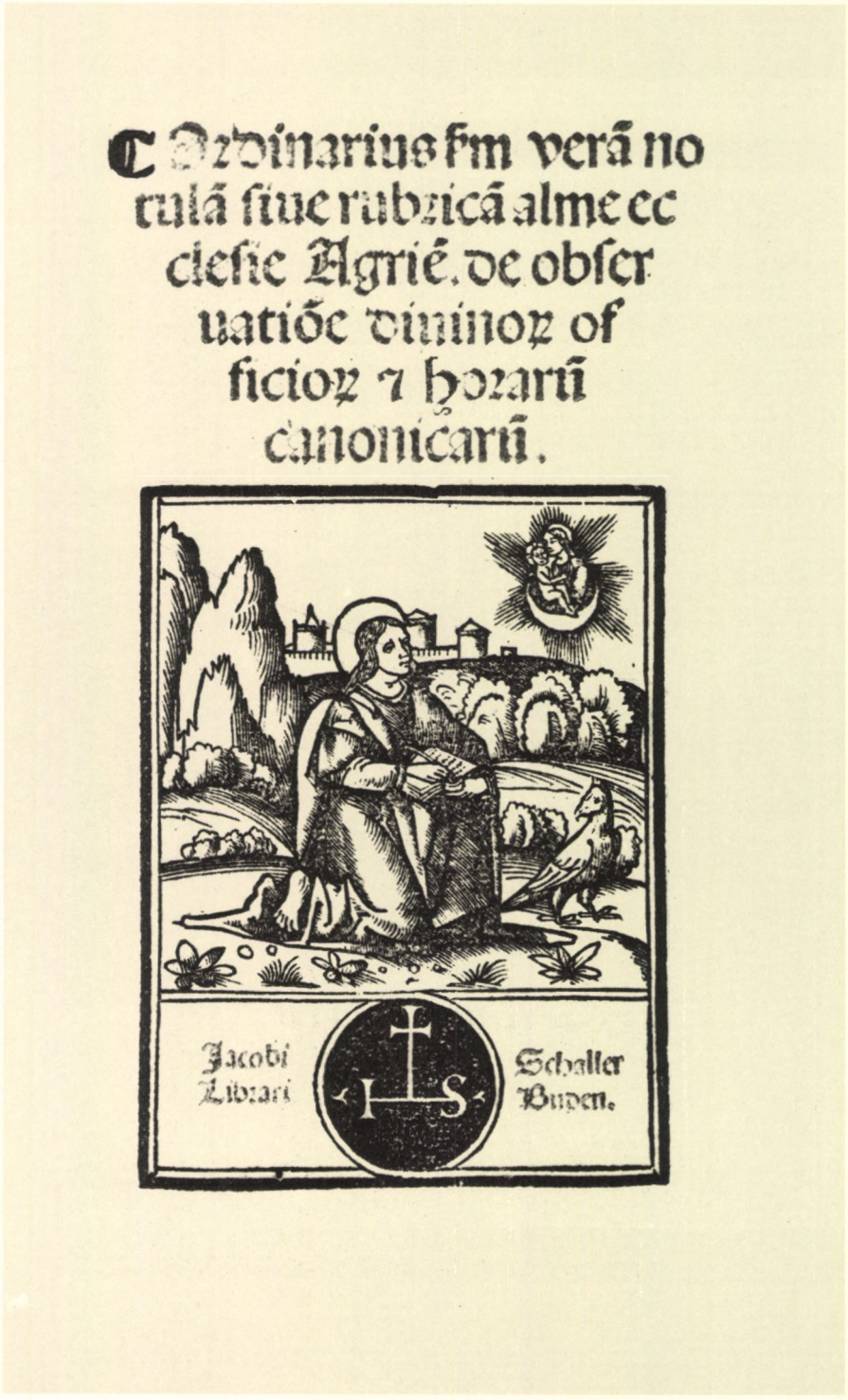

32 / ORDINARIUS SECUNDUM VERAM NOTULAM SIVE RUBRICAM ALME ECCLESIE AGRIENSIS DE OBSERVATIO DIVINORUM OFFICIORUM ET HORARUM CANONICARUM / VELENCE / 1514

Pars vltima.

Impressum Lugduni ꝑ magistrũ Bernardũ lescuyer Impensis circũspecti viri domini Johãnis Lroberger ciuis Nurẽbergeñ. Finit feliciter. Anno dñi. M.ccccc. xiiij. die vo. xij. Julij:

¶ Registrum huiꝰ partis.

aa bb cc dd ee ff gg hh ii kk ll mm nn oo omnes sunt quaterni: preter pp: qui est quinternus.

33 / TEMESVÁRI PELBÁRT: SERMONES POMERII / LYON / 1514

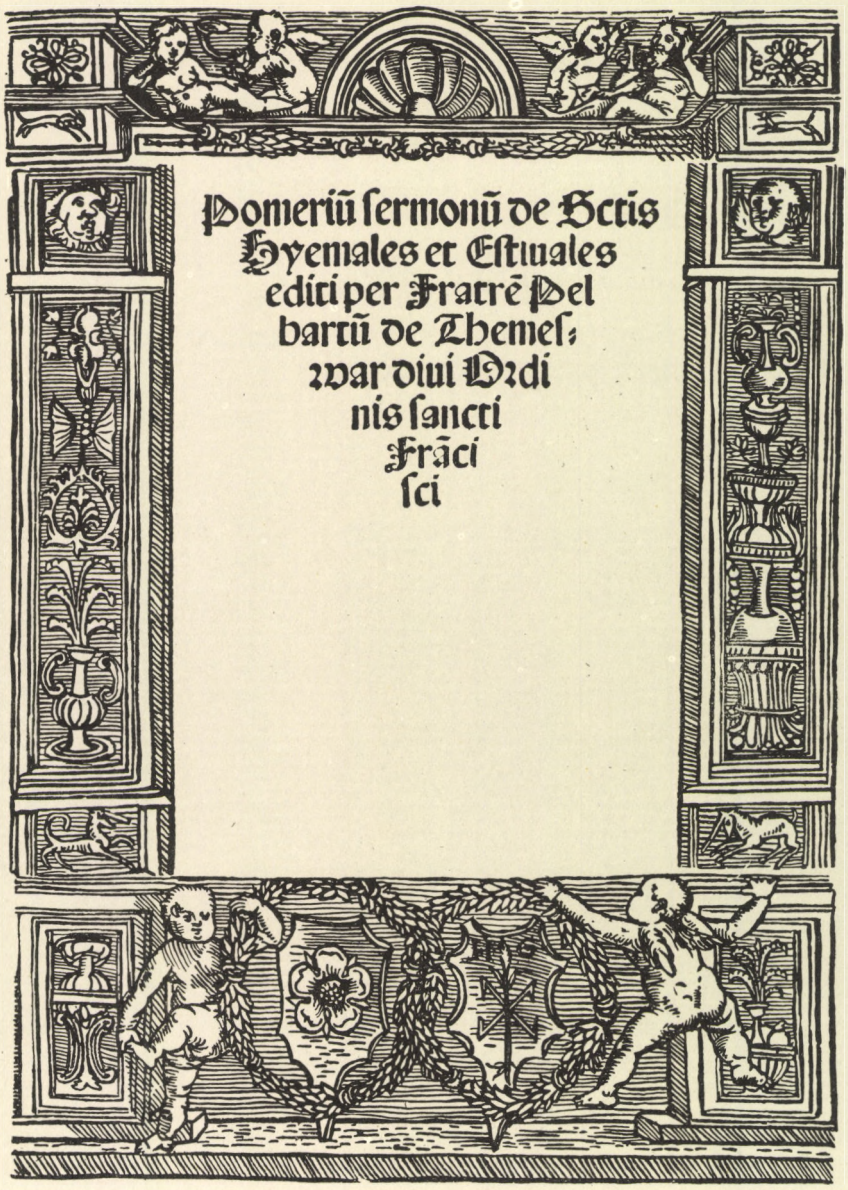
Pomeriũ ſermonũ de Sctis
Hyemales et Eſtiuales
editi per Fratrẽ Pel
bartũ de Themeſ:
war diui Ordi
nis ſancti
Frãci
ſci

STEPHANI TAVRINI OLOMVCEN. STAV/
romachia/id eſt Cruciatoꝝ Semile Bellum. Cd'anno ab
orbe redẽpto poſt ſeſqmilleſimũ quartodecimo & Pan
noniã/& Collimitaneas puincias ualde miſerabiliter de/
populauerat. In Quincꝫ libros ſummatim digeſtũ.

EIVSDEM Index eorum quæ in hoc
opere uiſa tunt annotatu digniora.

/ TAURINUS, STEPHANUS: STAUROMACHIA, ID EST CRUCIATORUM SERVILE BELLUM / BÉCS / 1519

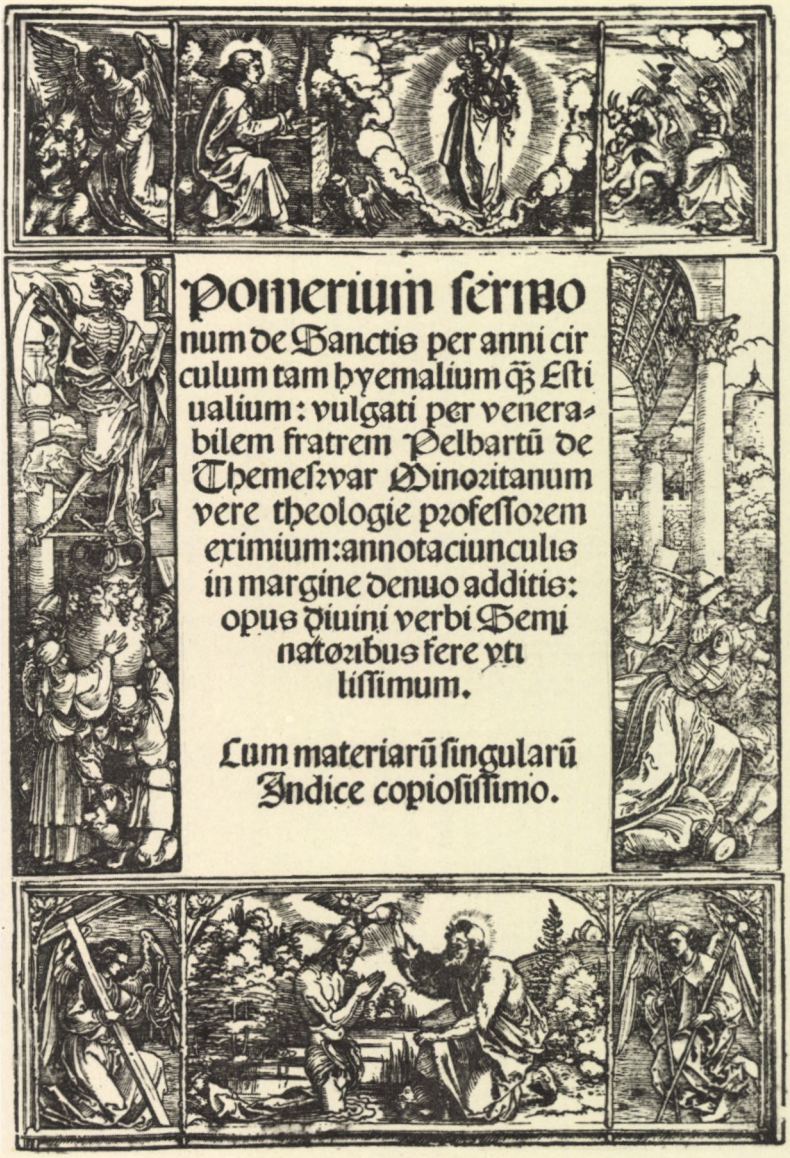

36 / TEMESVÁRI PELBÁRT: POMERIUM SERMONUM / NÜRNBERG / 1519

Ordinarium Strigonien.

37 / ORDINARIUM STRIGONIENSE / VELENCE / 1520

Breviarium sm vsum alme Ecclesie Strigoñ.

Anno 1524. Venetijs i edibus. Petri Liechtenstein:

Michael schuiz Li ri⁹ Budē cudi mā

38 / BREVIARIUM SECUNDUM USUM ALME ECCLESIE STRIGONIENSIS / VELENCE / 1524

39 / EPISTOLAE PAULI LINGUA HUNGARICA DONATAE /
AZ ZENTH PAAL LEUELEY MAGYAR NYELUEN / KRAKKÓ / 1533

AZ ROMABELIEKNEK YRTH ZENTH PAL LEVELENEK ELSEw CAPI. TVLOMYA EL KEZDETYK.

PAL IESVS Chriſtusnak ʒolgaia, Apoſtoly meltoſagra hyuattatot iſtennek euangeliumyara valaʒtatot / kyt annak elẅtte igerthuala / aʒ ẅ proferay altal ſenth iraſogba aʒ ẅ fiarol / ky nemʒetteteth volt Dauid kyralnak maguabol, teſthʒerynth, ky el tẅkelletteteth volth, iſtennekſya hatalmaſſagaual, ſenthſegnek lelkeſerinth, aʒerth hogy feltamadoth halottaybol aʒ my vrunk Ieſus Chriſtus. ky altal vẅttẅnk malaʒtoth ęs Apoſtoli meltoſagnak tiʒteth, hogy engetteſſek aʒ hytnek mynden nemʒetſeg kẅʒẅth aʒ ẅ neuyn kyk kẅʒẅl tyes vattok, Ieſus Chriſtuſenak hyuattak, myndeneknek kyk Romaba vattok, iſten ʒeretẅynek, ſenteknek hyuattattaknak malaʒth tynektek ęs bekeſęgh iſtentẅl mi atyanktul, ęs vrunk Ieſus Chriſtus

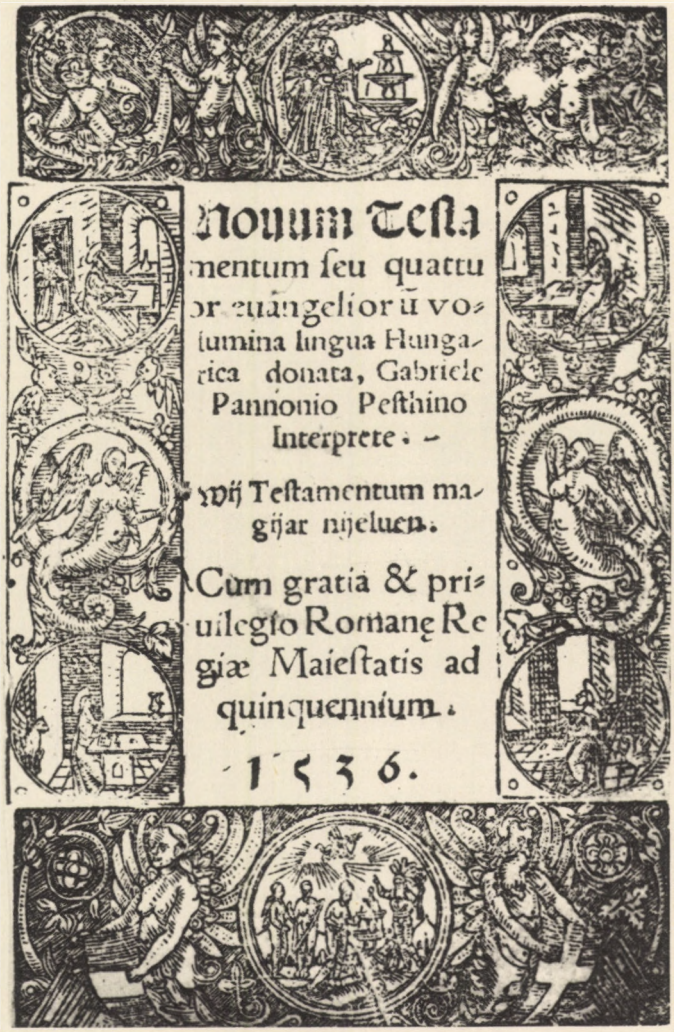

41 / NOUUM TESTAMENTUM SEU QUATTUOR EUANGELIORUM VOLUMINA LINGUA HUNGARICA DONATA, GABRIELE PANNONIO PESTHINO INTERPRETE / WIJ TESTAMENTUM MAGIJAR NIJELUEN / BÉCS / 1536

Zent Marknak ewan- 68
geliomija kezdetijk.

Elsew Capitulom.

IEsus Cristusnak, istennek fijanak Ewangelijomanak kezdetij, Mijkeppé meg wagijon irwā az Profetaknal. Ime een el bochatō az een angijalomat, a te zijnijed elewt, kij meg zerzij te wtadat te elewted. Kij altonak zawa a pwztaba. Vrnak zerezzetek wtat, Igazan chijnallijatok az ew ewsuenijt. Esai. 40

Vala Ianos a pwztaban, kerezteluen, ees predijkalban penitencianak kerezt seget, bijneknek bochanattijara. Ees kij megnen wala ew hozza mijnd egez sijdosagnak tartomanija, ees Ierusalemnek so kasaga. Ees meg kerezteltetnek wala ew tewle a Iordan wij-

K 4

42 / NOUUM TESTAMENTUM SEU QUATTUOR EUANGELIORUM VOLUMINA LINGUA HUNGARICA DONATA, GABRIELE PANNONIO PESTHINO INTERPRETE / WIJ TESTAMENTUM MAGIJAR NIJELUEN / BÉCS / 1536

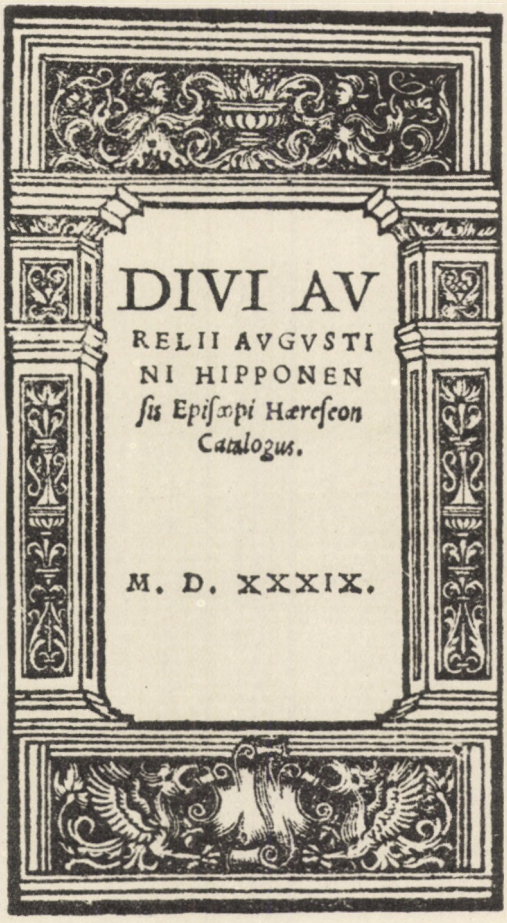
DIVI AV
RELII AVGVSTI
NI HIPPONEN
sis Epiſcopi Hæreſeon
Catalogus.

M. D. XXXIX.

43 / AUGUSTINUS, AURELIUS: HAERESEON CATALOGUS / BRASSÓ / 1539

SENTENTIAE

EX OMNIBVS OPERIBVS
DIVI AVGVSTINI
DECERPTAE.

ANNO. M. D. XXXIX.

45 / AUGUSTINUS, AURELIUS: SENTENTIAE EX OMNIBUS OPERIBUS . . . / BRASSÓ / 1539

SENTENTIAE
EX OMNIBVS DIVI AVGVSTINI LIBRIS DECERPTAE.

Innocentia. 1.

Innocentia eſt uera, quæ nec ſibi nec alteri nocet. Quoniam qui diligit iniquitatem, odit animã ſuam, & nemo non prius in ſe quàm in alterum peccat.

Dilectio. 2.

Sic diligendi ſunt homines, ut [illo]rum non diligantur errores, quia aliud eſt amare quod facti ſunt, aliud odiſſe quod faciunt.

Aeternitas. 3.

Vera æternitas & uera immutabilitas non eſt niſi in deitate trinitatis, ai quod eſt eſſe, perpetuum eſt: quia natura initio carens, incremento non indigens, ſicut nullum finem, ita nullam recipit mutabilitatem. Creaturæ autem illæ quibus deus æternitatem dedit uel daturus eſt, non penitus omnis finis alienæ ſunt, quia non ſunt extra commutationem, dum finis illis eſt & temporalis inſtitutio, & localis mutatio, & ipſa in augmentum ſui mutatio facta.

Patientia. 4.

Patientia dei magna eſt, qua parat contemptus.

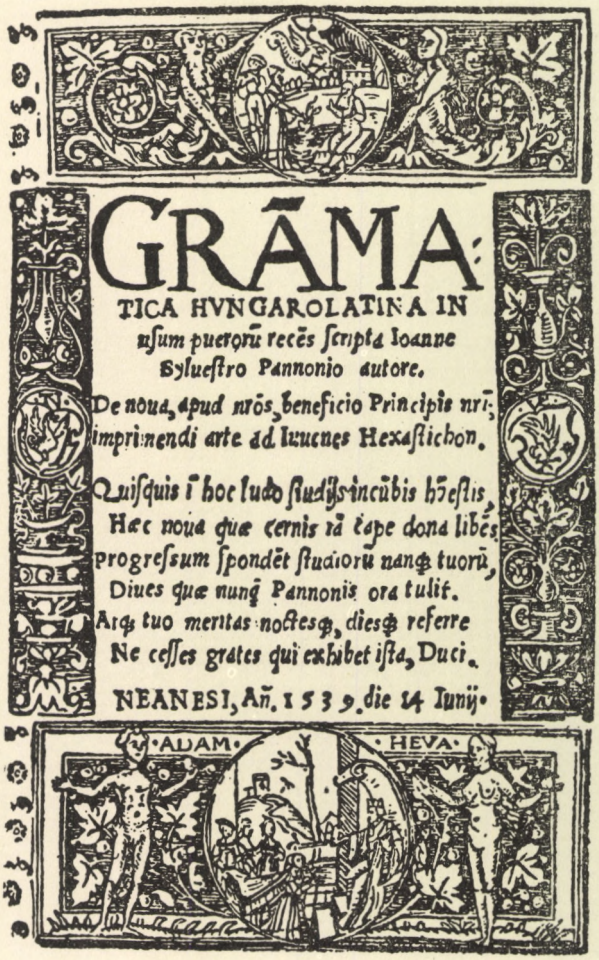

GRĀMA:
TICA HVNGAROLATINA IN
uſum puerorū recēs ſcripta Ioanne
Syluestro Pannonio autore.
De noua, apud nr̄os, beneficio Principis nr̄i,
imprimendi arte ad Iuuenes Hexaſtichon.
Quiſquis ī hoc ludo ſtudijs incūbis hōeſtis,
Hæc noua quæ cernis rā ſæpe dona libēs
progreſsum ſpondēt ſtudiorū nanq; tuorū,
Diues quæ nunq; Pannonijs ora tulit.
Atq; tuo meritas noctesq; diesq; referre
Ne ceſſes grates qui exhibet iſta, Duci.
NEANESI, Añ. 1539. die 14 Iunij.
ADAM
HEVA

46 / SYLVESTER JÁNOS: GRAMMATICA HUNGAROLATINA / SÁRVÁR-ÚJSZIGET / 1539

47 / VY TESTAMENTUM MAGYAR NYELVEN / SÁRVÁR-ÚJSZIGET / 1541

Szent Lukacz irāsa ßerint vale
Euangeliumnak vighe.

Szent Janos ilete mellet ßent Hieronymus irt meg.

AZ Janos apostol mindeneknek vtānna irā ez euangeli
omot / kirettetuiñ erre az Asiabeli püspökökül / kit az
Jesus ighen ßerete / ki Zebedeusnak fia vala / ęs Jakab
apostolnak attafia / mell Jakabnak az vr istennek kin
ßenuedisinek ęs halālānak vtānna Herodes vitette vala feijt. Irā ke
dig az Ezerinthusnak / ęs egęb eretnekeknek ellene / ęs ielesben az Ebi
otāknak hamiss tanusāgoknak ellene / mell akkoroñ kezd vala fel tā
madni / kik azt vāllāk vala / hog az Christus nem volt annak elötte
minek elötte az ßüz Mariatul ßületnęk. Mell okbol kißerintetęk ęs
hog az ů istensighe ßerint vala ßületisit irāsban ki ielentenę Ez okāt s

ęs

2

Euangelium

Szent Mathe

irasa szerint.

49 / VY TESTAMENTUM MAGYAR NYELVEN / SÁRVÁR-ÚJSZIGET / 1541

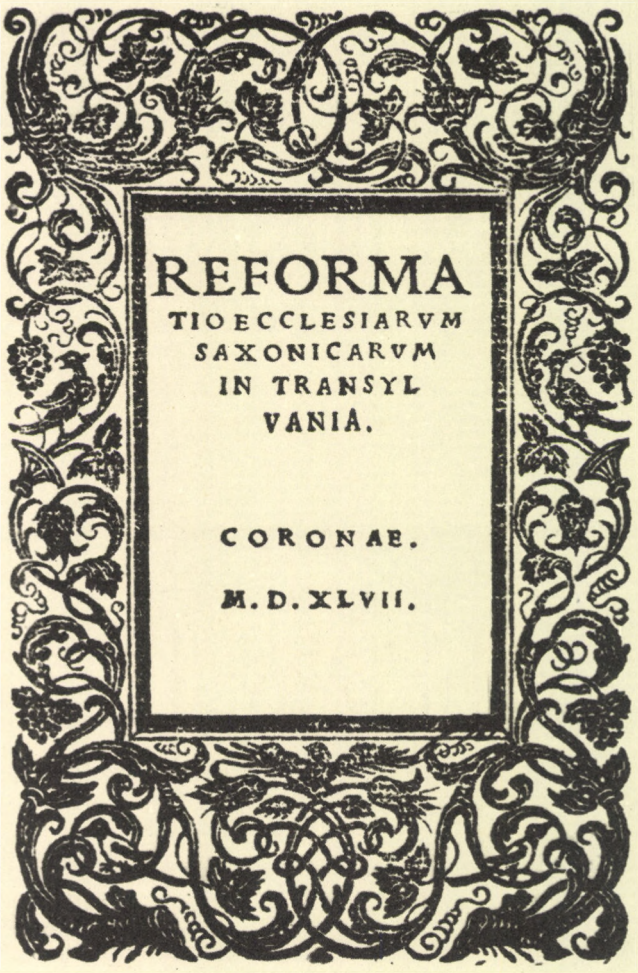
REFORMA
TIO ECCLESIARVM
SAXONICARVM
IN TRANSYL
VANIA.
CORONAE.
M. D. XLVII.

50 / REFORMATIO ECCLESIARVM SAXONICARVM IN TRANSYLVANIA / BRASSÓ / 1547

CATECH
ISMVS MINOR,
Az az, a kereſtyeni tudomanac reuidecen valo ſumaya.
Coloſuarba nyomtatot 1550.

51 / HELTAI GÁSPÁR: CATECHISMUS MINOR / KOLOZSVÁR / 1550

RITVS

EXPLORANDAE VERI//
TATIS, QVO HVNGARICA NA-
tio in dirimendis controuerſijs ante
annos trecentos & quadragin-
ta vſa eſt, & eius teſtimonia
plurima, in Sacrario ſũ-
mi tẽpli Varadien.
reperta.

Coloſuarij 1 5 5 0.

MOSESNEC
ELSŐ KŐNYVE.

I. Reſz.

Ezdetbe terömte az Iſten a Ményet es a Földet. A Föld kedig ſzintelé es puſzta vala: Es ſetetſég vala a Mélſégen: Es [a]Iſtennec Lelke leueg vala a Vizeken.

Ioan: 1. Coloſ: 1. Heb: 11.

(a Iſtëec Lelke.) A ſzél ackor nem voit, azckaert ſzükſeg, hogy az Iſtënec Lelkét ielenche.

ES monda az Iſten: Legyen Vilagoſag: Es Vilagoſſag lön. Lata az Iſten, hogy [b]ió volna a Vilagoſſag: Es eloſzta az Iſten a Vilagoſſagot a Setétſégtöl: Es neueze a Vilagoſagott Napnac, es a Setétſéget Eynec. Es lön az Eſtueböl es a Regelböl Elſö Nap.

(b Io volna) az az, haſznos, ſzép es kellemetes, avagy kedues.

ELSŐ NAP

ES monda az Iſten: Legyen Erösſeg a Vizec közet, es oſzſzael a Vizeket a Vizektöl. Es chinala az Iſten az Erösſeget: Es el oſzta a Vizeket az Erösſeg alatualo, es az Erösſég

A fölet-

54 / A BIBLIANAC ELSŐ RÉSZE, AZ AZ MOSESNEC ÖTT KÖNYUE (KOLOZSVÁR) 1551

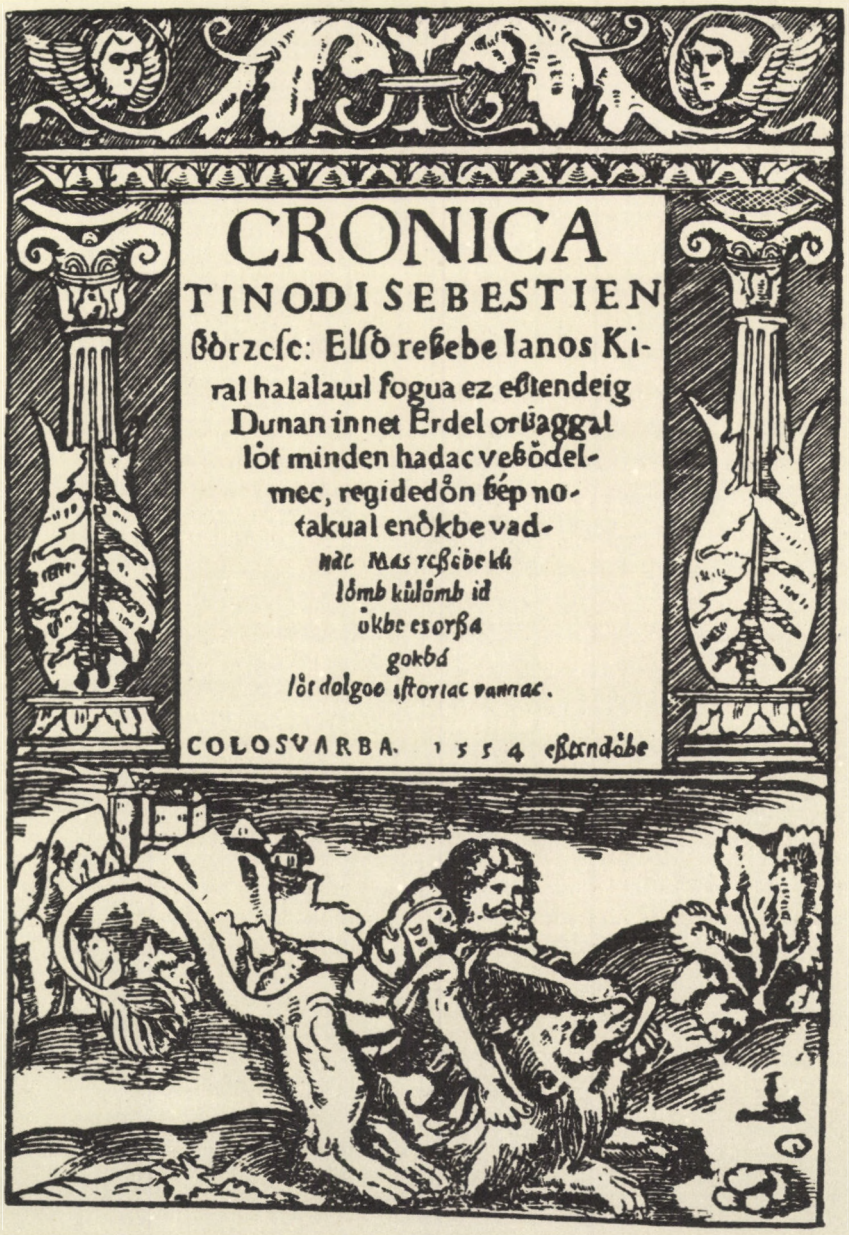

5 / TINÓDI SEBESTYÉN CRONICA / KOLOZSVÁR / 1554

EVANGELIVM SECVNDVM MATTHAEVM

CAPVT PRIMVM.

Βίβλος γενέσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, υἱοῦ Δαβὶδ, υἱοῦ Ἀβραάμ. Ἀβραὰμ ἐγέννησε τὸν Ἰσαάκ. Ἰσαὰκ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰακώβ. Ἰακὼβ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰούδαν, καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ. Ἰούδας δὲ ἐγέννησε τὸν Φαρὲς καὶ τὸν Ζαρὰ ἐκ τῆς Θαμάρ. Φαρὲς δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐσρώμ. Ἐσρὼμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀράμ. Ἀρὰμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀμιναδάβ. Ἀμιναδὰβ δὲ ἐγέννησε τὸν Ναασσών. Ναασσὼν δὲ ἐγέννησε τὸν Σαλμών. Σαλμὼν δὲ ἐγέννησε τὸν Βοόζ, ἐκ τῆς Ῥαχάβ. Βοὸζ δὲ ἐγέννησε τὸν Ὼβήδ, ἐκ τῆς Ῥούθ. Ὼβὴδ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰεσσαί. Ἰεσσαὶ δὲ ἐγέννησε τὸν Δαβὶδ τὸν βασιλέα. Δαβὶδ δὲ ὁ βασιλεὺς ἐγέννησε τὸν Σολομῶνα, ἐκ τῆς τοῦ Οὐρίου. Σολομὼν δὲ ἐγέννησε τὸν Ῥοβοάμ. Ῥοβοὰμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀβιά. Ἀβιὰ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀσά. Ἀσὰ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωσαφάτ. Ἰωσαφὰτ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωράμ. Ἰωρὰμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ὀζίαν. Ὀζίας δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωάθαμ. Ἰωάθαμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἄχαζ. Ἄχαζ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐζεκίαν. Ἐζεκίας δὲ ἐγέννησε τὸν Μανασσῆ. Μανασσῆς δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀμών. Ἀμὼν δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωσίαν. Ἰωσίας δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰεχονίαν, καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, ἐπὶ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος. Μετὰ δὲ τὴν μετοικεσίαν Βαβυλῶνος, Ἰεχονίας ἐγέννησε τὸν Σαλαθιήλ. Σαλαθιὴλ δὲ ἐγέννησε τὸν Ζοροβάβελ.

LIBER generationis Iesu Christi filij Dauid, filij Abraham. Abraham genuit Isaac. Isaac autem genuit Iacob. Iacob autem genuit Iudam & fratres eius. Iudas autem genuit Phares & Zaram è Thamar. Phares autem genuit Esrom. Esrom autem genuit Aram. Aram autem genuit Aminadab. Aminadab autem genuit Naasson. Naasson autem genuit Salmon. Salmon autem genuit BOOZ è Rachab. Booz autem genuit Obed è Ruth. Obed autem genuit Iesse. Iesse autem genuit DAVID Regem. DAVID autem Rex genuit Salomonem, ex ea quæ fuerat uxor Uriæ. SOLOmon autem genuit Roboam. Roboam autem genuit Abia. ABIA autem genuit ASA. Asa autem genuit Iosaphat. IOSAphat autem genuit Ioram. Ioram autem genuit HOZIAM. Hozias autem genuit Ioatham. Ioatham autem genuit Achaz. Achaz autem genuit Ezeciam. Ezecias autem genuit Manasse. Manasse autem genuit Amon. Amon autem genuit Iosiam. Iosias autem genuit Iechoniam, & fratres eius in exilio Babylonico. Porrò post exilium Babylonicũ Iechonias genuit Salathiel. Salathiel autem genuit Zorobabel.

1

Christus est Messias Saluator ille promissus patribus, uerus Homo et uerus Deus.

Luc. 3

Genealo. Christi ex bonis & malis. Iudæis et gentibus

TRAGOEDIA
MAGIAR NELVENN, AZ
SOPHOCLES ELECTRAIABOL
Na giob rezre forditatot, ęz az Kerez
teneknek erkoec zõknek iobitaſokra
peldaùl ſzẽpen iateknak mogia
ſze rint rendeltetet Peſti
Bornemizzà Peter
deak altal.

Luc: VI.
Iai nęctek kik ueùettek moſt,
mert męg ſirtok.

M. D. LVIII.

57 / BORNEMISZA PÉTER: TRAGOEDIA MAGIAR NELVENN AZ SOPHOCLES ELECTRAIABOL / BÉCS / 1558

tis el veue, Annira ky teriet vala hire, mæg az giermekis kialtotta, hogi az Agamemnon Kyral fia az vitez Gœrœg Oreſtes elſœ palliat ęll vœtte volna, Hogi lattak az vitezek illi ſerin voltat, ſenki rea nem irigikedet, nint egiebekre ottan irigikettek, de œlelgettek, czokolgattak erœſſen az gœrœg vitezek. Mind ez meg leuen, es kűlœmb kűlœmb viteſſegeket, es mulatcziagokat mæg ſzerezuen, az Gœrœg vitezeket mind ſzallaſara viue, vigan œket nag tizteſſegel, mint Kiral fiu vendegle. De hogi maſod napra iutank, (Ah felſeges azzoniom maid hallas ſzerenczenek nagi alhatatlã voltat errenmogiak hogi ſenki æll ne higgie magat) trombitat fuanak, Ky Ky kocziara ragada

ragada, hogi azonnis verſent futtatnanak es viteſſegeket meg mutatnak. Vitez Oreſteſis tiz koczi vitezekel egi rendbe alla, œ maga læg kœzebben volt, Mihent trombita zendűle, eczerſmind meg Suitak az louakat, mint az ſzeel vgi mentek, az por ezak nem az eget ůtœtte, kialtas, Sikoltas volt nagi, az koczik peregtek, czikorgottak, tœrtęk ærœſſen, Sirenkettek az vitezek elœl egi maſt haladni, œis bizon valaztig giorſolkodot, az koczinnis vgian igen emberkedet de az gonoz ſzerenczenek mit tehet ember, Mikor azert az hatulſo koczinak delczeg louaij volnanak, æll ragagiak, æs nagi ſębbel kezdik hordozni, Az fok koczinak mingiart eſze kezde veznij, egi maſba kezdenek akado-

/ SZÉKELY ISTVÁN: CHRONICA EZ VILAGNAC YELES DOLGAIRÓL / KRAKKÓ / 1559

STEMMA EXCELLEN-
TISSIMI HEROIS
FRANCISCI NE-
METI.

60 / SZÉKELY ISTVÁN: CHRONICA EZ VILAGNAC YELES DOLGAIRÓL / KRAKKÓ / 1559

IN STEMMA EIVSDEM CARMEN.

Vt Leo magnanimus contraria ſurgit in arma,
Imperium cuius bellua quæq; tuet.
Sic Franciſce tuam monſtrant inſignia laudem
Regia, uirtutem ſertq; corona tuam.
Non aliter ſiquidem concluſi pergis in arma
Hoſtis, ut impauidus pergit in arma Leo.
Inſuper & miſeros tranquilla pace colonos
Erigis, ut fætum torua Leæna ſuum.
Nec tamen omnino contraria deſtruis arma,
Sed tibi ſubiectis mitior eſſe ſoles.
Hæc celebrata tibi teſtantur Stemmata de te,
Hæc tria dant eadem. Dextera, Mucro, Leo.
Viue diu Princeps, fortis, mitiſq; potensq;,
Et prudens patrijs hoſtibus ultor eas.

M. L. W.

Az Aran Tamas ha=

MIS ES ERETNEC TEVELGESI-
nec es egyeb ſoc teuelgéſeknec mellyec moſtā
az el fordult feiō ēberec kōzōt elárattanac, meg
hamiſsitáſi, a derec ſzent irasbol es a regi ſzent i-
ras magárázo Doctoroknac iraſokbol, a Debre-
tzeni Tanitóc altal, ki uolt ſzēt Andras napiā es
Karaczō Hauanac 1. 11. 12. 13. es 14. napian, az
egeſz Kereſztyeni gyūlekezet èlōt, Chri-
ſtus Vrūc ſzūletese utan
ènnyi eſztendō-
ben.

1561.

Ekōnyuetskenec a uégén tablais uagyon az te-
uelgeſekrōl kiket fel irtunc.

Debretzōmbe nyōtatott Anno M. D. LXII.

MAGIAR PRAE

DIKATIOC, KIPPOSTILLANAC

NEVEZNEC, A PROPHETAC ES

APOSTOLOC IRASSABOL, A REGI

Doctoroknac, Origenes, Chrisostomus. Theophilactus, Ambrus, Hieronymus, Agoston, es a mastani bölcz Doctoroc magiarazassoc ferint.

Corint. 14.

Mikor egybe gyültöc, mindenec ti közzületec Psalmusa tudomania, nyelivnec értésse, meg ielenese, és iras magiarazassa vagon: Mindenec épületre legenec.

Dóbroczòmbe, M. D LXIII.

63 / MELIUS JUHÁSZ PÉTER: MAGIAR PRAEDIKATIOC, KIT POSTILLANAC NEVEZNEC / DEBRECEN / 1563

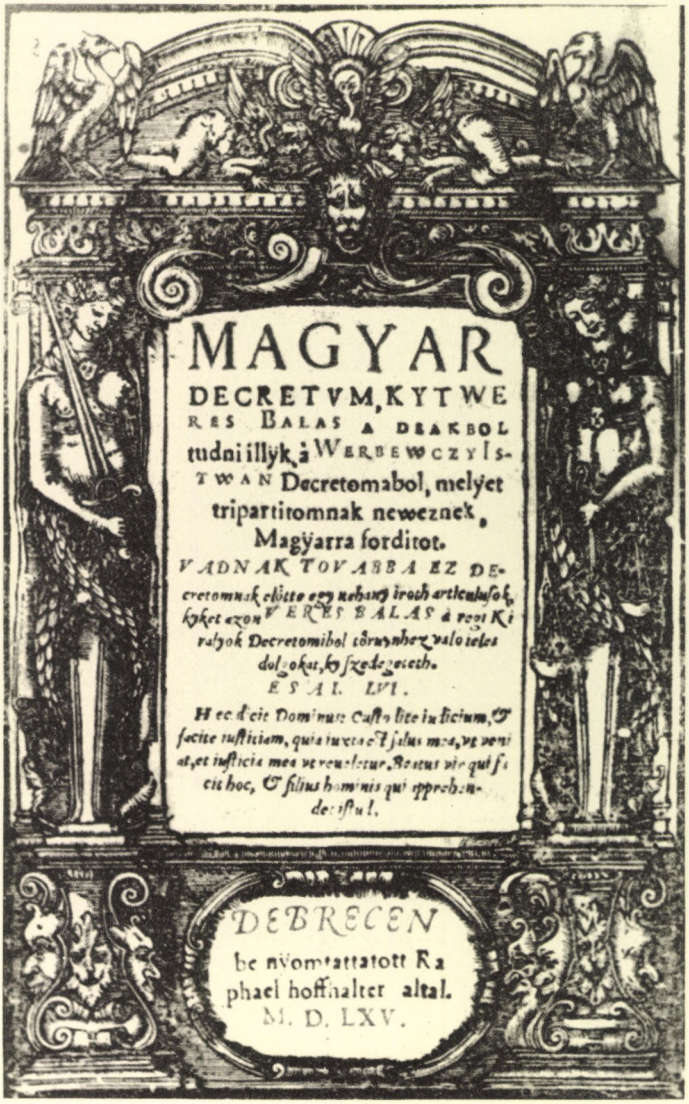

MAGYAR
DECRETVM, KYT WE
RES BALAS A DEAKBOL
tudni illÿk, à WERBEWCZY IS-
TWAN Decretomabol, melÿet
tripartitomnak neweznek,
Magÿarra forditot.
VADNAK TOVABBA EZ DE-
cretomnak elötte egy nehany iroth articulusok,
kyket azon VERES BALAS à regi Ki
ralyok Decretomibol törvynhez valo ieles
dolgokat, ky szedegeteth.
ESAI. LVI.
Hec dicit Dominus: Custodite iudicium, & facite iustitiam, quia iuxta est salus mea, vt veniat, et iustitia mea vt reueletur. Beatus vir qui facit hoc, & filius hominis qui apprehendet istud.

DEBRECEN
be nÿomtattatott Ra
phael hoffhalter altal.
M. D. LXV.

64 / WERBŐCZY ISTVÁN: MAGYAR DECRETVM / DEBRECEN / 1565

Vſus, non lectio prudentes facit.
Ad Fuluium Vrſinum ſuum.

NON *docco ſemper, non eſt cur ſæpè reuiſas,*
Lectorum memorem pagina noſtra facit.
Poſſidet ingentem numerum qui vendit auarus,
Doctior at nunquam bibliopola fuit.
Perpetuò ſi nos verſes, relegasque ſeuerus,
Si non vtaris, contineas ue memor:
Nunquam proficies, perit labor, atque lucerna.
Officij hoc noſtri vt te moneamus erat.
Id quoniam rectè noras doctiſsime Fului,

Impri-

65 / ZSÁMBOKI JÁNOS: DE IMITATIONE A CICERONE PETENDA DIALOGI TRES / ANTWERPEN / 1563

CRONICA,

AVAGY,

Szép hiſtoriás Énec,

Miképpen Hariadenus, Tengeri toluay, Barbaroſſa, és Baſſáua lőt, Es miképpen ez által Suliman Czáſar à Tengert birta, és meg haboritotta à Tengert, ſoc földeket, várakat, és váraſokat, Es meg vőtte Tunetum Királyi birodalmat, Midőn az orſágbeliec egyenetlenſégből veſédnénec egymáſſal.

VALKAI ANDRASTOL VERſekbe ſépen ſőrzettet.

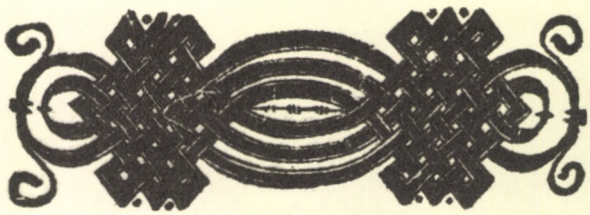

COLOSVAROT
I. 5. 73 ESTENDŐBE.

KULCSÁR GYÖRGY: POSTILLA / ALSÓINDVA / 1574

Hiſtoria
REGIS VOLTER.
AD NOTAM FRAN-CISCO.

DEBRECEMBE,
Nyomtatattot Komlos Andras altal.
Anno 1574.

Hunc Chriſti ex Paulo certus comprenderat æſtus,
Philoſophus, Vates, magnus Apollo fuit.
Graios cum Latiis voluit conferre cothurnos,
Effigiem hanc Codex dat, ſimulatque vetus.

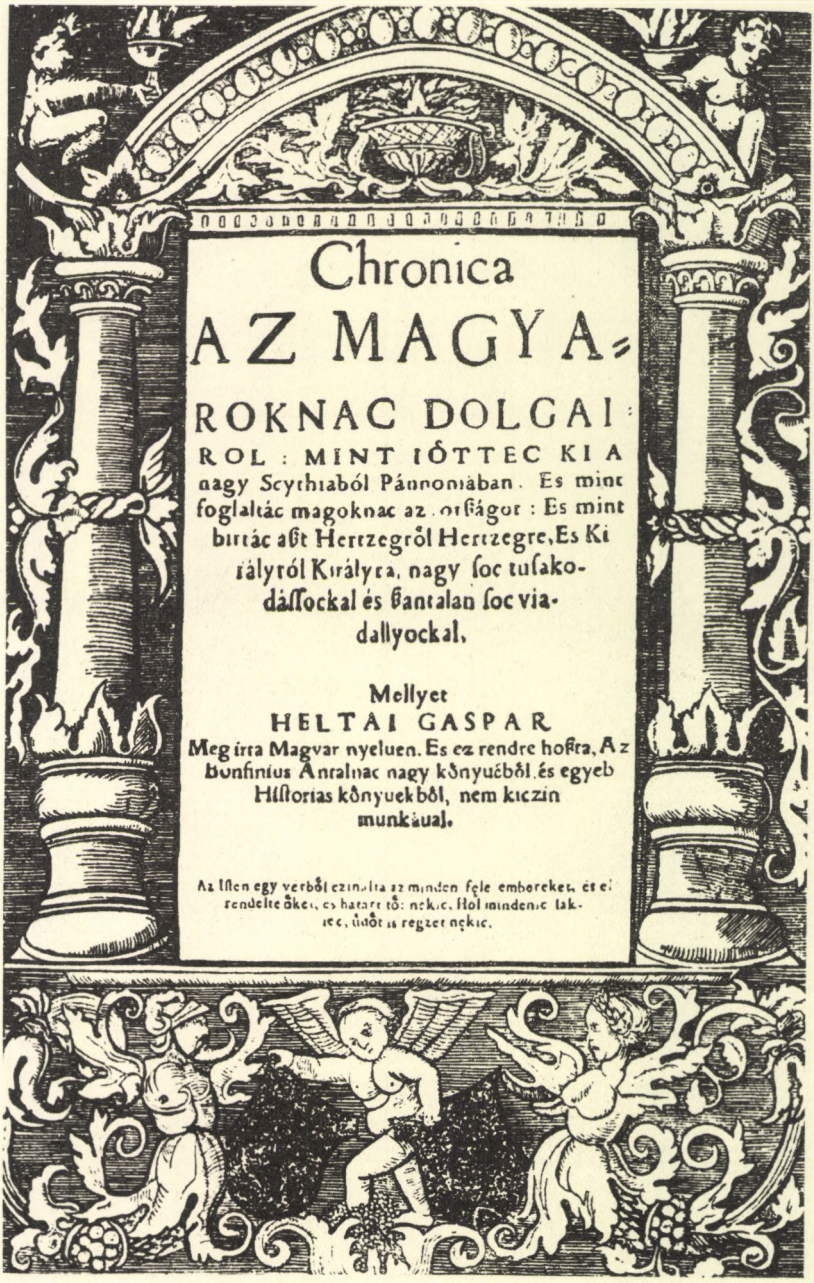

Chronica
AZ MAGYA=
ROKNAC DOLGAI:
ROL: MINT IÖTTEC KI A
nagy Scythiaból Pánnoniában. Es mint
foglaltác magoknac az orſágot: Es mint
birtác aſt Hertzegrôl Hertzegre, Es Ki
rályról Királyra, nagy ſoc tuſako-
dáſſockal és ſantalan ſoc via-
dallyockal.

Mellyet
HELTAI GASPAR
Meg irta Magvar nyeluen. Es ez rendre hoſta, Az
Bonfinius Antalnac nagy kônyuéból, és egyeb
Hiſtorias kônyuekbôl, nem kiczin
munkáual.

Az Iſten egy verbôl ezinalta az minden fęle embereket, és el
rendelte ôket, es hatart tô: nękic. Hol mindenic lak-
iec, ûdôt is regzet nękic.

70 / HELTAI GÁSPÁR: CHRONICA AZ MAGYAROKNAC DOLGAIRÓL / KOLOZSVÁR / 1575

COLLIGATUM / BRASSÓ / 1539

Colligatum / Brassó 1539 /
Honter János brassói könyvnyomtató kiadványából /
Borjúbőr kötés, vaknyomással, aranyozással

KITHONICH: DIRECTIO METHODICA PROCESSUS IVDICIARII IVRIS CONSVETUDINARII INCL. / NAGYSZOMBAT / 1619

Kitahonich: Directio methodica processus
ivdiciarii ivris consvetudinarii incl. / Nagyszombat 1619 /
Hártyakötés, aranyozással

AZ FORTV-
NATVSROL VALO
SZÉP HISTORIA, ÉNEC SZERÉNT SZEREZ-

VE: MIKEPPEN AZ Ő ATTYANAC SZEGENSEGE MI-
at ki induluán ſolgallatra, Es mikeppen à Szerencze à For-
tuna egy Erſẽnt ada nẽki egy Erdőben, kinec ſoha
Aranyba fogyatkozáſſa nem vala: Az után iſmet
Indiaban ollyan Süeget lele az Királynál,
kit mikor az feyébe tőtte vólna, va-
lahoua Péuánkozot azon
orába oda iútot: és az
ő nagy kazdag
ſága miat
Cza-
ſárrà valaſtot-
tác.

Hiſtoria
ELEGANTIS-
SIMA GISMVNDAE REGIS
TANCREDI FILIAE, SECRETARII REGIS
Giſquardi, amoris vinculo indiſſolubili mortem appetentium, Nunc
primum lingua Tuſcana opera Phòcatij
Latinitate donata, Modulamine vero
concinnata per

GEORGIVM ENIEDI
Tranſyluanum.

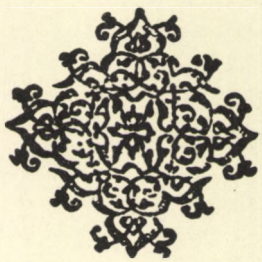

DEBRECZENBE
Rodolphus Hoffhalter Nionitatta: Anno
Anno Domini 1577.

72 / ENYEDI GYÖRGY: HISTORIA ELEGANTISSIMA GISMUNDAE, REGIS TANCRENDI FILIAE, SECRETARII REGIS GISQUARDI AMORIS VINCULO INDISSOLUBILI MORTEM APPETENTIUM / DEBRECEN / 1577

SZEP HISTO=
RIA.

Az tőkélletes Aſ3=

S3ONYÁLLATOKRÓL, MELLY AZ
Plutarhusból forditatot Magyar nyelwre.

AD NOTAM.

Gongya kőzzűl egy fő gongya embernec. &c

NYOMTATTOT COLOSVÁRAT
1. 5. 77. ES3TENDŐBEN.

73 / BOGÁTI FAZEKAS MIKLÓS: SZÉP HISTORIA AZ TÖKÉLLETES ASZSZONYÁLLATOKRÓL, MELLY AZ PLUTARHUSBÓL FORDITATOT MAGYAR NYELVRE / KOLOZSVÁR / 1577

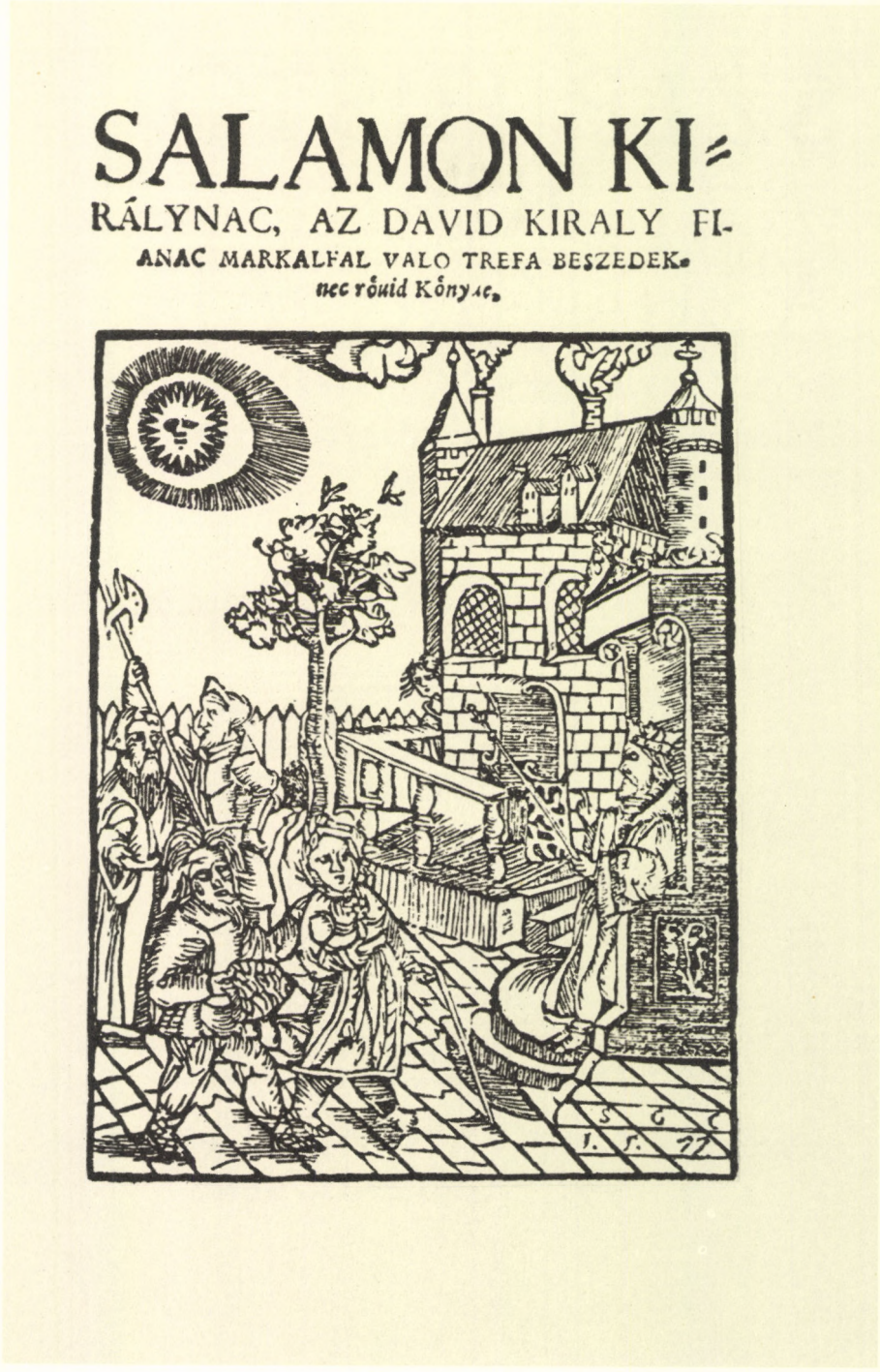

74 / SALAMON KIRÁLYNAC, AZ DAVID KIRALY FIANAC MARKALFAL VALO TREFA BESZEDNEC RÖUID KÖNYUE / KOLOZSVÁR / 1577

HERBARIVM.

AZ FAKNAC FVV EKNEC NEVEKRÔL, TERMÉSZETEKRÔL, és haßnairól, Magyar nyelwre, és ez rendre hoßta az Doctoroc Könyueiből az Horhi Melius Peter.

Nyomtattot Coloſuárat Heltai Gaſpárne Mühellyébé, 1. 5. 78. Eſtendőben.

EPITO-
ME RERVM
HVNGARICARVM,
VELVT PER INDICES
descriptâ, auctore Petro
Ranſano, apud Mathiam Re-
gem, olim Regis Neapoli-
tani, triennium
legato.

IMPRESSVM
TERNAVIAE: E-
LIMATIONE ET RE-
lectione, Lucæ Peechi
Pannonij.

M. D. LXXIX.

76 / RANSANUS PETRUS: EPITOME RERUM HUNGARICARUM / NAGYSZOMBAT / 1579

AGENDARIVS.

LIBER CON-
TINENS RITVS ET CAERE
MONIAS, QVIBVS IN ADMINISTRAN-
dis Sacramentis, benedictionibus, & alijs
quibuſdam Eccleſiaſticis functionibus,
parochi, & alij curati, in Diœceſi
& prouincia Strigonienſi
vtuntur.

QVIBVS ADDITAE SVNT,
LINGVA VERNACVLA, PIAE ET CA-
tholicæ aliquot exhortationes, ad eos, qui
vtuntur Sacramentis, & qui eorum
adminiſtrationi inter-
ſunt.

Quorum omnium Cathalogum uerſa pa-
gella inuenies.

TIRNAVIAE ANNO DOMINI
M. D. LXXXIII.

77 / AGENDARIUS LIBER / NAGYSZOMBAT / 1583

SZENT

BIBLIA

AZ AZ:

ISTENNEC ÔESWY TESTAMENTVMANAC

PROPHE'TA'C ES APOSTOLOC

által meg iratott ſient könyuei.

MAGYAR NYELWRE FORDITTA-

tott egéſſlen és wijonnan, Az Iſtennec Magyar

orſiágban való Anya ſient Egyházá-

nac epùléſére.

LVC: XVI. verſ: 29.

§ *Vagyon Moſeſec és Prophétáioc, halgaſſàc azokat, &c.*

VISOLBAN,

NYOMTATTATOTT MANTSKOVIT BALINT ALTAL.

M D X C. Bódog aſſony hau nac 10. napján.

AZ MI VRVNC IESVS CHRISTVS NAC WY TESTAMENTOMA.

MELLYNEC ELSŐ RESZE, ben, az Euangeliſtác könyuei, az Máſikban az Apaſtaloc leuelei vadnac.

IEREMIAS XXXI.

¶ Imé napoc iőnec azt mondgya az WR, és az Izrael és Iudah házával vȵ ſőuetſéget ſerzec. Nem az ſőuetſég ſerint mellyet ſerzettem az ő attyockál, az mely napon fogám az ő kezeket hogy őket ki hozzam Ægyptumból: Hanem ez léſſen az ſőuetſég mellyet az Izrael házaual ſerzec: Adom az én tőruényemet ő belé iec, és az ő ſiuekbe beirom azt: es léſſec nekic Iſtenec és ők én nepeim léſſnec. Es nem tanittya ſenki többé az ő felebarattyát, ezt monduany: eſmérd meg az Iſtent. Mert mindnyaian kiczintől fogua nagyiglan meg eſmérnec engemet, azt mondgya az WR. Mert meg kegyelmezec az ő bűnőknec, es az ő bűnőkről ſoha meg nem emlekezem, &c.

ANNO M. D. XC.

AZ KERE-
SZTYEN SZVZEKNEC

Tiſteſeges
koſzoroia

Melyben minden ů ioſzagos erkôſ-
chôc, az kôzônſeges viragoc altal ki ielen-
iernec, es kepeſternec.

AZ

Idegen nyeluen irokat kouetuen,
Magyarul ira
PEECHI LVKACH.

Apoc: 2.

Legy hiů mind holtig, es meg adom neked az élete
nec coronaiat.

Nyomtattatot Nagyſzombatba
M. D. XCI.

80 / PÉCSI LUKÁCS: AZ KERESZTYEN SZVZEKNEC TISTESEGES KOSZOROIA / NAGYSZOMBAT / 1591

AZ KERESTH SZŰZEKNEC

tulaidon gyarlosagat meg eſmeri, es
tellyes ſziuẽbul ű magat az Iſten ala ve-
ti, es hiuatalia ſzerint chelekedic, mind
azokat, melyeket Iſteñec ſegetsegeuel el
keſzd, az Iſtennec oſtorat, es kereſztet,
nagy engedelmeſſen viſeli, es ez mel-
let

81 / PÉCSI LUKÁCS: AZ KERESZTYEN SZVZEKNEC TISTESEGES KOSZOROIA / NAGYSZOMBAT / 1591

82 / PÉCSI LUKÁCS: AZ KERESZTYEN SZVZEKNEC TISTESEGES KOSZOROIA / NAGYSZOMBAT / 1591

Hiſtoria.

AZ PERSIAI MO=

NARCHIABELI FEIE=

DELMEKRŐL. TVDNI ILLIC:
Cyruſról, Cambiſesről, Dariuſról, Xerſesről,
és á többiről rővideden ki ſedetet Xe-
nophonból, Herodotusból,
és több Authorok-
ból.

CHIERENY MIHALTOL.

Az Nagy Sándor, auagy az Mátyás
Király éneke notayára.

NYOMTATTATOT COLOSVARAT
M D IIXC. Eſtendőben.

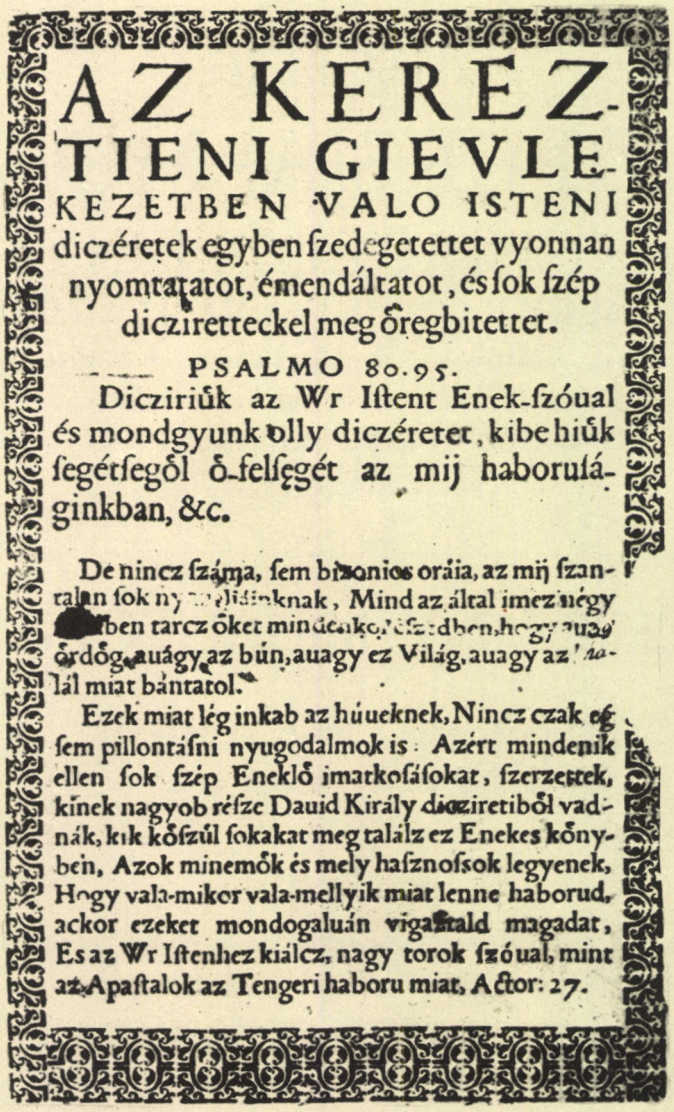

AZ KEREZ-TIENI GIEVLE-KEZETBEN VALO ISTENI

diczéretek egyben ſzedegetettet vyonnan nyomtatatot, émendáltatot, és ſok ſzép dicziretteckel meg őregbitettet.

PSALMO 80.95.

Dicziriůk az Wr Iſtent Enek-ſzóual és mondgyunk olly diczéretet, kibe hiůk ſegétſegől ő-felſęgét az mij haboruſá-ginkban, &c.

De nincz ſzáma, ſem bizonios oráia, az mij ſzan-talan ſok ny[illegible]inknak, Mind az által imez négy [illegible]ben tarcz őket mindenko[illegible]ſzedben, hogy auag őrdőg, auágy az bún, auagy ez Világ, auagy az [illegible]lál miat bántatol.

Ezek miat lég inkab az húueknek, Nincz czak eg ſem pillontáſni nyugodalmok is: Azért mindenik ellen ſok ſzép Eneklő imatkoſáſokat, ſzerzettek, kinek nagyob réſze Dauid Király diczíretiből vad-nák, kik kőſzúl ſokakat meg találz ez Enekes kőny-ben, Azok minemők és mely haſznoſsok legyenek, Hogy vala-mikor vala-mellyik miat lenne haborud, ackor ezeket mondogaluán vigaztald magadat, Es az Wr Iſtenhez kiálcz, nagy torok ſzóual, mint az Apaſtalok az Tengeri haboru miat, Actor: 27.

84 / A KEREZTIENI GIEVLEKEZETBEN VALO ISTENI DICZÉRETEK / BÁRTFA / 1593

SYNTAGMA
INSTITVTIONVM IVRIS IMPERIALIS AC VNGARICI, QVATVOR PERSPICVIS QVAESTIONVM AC RESPONSIONVM LIBRIS COMPREHENSVM OPERA AC STVDIO

IOANNIS DECII BAROVII.

ANNO SALVTIS

1593.

II. PARALIPOMENON XIX. ℣. VI.

Videte, Iudices, quid facitis: Non enim hominis exercetis iudicium, ſed Domini, & quodcunq; iudicaueritis, in vos redundabit. Sit timor Domini vobiſcum, & cum diligentia facite cuncta: Non enim eſt apud Dominum DEVM *noſtrum iniquitas, nec perſonarum acceptio, nec cupido munerum.*

Impreſſum Claudiopoli Tranſyluaniæ, Typis Heltanis.

SANCTI STEPHANI PRIMI REGIS VNGARIÆ DECRETORVM

LIBER PRIMVS.

AD SANCTVM EMERICVM DVCEM.

Præfatio, in qua Rex hortatur Ducem ad capessenda paterna monita & præcepta.

IN NOMINE Sanctæ Trinitatis & indiuiduæ vnitatis. Cum cuncta DEI nutu condita, suaq; euidentissima præordinatione disposita, tàm in amplitudine cœli, quàm in istis amplissimis terrarum climatibus, ratione intelligentiæ funditus sentiam vigere, atq; subsistere: cumq; affatim vniuersa huius vitæ vtilitati dignitatiq; gratia DEI concessa, scilicet Regna, Consulatus, Ducatus, Comitatus, Pontificatus, cæterasq; dignitates, partim diuinis præceptis atq; institutis, partim legalibus, partim iuridicis, partim ciuilibus, ac Nobiliorum ætateq; prouectorum consilijs, suasionibus, regi, defendi, diuidi, coadunari videam: & cum omnes ordines vbiq; terrarum, cuiuscunq; sint dignitatis, non solùm satellitibus, amicis, seruis, præcipere, consulere, suadere, sed etiam filijs pro certo sciam: Tunc me non piget, fili amabilissime, hac vita comite, tibi documenta, præcepta, consilia & suasiones † parare, quibus tuæ vitæ mores, tibiq; subiectorum exornes, quando, summa concedente potentia, post me regnabis. Te autem studiosè, adhibita audientia, patris præcepta, iuxta diuinæ sapientiæ suasum, condecet obseruare, dicentis per os Salomonis: Audi fili mi patris tui disciplinam, & ne dimittas legem matris tuæ, vt addatur gratia capiti tuo, & multiplicentur tibi anni vitæ tuæ. Ex hac ergò sententia animaduertere poteris, si ea, quæ paterna pietate tibi præcipio, contempseris (quod absit) quòd amplius amicus DEI & hominum non eris. Audi verò inobedientiam præuaricatorum præcepti, casum & præcipitium. Adam quidem, quem Dominus, conditor, totiusq; creaturæ plasmator, ad suam formauit similitudinem, cumq; vniuersalis fecit hæredem dignitatis, vinculum fregit præceptorum, statimq; dignitatum sublimitatem, ac mansionem Paradisi perdidit. Antiquus quoque populus à DEO electus & dilectus, quia ligamina mandatorum, digitis DEI condita, disiecit. idcirco diuersis interijt modis, partem quidem terra deglutiuit, partem quoque exterminator mortificauit, & pars inuicem se interfecit. Filius quoque Salomonis, abijciens pacifica verba patris, ac superbia elatus, minatus est populo percussiones frameæ, pro mastigijs patris, idcircò multa mala passus est in Regno, & ad vltimum deiectus est. Hoc tibi ne accidat, obedi fili mihi, puer es, delitiarum vernula puluinaris accola, sotus educatusq; in delicijs cunctis, expeditionum, laboris atque diuersarum gentium incursionis expers, in quibus ego iam ferè totam meam contriui ætatem, iam tempus adest, in quo tibi non semper puluinarium mollities quæ te

Lex. Ius. Iurisdictio. Consilium.

† Al. proponere.

Prouer. 34.

Gene. 2.

Num. 21. Deut. 8. Iudic. 8. 3. Reg. 12.

Mastigia, id est, flagella.

Vernula, id est, seruus.

A habetem

86 / BARANYAI DECSI JÁNOS: SYNTAGMA INSTITUTIONUM IURIS IMPERIALIS AC UNGARICI / KOLOZSVÁR / 1593

87 / STÖCKEL LEONHARD: POSTILLA SIUE ENARRATIONES EROTEMATICAE / BÁRTFA / 1596

POSTILLA,
Siue
ENARRATIONES EROTEMATICÆ
EPISTOLARVM ET EVANGELIORVM
ANNIVERSARIORVM, TAM DOMINICALIVM QVAM FESTO
rum dierum, quibus etiam nonnulli Sermones, in Feſtis
ſolennioribus vtiles, adiuncti ſunt.

AVTHORE

CLARISSIMO VIRO D.
LEONHARTO STÖCKELIO, BARTPHENSI,
olim Rectore Scholæ Bartphanæ, annis continuis
viginti vno, fideliſsimo.

IOANNIS cap: 12.

Qui ſpernit me, nec accipit verba mea, habet qui iudicet eum, ſermo, quem locutus ſum, ille iudicabit eum in nouiſsimo die.

BARTPHÆ.

Imprimebat Dauid Gutgeſel.

ANNO M. D. XCVI.

MVSÆ PARENTALES

SPECTABILIS, MAGNIFICI, ILLVSTRIS, FORTISSIMI, ET DE PATRIA OPTIMÈ meriti Herois, ac Domini, Domini SIMONIS FORGACZ, Liberi Baronis de Gymes, &c. Sac. Cæſ. Regiæq; Maieſtatis Conſiliarij, Pincernarum regalium in Hungaria Magiſtri, &c. placidè & piè 20. Septemb. Anno M. D. XCVIII. demortui.

Conſcriptæ & dedicatæ filiis eiusdem

A

M. Ioanne Bocatio P. L. Epperieſsinæ Scholæ Rectore.

BARTPHÆ.
Imprimebat Iacobus Klŏs.

XVII. SZÁZAD

DICTIONÀRIVM LATINOVNGARICVM.

OPVS NOVVM ET HACTENVS NVSQVAM EDITVM, IN QVO OMNES OMNIVM PROBATORVM LINGVAE LATINAE Avtorum dictiones & rerum vocabula, quoadfieri potu t, propriiſsimè & exactiſsimè ſunt Vngaricè reddita. Nomina itém propria Deorum Gentilium, Regionum, Inſularum, Marium, Fluviorum, Sylvarum, Lacuum, Montium, Populorum, Virorum, Mulierum, Vrbium, Vicorum & ſimilium, cum brevi & perſpicua deſcriptione Vngarica ſunt interſperſa: quæ ſingula ita ſunt digeſta, ut ſub initiali ſua litera facile reperiantur.

Item vice verſa

DICTIONARIVM VNGARICOLATINVM, IN QVO PRÆTER DICTIONVM VNgaricarum interpretationem Latinam, adjecta ſunt iis vocibus, quarum uſus in oratione & ſtyli exercitio frequentior eſt, Synonyma quàm plurima, quæ ſtudioſa juventuti Vngarica, hactenus ista commoditate deſtituta, quaſi Sylvam quandam vocabulorum ſuppeditabunt.

Per

ALBERTVM MOLNÀR Szencienſem Vngarum.

Accedunt ad calcem libri, Difficiles aliquot voces in Jure Vngarico, cum notatione Ioannis Sambuci. Ciceroniana item Epitheta, Antitheta & adjuncta:

Procurante ELIA HVTTERO Germano:

NORIBERGÆ,

Cum Sacræ Cæſareæ Maieſtatis: &c. nec non Regis Galliarum & Navarræ, &c. Privilegiis.

ANNO; cIↃ IↃ CIV.

NOVÆ

GRAMMATICÆ Ungaricæ SUCCINCTA METHODO COMPREHENSÆ, ET perſpicuis exemplis illuſtratæ LIBRI DUO.

Ad

Illuſtriſſimum & Generoſiſſimum Principem, ac Dn. DN. MAURITIUM *juniorem, Haſſiæ Landgravium, &c.*

Autore

ALBERTO MOLNAR Szenciensi.

HANOVIÆ, Typis Thomæ Villeriani: *impenſis verò* Conradi Biermanni *& conſort.*

CIↃ IↃC X.

90 / SZENCZI MOLNÁR ALBERT: NOVAE GRAMMATICAE UNGARICAE... LIBRI DUO / HANAU / 1610

91 / PÁZMÁNY PÉTER: ISTENI IGAZSAGRA VEZERLEO KALAUZ / POZSONY / 1613

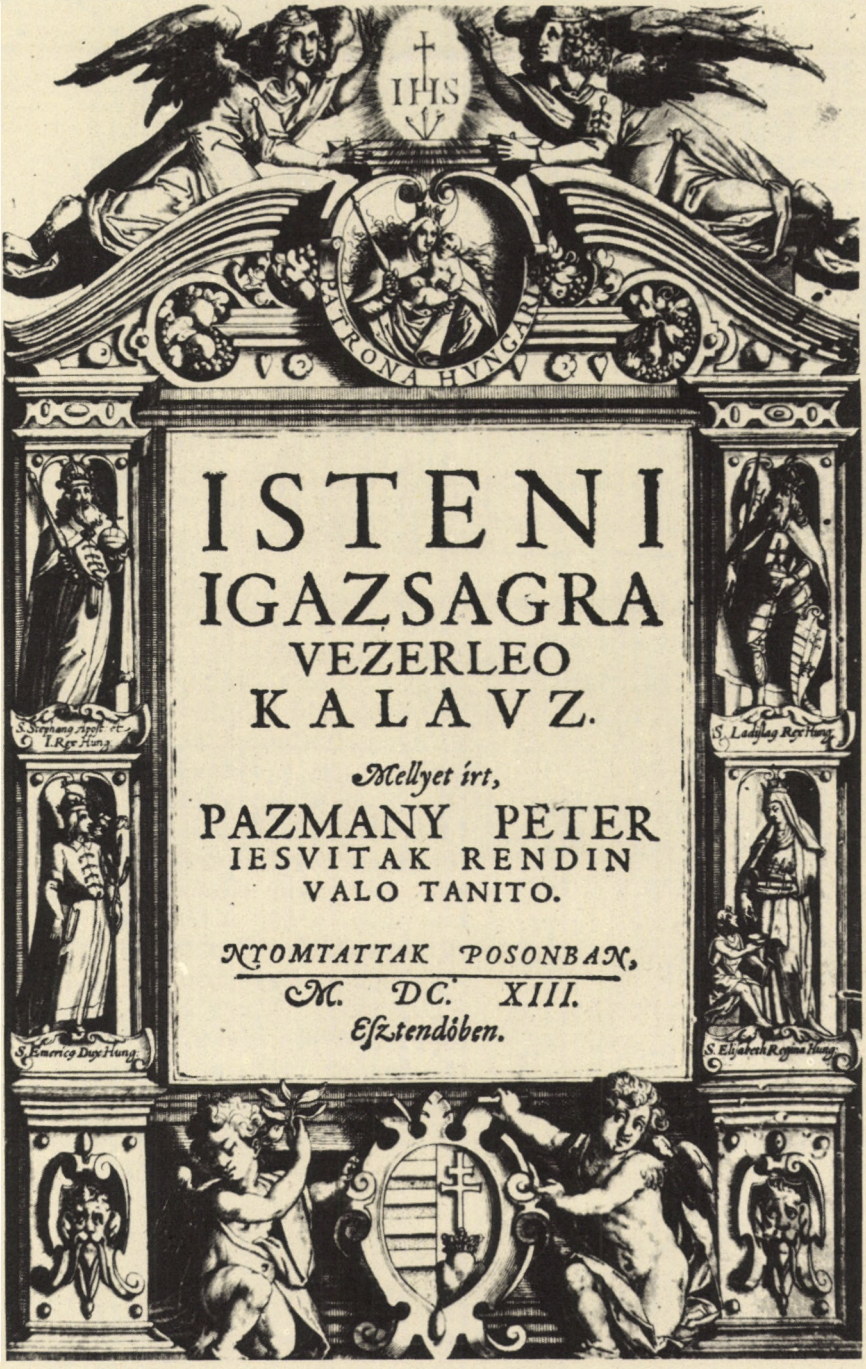

ISTENI IGAZSAGRA VEZERLEO KALAVZ.

Mellyet írt,

PAZMANY PETER
IESVITAK RENDIN
VALO TANITO.

NYOMTATTAK POSONBAN,
M. DC. XIII.
Eſztendőben.

QVERELA MAGYAR HVNGARIÆ. 1620. ORSZAG PANASZA.

EA NVNC SVNT, proh dolor, tempora, in quibus verè, juxta Irenæum ſanctũ Martyrem, vivi mortuis, & mortui vivis, invidere poſſunt, ob efferatam Satanæ malitiam, & odium erga gen⁹ humanum; Qui quanto magis videt, appropinquare finem mundi, extremumq; adventum judicis IESV Chriſti, tanto magis omnes ingenij vires expedit, modo cœlum terræ, terram cœlo, miſcere, omnem diſciplinam, mores honeſtos, publicamq; Chriſtianitatis pacẽ & tranquilitatem, quovis modo turbare poſsit.

MOStan vadnak, ſay, azok az ũdők mi nékünk, mellyekben ſient Irenæus Martyr mondáſa ſerént, az élők az hóltakra, és az hóltak az élőkre valóban irigykedhetnek, az ördőghnek emberi nemzetſéghez megh kegyetlenült gonozſágáért, és gyűlőlſégéért; kimenyivel kőzeleb látya érkezni ez világnak végét, és az itilő bíro IESVS Chriſtuſnak utólſo el jővetelit, annival inkáb elméiének minden ereiét ki boczáttya, czak hogy az eghet az főldel, és az főldet az éghel őſſve egyelitheſſe, minden fegyelmet, tiſteſſéges erkőlcsőt, és az Keresténſégnek kőzönſéges békeſségét; és czendeſſégét valamint s'vala hogy fel háborithaſſa.

A Ta-

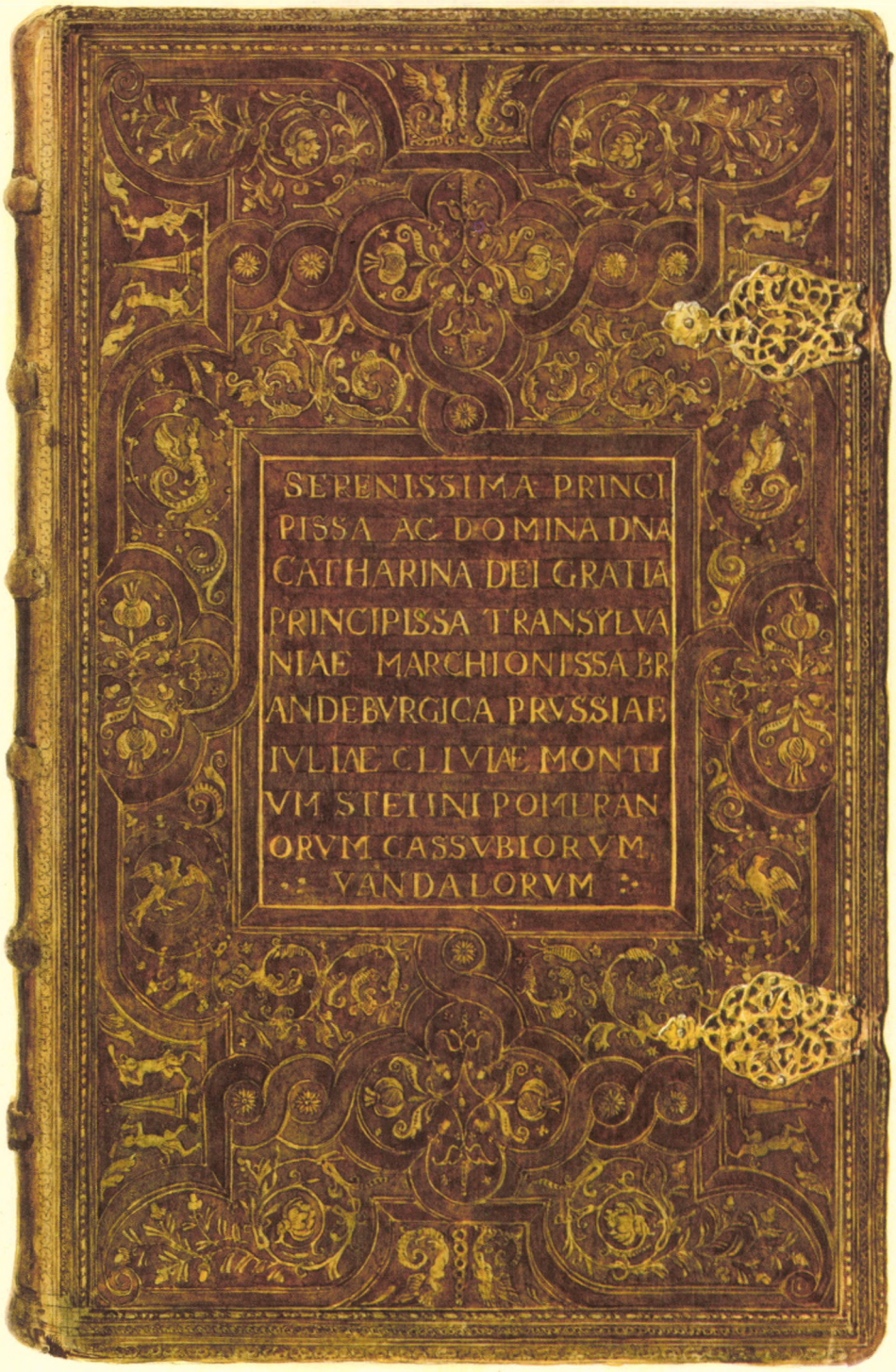

FEJEDELMEKNEC SERKENTŐ ORAI. . . / BÁRTFA / 1628

Fejedelmeknec serkentő orai... / Bártfa 1628 /
Klösz Jakab munkája / Borjúbőr kötés, kézi aranyozással /
A kötést Rákóczi György készíttette Brandenburgi Katalin, Bethlen Gáborné erdélyi fejedelemasszony részére 1692-ben

ELMÉNKNEK
ISTENBEN
FŐL-MENETELÉ-
RŰL A' TEREMTET
ALLATOK
Garádichin.

ROBERTUS BELLAR-
minus JESUIták Rendi-
ből-való

CARDINAL

KŐNYVECHKÉJE.

Melljet moſtan Magyarúl irt és
ki nyomtattatot

TASI GASPAR

BARTFAN,

Klősz Jakab által, 1639 eſztendőben.

93 / BELLARMINO, ROBERTO: ELMÉNKNEK ISTENBEN FÖL-MENETÉRÜL A TEREMTET ÁLLATOK GARÁDICHIN... / MAGYARUL ÍRT ÉS KI NYOMTATOTT / TASI GÁSPÁR / BÁRTFA / 1639

94 / PÁZMÁNY PÉTER: IGASSÁGRA VEZERLÖ KALAVZ / POZSONY / 1623

DIALOGVS
az az:

Eggy kárhozatra ſzállott kazdagh TEST és LELEKNEK ſiralommal tellyes eggymáſſal valo keſerues panaſzolkodo beſzélgetéſek.

Ki minden ártatlan élet ſzereteo embernek iduőſséges példáual, rettenteo őzteon lehet az Iſteni félelemre, és az eorők boldoghſágnak kereſéſére. Mellyet régenten Szent Bernárd Doctor, éyeli ielenéſnek chuda látáſa ſzerént, irt úolt deákul, moſt az nemes Magyar Nemzetneku, mennyei buzgo indulatnak őruendentes kiuánſágy feol ſerkenteſe keduéért, maga nyelue ſzolláſára hozattatot.

NYOMTATOTT PRAGABAN
SESSIVS Pál által M. DC. XXIII. eſztendőben.

/ NYÉKI VÖRÖS MÁTYÁS: DIALOGUS, AZ AZ EGY KÁRHOZATRA SZÁLLOTT GAZDAG TEST ÉS LÉLEKNEK
ALOMMAL TELJES EGYMÁSSAL VALÓ KESERVES PANASZOLKODÓ BESZÉLGETÉSEK / PRÁGA / 1623

96 / KÁLVIN JÁNOS: AZ KERESZTYENI RELIGIORA ES IGAZ HITRE VALO TANITÁS / HANAU / 1624

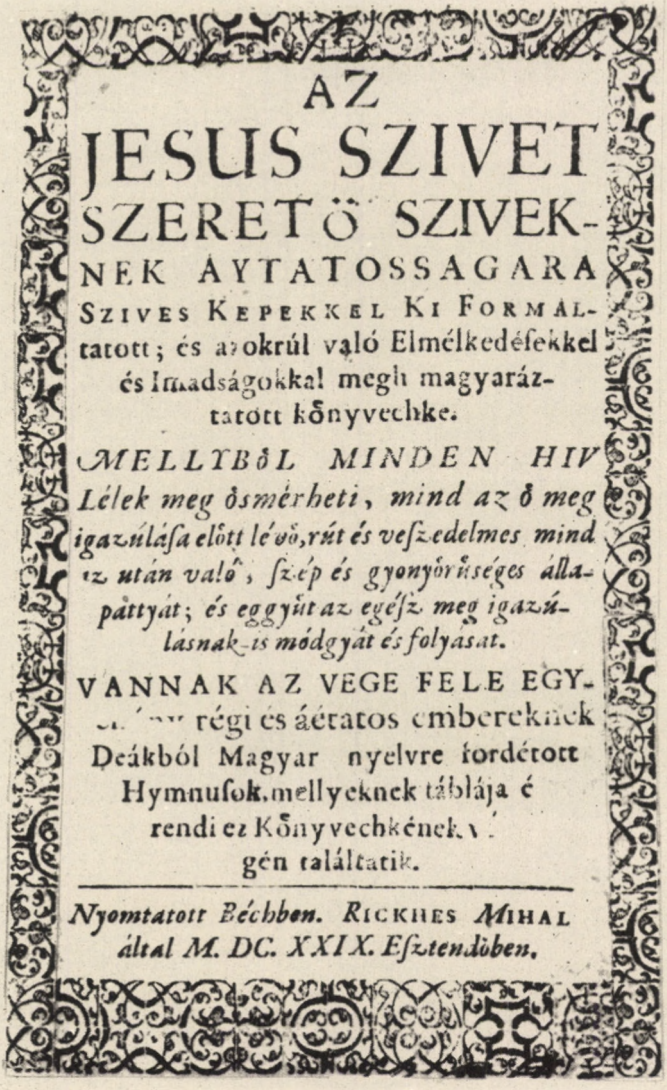

AZ
JESUS SZIVET
SZERETŐ SZIVEK-
NEK ÁYTATOSSAGARA
SZIVES KEPEKKEL KI FORMÁL-
tatott; és azokrúl való Elmélkedésekkel
és Imadságokkal megh magyaráz-
tatott kŏnyvechke.

MELLTBŐL MINDEN HIV
Lélek meg ósmérheti, mind az ő meg
igazúlása elŏtt lévŏ, rút és veszedelmes mind
ez után való, szép és gyonyŏrűséges állá-
pattyát; és eggyŭt az egész meg igazú-
lásnak is módgyát és folyasat.

VANNAK AZ VEGE FELE EGY-
[illegible] régi és áétatos emberekнek
Deákból Magyar nyelvre fordétott
Hymnusok, mellyeknek táblája é
rendi ez Kŏnyvechkének v[illegible]
gén találtatik.

Nyomtatott Béchben. RICHIES *Mihal*
által M. DC. XXIX. Eſztendŏben.

97 / HAJNAL MÁTYÁS: A JÉZUS SZIVÉT SZERETŐ SZIVEKNEK ÁJTATOSSÁGÁRA . . . ELMÉLKEDÉSEKKEL ÉS IMÁDSÁGOKKAL MEGMAGYARÁZTATOTT KÖNYVECSKE / BÉCS / 1629

IO NEMES
VÁRADNAK
GYENGE
ORVOSLASA.
Mellyel
SALLAI ISTVAN PAP,
PÁSPÖKI PLEBANOS,
Gyogyitgattya, Farkas-marásból esett
Sebeit Bihár-Vár-megyének.
Es óltalmazza
A'SZENT IRA'SRÚL, és ECCLESIA'RÚL írt
Könyvét az Esztergami Erseknek.

NYOMTATTÁK POSOMBAN.
M. DC. XXX. Esztendöben.

98 / SALLAI ISTVÁN: JÓ NEMES VÁRADNAK GYENGE ORVOSLÁSA / POZSONY / 1630

I.

AZ TEKINTETES ES NAGYSAGOS.

GYARMATI *BALASSA BALINTNAK* *ISTENES ENEKI.*

ELSEO.

Mellyben azt mutattya meg, hogy mindeneket Iſten az emberekért teremtett, es hogy ſemmi állandó ne legyen.

VIlágon égh alatt ninch olly féle állat kit Iſten nem legeltet, Máſzot, úſzót chúſzót, kit vagy az föld éltet, vagy ſzél éghen legeltet, Álló és folyo viz, földi fok réſzű iz hayléckal kit legeltet.

Ezek közt az ember mint vizek közt tenger, tetézőbb hatalommal bir, Értelem

100 / ZRÍNYI MIKLÓS: ADRIAI TENGERNEK SYRENAIA / BÉCS / 1651

ADRIAI TENGERNEK SYRENAIA, GROFF ZRINI MIKLOS.

Nyomtatta Béchben a' Koloniai Vduarban
Kosmerovi Máte Czászár ő Felsége Könyvnyomtatója.

ANNO M. DC. LI.

/ ZRÍNYI MIKLÓS: ADRIAI TENGERNEK SYRENAIA / BÉCS / 1651

DEDICALOM
EZT AZ MVNKAMAT.

MAgya nemeſſegne. , adgya Iſten hogy véremet utolſó chóppig haſznoſſan. néki dedicálhaſſam.

AZ OLVASONAK.

HOmerus 100. eſztendövel az Trojai veſzedelem után irta hiſtoriáját; énnékemis 100. eſztendövel az után történt irnom Szigeti veſzedelmet. Virgilius 10. eſztendeig irta Æneidoſt; énnékem penig egy eſztendöben, ſöt egy télben teorténi veghez vinnem munkámat. Eggyikhezis nem haſomlitom pennámat; de aval ő elöttök kérkedhetem, hogy az én profeſſiom avagy meſterſégem nem az Poeſis, hanem nagyob s' jobb orſzágunk ſzolgálattiára annál: az kit irtam, mulatſágért irtam, ſemmi jutalmot nem varok éret-

GLO RIOSE ACTORVM PRÆM IA
Pro Deo et Populo
MAGIAR MARS
M. Lang sc. Posonij.

SZENT BIBLIA,

AZ AZ:

ISTENNEK O ES UJ TESTAMENTOMABAN FOGLALTATOTT

egész Szent Iras.

MAGYAR nyelvre forditтatott

CAROLI GASPAR

által.

MOSTAN PEDIG UJOBBAN EZ ÖREG formában némely nehezeb, és homályossab forditásu Sz. Irásbéli *Locus*oknak értelmes magyarázatival, az Istennek a' Magyar nemzetben lévő Anyaszentegyházának hathatós épületere kibocsáttatott.

VARADON,

Kezdettetett nyomtatása a' veszedelem előtt: és el-végeztetett Colosvarat, SZENCI K. ABRAHAM által.

M. DC. LXI.

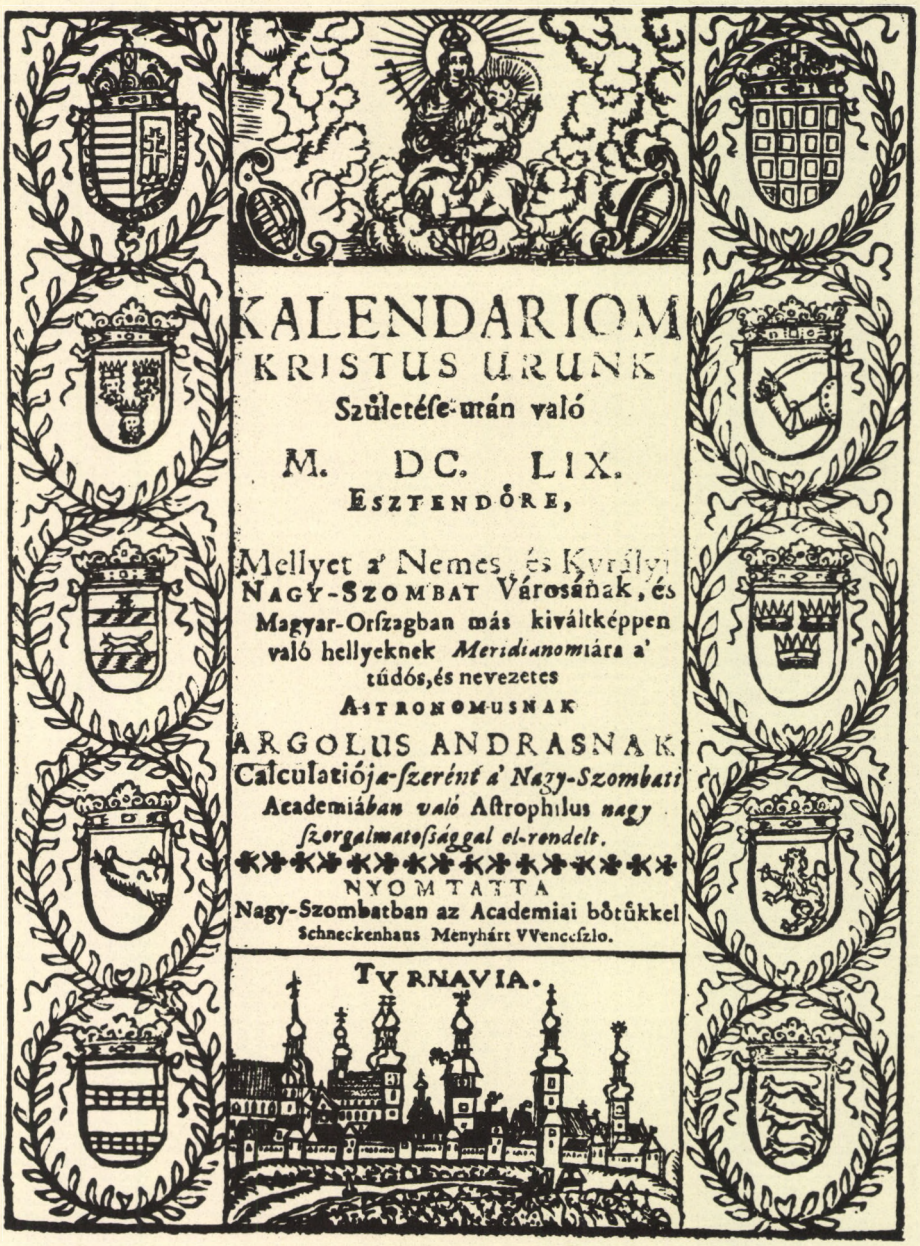

KALENDARIOM
KRISTUS URUNK
Születése-után való
M. DC. LIX.
ESZTENDŐRE,

Mellyet a' Nemes, és Kyrályi
NAGY-SZOMBAT Városának, és
Magyar-Országban más kiváltképpen
való hellyeknek *Meridianom*iára a'
tudós, és nevezetes
ASTRONOMUSNAK
ARGOLUS ANDRASNAK
Calculatiója-szerént a' *Nagy-Szombati*
Academiában való Astrophilus *nagy*
szorgalmatossággal el-rendelt.

NYOMTATTA
Nagy-Szombatban az Academiai bötükkel
Schneckenhaus Menyhárt VVenceszlo.

TVRNAVIA.

106 / KALENDARIOM KRISTUS URUNK SZÜLETÉSE-UTÁN VALÓ / M.DC.LIX ESZTENDŐRE / NAGYSZOMBAT / 1658

SZENT HAD.

az az,

Lelki s' Teſti Szabadságokért fegyvert vont

VITEZEK TÜKÖRE

Avagy

Ollyan idveſséges Szent Irásbul ósſzve ſzedegettetett *Lelki Tanács*, a' mellyben az igaz *Hadakozáſnak* bizonyos *okai*, igaz *módgyai*, haſznos *végei*, rövideden egyben ſzerkeztettenek. Mellyben ha valaki jól el-kéſzittetett elmével belé teként, nagy könnyen meg-itélheti, mitsoda téſzi a' Vitézlő rendeket bátortalanokká, ellenségek előtt futókká, ſzaladókká. *Viſzont*, mint kellyen ő magokat olly karban állatni, hogy ellenségekkel bátran ſzemben ſzállyanak, s' dicsiretteſſen harczollyanak, s' kivánatos győzedelemmel-is *ékesüllyenek*; ez vitézeknek kedvekért irattatott *Tükörből*, mint meg-annyi *Tanító Meſter* által, igen rövideden, de világoſſan meg-tanittatnak. A' mellyet Tanitáſi alkalmatoſsággal-is prædikállott a' Vitézek előtt.

THOLNAI MIHALY,

A' Szentek moſtani üldöztetésének edgyik Társa.

COLOSVARATT.

A' Szentek üldöztetésének, M. D. C. LXXVI-dik eſztendejében.

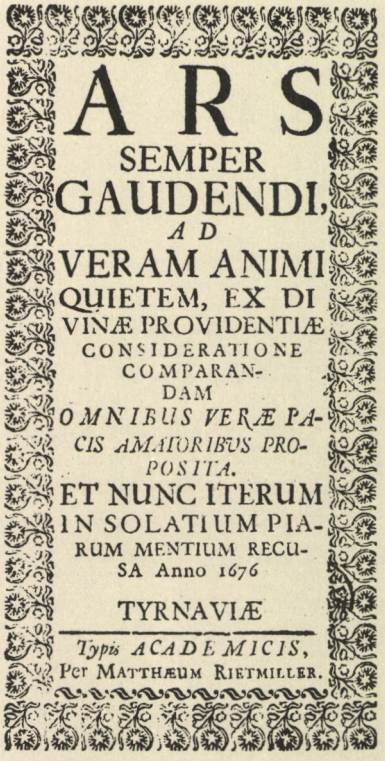

ARS
SEMPER
GAUDENDI,
AD
VERAM ANIMI
QUIETEM, EX DI
VINÆ PROVIDENTIÆ
CONSIDERATIONE
COMPARAN-
DAM
OMNIBUS VERÆ PA-
CIS AMATORIBUS PRO-
POSITA.
ET NUNC ITERUM
IN SOLATIUM PIA-
RUM MENTIUM RECU-
SA Anno 1676
TYRNAVIÆ
Typis ACADEMICIS,
Per MATTHÆUM RIETMILLER.

108 / SARASA, ANTONIUS ALPHONSUS:
ARS SEMPER GAUDENDI / NAGYSZOMBAT / 1671

BIBLIA / KÁROLYI GÁSPÁR FORDÍTÁSA / VÁRAD / 1661

Biblia / Károlyi Gáspár fordítása / Várad 1661 /
Szenczi Kertész Ábrahám munkája / Meggypiros kecskebőr kötés,
ezüst veretekkel, festéssel és aranyozással

KALENDARIUM
TYPOGRAPHIÆ TYRNAVIENSIS.
PRO ANNO CHRISTI
M. DC. LXXVII.

AD
MERIDIANUM TYRNAVIENSEM:
Longitudinis graduũ 40. & latitudinẽ, ſeu elevationẽ poli graduũ 48.
Quod proinde abſq; notabili temporum differentia uſui eſſe poterit, non ſolùm per Ungariam Univerſam; ſed etiam per finitimas regiones, uti per Auſtriam, Styriam, Carinthiam, Carnioliam, Forum Julium, Tyrolim, Bavariam, Bohemiam, Moraviam, Sileſiam, Pruſſiam, Poloniam, Dalmatiam, Iſtriam, aliaſq; Provincias Europæ non paucas.

FUNDATUM IN CALCULATIONIBUS
ANDREÆ ARGOLI,
QUOAD CURSUM PLANETARUM, CÆTERIS ALIUNDE COLLECTIS, ET AD PRÆDICTAM LATITUDINEM ACCOMMODATIS.
IN
ACADEMIA TYRNAVIENSI REGNI UNGARIÆ.

TYRNAVIÆ Typis ACADEMICIS.

Fertelmeskedö, s' bujálkodó

TANCZ JUTALMA,

az az:

Ollyan idvességes lelki Tanitás; mellyben a' *Tánczolás* micsodás vétek légyen Isten ellen bőségesſen meg-tanittatik; és az Isten Szent Könyvéből elégedendöképpen meg-világosittatik; a' *Tánczolókat* miképpen bünteſſe meg Isten, elönkben adatik; a' *Tánczot* iavalló embereknek ellen-vetéſire felelet bövön, és igazán nyujtatik; mi légyen azért tiſztünk a' *Tánczhellyet* elönkben ſzámláltatik.

Mellyet közönséges haſznora ki-bocsátott
GYULAI MIHALY a' Dobi
Eccléſiának L. Páſztora.

DEBRECZENBEN,
Nyomtatta ROSNYAI JANOS,
M. DC. LXXXI.

MAGYAR
RITHMUSOK
AVAGY
VERSEK,
Mellyeket írt *Nemzetes*
BENYICZKI PETER
Szentelt Vitéz.
Első Reße szép Istenſi dicsi-
reteket, és penitentia tartá-
ra inditó énekeket fog-
lal magában.
Máſodik kőzőnſéges Ma-
gyar példa beſzédeket
ſzép oktatáſſal.

COLOSVARAT,
Vereſegyházi Mihály,
1682.

III / BENICZKY PÉTER:
MAGYAR RITHMUSOK AVAGY VERSEK /
KOLOZSVÁR / 1682

COMICO-TRAGOEDIA.

Conſtans

SCENIS QUATUOR.

Quarum

1. De Virtute & Vitio.
2. De Divite purpurato & Paupero Lazaro;
3. De Milite ſcelerato.
4. De Præfecto tyranno.

agit

LŐTSEN,

Nyomtatt: BREWER SAMUEL által, 1683.

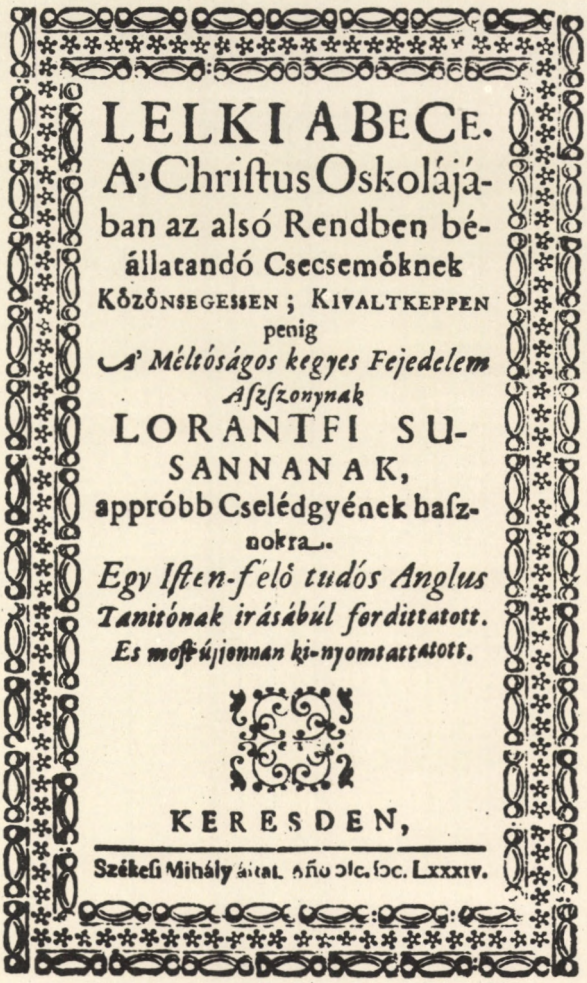

LELKI A BE CE.
A·Christus Oskolájá-
ban az alsó Rendben bé-
állatandó Csecsemőknek
KŐZŐNSEGESSEN; KIVALTKEPPEN
penig
A' Méltóságos kegyes Fejedelem
Aszszonynak
LORANTFI SU-
SANNANAK,
appróbb Cselédgyének hasz-
nokra.
Egy Isten-félő tudós Anglus
Tanitónak irásábúl fordittatott.
Es most újjonnan ki-nyomtattatott.

KERESDEN,

Székesi Mihály által. Año ɔlc. ɔc. LXXXIV.

113 / MEDGYESI PÁL: LELKI A BE CE / KERESD / 1684

Groot Canon Romein

Intramus mundum autore, inhabitamu arbitro, derelinquimus judice ſummo illo numine; cui tribuuntor laus honor ac benedictio, in ſecula ſeculorum.

Groot Canon Cursiv

Intramus mundum autore, incolimus arbitro deserimus iudice ſummo illo numine; cui tribuuntor laus, ac benedictio, in ſecula ſeculorum: amen, amen.

Clein Canon Romein

Dominus ille omnium liberrimus, ſumme bonus ſumme potens ſumme ſapiens, in quem nulla cadit mutatio aut conversionis obumbratio, a quo per quem in quem omnia, in quo nos etiam vivimus movemur & ſumus. mmmenelanann

Clein Canon Curf

Dominus ille omnium liberrimus, ſummè bonus, ſummè potens, & ſummè ſapiens, in quem nulla cadit mutatio vel converſionis obumbratio ; à quo per quem in quem omnia, in quo nos etiam vivimus, movemur & sumus. Adſigi

Afcendonics Rom

Ipſe quidem erat ab aeterno in ſe ac per ſe ſatis beatus, cui nihil omnino ad complementum omnimodae beatitudinis desideraretur; propoſuit nihilominus ante tempora ſecularia, ſecundum merum beneplacitum ſuum, ut alias etiam naturas certo tempore produceret.

Afcendonics Curs

Ipſe quidem erat ab aeterno in ſe ac per ſe ſatis beatus, cui nihil omnino ad complementum omnimodae beatitudinis deſideraretur; propoſuit nihilominus ante tempora ſecularia, ſecundum merum beneplacitum ſuum alias etiam naturas certo tempore produceret

Parangon Romein

Itaque dum oportunum cenſuit, vocavit ipſe ea quae non erant, ſtiteruntque ſe illico ad nutum vocantis potentem unumquodque ſecundum ſe riem ſuam, absque mora; adeo ut numero dierum non altra ſenarium impenſo, immenſam hanc mundi machinam, cum omni ſuo ornatu ac plenitudine conſummatam cerneres.

Parangon Curf

Dum itaque oportunum cenſuit, vocavit ipſe ea quae non erant, ſtiteruntque ſe illico ad nutum vocantis potentem sine mora; adeo ut numero dierum non ultra ſenarium impenſo, immensam hanc mundi machinam cum omni ſuo ornatu ac plenitudine consummatam cerneres.

Text Romein

Dignum revera admiratione opus, tantopere ſuperans captum humanum, ut permulti hominum, & ii qui dem ſapientes habiti mundum incr atum putarent æternumque pronun tiarent; cum penitus nequirent lum ne rationis perſcrutari & eruere, quo tandem modo, quibus machinamen tis, qua vi aut arte tam incomprehen ſibilis, tam decenter ordinata atque ornata moles e nihilo educi potuerit.

Text Cursiv

Dignum revera admiratione opus, tantopere ſuperans captum humanum, ut permulti hominum, ſique ſapientes habiti, mundum increatum putarent, atq numque pronuntiarent, cum penitus nequirent lumine rationis perscrutari & eruere, qua vi aut arte, quibus machinamentis, tam incomprehenſibilis, tam decenter ordinata atque ornata moles, e nihilo potuerit educi.

Augustin Romein

Illi nihilominus contrà, qui magis ſobrià ratiocinati ſunt, agnoverunt in ipſo etiam gentiliſmo, ubi nullum ſupernaturale lumen ſplenduit, quod universum hoc ſuum aliquando habuerit initium, certaque ori ginis primordia, longeque magis ii qui re rum divinarum cognitionem e divite ſcr crarum ſcripturarum penu deprompſerunt, articulum inter credendos de condito mundo indubitatum habent.

Augustin Curs

Illi nihilominus contrà, qui magis ſobrià ratiocinati ſunt, agnoverunt in ipſo etiam gentiliſmo, ubi nullum ſupernaturale ſplenduit lumen quod universum hoc ſuum aliquando habuerit initium, certaque originis primordia; hoc gre ca eam veritatem nonnihil hallucinati.

Augustin Cust

Longe autem magis ii, qui rerum divinarum cognitionem e divite ſacrarum ſcripturarum penu deprompſerunt, quarentur animi tuus natura ſolum, ſed gratia etiam lumine illustrati sunt, articulum inter credendos de condito mundo indubitatum habent.

Mediaen Romein

Profecto non immerito, nec absurde aut inconveniunter nominare licet mundum hunc theatrum divinarum virtutum, ac perfectionum; in quo creator ipſe ſuculenter ſpectandam proponit tum eternitatem ſuam, tum omnipotentiam,

tum incomprehenſibilem ſapientiam ac omniſcientiam, tum bonitatem, tum denique omnipraesentiam, immenſitatem, reſtitudinem, iuſtitiam, ſanctitatem, miſericordiam; imo omnium perfectionum, atque omnium eorum, quecunque concipiuntur diuine nature quadrare, bonorum cumulum ac thesaurum.

Mediaen Curs

Profecto non immerito, nec absurde aut inconveniunter nominare poſſumus mundum hunc theatrum divinarum virtutum ac perfectionum; in quo se creator ipſe ſuculenter, creatore ipſo lucescente, ſpectandam proponit tum eternitatem ſuam, tum potentiam omnia pervadentem.

tum imperſcrutabilem ſapientiam ac omniſcientiam, tum benitatem, tum denique omnipreſentiam, immenſitatem, reſtitudinem, iuſtitiam, ſanctitatem; imo omnium perfectionum, atque omnium eorum, quecunque concipiuntur diuine nature quadrare, bonorum cumulum ac theſaurum.

Defendaen Romein

Ne vero ſplendidum hoc amplisſimumque theatrum, vel, ut ita dicam, amphitheatrum, absque ullo eo produci ſoliti, nec non ſi meerum miraculoſe alterationes ſuis careret ſpectatoribus, provida sudem prima caſtà abunde proſpexit, creavit enim ſi bi imprimis coelestem quaſi familiam, mentes nimirum ſeu ſpiritus illos invisibiles, excellentibus intel lectus ac voluntatis facultatibus preditos, amplisque viribus, quos angelos dicimus.

qui infinita multitudine, (penetet illos, qui eos lenet ipſe a bonis per apoſtatam ſuperciuos, eosque in imi tartara precipitantes,) tanquam totidem miniſtri, aut intimi famuli Regis aſſiſi, in ſuperna collocati choris, ſpectaturi, ſtrenuique, ministri, laudemi ac celebraturi opera creatoris, eique cum ſumma alacritate miniſtraturi, indefeſſoque gloriam ac magnificentiam tributuri.

Defendaen Curs

Caterum ne ſplendidum hoc amplisſimumque theatrum, vel, ut ita dicam, amphitheatrum, absque ullo eo produci ſoliti, nec non ſi meerum miraculoſe alterationes ſuis careret ſpectatoribus, provida sudem prima caſtà abunde proſpexit, creavit enim ſi

Garmont Romein

In altera amphitheatri parte in terra conſtituta homo eſt, conſtructus ex anima & corpore, illi angelorum ibi creaturalium hominum natura ſimilis; de caeto dum ille, hoc ſumptum ex terra, ac utriusque participe & incola existe ns, quae corpus in terra ad tempus habitaret, propter quod tandem ſedem ſuam in coelos migraret. In cuius ſimum conditus ad imaginem Dei eſt, in integritate, animis intus laetus ſapientia & voluntatis rectitudine imago dei corporeus vim bonis & coeleſtioribus conſtitutum eſſet, in contrarium coelestibus bonis eſt, ubi nihil vel eſſum vel ad deſiderium ipſi deſſet, quam eidem naturaliter eſſet, ſi ſuum creatoris corporeus.

Garmont Curs

In altera amphitheatri parte in terra conſtituta homo eſt, conſtructus ex anima & corpore, illi angelorum, hoc animis ſimum creaturarum hominis ſimilis; de caeto dum ille, hoc ſumptum ex terra, ac utriusque participe & incola existe ns, quae corpus in terra ad tempus habitaret, propter quod tandem ſedem ſuam in coelos migraret. In cuius ſimum conditus ad imaginem Dei eſt, in integritate, animis intus laetus ſapientia & voluntatis rectitudine imago dei corporeus vim bonis & coeleſtioribus conſtitutum eſſet, in contrarium coelestibus bonis eſt, ubi nihil vel eſſum vel ad deſiderium ipſi deſſet, quam eidem naturaliter eſſet, ſi ſuum creatoris corporeus.

Burgois Romein

Nec mirum ſane illis videtur, ſolis hos ſplendidos & ſolis, ubi non homines ſunt, & humanum bonum, quo etiam ſolemus uti, ignorant, non ſic eſſe, aut ex quo coelo ipſi in domum, quae non patet, ſed non vis ad quamvultum & contemplandum bonum pertinet, vitam ducimus & ſubſiſtimus: in qua tamen vita ſi remotum omnem a proprium illi loco recedentem, contrarium bonum malum, quae humano hominum, vitae mortium, hominibus ſolemne eſt, ſupponamus.

Nimirum creator, qui nemini quicquam debebat, gratuitoque liberalissimus in bonum, ex quo quid fingebat, habebat in ſuam primo utriusque generis creaturarum rationalium, angelorum nempe & hominum, reliquis bonis exploratissima ſuorum obedientia, ad quam ſufficientibus utrosque donis, fines & mandata inferiorum quam ubi complebant, illi confirmandi & perpetuandi in ſuis ſuo eſſent; ii promovendi etiam in ſublimiorem beatitudine gradum.

Burgois Curs

Nec mirum ſane illis videtur, ſolis hos ſplendidos & ſolis, ubi non homines ſunt, & humanum bonum, quo etiam ſolemus uti, ignorant, non ſic eſſe, aut ex quo coelo ipſi in domum, quae non patet, ſed non vis ad quamvultum & contemplandum bonum pertinet, vitam ducimus & ſubſiſtimus: in qua tamen vita ſi remotum omnem a proprium illi loco recedentem, contrarium bonum malum, quae humano hominum, vitae mortium, hominibus ſolemne eſt, ſupponamus.

Nimirum creator, qui nemini quicquam debebat, gratuitoque liberalissimus in bonum, ex quo quid fingebat, habebat in ſuam primo utriusque generis creaturarum rationalium, angelorum nempe & hominum, reliquis bonis exploratissima ſuorum obedientia, ad quam ſufficientibus utrosque donis, fines & mandata inferiorum quam ubi complebant, illi confirmandi & perpetuandi in ſuis ſuo eſſent; ii promovendi etiam in ſublimiorem beatitudine gradum.

Brevier Rom

Brevier Curf

Colonel Rom

Nonpareil Rom

Nonpareil Curf

Peerl Rom

Peerl Cur

Text

Mediaen Griec

Parangon Hebreus

Augustin Hebr

Garmont Hebr

Begeert iemandt Af-ſlagen of Matryzen van deeze Letters, nu eerſt geſneden door Nikolaas Kis, addreſſeere zich aan den voorn. Meester, woonende t' Amſterdam, op d' Achter Burg-wal, over de Brouwery van de Zwaan, ten huize van Warner Warnersz. zal de zelve voor een redelyke prys bekomen.

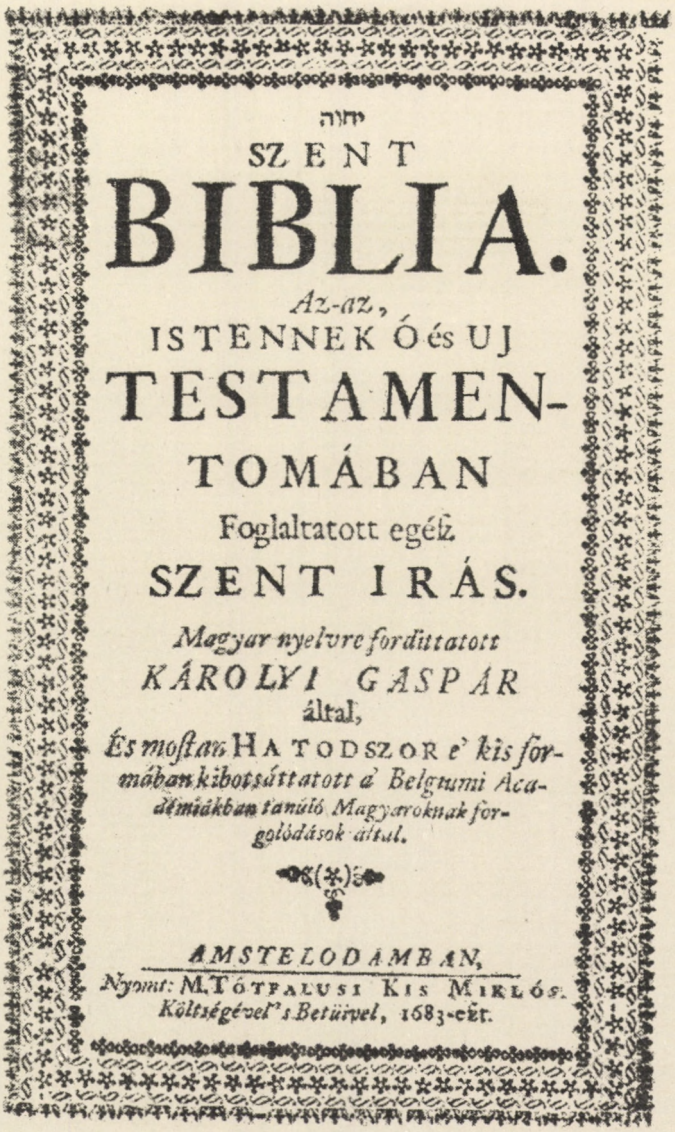

יהוה

SZENT

BIBLIA.

Az-az,

ISTENNEK Ó és UJ

TESTAMEN-

TOMÁBAN

Foglaltatott egész

SZENT IRÁS.

Magyar nyelvre fordittatott

KÁROLYI GASPÁR

által,

És most az HATODSZOR *e' kis formában kibotsáttatott a' Belgiumi Academiákban tanúló Magyaroknak forgolódások által.*

AMSTELODAMBAN,

Nyomt: M. TÓTPALUSI KIS MIKLÓS. *Költségével's Betüivel,* 1683-ctr.

115 / SZENT BIBLIA / AMSTERDAM / 1683–1685

יהוה

SZENT
BIBLIA.
AZ-AZ,
Istennek Ó és Uj
TESTAMENTOMABAN
Foglaltatott egész
SZENT IRAS,
Magyar Nyelvre Fordittatott
KAROLI GASPAR
által.
Es most-ujan MASODSZOR é kis formában
kibocsáttatott a' Belgyromi Academiában
tanúló Magyaroknak fogyatkozások
által.

Nyomtattatott
Amstelodamban
M. TÓTFALUSI
KIS MIKLÓS
Költsége vel 'Betüivel
1685 eszt. dikben.

116 / SZENT BIBLIA / AMSTERDAM / 1685

KEGYES OLVASO.

E' nyelvünkön már hatod ízben nyomtattatott Biblia körül miket tselekedtünk légyen kiváltképen valókat, illik tudtodra lenni; hogy jóbb móddal mehess elö e' Sz: Könyvnek olvasásában: tekintsd-meg azért e' néhány tzikkelyeket.

I. Minthogy az elötteni ugyan-itt Amsterd: nyomtattatott Bibliába, melly minékünk példánkúl vólt, felette sok vétkek tsúsztanak vólt bé, hogy azok kimútatódhassanak, és ebből kirekesztethessenek, azt nagy munkával, nem kevés idö töltéssel egészen által corrigáltuk elsöben, visgálván és nyomozván azt azon az úton, melly e' dologra egyedül lehetett alkalmatos; t. i. mintegy rámára húzván azt az egyéb nyelveken lévö legcorrectább (kiváltképen az eredeti, az-az Sidó és Görög nyelven való) Bibliákra: melly munkánk által abban a' hibáknak tölünk megorvosoltatandó illy három nemei jöttenek világra. 1. A' sok kihagyatott szók, vagy egyenként, vagy többek öszve-foglaltatva: mellyeket egynéhány ezerig hellyekre töttünk. Az [redacted]ennek illy parantsolását olvassuk az ö beszéde vagy törvénye felöl: Semmit ahoz ne tégy, se el ne végy abból. A' Sz: irásból elvenni láttattunk vólna mi, hogyha, vévén észre hogy ez vagy amaz a' mi Bibliánkból valami vétség által kihagyatott, oda bészerkeztetni elmulattuk vólna. 2. Minthogy azok, a' mik világosításnak okáért adattatnak a' Sz: irás szavaihoz, futó vagy dülö betükkel szoktanak megkülömböztetni azoktól, azonban e' megkülömböztetést elmulatták vólt ezelött egynéhány ezer helyeken; mi ebbéli tisztünketis véghez vinni igyekeztük, hogy ne vétenénk a' fellyebb emlitett Régulának másik ága ellen: Semmit ahoz ne tégy. Ha mit ember a' magájéból a' Sz: irásnak szavai mellé tészen (a' mint hogy a' fordítás nem mindenütt lehetne értelmes a' nélkül) legalább jelt kell tenni, mellyről megesmértessék, hogy az övé és nem Isten szava légyen: ne látassék a' maga szavait Istenéi gyanánt az olvasóknak elejekbe adni akarni. Néhol pedig ollyakis találtattak, mellyek minden haszon, szükség, és ok nélkül férkeztenek vólt oda: mellyek méltán kimaradhattanak, vagy kimaradniok szükségesis vólt. 3. Estenek vólt néhol holmi változásotskákis, mellyeketis ütetlen nem hagyhattunk. 4. A' versek sok helyeken nem rendesen vóltak megszaggatva: azokis igazítást kivántanak.

II. A' világosításra vagy bizonyság-tételre czitáltatott Sz: irásbéli helyek közzül (mellyeket most a' leveleknek alsó szélekre helyheztettünk) a' mellyek ezelött Deákúl fejeztettek vólt ki, azokat Magyarra fordítottuk, úgy a' mint a' Biblia Könyveinek névezeteik állanak a' leveleknek tetejeken: ugyanis nem tsak a' tudós és Deákos embereknek kell a' Bibliát olvasniok, hanem az együgyüknekis, az asszony-népeknek gyermekeknek 's a't. a' kik mit tudnak belé mire valók effélék: Sup. Inf. Deut. Apoc. 's a't? avagy azoknak elméjeket effélékneк tanúltatásokkal terhelni mi szükség?

III. Minthogy a' más nyelveken lévö apró Bibliákat látván a' Magyarok, régen kivánnyák a' kisded formában lévö, és könnyen magokkal hordoztatható Bibliát, ebbéli kivánságoknak most eleget akarván tenni, e' végre kettöt tselekedtünk. 1. A' Könyveknek és Részeknek Summáikat, a' mellyek bövebbeknek láttattanak, megrövidítettük; úgy mindazáltal, hogy magokban foglalnák, és summáson eléggé kifejezném azoknak, a' mikre néznek, értelmeket: követtük pedig ebben kiváltképen a' Deák Bibliát. 2. A' mik a' Bibliához nem tartoztanak, legelsöben pedig az Apokrifus Könyveket innét kihagytuk, a' mint egyéb nyelvekenis többire kiszokták hagyni, mikor kisded Bibliát nyomtatnak. Itt az egész Sz: irást megtalálod: az Apokrifus Könyvek pedig miért rekesztetnek-ki annak Kánonikus Könyvei közzül, elég okait adják a' Tudósok.

IV. Ez ujjolag nyomtattatott Bibliát a' mi legelsö útunk szerint által-visgálván, és nyomozván ha mi hibák ebben maradtanak vagy estenek vólna; a' miket találtunk mind két rendbéliek közzül, e' Könyvnek végére feljegyzettük.

V. Az Orthográfiában, vagy irásnak módjában, ha miket követtünk különös formákat, vittenek arra bennünket mind fontos okok, mind pedig Tudós és nagy embereknek, kik az irásban való igaz magyarságokról ditsértetnek, példájok. Effélékröl való éretlen itélettétellel nem méltó utálatba hoznod az Isten beszédét, sem azokat, a' kik azt most néked kezedbe adják. Aldjad inkább azt, a' kinek beszédét e' Könyvben olvasod, hogy megáldotta és ennyire segéllette az erötelen ezközöket, mintegy a' semmiből hozván-ki czt a' mit látsz: és élj ezzel lelked idvességére.

(*) RENDI

117 / SZENT BIBLIA / AMSTERDAM / 1685

MOSES ELSÖ KÖNYVE,

MELLY a'

TEREMTESRÖL VALO KÖNYV.

Ez Elsö Könyvben Móſes meg-irja e' Világnak és e' Világon az Anyaſzentegyháznak kezdetét, nevekedését, tudományát, és Iſteni-ſzolgálatját. Nevezet ſzerint pedig irja Adámnak, Nóénak, Abrahámnak, Isáknak, Jákóbnak, és Jóſefnek Hiſtoriáját, mellyben bé-foglal két ezer háromſzáz hatvannyóltz eſztendöt.

ELSÖ RESZ.

E' Világnak hat napokon lett teremtetése.

1 KEZDETBEN teremté ‡ Iſten a' mennyet és a' földet.

2 A' föld pedig vala ékeſſég nélkül való és puſzta, és ſetétség vala a' mélyſéginek ſzinén, és az Urnak Lelke táplálja vala a' vizeket.

3 Akkor monda az Iſten: Légyen világoſſág: és lön világoſſág.

4 És látá Iſten hogy jó vólna a' világoſſág, és elválaſztá a' világoſſágot a' ſetétſégtöl.

5 És nevezé a' világoſſágot napnak, és a' ſetétſéget éjtſzakának: és lön az eſtve és a' reggel, elsö nap.

6 ¶ Az után monda az Iſten: † Légyen kiterjeſztetett *erösſég* a' viz között, melly elválaſztja a' vizeket, a' vizektöl.

7. És ſzerze az Iſten kiterjeſztetett *erösſéget*, melly elválaſztaná * a' kiterjeſztetett *erösſég* alatt valo vizeket a' kiterjeſztetett *erösſég* felett való vizektöl: és úgylön.

8 És a' kiterjeſztetett *erösſéget* az Iſten nevezé égnek: és lön az eſtve és a' reggel, másod nap.

9 ¶ Az után monda az Iſten: * Gyüljenek egybe az ég alatt való vizek egy helyre, hogy teſſék-meg a' ſzáraz, és úgy lön.

10 A' ſzárazt pedig nevezé Iſten földnek: a' vizeknek ſokaſágát, tengernek: és látá Iſten, hogy ez jó *vólna*.

11 Monda annakfelette az Iſten: Hozzon a' föld gyenge füveket, mag-hozó füveket, gyümölts-fákat: mellyek, az ö nemek ſzerint való gyümöltsöket hozzanak, mellyekben légyen az ö magvok e' földön: és úgy lön.

12 Hoza annakokáért a' föld gyenge füveket, mag-hozó füveket az ö nemek ſzerint, és gyümölts-termö fákat, mellyekben *vala* az ö nemek ſzerint való magvok: és látá Iſten, hogy az jó vólna.

13. És lön az eſtve és a' reggel, harmadik nap.

14 ¶ Az után monda az Iſten: ˇ Legyenek világositó állatok az égnek kiterjeſztésén, hogy különbséget tegyenek a' nap között és az éjtſzaka között: és legyenek jelei bizonyos idöknek, napoknak, és eztendöknek.

15 Legyenek, *mondok*, világositó állatok az égnek kiterjeſztésén, hogy világositsák a' földet: és úgy lon.

16 Szerze azért az Iſten két nagy világositó állatokat: a' nagyobbik világositó állatot, hogy világositana nappal: a' kiſsebbik világositó állatot, hogy éjtſzaka világositana: és tſillagokat-is.

17 És helyhezteté az Iſten azokat az égnek kiterjeſztésén, hogy a' földet megvilágositanák.

18 És hogy vezéri lennének a' napnak és az éjtſzakának, és különbséget tennének a' világoſſág és ſetétſég között: és látá Iſten, hogy az jó vólna.

A 19. Es

‡ *Sólt.* 33:6. *és* 136:5. *Teel.* 14:15. *és* 17:24. *Sid.* 11: 3. † *Ter.* 10; 12. *és* 51: 15. * *Sólt.* 148: 4. * *Iób.* 38: 8. *Sólt.* 33: 7. *és* 136; 6. ˇ *Sólt.* 136: 7.

A MI URUNK
JESUS CHRISTUSNAK
UJ TESTAMENTOMA:

SZENT MATE *IRASA* SZERINT
való EVANGYELIOM.

Szent Máté ki vólt, lásd e' Könyvnek 9 R. 9 v. és 10 R. 3 v. Az Evangyéliom (*melly Görögßó téßen* örvendetes izenetet) *vétetik itt a' Christus lett dolgainak históriájáért.*

I. RESZ.

Christus nemzetségének elößámláltatása: fogontatásának 's ßületésének históriája.

JESUS Christusnak, Dávid fiának *és* Abrahám fiának nemzetségéröl való ‡ Könyv.

2 † Abrahám nemzé Isákot; Isák nemzé Jákóbot, Jákób nemzé * Júdát, és *annak* attyafiait.

3 Júda nemzé Fáreſt és Zárát Támártól; Fáres nemzé Eſromot, Eſrom nemzé Arámot.

4 Arám nemzé Aminádábot. Aminádáb nemzé Naáſſont.

5 Naáſſon nemzé Sálmont. Sálmon nemzé Boózt Ráhábtól: Boóz nemzé Obedet Rúthtól; Obed nemzé Jeſſét.

6 * Jeſſe nemzé Dávid Királyt, Dávid Király nemzé Salamont, attól a'ki vala *elöſtör* Uriás *feleſége*.

7 * Salamon nemzé Roboámot: Roboám nemzé Abiát: Abia nemzé Asát.

8 Aſa nemzé Jóſafátot: Jóſafát nemzé Jórámot: Jórám nemzé Hóziáſt.

9 Hóziás nemzé Joathámot: Joathám nemzé Acházt: Acház nemzé Ezékiáſt.

10 Ezékiás nemzé Manaſſeſt: Manaſſes nemzé Amont: Amon nemzé Jóſiáſt.

11 Jóſiás nemzé Jákimot. Jákim nemzé Jékóniáſt és annak attyafiait, a'Babilóniai fogságra való vitelkor.

12 A Babilóniai fogságra való vitelnek utánna pedig, Jékóniás nemzé Saláthielt: ʸ Saláthiel nemzé Zorobábelt:

13 Zorobábel nemzé Abiúdot: Abiúd nemzé Eliákimot: Eliákim nemzé Azort.

14 Azor nemzé Sádokot: Sádok nemzé Akimot: Akim nemzé Eliudot.

15 Eliud nemzé Eleázárt: Eleázár nemzé Mattánt: Mattán nemzé Jákóbot.

16 Jákób nemzé Jósefet, a'Máriának férjét, kitöl ßületék a'Jésus, ki Chriſtusnak mondatik.

17 Annakokáért az egéß nemzetség; Abrahámtól fogva Dávidig, tizennégy nemzetség és Dávidtól fogva a'Babilóniai fogságra való vitelkorig, tizennégy nemzetség: és a'Babilóniai fogságra való viteltöl fogva a'Chriſtuſig, tizennégy nemzetség.

18 A Jéſus Chriſtuſnak ßületéſe pedig igy vólt: ‡ Mikoron az ö annya Mária jegyeztetett vólna Jósefnek, minekelötte ötet haza vinné, találtaték viſelösnek a' ßent Lélektöl.

19 Jósef pedig az ö férje, mivelhogy igaz ember vala, és nem akará ötet † gyalázatba keverni, akará ötet titkon elhagyni.

20 Mikoron pedig ezeket magában egondolta vólna, ímé az URnak Angyala álomba megjelenék néki és monda; Jósef Dávidnak fia, ne félj elvenned Máriát feleségül: mert a'mi ö benne fogontatott a'ßent Lélektöl vagyon.

21 Szül pedig fiat, és * nevezed annak nevét Jéſuſnak: * mert ö ßabadítja-meg az ö népét, annak büneiböl.

22 (Mind ez pedig *azért* lött, hogy megtellyesednék a'mit az UR mondott vól a'Próféta által, ki igy ßól:

23 ʸ Imé egy ßüz fogad az ö méhében, és ßül fiat, és nevezed annak nevét Emmánuelnek, mellynek magyarázatja ezt téßi: Mi velünk Iſten.)

24 Felserkenvén pedig Jósef az álomból, úgy tselekedék a'mint néki az URnak Angyala parantsolta vala, és elvövé *Máriát* feleségül.

25 Es nem eſméré ötet, miglen ßülé amaz ö elßö-ßülött Fiát: és nevezé annak nevét Jéſuſnak.

II. RESZ.

‡ *Luk.* 3: 24. † 1 *Chr.* 1: 28, 34. 1 *Chr.* 2: 1, 4, 5, 9, 10. * *Rút.* 4: 21. * 1 *Sám.* 17: 12. ʸ 2 *Sám.* 12: 24. ‡ 1 *Chr.* 3: 10. † *Esd.* 3: 2. * 1 *Cor.* 3: 19.

‡ *Luk.* 1: 27, 35 † 5 *Mós.* 24: 1. * *Luk.* 1: 31. * *Tsel.* 4: 12. ʸ *Esa.* 7

119 / SZENT BIBLIA / A MI URUNK JESUS CHRISTUSNAK ÚJ TESTAMENTOMA / AMSTERDAM / 1685

Támadj-fel, és hatalmadból
Ments-ki minket ez nagy inségböl.
13 Miért forditod-el ſzemedet,
Mire rejted-el ſzent ſzinedet?
Minket miért felejteſz-el,
Nem gondolſzé inségünkkel?
Lelkünk és minden életünk
Már ſzintén a' földre lehajlott,
A' mi hasunk, és mi bélünk
Már ſzintén a' földhöz ragadott.
14 Kelj-fel azért és óltalmazz meg,
Irgalmaſſágod ſzerint tarts-meg,
Es a' te kegyeſſégedböl
Ments-ki minden inségünkböl.

XLV. SOLTAR.

Ievendölés a' Chriſtusról, úgymint az ö Gyülekezetének Völegényéről.

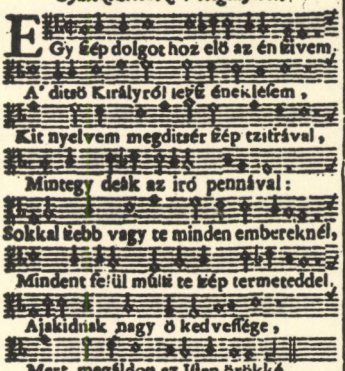
Egy ſzép dolgot hoz elö az én ſzivem,
A' ditsö Királyról leſz énekléſem,
Kit nyelvem megditsér ſzép tzitrával,
Mintegy deák az iró pennával:
Sokkal ſzebb vagy te minden embereknél,
Mindent felül múlſz te ſzép termeteddel,
Ajakidnak nagy ö kedveſſége,
Mert megáldott az Iſten örökké.
2 Te kegyes és erös vitéz kéſzülj-fel,
Vedd fegyvered és oldaladra kösd-fel,
Ugymint királyi ékeſſégedet,
Ez ékeſſégben végy gyözedelmet.
A' jó igaſſág vezérlje útadat,
Kegyeſſég, jóság birja járásodat,
Es a' te karodnak erejével
Nagy tsudákat téſzſz, megládd ſzemeddel.
3 Mert hegyeſek a' te ſebes nyilaid,
Kit megéreznek minden ellenségid,
Midön ö ſziveket általlövöd,
Es öket hatalmad alá veted.
Oh UR Iſten a' te királyi ſzéked
Megmarad mind örökké ditsöséged:
Páltzája a' te királyságodnak,
Bizony páltzája az igaſſágnak.
4 Az igaſſágot te igen ſzereted,
Az hamiſſágot viſzontag gyülölöd;
Azért az Iſten mindenek felett
Vig olajjal megkenett tégedet.
Mirha és áloes ſzag jö ruhádról,
Káſia illat üt-ki kamarádból,
Eléfánt-tetemes palotádban
Néked mindenek ſzolgálnak vigan.
5 A' Királyok leányi ékeſſégben
Drága öltözettel jönek elödben,
Jóbb felöl áll a' kegyes menyaſzſzony,
A' kin ſzép aranyas ruha vagyon.
Oh te ſzép leány hallgaſs beſzédemre,
Nézz ide, füleiddel hajólj erre,
Felejtkezzél-el te nemzetedröl,
Atyád házátis vesd-ki eſzedböl.
6 Es a' Király a' te nagy ſzépségedben
Gyönyörködik, és vigad ö ſzivében,
Ö léſzen immár tenéked Urad,
Azért térdet hajtván öt uraljad.
A' Tirusbéliek és egyéb népek
Néked ajándékot hoznak és küldnek,
Király leányi belsö ſzépséged
Tiſztelik aranyas öltözeted.
7 Ö ſzép himmel varrott öltözetiben
Bévitetik a' Király eleiben,
Leány társainak ſzép ſerege
Ö utánna vitetnek elödbe.
Ekképen gyönyörü ékeſſégekkel
A' Királyhoz vitetnek nagy örömmel,
Bémennek királyi palotádban,
Es nagy örömben léſznek mindnyájan.
8 A' te elhagyott ſzüléid helyében
Magzatokat ád tenéked az Iſten,
Kiket helyheztetſz nagy méltóságban,
Fejedelmekké téſzſz ſok orſzágban.
A' te nevedet mindenkor hirdetem,
Nemzetségröl nemzetségre beſzéllem,
Es minden maradéki ezeknek
Tégedet mind örökké ditsérnek.

XLVI. SOLTAR.

Haládáſa az Iſten népének a' mególtalmazásért.

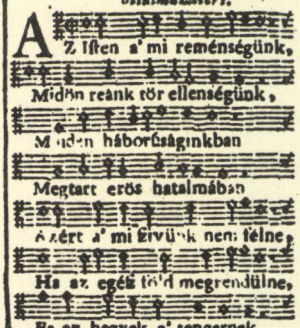
Az Iſten a' mi reménségünk,
Midön reánk tör ellenségünk,
Minden háborúságinkban
Megtart erös hatalmában
Azért a' mi ſzivünk nem félne,
Ha az egéſz föld megrendülne,
Es az hegyek a' tengernek

Köze

121 / AMES, WILLIAM:
MEDULLA THEOLOGICA / DEBRECEN / 1685

XCI.

Ars Scriptoria. Die Schreibkunst. Az Iró-Deáki Mesterség. (Az Iró-Deákság.)

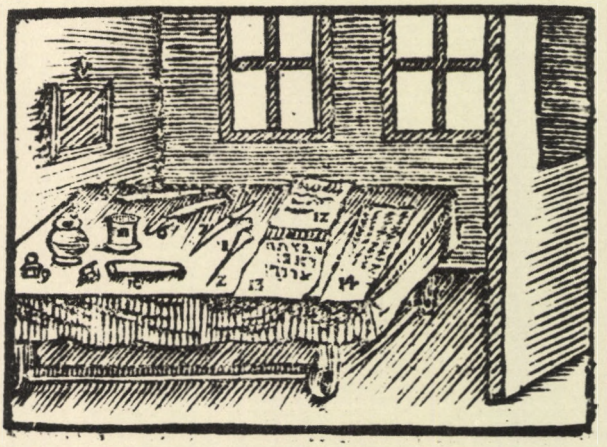

Véteres	Die Alten	A' Régiek
scribébant	schrieben	irnak vala
in *tabellis cerátis*	auf wächserne Tafeln/	*viaszos táblákra*
aneô stylô, 1	mit einem ehrnen (Griffel/ 1	*rézbül csinált irô-vesszővel*, 1
cujus cuspidátâ par- [te 2	mit dessen spitzigen Theil 2	mellynek hegyével 2
exarabantur *literæ*,	die Buchstaben gezogen/	meg-iratnak vala a' *bőtűk*
planâ 3. verò parte	mit den Breiten Theil 3	a' lapjával penig 3
rursum obliteraban- [tur;	aber wieder außgethan wurden;	ismét ki-tőröltetének;
Deinde	Darnach	Azután
literas pingébant	mahlten sie die Buchsta- (ben/	irják vala a' bőtűket
subtili *calamo*	mit einem zarten Rohr 4	vékony *náddal*. 4

No

122 / COMENIUS, JOHANNES AMOS: ORBIS SENSUALIUM PICTUS TRILINGUIS / LŐCSE / 1685

XCII.

Papyrus. Das Papier.

A' Papiros.

Vétere

123 / COMENIUS, JOHANNES AMOS: ORBIS SENSUALIUM PICTUS TRILINGUIS / LŐCSE / 1685

XCIII.

Typographía. Die Buchdruckerey. A' Könyv-nyomtatás.

Typógraphus m. II.	Der Buchdrucker	A' *Könyv-Ny*
habet	hat	vannak
æneos *typos*,	ehrne Buchſtaben (Schrifft)	érczből való *betük*
magnô *numerô*,	in groſſer Mänge/	nagy *számmal*,
diſtribútos	ſo außgetheilet ſind	melyek el vannak o
per loculamenta. 5	in die Schrifft-Käſten. 5	*tartó-helyecskékre*,
Typothéta I m. I.	Der Schrifft-Setzer I	A' *betü-rakó*,
éximit illos,	nimt dieſelben/	
ſingulátim,	einen nach dem anderu/	ki-ſzedi azokat
& compónit	und ſetzet	egyenkint,
		es ösze-ſzedi (rakja)
(ſecundùm *exemplar*	(nach der Vorſchrifft/	(az *elöben adot irás*
quod	welche	a' melly
vasináculo a	auf dem Tenakel (Hal-	a' *terjeſztö-(tartó)*
	ter) a	

IARCUS FRIDERICUS WANDELIANUSNAK A KERESZTYÉN ISTENI TUDOMÁNYRÓL ÍROTT KÉT KÖNYVÉRŐL /
APAFI MIHÁLY FORDÍTÁSA / KOLOZSVÁR / 1674

Marcus Fridericus Wendelianusnak
a Keresztyén Isteni Tudományról írott két könyvéről / Apafi Mihály fordítása /
Kolozsvár 1674 / Veresegyházi Szentyel Mihály munkája /

XCV.

Bibliopégus. (Compactor.)
Der Buchbinder.

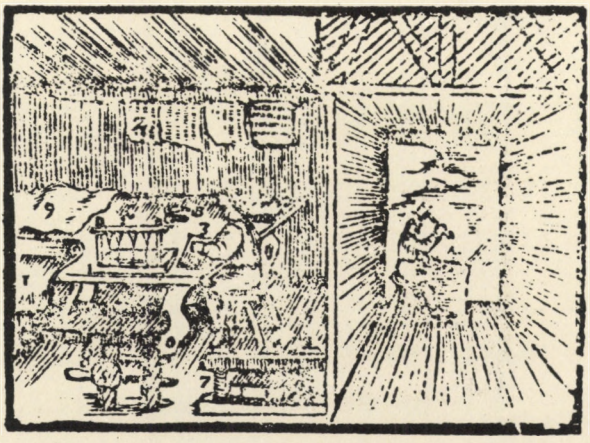

A' Kőnyv-Kőtő.

Olim.

XCVI.

Liber. Das Buch.

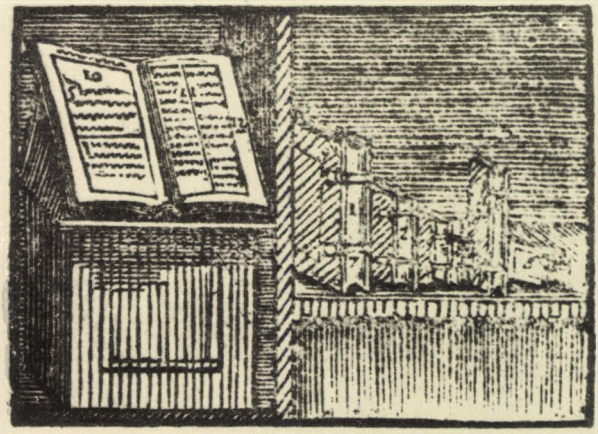

A' Könyv.

Liber,

127 / SZENT DÁVID KIRALYNAK
ÉS PROFETANAK SZÁZÖTVEN SOLTARI /
AMSTERDAM / 1686

SZENT
DAVID
KIRALYNAK
és
PROFETANAK
SZAZÖTVEN
SOLTARI
A'FRANCZIAI Nótáknak
és Verſeknek módjokra
MAGYAR Verſekre fordittattak és rendeltettek,
Szentzi MOLNAR
ALBERT által.

Mellyek moſt e' kiſded formában kinyomtattattak
M. TOTFALUSI
KIS MIKLOS
által
AMSTELODAMBAN,
1686. eſztendöben.

ſzük többé amazt: *a' FRANCZIAI nótákra rendeltettek*'s a't. azoktól már mi ſokakban meſzſze távoztunk, és távozunk hova tovább inkább inkább, midön minden Régulák nélkül, tsak hallomásból véſzſzük 's adjuk kézröl kézre: minden egyéb nemzeteknek ſzokások ellen, mellyek az énekléſt intézö meſterségnek örizeti által, megtartják 's követik változtatatlanúl a' Sóltároknak egyſzer rendeltt és bévött igaz nótájokat. 2 Az ſem méltó, hogy a' Könyvnyomtatás és annak ezközei körül munkálkodók ānyi munkát tegyenek hijába. Közelebb e' Könyvetskét nyomtattató ſzemélyis, az itt elöadott tanátslásának foganatjának reménlése kivül nem munkálkodott vólna annyit, ſok idejének káros fogyatásával, ezen Kótáknak mind kéſzíttetésekben, mind pedig a' Pſáltériumnak ezekbéli elébbeni ſok hibáinak orvoslásokban. 3 Az ſem méltó, hogy a' könyvnek árra afféle hijábavalóságokkal a' kótákkal nehézítteſſék: hijábavalóságok ugyanis, ha haſznokat nem véſzſzük. De az a' jó mégis megvagyon közöttünk, hogy akarki inkább véſzi (bár drágább légyenis) a' kótás Psáltériumot, ha töle kitelik: tſak vólna méltó oka reá! t.i. annak, a' miért drágább, haſzna-vétele. Beſzédemet e'ſzük helyen tovább nem vihetvén, ajánllak, édes Nemzetem, a' jó Iſtennek: a' kitöl jó békeſſégeddel együtt kivánja, hogy Haſzanodra a' mint ſzánta, úgy végezheſſe életét M. T. KIS MIKLOS.

AZ EL.

1 Levél

AZ ELSÖ SOLTAR.

Az embernek legfövebb java: az Iſtenfélöknek és az iſtenteleneknek külömbözö állapatjok.

A' ki nem jár hitlenek tanátsán,
Es meg nem áll a' bünösök útán,
A' tſúfolóknak nem ül ö ſzékekben:
De gyönyörködik az UR törvényében,
Es arra gondja mind éjjel nappal,
Ez illy ember nagy bóldog bizonnyal.

2 Mert ö ollyan mint a' jó termö fa,
Melly a' viz mellett vagyon plántálva,
Ö idejében meghozza gyümöltsét,
Es el nem ſzokta hullatni levelét;
Ekképen a' mit ez ember végez,
Minden dolgában mégyen jó véghez.

3 De nem igyen vagynak a' gonoſzak;
Hanem mint az apró por és polyvák,
Mellyek a' ſzéltöl ſzéllel ragadtatnak,
Igy az itéletben meg nem állhatnak
A' gonoſzak, és kik bünben élnek
Az igazak közt helyet nem lelnek.

4 Mert az Iſten eſmén útokat
Az igazaknak érti dolgokat,

A Azért

WOLFFGANGI DE BETHLEN. HISTORIARUM

LIBER PRIMUS.

PAnnonicæ gentis originem, & res pace belloq;, proſperâ, & adverſâ fortunâ geſtas, jam hactenus prodidêre magni nominis Hiſtorici, nos itaque actum agere minimè oportunum rati, id tantùm deducere volumus, quomodo Tranſſylvania à regno Hungariæ avulſa fuerit, quidvè deinceps in ea, aut circa eam geſtum ſit: quod aggreſſuri, exordiemur à luctuoſo Ludovici, Vladislai Regis Hungariæ filij ad Mohacs, interitu. Quamvis autem minimè nos lateat, hunc etiam miſerabilem illius caſum, jam olim ab alijs fuiſſe deſcriptum, nihilominùs probè ſcientes, nihil magis requiri ab Hiſtorico, quàm falſi vitandi ſtudium, & veri ſcribendi ſynceram fidem, ad declarandum quænam hanc funeſtam præceſſerant cladem, non poſſumus non annotare ea, quæ ab illis, quorum Hiſtoria in manibus ferè omnium verſatur, omiſſa, ab alijs autem, quorum ſcripta necdum viderunt lucem, literarum monumentis tradita eſſe videmus: quod tamen quàm compendioſiſſimè fieri poterit exponemus.

Scopus operis.

IMpleverat illâ tempeſtate, magnâ ſpe animos Hungarorum, fama de Solymanno, qui in juvenili ætate ſua literis, ac Arabicorum Philoſophorum placitis ſedulò incumbens, dicebatur neutiquam ferociam Patris ſui Selymi Imperatoris Turcarum imitaturus, ſed potiùs relicto belli exercitio, colendæ cum vicinis paci, operam eſſe daturus;

Narratio, quæ præceſſerunt cladem Mohacenſem.

SCRIPTORES RERUM HUNGARICARUM, VETERES AC GENUINI, HISTORIAM PANNONICO-DACIARUM / KERESD / 1690

CHRONOLOGIA SACRA,

In Septem Intervalla, Periodos,

seu in septem Ætates Mundi distributa, quæ Chronologia quod à Creatione Mundi, usqué ad Nativitatem JESU Christi extensa contineat in se Annos Mundi Ter mille, Nongentum & Quadraginta:

MMM. CM. XL.

Ex sola & unica scriptura sacra Veteris Testamenti comprobabit, & ubiqué à difficultatibus seu objectionibus Chronologicis DEO juvante liberabit Author hujus Chronologiæ Sacræ.

PAULUS K. LISZNYAI

p. t. Rector Scholæ Debrecinensis.

DEBRECINI, In HUNGARIA.

Apud PAULUM CASSOVIENSEM, Anno M. DC. XCIII.

PAX CORPORIS.

Az-az:

Az emberi Test Nyavalyáinak Okairól, Féſzkeiről, 's azoknak Orvoslásának módgyáról való

TRACTA.

Mellyet mind élö Tudós Tanítóinak ſzájokból, mind a' Régieknek tudós Iráſokból, 's mind pedig maga ſok Betegek körül való Tapaſztaláſiból ſummáſon öſzve-ſzedett, és ſok ügye-fogyott Szegényeknek haſznokra, mennyire lehetett, értelmeſen 's világoſon Magyar nyelven kiadott:

Ez harmadſzori kiadáſſal pedig ſok helyeken, utól nevezet ſzerint a' *Nyóltzadik* egéſz *Könyvvel* bövített

PÁPAI PARIZ FERENCZ;

M. D. *Helvétiában azon* Facultáſs*ban Hites*

Aſſeſſor; az Enyedi Collegiumban egyik Tanító.

1. Ján. III. ℣. 18.

Tselekedettel és valósággal.

KOLOSVÁRATT,

Nyomt. M. TÓTFALUSI KIS MIKLÓS által.

1695. *Eſztendöben.*

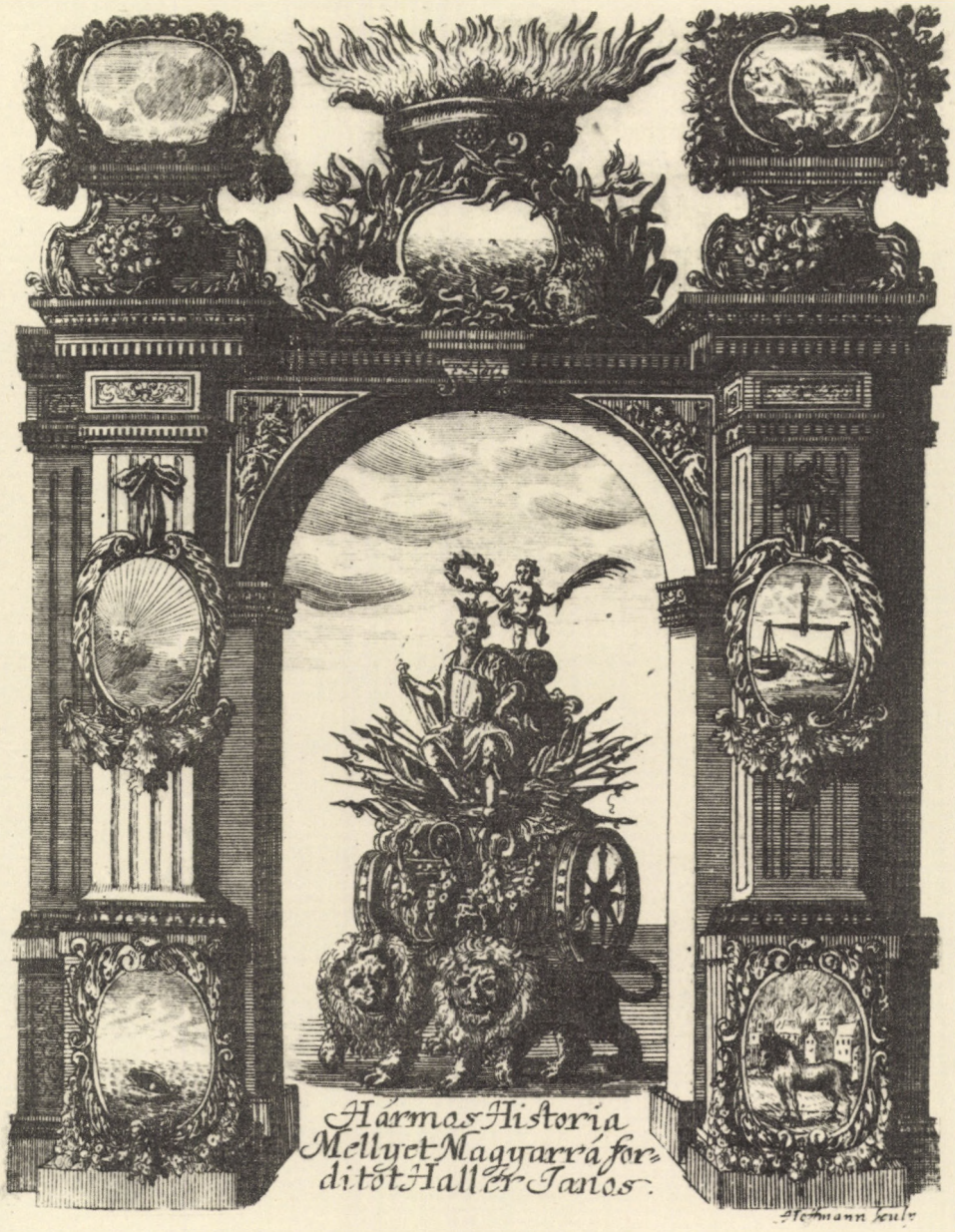

/ HALLER JÁNOS: HÁRMAS ISTORIA / KOLOZSVÁR / 1695

HÁRMAS ISTORIA.

Kinek Első Része,

Nagy SANDORNAK

egynéhány nevezetes dolgait illeti.

Második,

Jeles PELDA-BESZEDEKBÖL áll.

Harmadik,

A' Nagy TROJA VESZEDELMENEK leg-igazabb Istóriája.

Mellyet, FOGARAS várában Rabságában

Magyar nyelvre forditott 1682. esztendöben,

és maga költségével ki-nyomtattatott

HALLER JANOS.

KOLOSVÁRATT.

M. TÓTFALUSI KIS MIKLÓS által.

1695. *Esztendöben.*

HARMADIK KÖNYV.

A' TROJAI HADROL.

Jáſonnak Induláſa.

Az Elſő Réſz kezdetik Péleuſon Theſſáliának Királyán, ki Jáſont fel-inditotta az arany gyapjúnak el-nyerésére.

THeſsáliának orſzágában (:ki Romániához tartozandó vólt, kinek lakoſſit Mirmidonoknak hítták; moſt pedig azon tartományt Saloniciumnak nevezünk:) uralkodott abban az üdöben egy jámbor és igaſságot ſzeretö Király Péléus, feleſégével Thétiſſel együtt, kiktöl ſzármazott ama' nagy emlekezetü vitéz Ákhilles. Ezeket Mirmidonoknak nevezték, a' kik Oloſz orſzágot, az-az, nagy Görög orſzágot lakták. Innét ſzármaztanak az Aprufinuſok, kik Trója veſzedelmére fel-indúltak: ez a' nemzetség Siciliának ſzomſzédságában lakott; a' melly Thétis város közöttök vagyon, az-is nevezetet a' Péléus feleſégéröl vett magának, a' mint némellyek irják. De igazábban, a' Mirmidonokat Theſsália lakoſinak mondhattyuk, kiknek Urok vólt Ákhilles, Péléuſnak az Attyának halála után ſzületvén, ki hatalmas erövel hadakozott azután a' Trójaiak ellen. A-

/ HALLER JÁNOS: HÁRMAS ISTORIA / KOLOZSVÁR / 1695

M. TÓTFALUSI K. MIKLOSNAK
maga ſzemélyének, életének, és különös tselekedetinek

MENTSÉGE.

Mellyet az Irégyek ellen, kik a' közönſéges Jónak ezaránt meggátolói, irni kénſzerittetett.

KOLOSVÁRATT,
1698. Eſztendöben.

ELöLJÁRÓ BESZÉD.

IGazán mondják a' Theologusok, hogy Iſten az övéit (azért, hogy megidegenítse minden világi jóktól) abban ſzokta meglátogatni, a' mit legnagyobb javoknak tartanak világ ſzerint. Nékem Belgiumban ollyan állapatom vólt, hogy ha pénz gyüjtésben gyönyörködtem vólna, és czélúl fel nem töttem vólna azt, hogy hazámat, valamint lehet, ſegítsem e' ſzerint: *Publica privatis anteferenda bonis.* Azaz: A' közönſéges jót eleibe kell tenni a' magánosnak, annyi idö alatt könnyen 40000. vagy talám 500000 forintotis gyüjthettem vólna, és ha eddig ott maradtam vólna, azt merem mondani, kevés Erdélyi Ur vólna, a' kivel tsetélnék pénz dolgából. Amazt colligálhatom ebböl, hogy minekutánna az én könyveimnek nyomtatásoknak gondjától megſüntem, és egéſzen magamat a' munkára adtam (noha még akkor-is vólt foglalatosságom és idöm töltéſe a' könyveknek köttetések miatt) az utólſó két eſztendömben kerestem én többet 15000 az-az tizenöt ezer forintnál (mellynek 11000

A forint-

TYPOGRAPHUS ad Candidum LECTOREM.

GRammaticam hac editione exhibemus, nonnihil, ùt nos quidem remur, neque parvô temporis operæque impendiô perpolitam. Huic quòd oneri humeros ſubjecerimus, quominus temeritati, aut ambitioni imputes, relegandus es ad omnium vota & conſilia, qui, quantum & confuſionis, & molis per varias manus huic Arti in hac Patria jam-jam accreverit, quantumque discrepantia variarum editionum invehat incommodi, ſufficiente perſpicacia & perviderunt, & doluerunt, & medelam nequicquam (quod noſtri temporis deplorabile fatum eſt) optaverunt: cùm interim Scholas inopia codicum quantopere premat, publica querela eſſet, nosque ad impreſſionem maturandam ſollicitaret. Adornaverat quondam vir celebris inter nos nominis D. GREGORIUS MOLNAR *Synopſin Grammatices valde compendioſam, quâ nonnulli etiamnum contenti eſſe videri volunt; plerique tamen ejus pomœria pro dignitate & plenitudine Artis anguſta nimis judicata, vel dilatârunt ipſi, vel dilatata libenter conſpexerunt & coluerunt. Illud factitatum eſt progreſſu temporis per varios non ineruditos viros: quorum quisque variis Obſervationibus, Scholiis, Notisque illuſtrare Grammaticam, & ampliare conatus eſt. Ea omnia cum ordine non ſatis concinnô conjecta, quaſi ſine calce cohærerent, in Illuſt. quondam*

Schola

SZAKATS
meſterségnek
KÖNYVETSKÉJE.

Mellyben

Külömbkülömbféle válogatott tzifra, jó, egéſſéges, haſznos, tiſzta és ſzapora Étkeknek Megkéſzítése, Sütéſe és Főzése, mintegy Élés-kamarában, rövideden leirattatik, és kinek-kinek haſznára leábrázoltatik.

Melly moſt megbövittetvén

I. *Több ſükséges és haſznos Étkek nemeinek kéſzítésével:*

II. LIKTARIOMOK *'s egyéb holmik tsinálásáról egy jeles Tractával,*

A' Gazdaſſzonyoknak nagy könnyebbségekre e' kis formában kibotsáttatott,

KOLOSVÁRATT,
M. TŐTFALUSI K. MIKLÓS által, 1698.

XVIII. SZÁZAD

UNIVERSIS ORBIS CHRISTIANI PRINCIPIBUS & REBUSPUBLICIS: Nec non aliis quibusvis cujuscunque Conditionis, Gradûs, Honoris, Dignitatis, Officii ac præeminentiæ STATIBUS & ORDINIBUS.

NOS FRANCISCUS DEI GRATIA, PRINCEPS RÁKÓCZY, DE FELSÖ VADÁSZ, COMES de Saáros, DUX Munkacſienſis & Mąkoviczenſis, DOMINUS Perpetuus de Saáros-Patak, Tokay, Regecz, Lescu, Somlyó, Lednicze, Szerencs, Onod, &c. Ad perpetuam Rei Memoriam.

Recrudeſcunt diutinæ Inclytæ Gentis Hungaræ *vulnera, totiesque curâ novercante, ſaucia Regni Libertatis lenita cicatrix, poſteaquam tacitè labantibus membris, ad extremè lethalem, ſub fatali Domûs Auſtriacæ Dominio metuitur ſinceræ partis ſerpere interitum, Enſe reſcindi poſtulat. Stupent multorum animi, iteratâ tumultuantis Regni novitate attoniti, Gentemq́ hanc inconcuſsâ gloria ac leni tranquillitate per tot ſæcula florentem ſtetiſſe, jamquè continuatâ temporum ſerie, luctuoso vicisſitudinum fatò involvi, dum Orbis miratur, plurimi perfidiæ in Regem, innataeque excitandorum motuum aviditatis, erroneâ opinione, rerum haud gnari inſimulant. Date juſto dolori, ac querimoniæ veniam, laxatoquè*

A *tantis-*

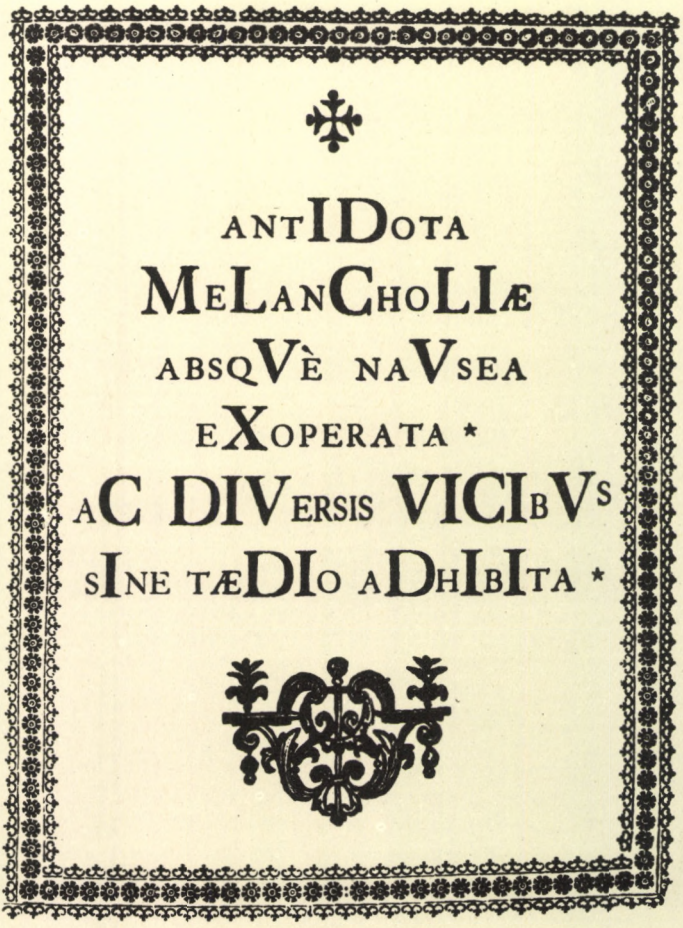

138 / KOHÁRY ISTVÁN: ANTIDOTA MELANCHOLIAE / 1722

PÁPAY PÁRIZ FERENC: PAX CRUCIS / KOLOZSVÁR / 1710

Pápay Páriz Ferenc: Pax crucis /
Kolozsvár 1710 / A kötés Kolozsvárott készült 1712-ben /
Piros bőrkötés aranyozással

✠

Sok ohaltás közben Inség VIseLésben éhség szenVeDésben keserVes rabságban MVnkáCs kóVárában szerzet Versek.

Mellyeket, ſzerzője, mulatozására, Jutván rabságából, ſzabadulására, Moſt kinyomtattatot, olvaſtatására Bánatos ſzivének, vigasztalására.

Az ezer bét ſzáz hVszaDik eszténDöben
éLtVnkeL eL foLYó s-enYészö VDöben.

SVB HIS AVSPICIIS
Saucius et Sanus, nunquam tua Signa reliqui,
Vivus et emoriens, hæc tua Signa sequar

CUMA VÁRASÁBAN
ÉPITTETETT
DEDALUS
TEMPLOMA.

Mellybe ment vólt *Æneás* Király *Trójából* való ki-bujdosásában: és abban mutat önéki az *Apollo Sybillája* külömbkülömb Képeket, 's azoknak *Hiſtóriá*-jokat renddel meg-beſzélli.

Mellyet a' Hiſtóriáknak olvàsásában gyönyörködöknek kedvekért Magyar Verſekre fordított egy
POÉTA

Nagyszombatban 1724-dik Eſztendőben.

MARSAL TÁRSALKODÓ

MURANYI VENUS.

Avagy

ANNAK EMLÉKEZETE:

Miképpen a' Méltoságos GROFF HADADI VESELENYI FERENCZ Magyar Országh PALATINUSSA, akkor *Fűleki* Fő Kapitány, a' Tekintetes és Nagyságos Gróff RIMAI SZETSI MARIA Aſzſzonnyal, jövendőbéli házaſságokról való titkos végezése-által csudálatos képpen meg-vőtte a' Hires MURÁNYI VÁRÁT

Mellyet irt vólt ugyan ő Nagyságok Komornikja GYŐNGYŐSI ISTVÁN *Magyar Verſekben ſzerezvén.*

Moſtan pedig újjabb meg-jobbitásával a' Verſeknek ki-bocsáttatott

KOLOSVÁRATT.

Nyomtattatott BUDÁN, Nottenſtein János György által 1735. Eſztendőben.

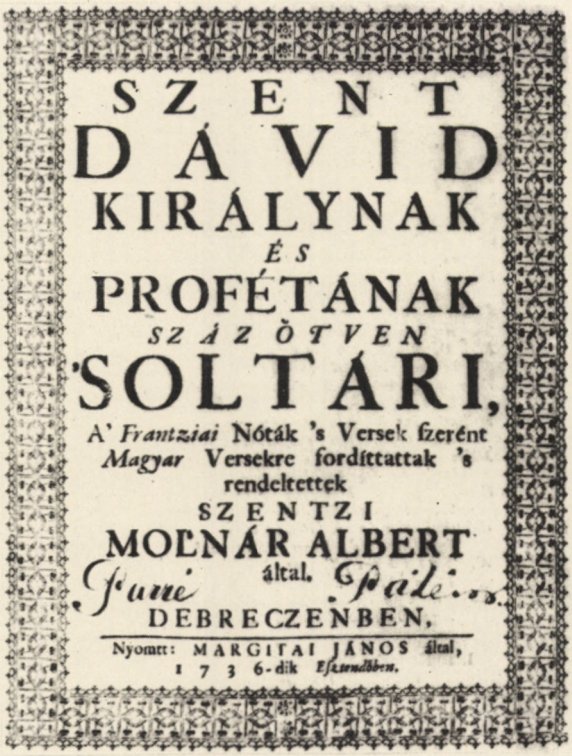

SZENT
DÁVID
KIRÁLYNAK
ÉS
PROFÉTÁNAK
SZÁZ ÖTVEN
SOLTÁRI,
A' Frantziai Nóták 's Versek szerént
Magyar Versekre fordíttattak 's
rendeltettek
SZENTZI
MOLNÁR ALBERT
által.
DEBRECZENBEN,
Nyomtt: MARGITAI JÁNOS által,
1736-dik Esztendőben.

143 / SZENCZI MOLNÁR ALBERT: SZENT DÁVID KIRÁLYNAK ÉS PROFÉTÁNAK SZÁZÖTVEN SOLTÁRI / DEBRECEN / 1736

IGEN SZÉP

TANGREDUS HISTORIA,

AZ

KIRÁLY LEANYAROL GISmundáról, és az Királynak titkos Tanútſoſsáról Giſquarduſtról, kik kőzőtt felbomolhatatlan ſzeretet lévén, haláira adták magokat: Olaſz nyelvből az Bocatiusbol Deákrá fordittatott Philippus Beroaldus által: Magyar nyelvre Penig fordittatott G. E. T. által.

Esler Marton.
1737.

DICSŐSEGES
SZENT
ISTVANNAK,

Geiza Hertzeg Fiának,
Szent Imre Hertzeg Attyának,
Szent Henrik Császár Sógorának
A' Magyarok elsò Fò Királlyának,
Magyar Országnak elsò Koronás Fejének,
Kezdete után Fò Oltalmazójának,
Abban az igaz Hitnek Plántálójának,
A' Magyar Nemzetnek buzgó Apoſtolának,
A' Magyar Törvenynek elsò ſzerzòjének,
Ugyan a' Magyaroknak moſt-is Nagy Partfogójának
Ezen Magyar Kronikának bé-mutatáſa, és ajánláſa.

Dicsőséges Szent Királyom,
Hatalmas Nagy Monarcham.

Jól lehet a' Felséges Iſten az ô titkos okaiból, és okos titkaiból úgy rendelte, hogy omnis conſumationis, *mindenfele tellyeſitéſnek*, finem, *vége ſzakadgyon, és ezt olly bizonyoſſan, mint ha azt az ember, mint David Pſal. 118. ℣. 96* Vidi, *Szemével látná*; *sôt még maga a' Nagy Iſten azt eſtelekedte, a' mit irva hagyott iſmét David Pſal. 9. ℣. 6. & 7.* Nomen eorum delêſti in æternum, *ſok hires nevezetes ſzemélyeknek hirét, nevét mind örökké el-tôrölte*, Civitates eorum deſtruxiſti, *roppant ſzép Városokat meg rontott, porrá tett, és igy mind azoknak, mind ezeknek* perîit memoria cum ſonitu, *az ô emlékezetek zörgéſſel veſzett el. Ezt penig úgy annyira, hogy* non eſt priorum memoria, ſed nec eorum quidem, quæ poſtea futura ſunt, erit recorda-

(a) tio

I. Nagy Tuchai Orbán.
I. Oláh Miklós Locumtenens.
I. Ompud.
I. Opor.
I. Ormodæus.
I. Országh Mihály de Guth.
I. Pálffi Miklós.
I. Pálffi Pál.
I. Pethe Márton Locumtenens.
I. Prinyi Imre.
I. de Palócs Máté.
I. Poth.
II. Poth Lőrincz.
I. Radeczi Iſtván Locumtenens.
I. Radó.
I. Revai Ferencz Locumtenens.
I. Rolandus.
II. Rolandus.
I. Széchi Miklós Gróff.
I. Szelepcsényi György Locumtenens.
I. Tamás.
II. Tamás.
I. Thurzó Elek, avagy Alexius Locumtenens.
I. Thurzó György.
I. Thurzó Staniſzló.
I. Várdai Pál Locumtenens.
I. Udalricus.
I. Verantius Anſal Locumtenens.
I. Ujlaki Imre Locumtenens.
I. Veſſelényi Ferencz Gróff.
I. Uroſi.
I. Zache.
I. Zápolya Imre.
I. Zápolya Iſtván.

§. VI. A' Magyar, Horváth, Dalmatia, és Erdély Orſzág: Fő és Nevezetes Familiákból ſzármozó Személyek, kikről az egész Magyar Kronika imitt amott emlékezik Alphabetum ſzerént. Ezeknek Liſtromát lásd a' Kronika végén a' VI. Tóldalékban Pag. 241.

VÉGE.

CALENDARIUM TYRNAVIENSE AD ANNUM 1711 / NAGYSZOMBAT / 1711

Calendarium Tyrnaviense ad annum 1711 /
Nagyszombat 1711 / Meggypiros bőrkötés, dúccal préselt czüstnyomással,
az alsó ovális körben Wilhelmina Amália császárné mellképe

NEUBART JÁNOS: UJJ KALENDARIOM / KOMÁROM / 1718

Neubart János: Ujj kalendariom /
Komárom 1718 / A kötés a XVIII. század elején készült
hártyakötés, festéssel és aranyozással

A' NÉHAI
Tekintetes, Nagyságos Vitéz
URNAK
GYARMATI
BALASSA
BÁLINTNAK:
ÉS
Ama jó emlékezetü né-
hai Nemzetes
RIMAI
JÁNOSNAK;
Igaz Haza-Fiainak, és a'
Magyar Nyelv két
ékességének
ISTENES ÉNEKI.
Most újjobban e' kis for-
mában ki-botsáttattak:
DEBRECZENBEN,
MARGITAI JANOS által.
1738. Eſzt.

147 / BALASSI BÁLINT–RIMAY JÁNOS: ISTENES ÉNEKEI / DEBRECEN / 1738

NOTITIA
HVNGARIAE
NOVAE
HISTORICO GEOGRAPHICA,
DIVISA IN PARTES QVATVOR,
QVARVM
PRIMA, HVNGARIAM CIS-DANVBIANAM; ALTERA, TRANS-
DANVBIANAM; TERTIA, CIS-TIBISCANAM; QVARTA, TRANS-TIBISCANAM:
Vniuerſim XLVIII. Comitatibus Deſignatam,
EXPROMIT.
Regionis Situs, Terminos, Montes, Campos, Fluuios, Lacus, Thermas, Cæli, Solique ingenium, Naturæ munera & prodigia; Incolas variarum Gentium, atque harum mores; Prouinciarum Magiſtratus; Illuſtres Familias; Vrbes, Arces, Oppida, & Vicos propemodum omnes; Singulorum præterea, Ortus & Incrementa, Belli Pacisque Conuerſiones, & præſentem Habitum;
Fide optima, Adcuratione ſumma,
EXPLICAT.
OPVS, HVCVSQVE DESIDERATVM, ET IN COMMVNE VTILE.
SACRATISSIMIS AVSPICIIS
CAROLI VI. CAESARIS,
ET REGIS INDVLGENTISSIMI,
ELABORAVIT
MATTHIAS BEL.
ACCEDVNT
SAMVELIS MIKOVINII
Mappæ, ſingulorum Comitatuum, Methodo Aſtronomico-Geometrica concinnatæ.
TOMVS PRIMVS.

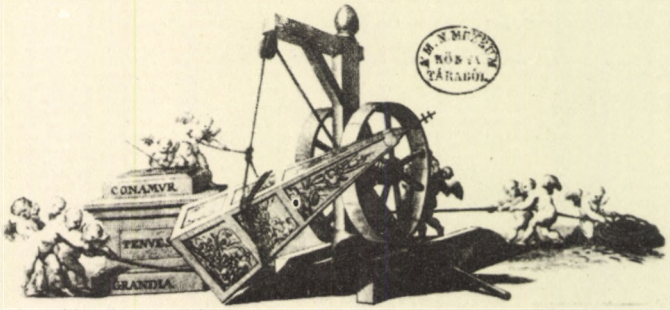

M. N. MÚZEUM
KÖNYV-
TÁRA

VIENNAE AVSTRIAE, Impenſis PAVLLI STRAVBII Bibliopolæ.
Typis IOHANNIS PETRI VAN GHELEN, Typographi Cæſarei.
ANNO MDCCXXXV.

148 / 149 / BÉL MÁTYÁS: NOTITIA HUNGARIAE NOVAE HISTORICO GEOGRAPHICA I–IV. / BÉCS / 1735–1742

MATTHIAS BELIVS.
Pulvis et vmbra sumus.
HORATIVS. Carm. IV. Od. VII. 15.

Andreas et Josephus Schmutzer ad vivum del. et sc. Vien. Austriae.

COMITATVS POSONIENSIS, PARS SPECIALIS,

De

Quinque Proceſſibus, in quos diſpeſcitur Prouincia.

PROOEMIVM.

Diuiditur Pisoniensis Provincia, in partes quinque, quas, peculiari vocabulo, Processvs dicimus. Hungari, *Egy-Szolga-Biro-Járása*, adpellant. quod *Tractum* ſignificat, vnius *Iudicis Nobilium arbitratui* admenſum. In his primus, *Extrancus Superior*; ſecundus, *Extrancus Inferior*; tertius *Superior Inſulanus*; quartus *Inferior Inſulanus*; quintus denique, *Transmontanus*, vocitantur, ob ſituum, quos occupant, diuer-

ARANY
LANTZ,
Avagy
Olly buzgó Fohászkodá-
sok és rövid alázatos Imádko-
zások; mellyekkel a' győzhetetlen
Istent meg-győző igaz.
SZIVBELI HIT
ő Felségét magához kaptsol-
hatja és az ő el- ménetelét jelentő
szándékjában szive házában a'
keresztény ember e' nagy
Urat meg-marasztha-
tja,
*Mellyek az imádkozó Lelkek könnyebb-
ségekért a' hivek éleibe botsát
tattak.*
ACS MIHALY, Aug. Conf. lé-
vő Lelki Tanitó által: mostan pe
nig egynehány szép imádságokkal
és hasznos Elől járó beszéddel
együtt ujjonnan ki nyom-
tattattak.

Jénában 1747. Eszt.

151 / ÁCS MIHÁLY: ARANY LÁNTZ / JÉNA / 1747

Iſtenes jóságra, és ſzerentsés bóldog életre oktatott

NEMES EMBER.

Irta Anglus nyelven

DORELL JOSEF SOC. JESU.

Forditotta Olaſzbul

FALUDI FERENTZ S. J.

Cum Licentia Superiorum.

NAGY-SZOMBATBAN,

Az Academiai bötükkel MDCCXLVIII.

RÓVID

MAGYAR KRONIKA

SOK REND-BÉLI FÓ HISTORIÁS Könyvekből nagy ſzorgalmatoſsággal egybe ſzedettetett és IRATTATOTT

PETTHÓ GERGELYTŰL.

Sicut Gentes, quas delevit Dominus in introitu tuo: ita vos peribitis, ſi inobedientes fueritis voci Domini Dei veſtri. *Deut.* 8. *cap.*
Non fuit, qui inſultaret populo iſti, niſi quando receſſit à cultu Domini Dei ſui. *Judith.* 5. *cap.*

KASSÁN,
Nyomtattatott az Akademiai betűkkel 1753. Eſztend.

1753 / PETŐ GERGELY: MAGYAR KRÓNIKA / KASSA / 1753

SEDECZIÁS, KESERVES JÁTÉK:

Mellyet
Magyar Nyelven ſzerzett

KUNITS FERENCZ,

JESUS Társaságának Szerzetes Papja.

KASSÁN,
Nyomtattatott az Akademiai betűkkel
1753-dik Esztendőben.

CORNELII NEPOTIS VITAE EXCELLENTIUM IMPERATORUM / LEYDEN / 1734

Cornelii Nepotis Vitae excellentium Imperatorum / Leyden 1734 /
A kötést a Pesten működő Fischer könyvkötő mester készítette a XVIII. század végén /
Borjúbőr kötés, festéssel és aranyozással

A' MAGYAR-ORSZÁGI
PALATINUSNAK,

GRÓF ESZTERHÁZI MIKLÓSNAK,

RÁKÓCZI GYÖRGY
Erdélyi FEJEDELEMNEK írt egynéhány
Intô Leveleinek igaz Párja.

Nyomtatt: Győrbe, Streibig Gergely János Királyi, Püſpöki, és Városi privil. Könyv-nyomtató által, 1756-dik Eſztendőben.

155 / ESZTERHÁZY MIKLÓS: RÁKÓCZI GYÖRGY ERDÉLYI FEJEDELEMNEK ÍRT EGYNÉMELY INTŐ LEVELEINEK IGAZ PÁRJA / GYŐR / 1756

IMPERATORES OTTOMANICI

A CAPTA CONSTANTINOPOLI,

CUM EPITOME

PRINCIPUM TURCARUM.

A P. NICOLAO SCHMITTH,
E SOCIETATE JESU
CONCINNATI.

TOMUS PRIMUS.

TYRNAVIÆ,

TYPIS ACADEMICIS SOCIETATIS JESU,
ANNO MDCCLX

SYNTAGMA

JURIS UNGARICI

COMPLECTENS

UNA

PECULIARES

PRINCIPATUS

TRANSYLVANIÆ

LEGES

IN USUM CUMPRIMIS

TYRONUM JURIS PATRII

COLLECTUM, ET EXCUSUM.

CASSOVIÆ

TYPIS ACADEMICIS SOC. JESU 1763.

156 / SCHMITH, NICOLAUS: IMPERATORES OTTOMANICI / NAGYSZOMBAT / 1760
157 / SYNTAGMA JURIS UNGARICI / KASSA / 1763

DESCRIPTIO VITAE
STEPHANI
LIBERI BARONIS
DE DANIEL
ET VARGYAS

SACRATISSIMAE IMPERATORIAE REGIAEQUE MAJESTATIS ET PRINCIPIS TRANSYLVANIAE, INCLYTAE SEDIS PRIMARIAE SICULICALIS AREOPOLITANAE JUDICIS REGII SUPREMI DIPLOMATICI: ILLUSTRIS COLLEGII IKTARO-BETHLENIANI IN OPPIDO N. ENYED RESIDENTIS LEGITIMI; NEC NON GYMNASII AREOCLITANI ORDINARII INSPECTORIS CURATORIS.

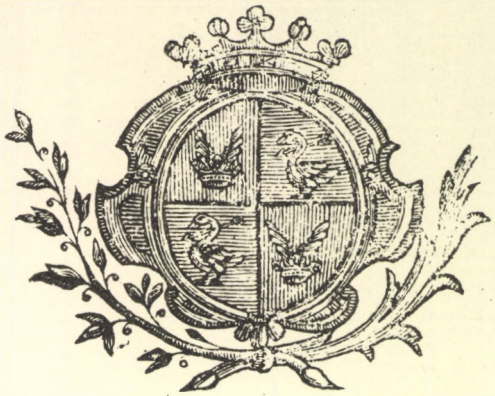

Impreſſum Anno 1764. Sumptibus Autoris

MAGYAR ATHENAS

AVAGY

AZ ERDÉLYBEN ÉS MAGYAR-ORSZÁGBAN ÉLT TUDOS EMBEREKNEK, NEVEZETESEBBEN A KIK VALAMI, VILÁG ELEIBE BOTSÁTOTT IRÁSOK ÁLTAL ESMÉRETESEKKE LETTEK, 'S JÓ EMLÉKEZETEKET FEN-HAGYTÁK

HISTORIÁJOK

MELLYET

SOK ESZTENDŐK-ALATT, NEM KEVÉS SZORGALMATOSSÁGGAL EGYBE-SZEDEGETETT, ÉS AZ MOSTAN ÉLŐKNEK, 'S EZ-UTÁN KÖVETKEZENDŐKNEK TANUSÁGOKRA, 'S JORA-VALO FELSERKENTÉSEKRE KÖZÖNSÉGESSÉ TETT.

F. TS. BOD PÉTER.

A' M. Igeni Ekkléſiában a' KRISTUS Szolgája.

Nyomtattatott 1766-*dik Eſztendőben.*

HODEGUS.

IGAZSÁGRA-
VEZÉRLŐ

KALAUZ.

MELLYET ÍRT,

ÉS MOST SOK HELYEN
JOBBÍTVÁN KI-BOTSÁTOT,

CARDINAL

PÁZMÁNY PÉTER,

ESZTERGAMI

ÉRSEK.

NAGY-SZOMBATBAN,

A' JESUS TÁRSASÁGA AKADEMIAI COLLEGIUMÁNAK
BETŰIVEL, M. DCC. LXVI. ESZTENDŐBEN.

160 / PÁZMÁNY PÉTER: HODEGUS / IGAZSÁGRA VEZÉRLŐ KALAUZ / NAGYSZOMBAT / 1766

A' HITETÖ

MAHOMET

AVAGY

A' FANATICISMUS,

SZOMORÚ JÁTÉK

MELLYET

MAGYARRA FORDITOTT

ZECHENTER ANTAL

A' FÖ-HADI-TANÁTSNAK TISZTE.

POSONYBAN,

LANDERER MIHÁLY'

költségével, és betüivel.

161 / VOLTAIRE, FRANÇOIS-MARIE ARONET DE:
A HIHETŐ MAHOMET, AVAGY FANATICIZMUS / POZSONY / É. N.

AZ EMBERNEK PRÓBÁJA.

BÉTSBEN,

NYOMTATTATOT KALIWODA LEOPÓLD

BETŰJIVEL.

CIↃ. IↃ. CCLXXII. dik ESZTENDŐBEN.

ÁGIS
TRÁGÉDIÁJA,
ŐT
JÁTÉKBAN,
VERSEKBEN.

BÉTSBEN,
NYOMTATTATOTT KALIWODA LEOPÓLD
BETUJIVEL.

CIↃ. IↃ. CCLXXII. dik ESZTENDŐBEN.

163 / BESSENYEI GYÖRGY: ÁGIS TRAGÉDIÁJA / BÉCS / 1772

SZENT EMBER

vagy-is

SZENT ÉLETRE VEZÉRLŐ

ISTENES OKTATÁSOK

Irta

FALUDI FERENTZ

Soc. JESU.

Cum Licentia Superiorum.

POSONYBAN

Nyomtattatott Patzko Ágoſton Ferentz
Betüi által.

1773.

KASSÁNDRA,

MELYET

FRANTZIÁBOL FORDITOTT

BÁRÓTZI SÁNDOR

MAGYAR NEMES TESTÖRZÖ.

I. RÉSZ.

BÉTSBEN

NEMES TRATTNERN TAMÁS, UDVARI
Nyomtató és Könyv-árósnál.

1774.

165 / LA CALPRENÈDE, GAUTHIER DE COSTA DE: KASSÁNDRA / BÉCS / 1774

CATALOGUS
LIBRORUM,
QUI
IN REGIA UNIVERSITATIS
TYPOGRAPHIA BUDENSI
REPERIUNTUR.

oder:

Neueſtes Verzeichniß
her Bücher,

Welche in der königl. Univerſitätsbuchhandlung und Buchdruckerey um beygeſetzte billigſte Preiſe zu haben ſind.

PROSTANT BUDÆ ET TYRNAVIÆ.

ANNO M. DCC. LXXX.

167 / HORÁNYI ELEK: MEMORIA HUNGARORUM ET PROVINCIALIUM SCRIPTIS EDITIS NOTORUM I. / BÉCS / 1775

MEMORIA
HVNGARORVM
ET
PROVINCIALIVM
SCRIPTIS EDITIS NOTORVM,
QVAM
EXCITAT
ALEXIVS HORÁNYI,
HVNG. BVDENSIS,
DE CC. RR. SCHOLARVM PIARVM.

PARS I.

VIENNAE,
IMPENSIS ANTONII LOEWII,
BIBLIOPOLAE POSONIENSIS.

1775.

168 / HORÁNYI ELEK: MEMORIA HUNGARORUM ET PROVINCIALIUM SCRIPTIS EDITIS NOTORUM I. / BÉCS / 1775

FEDRA,

ÉS

HYPPOLITUS

SZOMORÚ JÁTÉK

Magyara ſzerzettett

ZECHENTER ANTAL

A' FŐ-HADI-TANÁTSNAK TISZTE ÁLTAL.

POSONYBAN,

LANDERER MIHÁLY'

költségével, és betüivel.

1775.

169 / EURIPIDES: FEDRA ÉS HYPPOLITUS / POZSONY / 1775

REGUM HUNGARIAE

QUI

SECULO XI. REGNAVERE,

GENEALOGIAM

ILLVSTRAT,

ATQVE

AB OBJECTIONIBUS

REVERENDISSIMI DOMINI

ANTONII GANOCZY,

PRAEPOSITI S. AVGVSTINI DE INSVLA LAZARI, CATHEDRALIS ECCLESIAE VARADINENSIS ARCHIDIACONI, ET CANONICI, PROTONOTARII APOSTOLICI, SS. THEOLOGIAE DOCTORIS ETC.

VINDICAT

DANIEL CORNIDES

PHILOS. MAG.

POSONII, & CASSOVIAE.

SUMTIBUS IOANNIS MICHAELIS LANDERER,

TYPOGRAPHI ET BIBLIOPOLAE.

1778.

170 / CORNIDES DANIEL: REGUM HUNGARIAE QUI SAECULO XI. REGNAVERE / POZSONY–KASSA / 1778

SZENT BIBLIA / KÁROLYI GÁSPÁR FORDÍTÁSA / BASEL / 1751

Szent Biblia / Károlyi Gáspár fordítása / Basel 1751 /
A kötés Kolozsvárott készült 1752-ben / Piros borjúbőr kötés, lakkfestéssel és aranyozással, öntött és vésett ezüst sarkokkal és zárókapcsokkal

MAGYAR

HADI ROMÁN,

AVAGY

GRÓF

ZRINYI

MIKLÓSNAK

SZIGET VÁRBAN

TETT

VITÉZ DOLGAI.

IRTA

KÓNYI JÁNOS

STRASA MESTER.

PESTEN,

Royer Ferentz Betüivel. 1779. Eſztendöben.

171 / KÓNYI JÁNOS: MAGYAR HADI ROMÁN, AVAGY GRÓF ZRÍNYI MIKLÓS SZIGETVÁRBAN TETT VITÉZ DOLGAI / PEST / 1779

ULISSESNEK,

ama' híres, és nevezetes

GÖRÖG KIRÁLYNAK

CSUDÁLATOS

TÖRTÉNETEI.

MELLYEKET

A' magyar verſekben gyönyörködöknek, 's-egygyütt a' tiſzteletes Régiségben történt dolgokat örömeſt olvasóknak kedvekért már ennek-elötte magyar verſekbe foglalt, 's-moſt ujjonnan megjobbítván ki-bocsátott

DUGONICS ANDRÁS,

Kegyes Oskola-beli Szerzetes Pap; a' Józan, 's-egyſzer-'s-mind a' Terméſzeti Tudományoknak Oktatója; a' Budai Tanúlmányoknak Királyi Mindenségében a' Tudákoſságnak Királyi Tanitója; 's-a' Tanúltaknak egygyik Tagja; a' Jeles Terméſzeti Karnak e'-kor-beli Tekintetes Rend-Tartója.

Nyomtattatott Peſten Royer Ferencz bötüivel. 1780. Eſztendöben.

TELEMAKUSNAK
az
ULISSES FIÁNAK
BUJDOSÁSAI.

Mellyet
FRANTZIA NYELVEN IRT
FENELONI SÁLIGNÁK
FERENTZ,
KAMERÁKI ÉRSEK.
Magyarra forditott Néhai Med. Doctor
ZOLTÁN JO'SEF
1753-dik Eſztendőben.

KOLO'SVÁRATT,

Nyomt. A' Réform. Kollégium Betüivel.
KAPRONTZAI ÁDÁM által, 1783-*dik* Eſt.

173 / FÉNÉLON, FRANÇOIS DE SALIGNAC: TELEMAKUSNAK AZ ULISSES FIÁNAK BUJDOSÁSAI / KOLOZSVÁR / 1783

IANI PANNONII

OPUSCULORUM

PARS ALTERA,

in qua exhibentur.

Pauca quaedam e Plutarcho et Demoſthene in Latinum eodem interprete tranſlata; nec non orationes ejus et epiſtolae quae reperiri potuerunt omnes; quibus Appendicis loco ſubjunguntur auctoris vitae a variis conſignatae, una cum dedicationibus, praefationibus, teſtimoniis et elogiis doctorum de Iano Pannonio virorum; ac denique varietates lectionum e manu ſcripto libro et diverſis editionibus excerptae.

TRAIECTI AD RHENUM,
Apud BARTHOL. WILD, Bibliop.
M. DCC. LXXXIV.

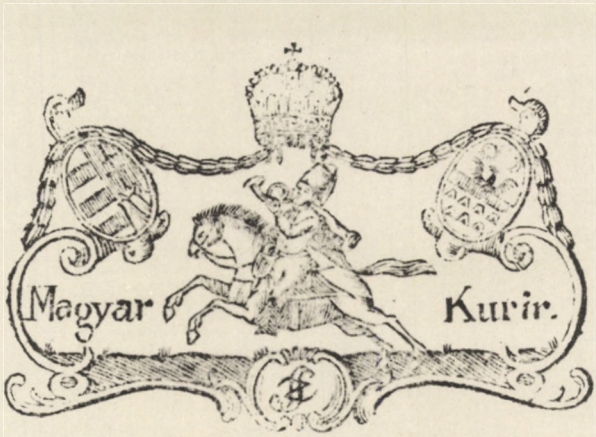

Indúlt Szombatonn

BÉTSBÖL.

Dec. 1786.

Hol jársz Jónáthání kedves jó Barátom?
Öt hónapja már hogy Leveled nem látom!
Honnan jösz? vasderes Paripád hol vetted?
Hangzó Trombitádat hogy, 's kitöl szerzetted?

Bétsből jövök; mert az útat elvétettem,
Posonyból indúlván, 's ide tévelyedtem
De itt Paripámot mihelyt megnyerhettem
Meg-nyergeltem, 's kalúp nyomba erösztettem.
Eddigis zablázva nyeregben tartottam,
De minthogy minden nap nem abrakolhattam
Patkótlan a' Sánizot ácnem ugrathattam,
Megigért utonban tsak azért mulattam

Már

KISDED

SZÓ-TÁR,

MELLY

A' ritkább Magyar ſzókat az
A. B. C. rendi ſzerént emlékeztetö
verſekbenn elö-adja.

ÍRTA

ERDÉLYI BARÓTI

SZABÓ DÁVID,

A' Kaſſai
Fö Iskolákbann a' ſzelídebb Tudományoknak
Elsö Királyi Tanítója.

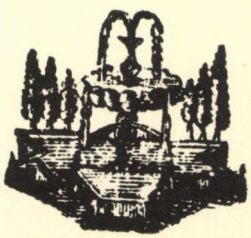

KASSÁN,
LANDERER MIHÁLY
betüivel 1784.

177 / BARÓTI SZABÓ DÁVID: KISDED SZÓ-TÁR / KASSA / 1784

Alkalom[1], ámolygás[2], al[3], aprósodom[4], árbotz[5], alattság[6].

Aggastyán[7], alom[8], alkonyodás[9], aranyászok[10], aszályos.

Apród-esztendők[11], armás[12], asztalnok[13], avúltság[14].

Aggasztó bú, gond; apránként, ál-hajas, akna.

1. alkuvás, alku, alkudozás, tukma, szövettség, szövetkezés, szegődés, kötés, eggyezés, szerződés, (alkalomba ereszkedni; alkszom:) 2. magát-felejtve kés, múlatozás, andalgás, andalodás. 3. alsó. (al ház, al rend, al tiszt.) 4. sok részre oszlom, aljasodom, szakadok, szegényülök. 5. árbutz, ör-fa, vitorla-fa az hajóban. 6. kötél, mellyenn az hajó húzatik. 7. beteges, meg-vénhedett, vajudt. 8. Sertésnek az alja, ágya. 9. estveledés, nap-hanyatlás, nap-haladat. (estvenyén, alkonyodáskor.) 10. aszszályos, aszszu, szárraz. 11. Inas. 12. lator, tolvaj, kalóz. 13. óság, aggság, ovúltság, avasság, avottság, aggottság. 14 só akna, akona, só-bánya.

FALUDI FERENTZ'
KÖLTEMÉNYES
MARADVÁNYI.

EGYBE SZEDTE,
'S ELŐ-BESZÉDEKKEL, JEGYZÉSEKKEL,
ÉS SZÜKSÉGES OKTATÁSOKKAL
MEG-BŐVÍTVE KÖZRE BOTSÁTOTTA
A' MAGYAR
KÖLTEMÉNYES GYŰJTEMÉNY'
ŐREGBEDÉSÉRE
RÉVAI MIKLÓS.

ELSŐ KÖTET.

GYŐRÖTT
STRAJBIG JÓZSEF' BETŰIVEL.
MDCCLXXXVI.

178 / FALUDI FERENC KÖLTEMÉNYES MARADVÁNYI I. / GYŐR / 1786

RÉVAI MIKLÓS'
ELEGYES
V E R S E I,
ÉS NÉHÁNY APRÓBB
KÖTTETLEN ÍRÁSAI.

FÜGGELÉKÜL HOZZÁJOK ADATNAK
MÁSOKNAK
IS
NÉMELYLY HOZZÁ ÍRATOTT
DARABJAIK,
VÉGRE
NÉHÁNY RÉGISÉGEK
IS.

POZSONBANN,
LOEWE ÁNTAL' BETŰIVEL.

1787.

179 / RÉVAI MIKLÓS ELEGYES VERSEI / POZSONY / 1787

SPECIMEN
CHARACTERUM
LATINORUM
EXISTENTIUM
IN
TYPOGRAPHIA
JOAN. THEOPH. MÜHLSTEFFEN.

CIBINII,
MDCCI.XXXVII.

A' Ki fel-övedzi szijját fegyverének,
Két végét Köti-fel az a' szerencsének.

ETELKA,

EGY

IGEN RITKA

MAGYAR

KIS-ASZSZONY

VILÁGOS-VÁRATT,

ÁRPÁD ÉS ZOLTÁN

FEJEDELMINK' IDEIKBEN.

ÍRTA

DUGONICS ANDRÁS,

Kegyes Oskola-beli Szerzetes Pap; a' Józan, 's-egyszer-'s-mind a' Természeti Tudományoknak Oktatója; a' Pesti Tanúlmányoknak Királyi Mindenségében a' Tudákosságnak Királyi Taníttója; a' Tanúlttaknak egygyik Tagja; a' Jeles Természeti Karnak Örebbike; Az Tanúlmányok' Királyi Mindenségének ekkor-beli Elöl-járója.

MÁSADIK KÖNYV.

A' SZERENCSÉTLEN ESETEK.

POSONYBAN, és KASSÁN

FÜSKÚTI LANDERER MIHÁLY

költségével és betöivel.

1788.

181 / DUGONICS ANDRÁS: ETELKA / POZSONY–KASSA / 1788

HADI
ÉS MÁS NEVEZETES
TÖRTÉNETEK.

ELSŐ SZAKASZ.

BÉTSBEN
1789.

182 / HADI ÉS MÁS NEVEZETES TÖRTÉNETEK / BÉCS / 1789

EGY
FALUSI NÓTÁRIUSNAK
BUDAI
UTAZÁSA,
MELLYET
önnön maga abban esett
VISZSZONTAGSÁGAIVAL EGYGYÜTT
az el aludt vérü
MAGYAR SZÍVEK'
fel ſerkentésére, és múlatſágára
E' VERSEKBE FOGLALTT.

Gvadányi

Pozsonban és Komáromban,
WÁBER SIMON PÁTER költségével és betüivel 1790.

183 / GVADÁNYI JÓZSEF: EGY FALUSI NÓTÁRIUSNAK BUDAI UTAZÁSA / POZSONY–KOMÁROM / 1790

A'

NAGY FRIDERIKNEK

ELISIUMÁT

ELÖ-ADÓ

KÖNYVNEK

Tetemesebb metélyei ki-mutattatnak, olly véggel, hogy az Izraelnek erötelenebb Juhai azoknak bé-falálsoktól iszonyodjanak.

Mat. XVI. 6.

Valaki meg-botránkoztat valamellyet e' kitsinyek közzül, kik én bennem hisznek (igy szóll az Isten Szent Fia) jobb vólna annak, hogy egy malom követ kötnének a' nyakába, és a' tenger mélységébe vettetnék.

Jud. ℣ 10.

Ezek, a' mellyeket nem tudnak, azokat szidalmazzák; a' mellyeket pedig természet szerént tudnak, mint az okosság nélkül való állatok, azokban rothadnak-meg.

KÖLT

FILADELFIÁBAN, 1789-DIK ESZTENDÖBEN.

184 / A' NAGY FRIDERIKNEK ELISIUMÁT ELŐ-ADÓ KÖNYVNEK TETEMESEBB METÉLYEI / FILADELFIA / 1789

MAGYAR MÚSA.

Költ *Bétsben* 28. Mártziusban 1789.

Tudománybéli Tudósíttások.

Poſonyból *az iratik*, hogy amaz Anyai Nyelvünk körül meg-ſizethetetlenül ſokot fáradazott *Rájnis* Ur' fordittáſa, *Virgilius Bucolicájának* elsö darabja már ki-nyomtatódott. — *Szabó Dávid* Ur' *Ki-nyertéſe* ellen illyen tzim alatt jött egy könyvetske: *Siſakos, Pántzélos, Kardos mentö irás.* — Nem külömben Báró *Ortzi* nevezetes Verſeinek máſodik réſze-is nem ſokára el-fog kéſzülni. — Peſten az *Igaz Magyar* nevü Könyvnek 3-dik réſze-is már majd érkezik a' Sajtó alól. —— Komáromban *Kámpénak* a' Gyermekek' neveléséröl irt munkáit 's más igen haſznos Magyar Könyveket vettenek Sajtóba. — Kaſsán a' *Szabó Dávid* Ur munkáit ujra Sajtóba vették. Az ide-való tanúlt Társaság' *Magyar Muséum* nevezetü munkájának-is máſodik negyedje már kéſz. — Hát a' Bétsiek miben iparkodnak? ezt kérdik az oda-le lakó kedves Hazaſiak. Imé örömekre ezeket irhatjúk mi-is a' Bétsiekröl, hogy: — Egy moſt ki-ment múlató *Hazaſi* költségét arra forditotta, hogy a' földet ábrázló Kártyák (*Mappæ Geográphicæ*) Anyai

K nyel-

186 / BARÓTI SZABÓ DÁVID KÖLTEMÉNYES MUNKÁJI I. / KASSA / 1789

BARÓTI

SZABÓ DÁVID'

KÖLTEMÉNYES

MUNKÁJI.

ELSŐ KÖTET.

UTÓLSÓ KI-ADÁS.

KASSÁN,

ELLINGER JANOS' BETŰIVEL.

1789.

187 / BARÓTI SZABÓ DÁVID KÖLTEMÉNYES MUNKÁJI / KASSA / 1789

188 / DUGONICS ANDRÁS: AZ ARANY PERECZEK / POZSONY–PEST / 1790

AZ ARANY
PERECZEK.

SZOMORU TÖRTÉNET
ÖT SZAKASZOKBAN.

IRTA

DUGONICS ANDRÁS
KIRÁLYI OKTATÓ.

POSONYBAN és PESTEN,
FÜSKÚTI LANDERER MIHÁLY'
költségével és betöivel.
1790.

189 / DUGONICS ANDRÁS: AZ ARANY PERECZEK / POZSONY–PEST / 1790

A' BE'TSI

MAGYAR KURIRNAK

NEGYEDIK ESZTENDEJE.

1790.

Iratott *Esztelneki Szatsvay Sándor* által — és Nyomtattatik a' 2 M. Haza' költségével és betüivel.

UDVARI KÁTÓ.

vagy is

GRÁTZIÁN BOLDIZSÁRNAK

FALUDI FERENTZ

által

MAGYARRA FORDÍTATOTT

CCC MAKSZIMÁI.

MELLYEKET

ALAGYÁS VERSEKBE FOGLALT

NAGY JÁNOS.

RÁBA-KÖZBEN SZANY HELYSÉGNEK

PLÉBÁNUSA.

GYŐRÖTT

STREIBIG JOZSEF' BETŰIVEL.

1790.

191 / GRACIAN, BALTAZAR: UDVARI KÁTÓ / GYŐR / 1790

HAZAFIAK
TÜKÖRE.

MAGYAROK!

A' KI
JÓL KÖT, JOL OLD.

PESTEN, BUDÁN és KASSÁN,
STROMÁJER IGNÁTZ URNÁL.

1790.

192 / SZACSVAY SÁNDOR: HAZAFIAK TÜKÖRE / PEST–BUDA–KASSA / 1790

JELKI ANDRÁSNAK
EGY
SZÜLETETT MAGYARNAK
TÖRTÉNETEI.

A' KI,
MINEK UTÁNNA
SOK SZERENTSÉTLEN ESETEKEN,
HAJÓ TÖRÉSEKEN, RABOSKODÁSON,
ÉS A' VAD EMBEREK KÖZÖTT
ÉLETÉNEK KÜLÖMBFÉLE VESZEDELMEIN
ÁLTAL MENT VÓLNA,
VÉGTÉRE
BATÁVIÁBAN NEVEZETES TISZTSÉGEKRE
HÁGOTT.

MAGYARBA FOGLALTA
SÁNDOR ISTVÁN.

GYÖRÖTT
STREIBIG JÓZSEF' BETÜIVEL.

1791.

193 / SÁNDOR ISTVÁN: JELKI ANDRÁSNAK EGY SZÜLETETT MAGYARNAK TÖRTÉNETEI / GYŐR / 1791

ÉDES GERGELY'
ENYELGÉSEI.

Avagy

Időt töltő

TRÉFÁS VERSEI.

Íródtak
réſz ſzerént még az Oskolába, réſz
ſzerént Hetenyenn, réſz ſzerént
Martosonn.

A' Vers-Szerző költſégénn.

· POZSONBANN,
Weber Simon Péter betűivel 1793.

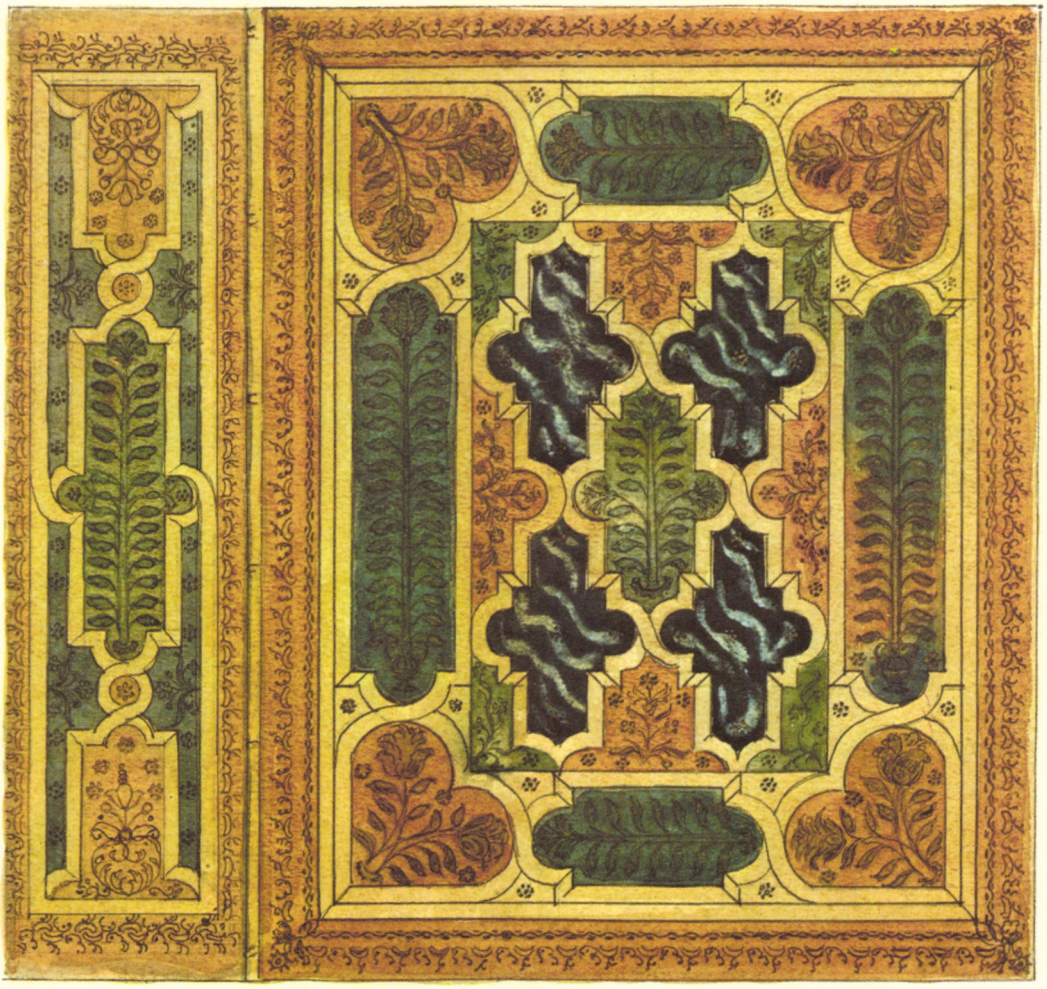

SZENT BIBLIA / KÁROLYI GÁSPÁR FORDÍTÁSA / BASEL / 1751

Szent Biblia / Károlyi Gáspár fordítása / Basel 1751 /
A kötés Debrecenben készült az 1760-as évek körül /
Hártyakötés, lakkfestéssel és kézi aranyozással

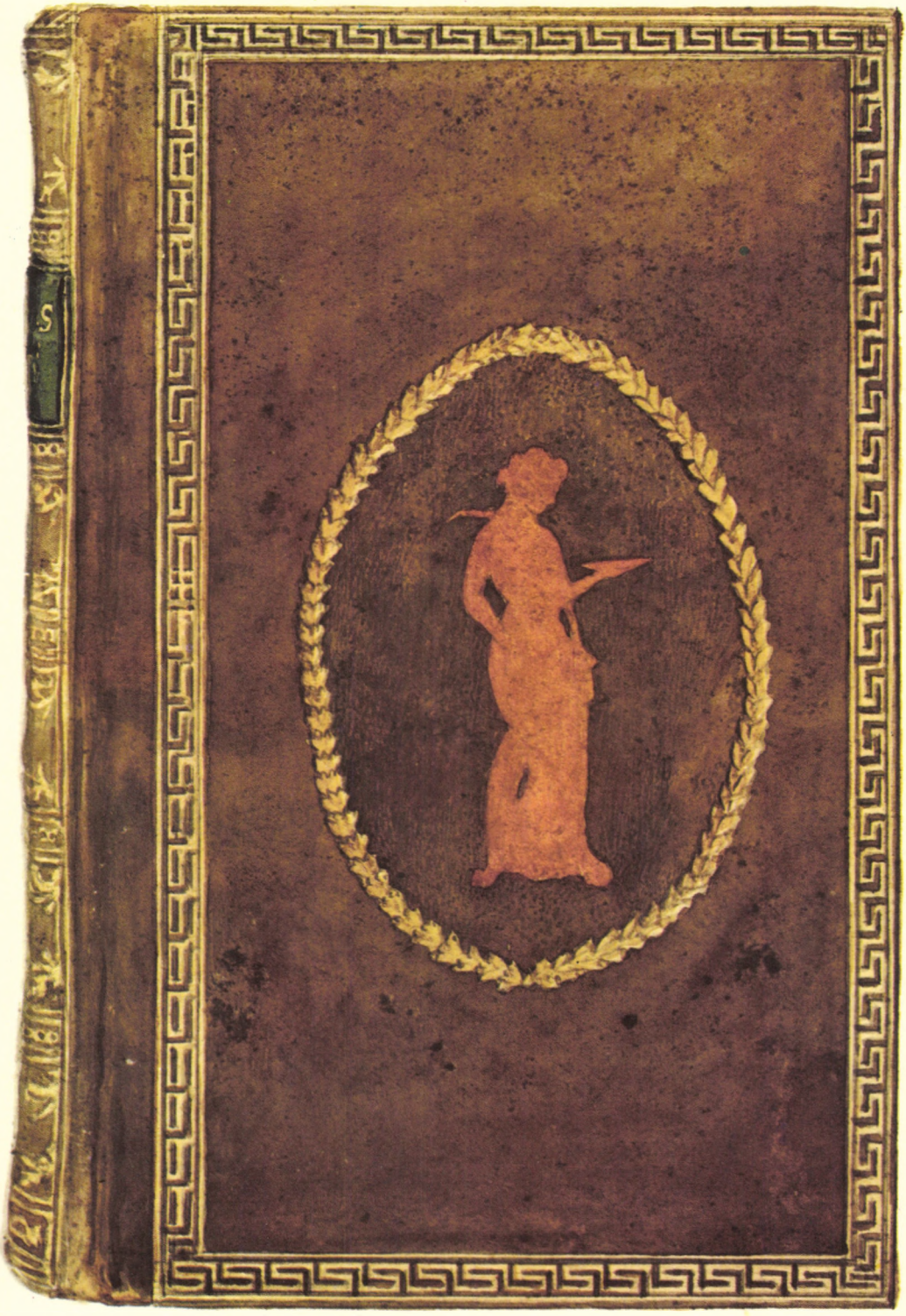

SZENCZI MOLNÁR ALBERT: HYMNUSOK ÉS DITSÉRETEK, ÉS DÁVID SOLTÁRAI / DEBRECEN / 1778

Szenczi Molnár Albert: Hymnusok és ditséretek,
és Dávid 'soltárai / Debrecen 1778 / A kötés Kolozsvárott vagy Debrecenben
készült a XVIII. század vége felé

VÁTZI GABONA

IRATOTT

SZABÓ JÓSEF

EGY HÁZI PAP ÁLTAL:

VÁTZON,

Nyomtatt, Ambro Fer. bötüivel,

1793.

DE

COMITIIS

REGNI

HVNGARIÆ,

DEQVE

ORGANISATIONE

EORVNDEM

DISSERTATIO

IVRIS PVBLICI

HVNGARICI.

1794.

196 / HAJNÓCZY JÓZSEF: DE COMITIIS REGNI HUNGARIAE / POZSONY / 1791

OKOSKODVA TANITO

MAGYAR

NYELVMESTER.

Melly írattatott

GYARMATHI SÁMUEL

N. Hunyad Vármegye Orvoſsa által.

MÁSODIK DARAB.

KOLO'SVARATT, és SZEBENBEN

Nyomtattatott HOCHMEISTER MÁRTON,
Tsáſz. Kir. Dicaſt. Könyv-nyomtató, és priv. Könyv-
áros Betüivel 1794.

197 / GYARMATHI SÁMUEL: OKOSKODVA TANÍTÓ MAGYAR NYELVMESTER / KOLOZSVÁR / 1794

MAGYAR NYELVMESTER.

III. RÉSZ.

AZ ÓSZVERAKÁSRÓL.

DE SYNTAXI.

§. 93.

AZ Öſzverakás tanitja miként kelleſsék a' ſzókat valamelly nyelvben a' beſzédnek tzélja ſzerint hellyeſen öſzve rakni. az az: igazán rendelni, haſználni, és öſzve kötni. (Világosabban:) Meg-határozott rendbe ſzedni, meg-határozott haſzonra forditani, és meg-határozott módon kötni öſzve.

Mivelhogy e' réſzben a' ſokféle Szók miatt, azoknak ſokféle biráſa (*Regimen*) miatt, és a' nyelvekben való ſok különös ki-tételek (*Idiotismi*) miatt, igen ſok tanúlni való vólna, méltán kérdhetni: Mitsoda rendel kellene az ide

TÖRÖK ORSZÁGI
LEVELEK,

mellyekben

A IIdik RÁKÓTZI FERENTZ

Fejedelemmel Bújdosó Magyarok' Történetei

más egyébb emlékezetes dolgokkal eggyütt

barátságoſſan eléadatnak.

Irta

MIKES KELEMEN

Az emlétett Fejedelemnek néhai Kamaráſſa.

Moſt pedig

Az eredetképpen való Magyar Kézíráſokból

kiadta

KULTSÁR ISTVÁN

Az Ékesſzóllásnak Tanitója.

SZOMBATHELYEN,

Nyomtatta SIESS ANTAL JÓSEF.

1 7 9 4.

199 / MIKES KELEMEN: TÖRÖK ORSZÁGI LEVELEI / KIAD. KULTSÁR ISTVÁN / SZOMBATHELY / 1794

A'

KÖZÉP-AJTAI SZKUMPIA,

VAGY

ESMERETESEBB NÉVEN

ETZET-FA

ÉS ANNAK

KORDOVÁNY BÖR

KÉSZITÉSRE VALO

HASZNA.

LE-IRATTATOTT

BENKÖ JOSEF

ÁLTAL

1796. Eſztendöben.

200 / BENKŐ JÓZSEF: A KÖZÉP-AJTAI SZKUMPIA, VAGY... ETZET-FA ÉS ANNAK KORDOVÁNY BŐR KÉSZÍTÉSÉRE VALÓ HASZNA / 1796

VIRÁG BENEDEK'

POÉTAI

MUNKÁJI.

PESTEN, 1799.

TRATTNER MÁTYÁS' BETŰIVEL.

201 / VIRÁG BENEDEK POÉTAI MUNKÁJI / PEST / 1799

202 / VÁLYI K. ANDRÁS: MAGYAR ORSZÁGNAK LEÍRÁSA / BUDA / 1796

MAGYAR

ORSZÁGNAK

LEÍRÁSA.

Mellyben minden hazánkbéli Vármegyék, Városok, Faluk, Puszták; uradalmak, fábrikák, huták, hámorok, savanyú, és orvosló vizek, fördöházak, nevezetesebb hegyek, barlangok, folyó vizek, tavak, szigetek, erdők, azoknak hollételek, Földes Urok, fekvések, történettyek, külömbféle termésbéli tulajdonságaik, a' betüknek renágyek szerént feltaláltatnak.

KÉSZITETTE

VÁLYI ANDRÁS

KIRÁLYI MAGYAR UNIVERSITÁSBÉLI

PROFESZSZOR.

ELSŐ KÖTET.

BUDAN,

A' KIRÁLYI UNIVERSITÁSNAK BETŰIVEL.

1796.

203 / VÁLYI K. ANDRÁS: MAGYAR ORSZÁGNAK LEÍRÁSA / BUDA / 1796

KÖZÖNSÉGES
HISTÓRIA

KÉSZÍTETTE

TANÍTVÁNYI SZÁMÁRA

BUDAI ÉSAIÁS

Philosophia Doctora, és a' Debreczeni Ref. Collegiumbann Históriának, Görög Nyelvnek, és Deák Ékesenſzóllásnak Professora.

ELSŐ RÉSZE.

DEBRECZENBENN,

Nyomt. SZIGETHY MIHÁLY által.

M. DCCC. Eſztendőbenn.

XIX. SZÁZAD

ÉDES GERGELY' IRAMATI ÉS DANÁI.

(Epigrammata & Odæ)

Libera per vacuum poſui veſtigia cantans.
Quod ſi aliena meo preſsi pede, non mihi fidens
Dux regere examen cupio; ſed ſi placuiſſe
Contigerit cuiquam, juvat elaborata ferentem
Ingenuis oculisque legi manibusque teneri.

VATZONN,
Máramaroſsi Gottlieb Antal' betűivel. 1803.

MAGYAR

KÖNYVESHÁZ,

AVAGY

A' MAGYAR

KÖNYVEKNEK

KINYOMTATÁSOK IDEJE SZERÉNT
VALÓ RÖVID EMLÍTÉSÖK.

ÍRÁ

SÁNDOR ISTVÁN.

GYÖRÖTT
STREIBIG JÓ'SEF' BETÜIVEL.

1803.

206 / SÁNDOR ISTVÁN: MAGYAR KÖNYVESHÁZ / GYŐR / 1803

A'

RÉGI 's MOSTANI

LEG-NEVEZETESSEBB

IDŐBELIEK'

HÍRES

TETTEIKNEK ÉS ÉLETTYEIKNEK

HITELES

RAJZOLATTYOK.

Melyet Siller és Meifzner történet írók-nak Német munkájok fzerént meg-magyarázott G. György.

PESTEN,
KONRÁD ÁDOLF HARTLEBENNEK
KÖNYVES-BÓLTJÁBAN.
1803.

207 / GAAL GYÖRGY: A' RÉGI 'S MOSTANI LEG-NEVEZETESSEBB IDŐBELIEK' HÍRES TETTEIKNEK ÉS ÉLETTYEIKNEK HITELES RAJZOLATTYOK / PEST / 1803

DOROTTYA,

VAGYIS

A' DÁMÁK' DIADALMA

A' FÁRSÁNGON.

FURTSA VITÉZI-VERSEZET

IV. KÖNYVBEN

CS. VITÉZ MIHÁLY ÁLTAL.

Nagy-Váradon, és Vátzon,
Máramarosi Gottlíb Antal' betüivel.

1804.

A'

TÜNDÉR-SÍP.

Egy

NAGY DALL-JÁTÉK,

két Fel-vonásban.

Magyarrá tette

SEBESTYÉN LÁSZLÓ.

A' Muzsika Néhai

MOZART AMADÉ

Úrnak Munkája.

VATZONN,
Máramarosy Gottlieb Antal' betüiv. és költ. 1804.

209 / MOZART, WOLFGANG AMADEUS: A' TÜNDÉR-SÍP / VÁC / 1804

Amaʼ híres Poétának

RIKÓTI MÁTYÁSNAK

Koszorúzása

210 / 211 / VERSEGHY FERENC: RIKÓTI MÁTYÁS / EGGY NYÁJAS KÖLTEMÉNY / PEST / 1804

RIKÓTI MÁTYÁS

PESTEN
N. Kiss István Könyv árosnál.
1804.

MAGYAR

POÉTÁK

KIK RÓMAI MÉRTÉKRE ÍRTAK

1540-től 1780-ig.

KIADTA

VIRÁG BENEDEK.

PESTEN, MDCCCIV.

N. Mossótzi Institóris Gábor Könyvárosnál.

212 / MAGYAR POÉTÁK / KIADTA VIRÁG BENEDEK / PEST / 1804

AZ

ISTEN' AKARATTYÁN

VALÓ

MEG-NYUGVÁSRÚL

A'

KERESZT-JÁRÓ HÉTNEK

MÁSODIK NAPJÁN

ÍGY SZÓLLOTT

A'

KEGYES OSKOLÁK' RENDJÉBŐL

SALAMON JÓSEF BASIL.

1806.

WESZPRÉMBEN

Nyomtattatott Számmer Mihály Özvegyének
betűivel.

213 / SALAMON JÓZSEF VAZUL: AZ ISTEN AKARATTYÁN VALÓ MEG-NYUGVÁSRUL / VESZPRÉM / 1806

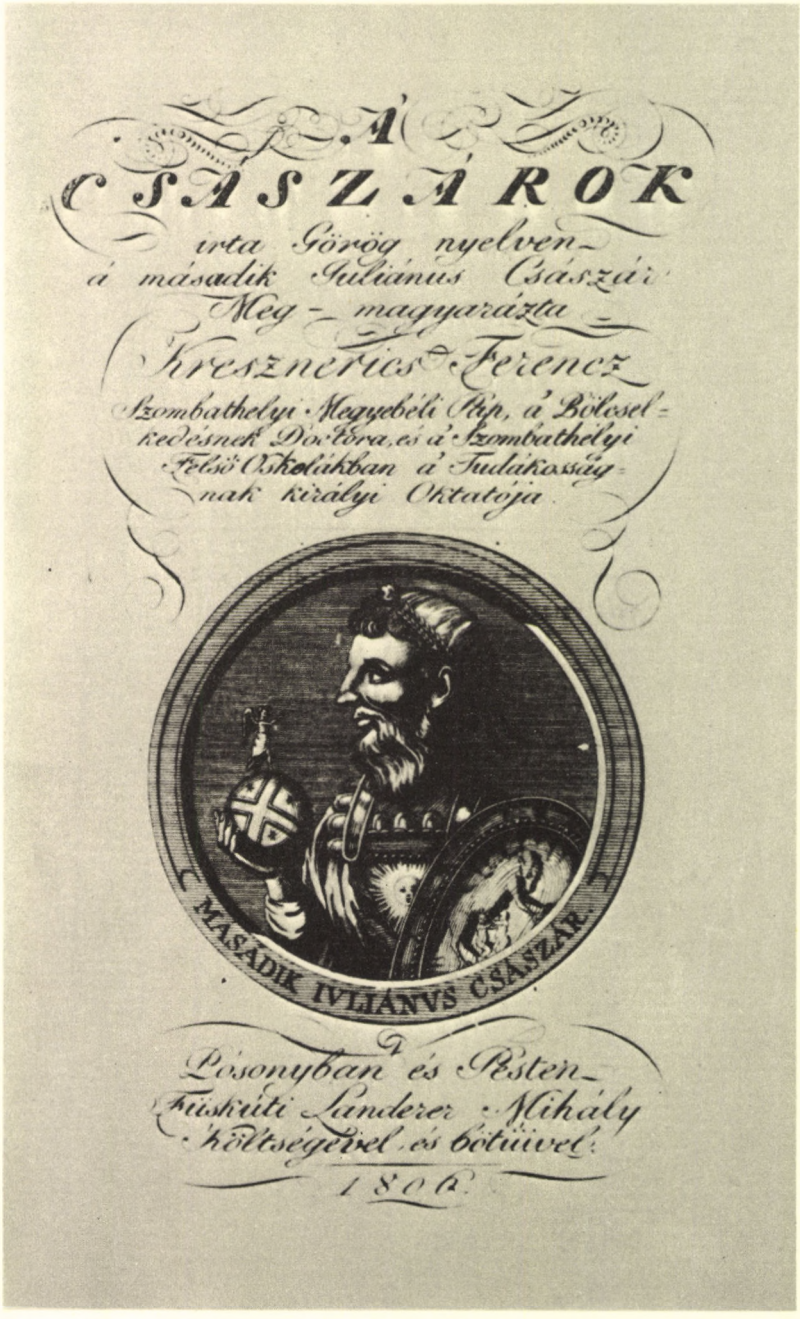

214 / JULIANUS APOSTATA: A CSÁSZÁROK / POZSONY–PEST / 1806

Az Ifjúság' Kellemeit
Itt hullattya termetem;
Az életnek Örömeit
E' nagy Sírba temetem.

HIMFY'
SZERELMEI.

ELSŐ RÉSZ.

BUDÁN,
A' KIRÁLYI MAGYAR UNIVERSITÁS' BETŰIVEL.
1807.

215 / KISFALUDY SÁNDOR: HIMFY' SZERELMEI / BUDA / 1807

ÉSZREVÉTELEK

A'

MAGYAR NYELVNEK

A' POLGÁRI IGAZGATÁSRA,

ÉS

TÖRVÉNYKEZÉSRE VALÓ

ALKALMAZTATÁSÁRÓL;

AZ

ODA TARTOZÓ KIFEJEZÉSEK'

GYÜJTEMÉNNYÉVEL,

MELLYEKET

A' HAZA

ELEIBE TERJESZT

WESZPRÉM VÁRMEGYE.

WESZPRÉMBEN,

Özvegy Számmer Klára betüivel.

1807.

216 / PÁPAY SÁMUEL: ÉSZREVÉTELEK A MAGYAR NYELVNEK A POLGÁRI IGAZGATÁSRA ÉS TÖRVÉNYKEZÉSRE VALÓ ALKALMAZTATÁSÁRÓL / VESZPRÉM / 1807

KAZINCZYNAK

FORDÍTOTT

EGYVELEG ÍRÁSAI.

ELSŐ KÖTET.

SZÉPHALOM, ABAUJBAN,

1808.

RES ROMANORUM
GESTAS,

IN CONPENDIO, NEXUQUE HISTORIAE ORBIS,

adumbrauit

STEPHANUS HATVANI,

STUDIORUM PRODIRECTOR.

Quanta potestas, quanta dignitas, quanta maiestas, quantum denique numen sit historiae? cum frequenter alias, tum proxime sensi.

Plinius.

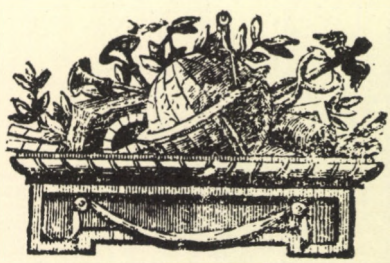

FASCICULUS I.

MAGNO-VARADINI,
EXCUDIT MICHAEL SZIGETHY.
A. MDCCCX.

CONSPECTVS
REIPVBLICAE
LITTERARIAE
IN
HVNGARIA

AB

INITIIS REGNI AD NOSTRA VSQVE TEMPORA

DELINEATVS

A

PAVLLO WALLASZKY.

EDITIO ALTERA AVCTIOR ET EMENDATIOR.

BVDAE,

TYPIS REGIAE VNIVERSITATIS HVNGARICAE

1808.

219 / WALLASZKY PÁL: CONSPECTUS REIPUBLICAE LITTERARIAE IN HUNGARIA / BUDA / 1808

A' bölts APOLLÓ' függve-hevert ezüst
Lantjára kezd egy Isteni bájolo
Erő patakkal folyni, 's Pannon'
Énekesít heve lelkesíti.
Örül Hazám – már láttya Te benned a'
Bóldog Jövendőt!

NAGY.

MONDOLAT.

SOK BŐVITMÉNYEKKEL,

ÉS EGGY

KIEGÉSZÍTETT ÚJJ-SZÓTÁRRAL

EGGYÜTT.

Angyalbőrbe kötve, eggy Tünet-forint.

DICSHALOM.

1813.

Hunc tantum populo monstrarunt fata.
Virg.

222 / 223 / DAYKA GÁBOR VERSEI / KIAD. KAZINCZY FERENC / PEST / 1813

ÚJHELYI DAYKA GÁBOR' VERSEI.

Öszveszedte 's kiadta
barátja
KAZINCZY FERENZ.

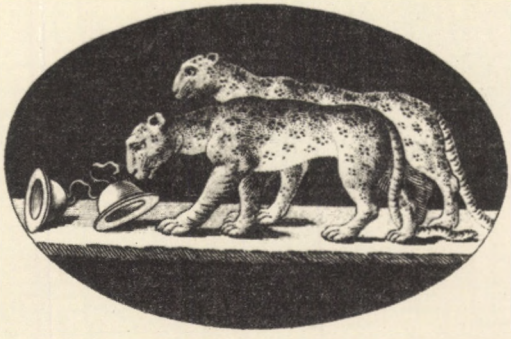

PESTEN,
TRATTNER MÁTYÁSNÁL,
1813.

TÖVISEK
ÉS
VIRÁGOK

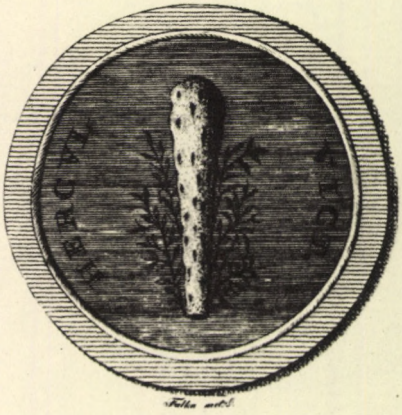

SZÉPHALOM

MDCCCXI.

BERZSENYI DÁNIEL'

VERSEI.

kiadá

HELMECZI MIHÁLY.

Pesten Trattnernál 1813.

225 / BERZSENYI DÁNIEL: VERSEI / KIAD. HELMECZI MIHÁLY / PEST / 1813

ANAKREONI

DALOK

(IRTA)

CSOKONAI VITÉZ MIHÁLY

Kantsót fiú! vessemdé
Ez élet és elélünk
Mint egy palatak bor elfogy

BÉTSBEN
FICHLER ANTAL BETŰIVEL
1813.

226 / CSOKONAI VITÉZ MIHÁLY POÉTAI MUNKÁI II. /
ANAKREONI DALOK / BÉCS / 1813

CSOKONAI
VITÉZ MIHÁLY
POÉTAI MUNKÁI
KIADTA
MÁRTON JÓSEF.

II. KÖTET
ANAKREONI DALOK.
A' TAVASZ.

227 / CSOKONAI VITÉZ MIHÁLY POÉTAI MUNKÁI II. /
ANAKREONI DALOK / BÉCS / 1813

STATISTICA.

ÍRTA

ERCSEI DÁNIEL,

Philosophia Doctora, a' Debreczeni H. V. Collegiumbann a' Statisticának, Természeti Jusnak, Magyar Ország Közönséges Törvénnyének 's a' t. Professora, és T. Zabolch Vármegyének Táblabirája.

ELSŐ DARAB.

KÖZÖNSÉGES STATISTICA,

ÉS

MAGYAR ORSZÁG STATISTICÁJA.

DEBRECZENBENN

NYOMTATTA CSÁTHY GYÖRGY.

M DCCC XIV.

228 / ERCSEI DÁNIEL: STATISTICA / DEBRECEN / 1814

BÁRÓCZYNAK

MINDEN MUNKÁJI.

ÚJRA KIADTA

KAZINCZY FERENCZ.

NYOLCZADIK KÖTET.

PESTEN

TRATTNER JÁNOS TAMÁSNÁL, 1814.

229 / BÁRÓCZYNAK MINDEN MUNKÁJI / ÚJRA KIADTA KAZINCZY FERENC / PEST / 1814

A'

LEVEGŐNEK RÖVID ISMÉRTETÉSE.

Írta

NAGY LEOPOLD

Kegyes Oskolabéli Szerzetes Pap, a' Józan Tudományok', és Böltselkedés' Oktatója, a' Vátzi Püspöki Lyceumban a' Terméſzet Tudományának, és Mezei Gazdaságnak Tanitója: a' Süket-Némák K. Intézetében a' Kereſztény Tudománynak Magyarázója.

VÁTZOTT,
Nyomt. Máramarossi Gotlíb Antalnál 1815.

ZRÍNYINEK

MINDEN MUNKÁJI.

KIADTA

KAZINCZY FERENCZ.

MASODIK KÖTET.

PESTEN,
TRATTNER JÁNOS TAMÁS
BETÛIVEL 'S KÖLTSÉGEIVEL, 1817.

231 / ZRÍNYI MIKLÓS MINDEN MUNKÁJI / KIAD. KAZINCZY FERENC / PEST / 1817

Vitkovics Mihály'

Meséji

és

Versei.

PESTEN,
Trattner János Tamás betüivel
1817.

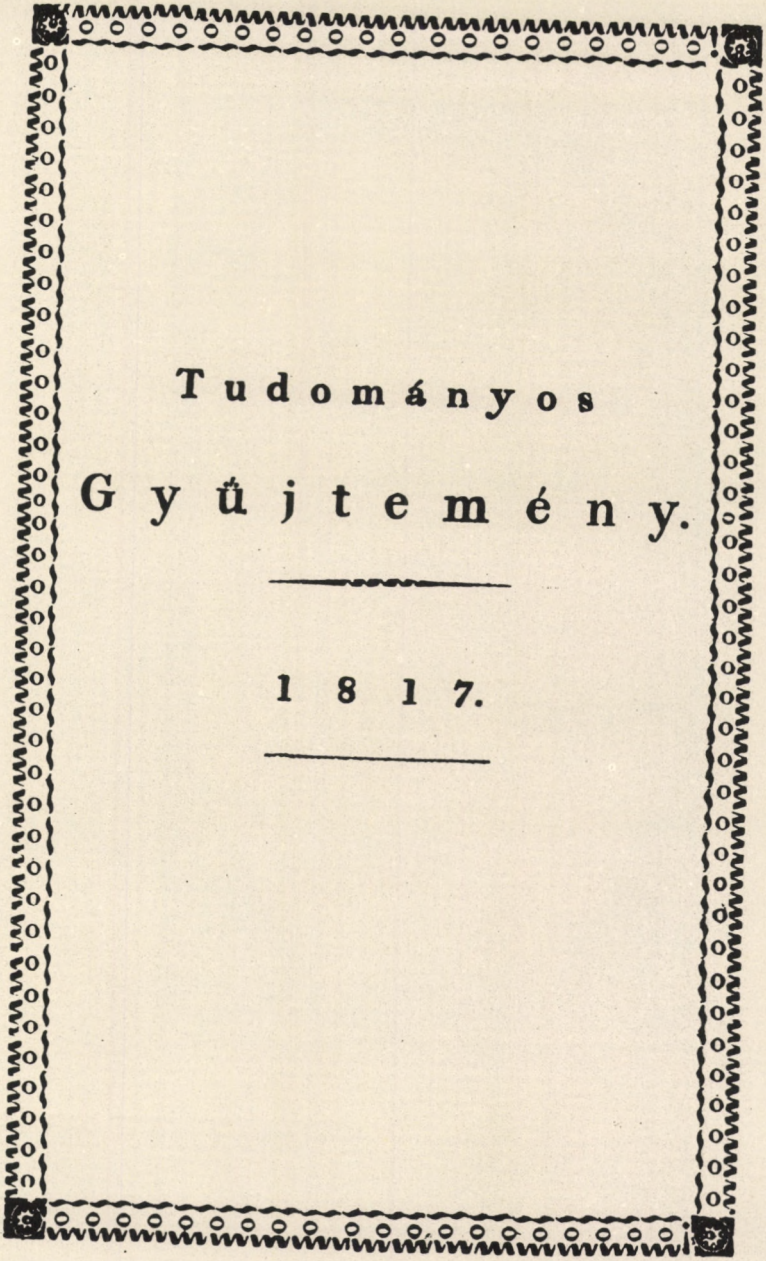
Tudományos
Gyűjtemény.
1817.

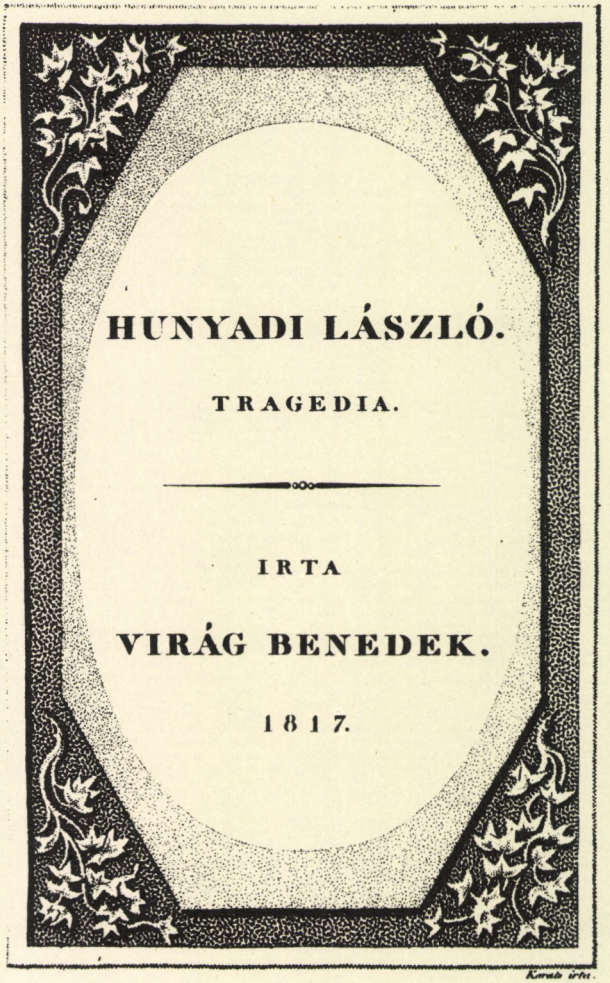

234 / VIRÁG BENEDEK: HUNYADI LÁSZLÓ / BUDA / 1817

CSOKONAY V. MIHÁLY

ÉLETE

'S Némely még eddig ki nem adott

MUNKÁI.

DOMBY MÁRTON

ÁLTAL.

PESTEN,
Trattner János Tamás' betűivel.

1817.

ACTA LITTERARIA MVSEI NATIONALIS HVNGARICI.

TOMVS I.

BVDAE
TYPIS REGIAE VNIVERSITATIS HVNGARICAE
M D CCC XVIII.

236 / ACTA LITTERARIA MUSEI NATIONALIS HUNGARICI / BUDA / 1818

A' TATÁROK

MAGYAR ORSZÁGBAN.

EGY

EREDETI HAZAI KÖLTEMÉNY

ÖT FELVONÁSBAN.

ÍRTA

KISFALUDI KISFALUDY KÁROLY

1811

ESZTENDÖBEN.

PESTEN,

Trattner Janos Tamás betüivel 's költségével.

1819.

237 / KISFALUDY KÁROLY: A TATÁROK MAGYAR ORSZÁGBAN / PEST / 1819

Tubám! mikor Ámor vezet,
Ő buborékja feléd száll,
A' bőlts Pallással fogj kezet,
Mohon hozzá ne kapjál:
Mert az 's a' t— Lásd a' 48dik Dalt.

238 / 239 / SEBESTYÉN GÁBOR: TUBA / AZ ÉGŐ ÉS OKTATÓ SZERELEM / BUDA / 1819

TUBA

Az égő és oktató

SZERELEM

két részben

Sebestyén Gábor

által.

BUDÁN,
a' K. Magyar Universitás' Betűivel.
1819.

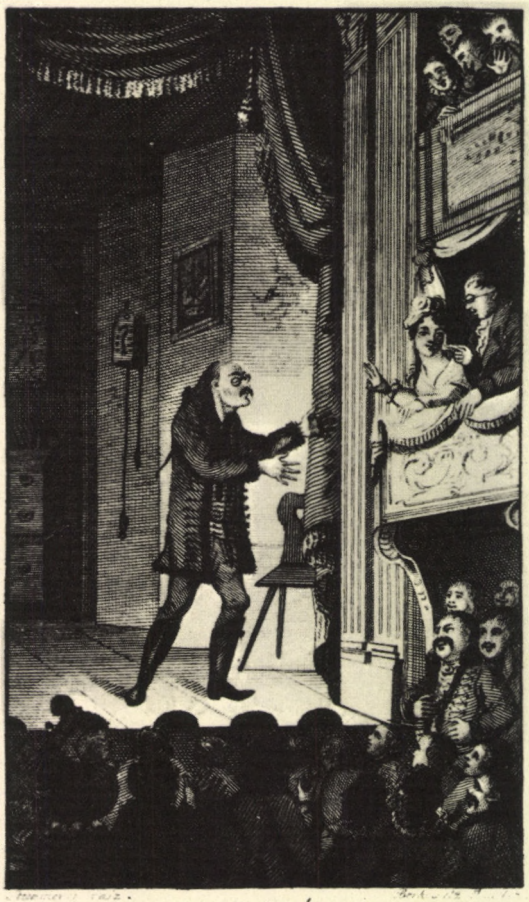

A' FÖSVÉNY.
Negyedik Felv. Ötödik Jel.

240 / 241 / MOLIÈRE: A FÖSVÉNY / KASSA / 1822

A' FÖSVÉNY.

VÍG JÁTÉK
ÖT FELVONÁSBAN.

KASSÁN
WÍGAND OTTÓNÁL.
1822.

LUDAS MATYI

egy

Eredeti Magyar Rege

Négy Levonásban.

— — Id' adod fele arrán? — —

Nem alább parjat egy kurta forintnél.

242 / FAZEKAS MIHÁLY: LÚDAS MATYI / KIAD. KEREKES FERENC / BÉCS / 1817

MÉLTÓSÁGOS
GELEJI
MAKAY ANTAL
ÚRNAK
MINT
BESZTERCZEI PÜSPÖK
Ő
NAGYSÁGÁNAK
KÖLTSÉGÉN NYOMTATÓ SAJTÓ ALOL
KIKELT
ÜDVÖSSÉGES ÉNEKEI
BENYÁK JÓZSEF BERNARDNAK
A. O. SZERZETESNEK
SELMECZ-BÁNYÁN
1821.

Selmeczen, nyomtatattot Sulczer Ferencz Betűivel.

243 / BENYÁK JÓZSEF BERNÁT: MÉLTÓSÁGOS GELEJI MAKAY ANTAL...
KÖLTSÉGÉN NYOMTATÓ SAJTÓ ALÓL KIKELT ÜDVÖSSÉGES ÉNEKEI / SELMEC / 1821

A'

Magyar Tudósokhoz.

I. Faludi Ferentz' 's több más Magyar Költők' Munkájinak Kiadásáról.

II. A' Nemzeti Nyelvről 's Poézisról, és a' mái Nyelvrontók' törekedésiről.

Irta

Batsányi János.

Pestenn,

Ns. Trattner János' Tamás betüjivel 's költségével.

1821.

ZSEBKÖNYV

Kiadta

IGAZ SÁMUEL.

A' Tokaji-Hegy, az Ujhelyi Várhegyről.

BÉCSBEN,

Pichler Antalnál

245 / IGAZ SÁMUEL: ZSEBKÖNYV / BÉCS / 1821

BÁNK-BÁN.

DRÁMA

5. SZAKASZBAN.

SZERZETTE

KATONA JÓ'SEF.

PESTEN,
Trattner János Tamás' betüivel 's költségével.
1821.

Publius Ovidius Náso'

Búsverseinek

Negyedik Könyve.

Fordította

Egyed Antal.

Pesten,
Petrózai Trattner János Tamás' betűivel.
1823.

AZ

ASZSZONYNAK DITSÉRETE; LEÁNYOK' PROGNOSTICONJA; ÉS ASZSZONYI NEVEK.

Kiadta

RUTTKAY GÁBOR.

PESTHEN,
Találtatik Szubuly György' Nemzeti Könyvárosnál.

VÁTZON,
Nyomtattatott Marmarossi Gottlíb Antal betűivel 1822.

PROBEN

AUS DER

SCHRIFTGIESSEREY

DER

KÖNIGLICHEN UNGARISCHEN

UNIVERSITÄTS-BUCHDRUCKEREY.

OFEN 1824.

249 / PROBEN AUS DER SCHRIFTGIESSEREY DER KÖNIGLICHEN UNGARISCHEN UNIVERSITÄTS-BUCHDRUCKEREY / BUDA / 1824

. Hozzád vágyok Virtus! bár nehéz ösvényed.
. Várady lent gonoszság, nem kell kintsed, s fényed.

250 / 251 / GOROVE LÁSZLÓ: A' FÉRFIÚNAK TÖKÉLLETESSÉGEI / PEST / 1823

A'

FÉRJFIUNAK TÖKÉLLETESSÉGEI.

szerzette

Gorove László

Több Ftes Ns Vármegyéknek

Tábla Birája.

PESTEN

Petrózai Trattner János Tamás

betüivel 's költségével. 1823.

IX. Kleine Doppel Cicero Antiqua.

Argumentum pessimi, turba est. Quaeramus, quid optimum factum sit, non quid usitatissimum:

X. Grobe Doppel Cicero Antiqua.

Et quid nos in possessione felicitatis aeternae constituat, non quid vulgo, veritatis pessimo interpreti, probatum sit.

Kleine Doppel Cicero Cursiv.

Argumentum pessimi, turba est. Quaeramus, quid optimum factum sit, non quid usitatissimum:

Grobe Doppel Cicero Cursiv.

Et quid nos in possessione felicitatis aeternae constituat, non quid vulgo, veritatis pessimo interpreti, probatum sit.

Gröbere Canon Antiqua Versalien.

POSTALIS,

Sabon Antiqua Versalien.

SENSUS,

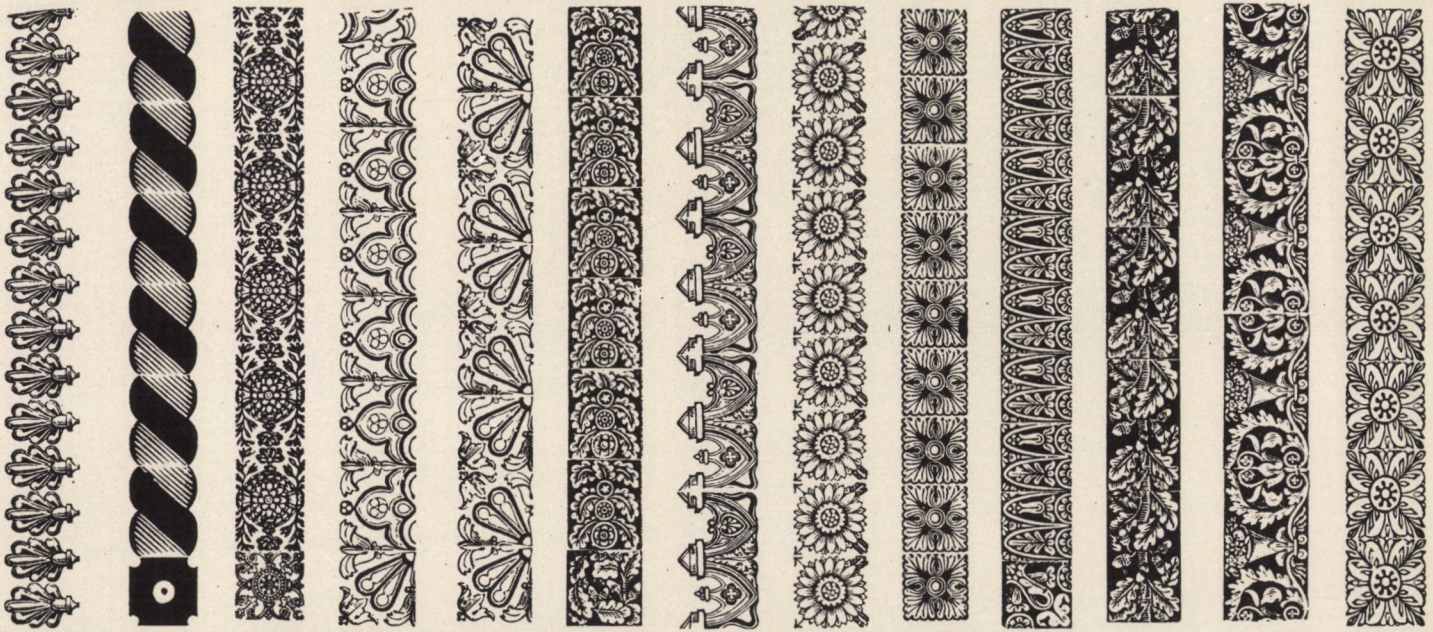

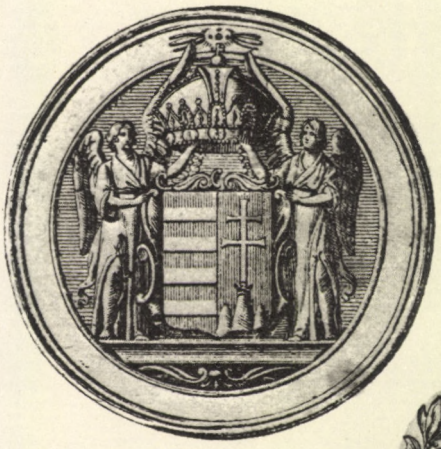

254 / PROBEN AUS
DER SCHRIFTGIESSEREY
DER KÖNIGLICHEN UNGARISCHEN
UNIVERSITÄTS-
BUCHDRUCKEREY / BUDA / 1824

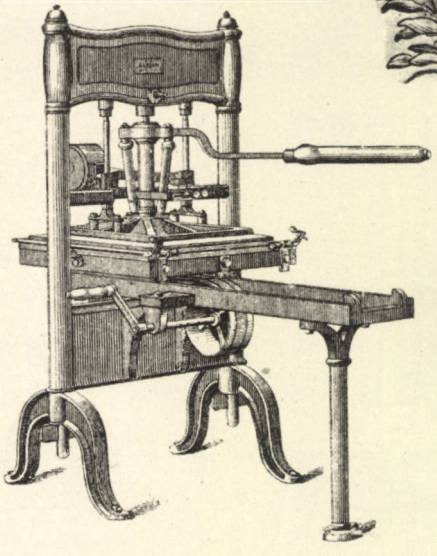

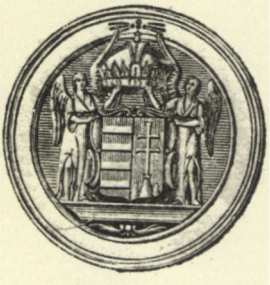

ZALÁN FUTÁSA

HŐSKÖLTEMÉNY

Irta

VÖRÖSMARTY MIHÁL.

PESTEN, PETRÓZAI TRATTNER MÁTYÁSNÁL.

1825.

255 / VÖRÖSMARTY MIHÁLY: ZALÁN FUTÁSA / PEST / 1825

Árpád.

256 / AURORA HAZAI ALMANACH / KIAD. KISFALUDY KÁROLY / PEST / 1824

257/ AURORA HAZAI ALMANACH/ KIAD. KISFALUDY KÁROLY/ PEST/ 1826

Handbuch
der
ungrischen Poesie,

oder:

Auswahl interessanter, chronologisch geordneter Stücke aus den vortrefflichsten ungrischen Dichtern, begleitet mit gedrängten Nachrichten von deren Leben und Schriften; nebst einer einleitenden Geschichte der ungrischen Poesie; einer Sammlung deutscher Übersetzungen ungrischer Gedichte, und einem Verzeichnisse der im Werke vorkommenden weniger gebräuchlichen Wörter.

Für Jene sowohl, die bereits einige Fortschritte in dieser Sprache gemacht, als für alle Freunde der Literatur im Allgemeinen, und der ungrischen insbesondere.

In Verbindung mit Julius Fenyéry

herausgegeben von

Franz Toldy.

Erster Band.

Pesth und Wien,

In Commission bei G. Kilian und K. Gerold.

1828.

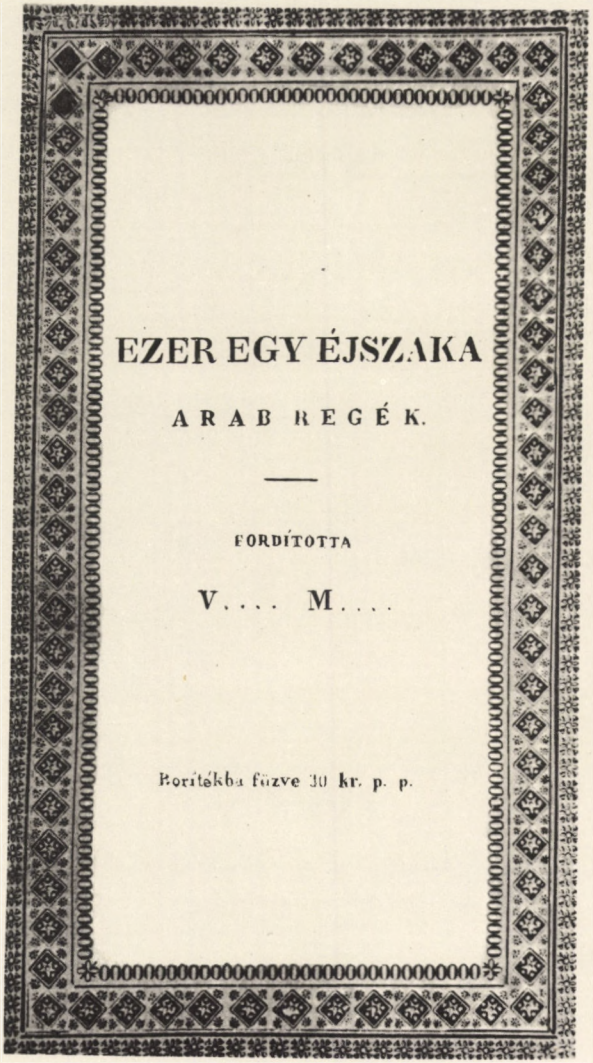

259 / EZEREGYÉJSZAKA / ARAB REGÉK / PEST / 1829

HITEL.

IRTA

GRÓF SZÉCHENYI ISTVÁN.

PESTEN

PETRÓZAI TRATTNER J. M. ÉS KÁROLYI ISTVÁN'
KÖNYVNYOMTATÓ-INTÉZETÉBEN.

1830.

260 / SZÉCHENYI ISTVÁN: HITEL / PEST / 1830

TESSEDIK FERENCZ

UTAZÁSA

FRANCZIA ORSZÁG DÉLI RÉSZEIBEN

PIC-DU-MIDI DE BIGORRE
BAGNÈRESBÚL

PESTEN,
TRATTNER ÉS KÁROLYI KÖNYVNYOMTATÓ INTÉZETÉBEN
MDCCCXXXI.

261 / TESSEDIK FERENC UTAZÁSA FRANCZIA ORSZÁG DÉLI RÉSZEIBEN / PEST / 1831

CSONGOR és TÜNDE.

Színjáték öt Felvonásban.

Irta

Vörösmarty Mihál.

SZÉKES-FEHÉRVÁROTT,
nyomtattatott Számmer Pál' betüivel.
1831.

ÚTAZÁS
ÉSZAK AMERIKÁBAN.

BÖLÖNI
FARKAS SÁNDOR
ÁLTAL.

KOLOZSVÁRTT
IFIABB TILSCH JÁNOS TULAJDONA.

1834.

263 / BÖLÖNI FARKAS SÁNDOR: UTAZÁS ÉSZAK AMERIKÁBAN / KOLOZSVÁR / 1834

OSIAN'

ÉNEKEI.

Az eredeti gael mértéken

Fordította

FÁBIÁN GÁBOR.

Első Kötet.

BUDÁN, 1833.

A' Királyi Egyetem' betüivel.

264 / MACPHERSON, JAMES: OSIAN' ÉNEKEI / BUDA / 1833

AURORA

HAZAI ALMANACH.

ALAPÍTÁ

KISFALUDY KÁROLY.

FOLYTATJA

BAJZA.

1835.

PESTEN,

IFJABB KILIAN GYÖRGY' KÖLTSÉGÉN.

265 / AURORA HAZAI ALMANACH / ALAPÍTÁ KISFALUDY KÁROLY / SZERK. BAJZA JÓZSEF / PEST / 1835

266 / FÁY ANDRÁS: A BÉLTEKY HÁZ / PEST / 1832

A
BÉLTEKŸ HÁZ.

Román

FÁŸ ANDRÁSTÓL.

Második kötet.

PESTEN.

1832.

267/ FÁY ANDRÁS: A BÉLTEKY HÁZ/ PEST/ 1832

KLIO.

HISTORIAI 'SEBKÖNYV.

I. ESZTENDŐ.

LENGYEL-ORSZÁG

RÉZRE METSZETT FÖLD-ABROSZSZÁVAL.

KOLO'SVÁRON

AZ ÉVÁNGÉLICO RÉFORMÁTUM KOLLÉGYOM BETÜJIVEL

NYOMTATTA BARRA GÁBOR.

269 / SZILÁGYI FERENC: KLIO / HISTORIAI 'SEBKÖNYV / KOLOZSVÁR / 1836

ELSŐ OKTATÁSRA

SZOLGÁLÓ

KÉZIKÖNYV,

VAGYIS

A' LEGSZÜKSÉGESEBB TUDOMÁNYOK' ÖSZVESÉGE

VALLÁSI KÜLÖNBSÉG NÉLKÜL MINDEN NÉPTANÍTÓK' 'S TANULÓK' SZÁMÁRA KÉSZÜLT, 'S A' MAGYAR TUDÓS TÁRSASÁG ÁLTAL ELSŐ RENDŰ MARCZIBÁNYI LAJOS-JUTALOMMAL KOSZORUZOTT PÁLYAMUNKA.

IRTA

EDVI ILLÉS PÁL,

NEMES-DÖMÖLKI EVANG. PREDIKÁTOR, ESPERESTI OSKOLA-ÜGYELŐ, A' DUNÁNTULI EV. SUPERINTENDENTIA' LEVÉLTÁRNOKA, 'S A' MAGYAR TUDÓS TÁRSASÁG' LEVELEZŐ TAGJA.

Magyar- és Erdélyország' földképével, 's némelly mérges plántúk és gombák' szinelt rajzaival.

BUDÁN,

A' MAGYAR KIRÁLYI EGYETEM' BETŰIVEL,

A' MAGYAR TUDÓS TÁRSASÁG' KÖLTSEGÉN.

1837.

KÉT

KRÓNIKA

STILFRID

ÉS

BRUNTZVIK

TSEHEK

KIRÁLYIRÓL.

BUDÁN,
nyomatott Gyurián és Bagó betűivel.
1841.

271 / KÉT KRÓNIKA STILFRID ÉS BRUNTZVIK TSEHEK KIRÁLYIRÓL / BUDA / 1841

LANT-VIRÁGOK

IRTA

MADÁCH.

PESTEN.

Nyomatta Trőskúti Landerer Lajos

—

1840.

273 / VAHOT IMRE: SZERELMI ÉS HÁZASÉLETI ISMERETEK TÁRA / PEST / 1845

VERSEK.

IRTA

PETŐFI SÁNDOR.

1842—1844.

BUDÁN,

A MAGYAR KIR. EGYETEM BETŰIVEL.

—

1844.

TOLDI,

KOSZORÚZOTT KÖLTŐI BESZÉLY XII ÉNEKBEN

ARANY JÁNOSTÓL.

SZUHAY MÁTYÁS,

DICSÉRETTEL KITÜNTETETT KÖLTŐI BESZÉLY

TOMPA MIHÁLYTÓL.

BOSNYÁK ZSÓFIA.

KOSZORÚZOTT LEGENDA

GARAY JÁNOSTÓL.

PESTEN,

BEIMEL NYOMTATÁSA.

1847.

Nemzeti dal.

Talpra, magyar, hí a' haza!
Itt az idő, most vagy soha!
Rabok legyünk vagy szabadok?
Ez a kerdes, válaszszatok! —
A' magyarok istenére
Esküszünk.
Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk.

Rabok voltunk mostanáig.
Korhozottak ősapáink,
Kik szabadon éltek haltak,
Szolgaföldben nem nyughatnak.
A' magyarok istenére
Esküszünk.
Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk.

Sehonnai bitang ember,
Ki most, ha kell, halni nem mer.
Kinek dragább rongy élete,
Mint a haza becsulete.
A magyarok istenére
Esküszünk.
Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk.

Fényesebb a' lánczná a' kard.
Jobban ékesíti a' kart.
És mi meg is láncot hordtunk!
Ide veled, régi kardunk!
A magyarok istenére
Esküszünk.
Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk.

A' magyar név megint szép lesz,
Méltó régi nagy hiréhez,
Mit rá kentek a' századok.
Lemossuk a' gyalázatot.
A magyarok istenére
Esküszünk.
Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk.

Hol sirjaink domborulnak,
Unokáink leborulnak,
És áldó imádság mellett
Mondják el szent neveinket.
A magyarok istenére
Esküszünk.
Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk.

Petőfi Sándor.

Mit kíván a magyar nemzet.

Legyen béke, szabadság és egyetértés.

1. Kivánjuk a' sajtó szabadságát, censura eltörlését.
2. Felelős ministeriumot Buda-Pesten.
3. Évenkinti országgyülést Pesten.
4. Törvény előtti egyenlőséget polgári és vallási tekintetben.
5. Nemzeti őrsereg.
6. Közös teherviselés.
7. Urbéri viszonyok megszüntetése.
8. Esküdtszék. képviselet egyenlőség alapján.
9. Nemzeti Bank.
10. A' katonaság esküdjék meg az alkotmányra. magyar katonáinkat ne vigyék külföldre, a' külföldieket vigyék el tőlünk.
11. A' politikai statusfoglyok szabadon bocsáttassanak.
12. Unio.

Egyenlőség, szabadság, testvériség!

277 / 12 PONT / PEST / 1848

A MAGYAR
NEMZETI IRODALOM
TÖRTÉNETE.

IRTA

TOLDY FERENC.

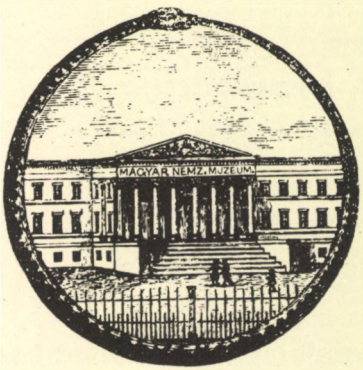

ELSŐ KÖTET.

PESTEN,
EMICH GUSZTÁV BIZOMÁNYA.
1851.

PEST.

Geibel Armin kiadása.

279 / EMLÉNY / ZSEBKÖNYV / PEST / 1856

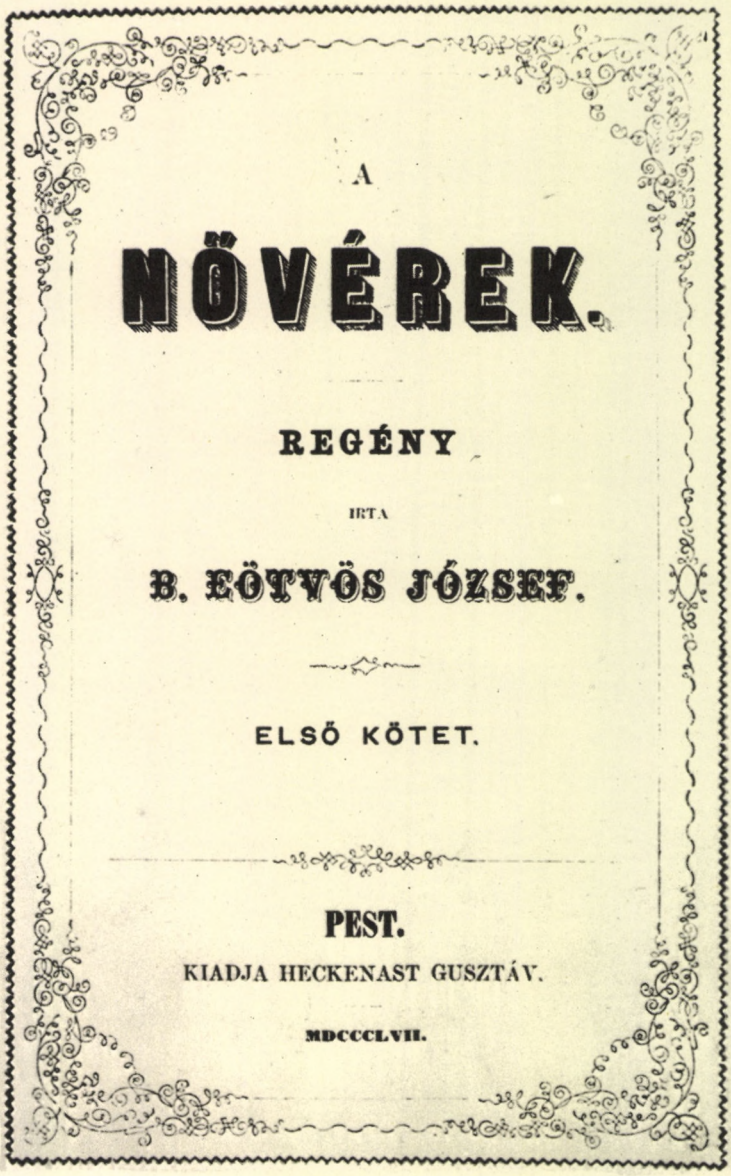

A

NŐVÉREK.

REGÉNY

IRTA

B. EÖTVÖS JÓZSEF.

ELSŐ KÖTET.

PEST.

KIADJA HECKENAST GUSZTÁV.

MDCCCLVII.

JOSEPHI MÁRTON: LEXICON TRILINGUE LATINO-HUNGARICO-GERMANICUM / PEST / 1818

Josephi Márton: Lexicon trilingue Latino-Hungarico-Germanicum / Pest 1818 /
Borjúbőr kötés, festéssel és aranyozással

281 / INDALI PÉTER, ERDÉLYI: EGÉSZEN ÚJ SZERKEZETŰ ABC / PEST / 1860

PÁL ÉS VIRGINIA.

FRANCZIÁBÓL.

21 képpel.

PEST, 1858.

KIADJA HECKENAST GUSZTÁV.

REGÉK.

IRTA

JÓKAI MÓR.

10 képpel.

BUDAPEST, 1874.

FRANKLIN-TÁRSULAT

MAGYAR IROD. INTÉZFT ÉS KÖNYVNYOMDA.

283 / JÓKAI MÓR: REGÉK / BUDAPEST / 1874

ROBINSON CRUSOE

ÉLETE ÉS KALANDJAI.

114 képpel.

HARMADIK KIADÁS.

BUDAPEST, 1876.

FRANKLIN-TÁRSULAT

MAGY. IROD. INTÉZET ÉS KÖNYVNYOMDA.

284 / DEFOE, DANIEL: ROBINSON CRUSOE ÉLETE ÉS KALANDJAI / BUDAPEST / 1876

ROBINSON

csodálatos megmenekülése hajótörés után.

285 / DEFOE, DANIEL: ROBINSON CRUSOE ÉLETE ÉS KALANDJAI / BUDAPEST / 1876

EGY ASSZONYI HAJSZÁL.

TÖRTÉNELMI REGÉNYVÁZLAT

ÍRTA

JÓKAI MÓR.

BUDAPEST.

AZ ATHENAEUM R. TÁRS. KÖNYVNYOMDÁJA.

1878.

286 / JÓKAI MÓR: EGY ASSZONYI HAJSZÁL / BUDAPEST / 1878

287 / JÓKAI MÓR: EGY ASSZONYI HAJSZÁL / BUDAPEST / 1878

IRATAIM

AZ EMIGRÁCZIÓBÓL.

KOSSUTH LAJOS.

ELSŐ KÖTET.

AZ 1859-ki OLASZ HÁBORU KORSZAKA.

BUDAPEST.
AZ ATHENAEUM R. TÁRSULAT KIADÁSA.
1880.

JÓKAI MÓR
ÖSSZES MŰVEI

KÖZREBOCSÁTJA

A JÓKAI MÓR ÖTVEN ÉVES IRÓI JUBILEUMA ALKALMÁBÓL

ALAKULT BIZOTTSÁG

AMATEUR-KIADÁS

XLV. KÖTET

AZ ARANY EMBER. I.

BUDAPEST

RÉVAI TESTVÉREK KIADÁSA

1896

289 / JÓKAI MÓR: ÖSSZES MŰVEI / XLV. / AZ ARANY EMBER I. / BUDAPEST / 1896

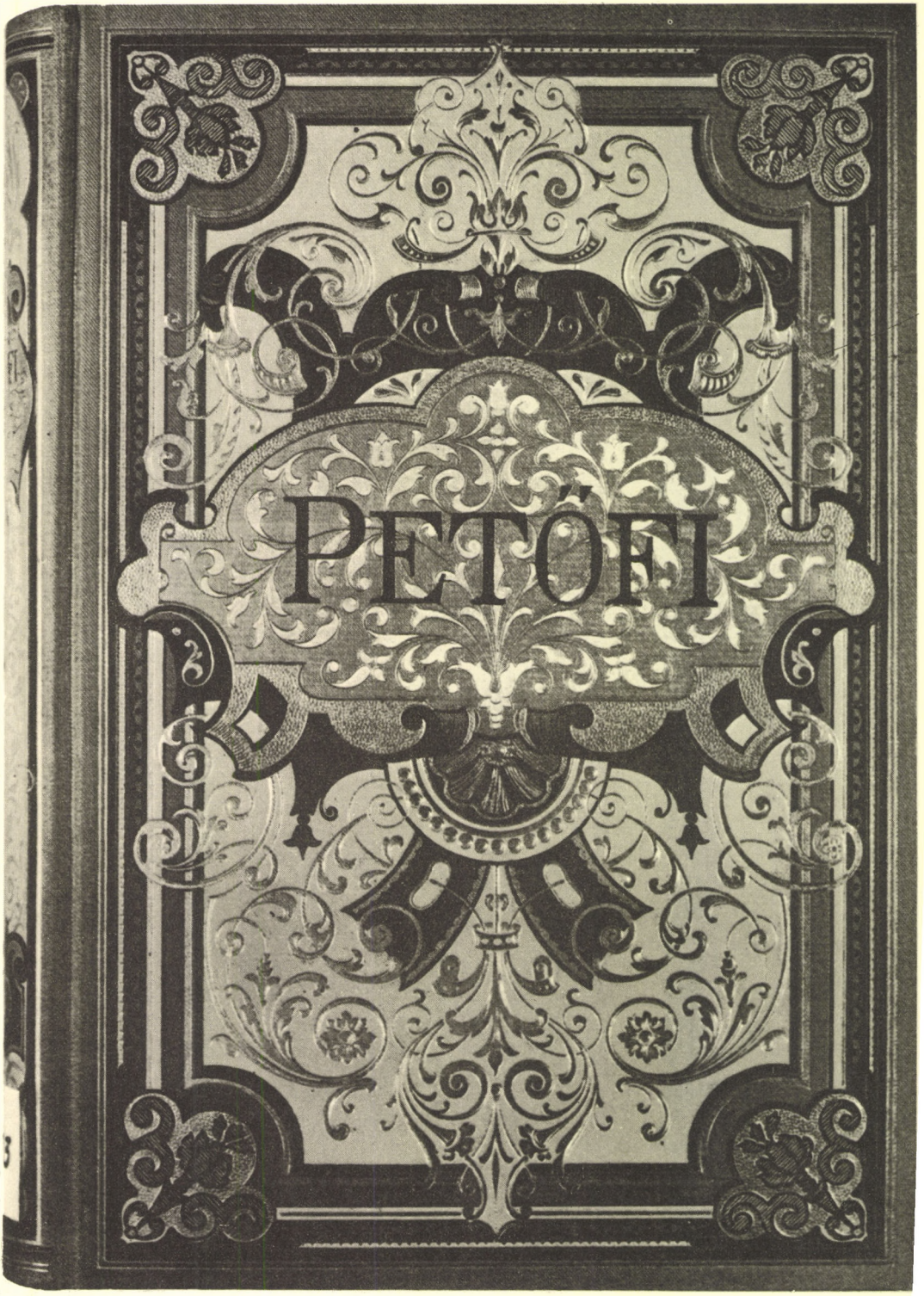

290 / PETŐFI SÁNDOR: ÖSSZES KÖLTEMÉNYEI / ~~BUDAPEST~~ / 1892

PETŐFI SÁNDOR

ÖSSZES KÖLTEMÉNYEI

VÉGLEGES, TELJES KIADÁS

ÉLETRAJZI BEVEZETÉSSEL ELLÁTTA

JÓKAI MÓR.

Eredeti kéziratok és kiadások alapján rendezte, jegyzetekkel és variánsokkal kisérte

HAVAS ADOLF.

ELSŐ KÖTET

ELBESZÉLŐ KÖLTEMÉNYEK

A KÖLTŐ RÉZFÉNYNYOMATU ARCZKÉPÉVEL

BUDAPEST

AZ ATHENAEUM R. TÁRSULAT TULAJDONA

1892

291 / PETŐFI SÁNDOR: ÖSSZES KÖLTEMÉNYEI / BUDAPEST / 1892

292 / TOMPA MIHÁLY: REGÉI / 1845–1860 / BUDAPEST / 1899

XX. SZÁZAD

293 / SÜMEGI KÁLMÁN: FOSZLÁNYOK / SZEGED / 1901

SZOCIALISTA DIÁKOK KÖNYVTÁRA

2. FÜZET

A DIÁKOKHOZ!

BUDAPEST 1903.

294 / A DIÁKOKHOZ / BUDAPEST / 1903

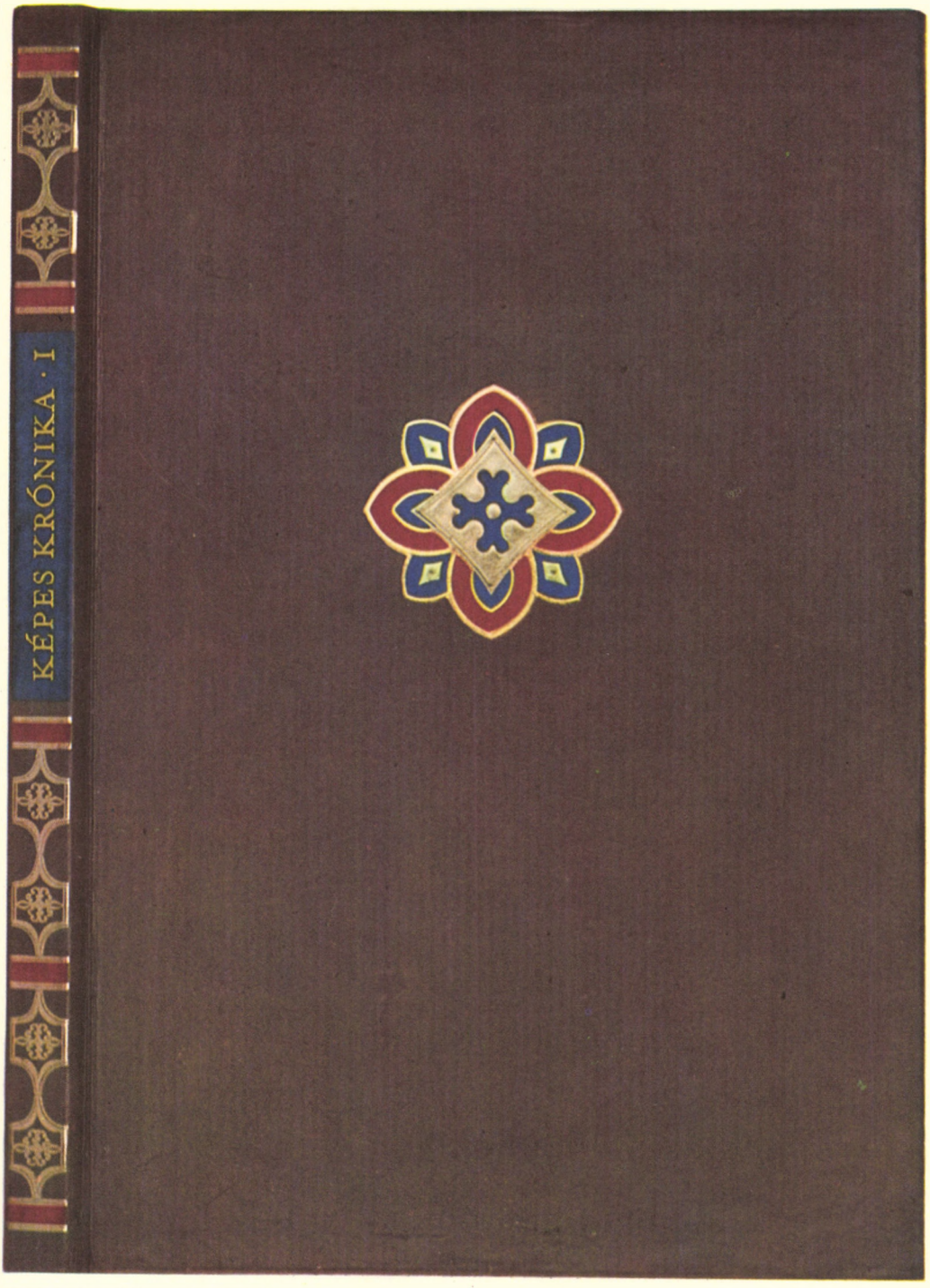

KÉPES KRÓNIKA / BUDAPEST / 1964

Képes Krónika / Budapest / 1964 / Hasonmás kiadás /
Magyar Helikon / Kossuth Nyomda /
Lengyel Lajos terve /Barna bőrkötés, gépi aranyozással és fólia nyomással

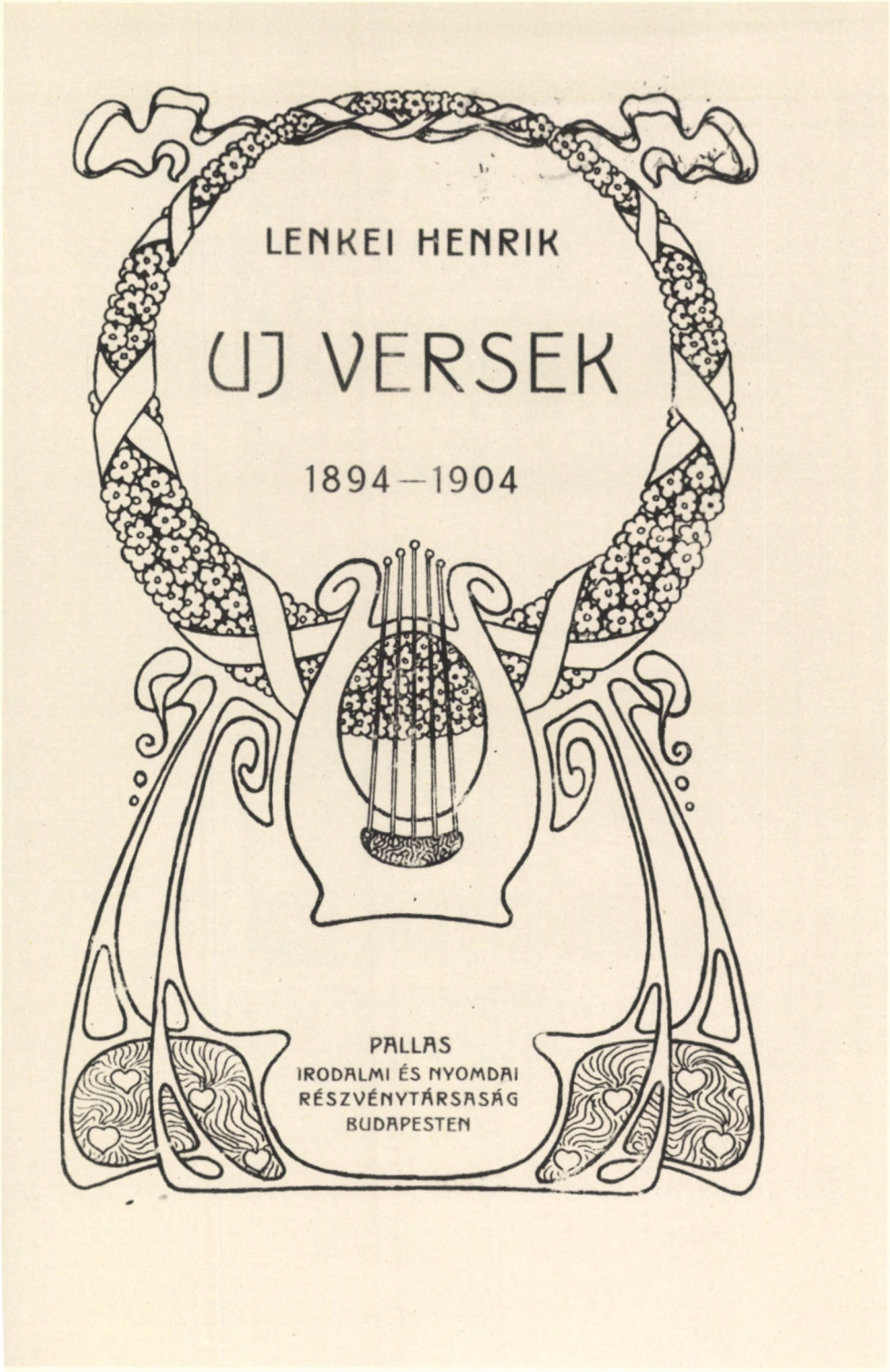

295 / LENKEI HENRIK: ÚJ VERSEK / 1894–1904 / BUDAPEST / 1904

SZERDA
TUDOMÁNYOS ÉS MŰVÉSZETI
1906. október 3. FOLYÓIRAT I. év. 1. szám.
Ára 60 fillér.

SZABÓ ERVIN

A

SZOCIALIZMUS

A KÖNYVDISZ
NAGY SÁNDORTÓL VALÓ

A TÁRSADALOMTUDOMÁNYI
TÁRSASÁGBAN 1904 MÁRCIUS
HÓ 6.-ÁN TARTOTT ELŐADÁS
ÉS UGYANOTT MONDOTT

FELELET
NÉMELY
ELLENVETÉSRE

BUDAPEST 1906

297 / SZABÓ ERVIN: A SZOCIALIZMUS / BUDAPEST / 1906

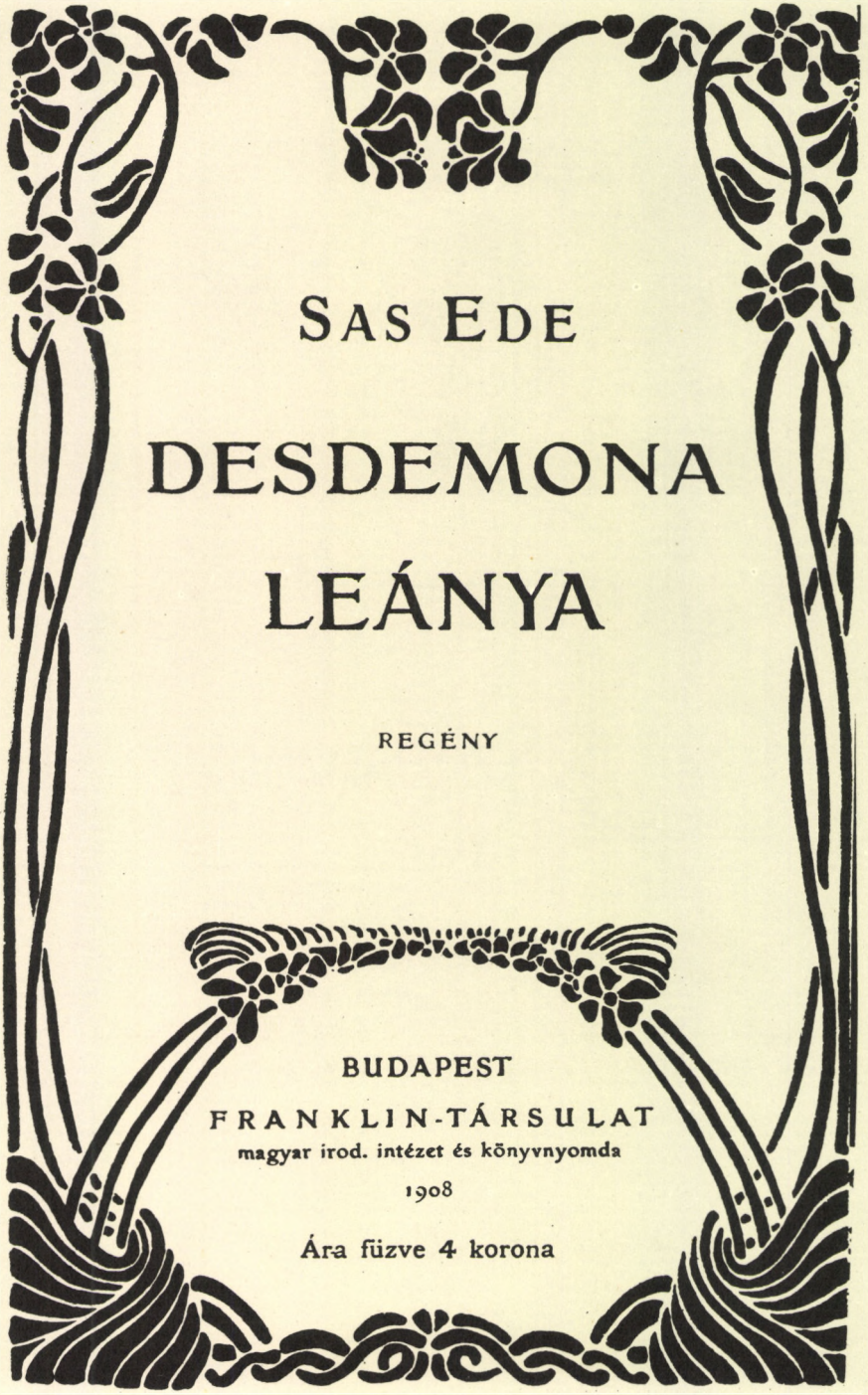

SAS EDE

DESDEMONA LEÁNYA

REGÉNY

BUDAPEST

FRANKLIN-TÁRSULAT

magyar irod. intézet és könyvnyomda

1908

Ára füzve 4 korona

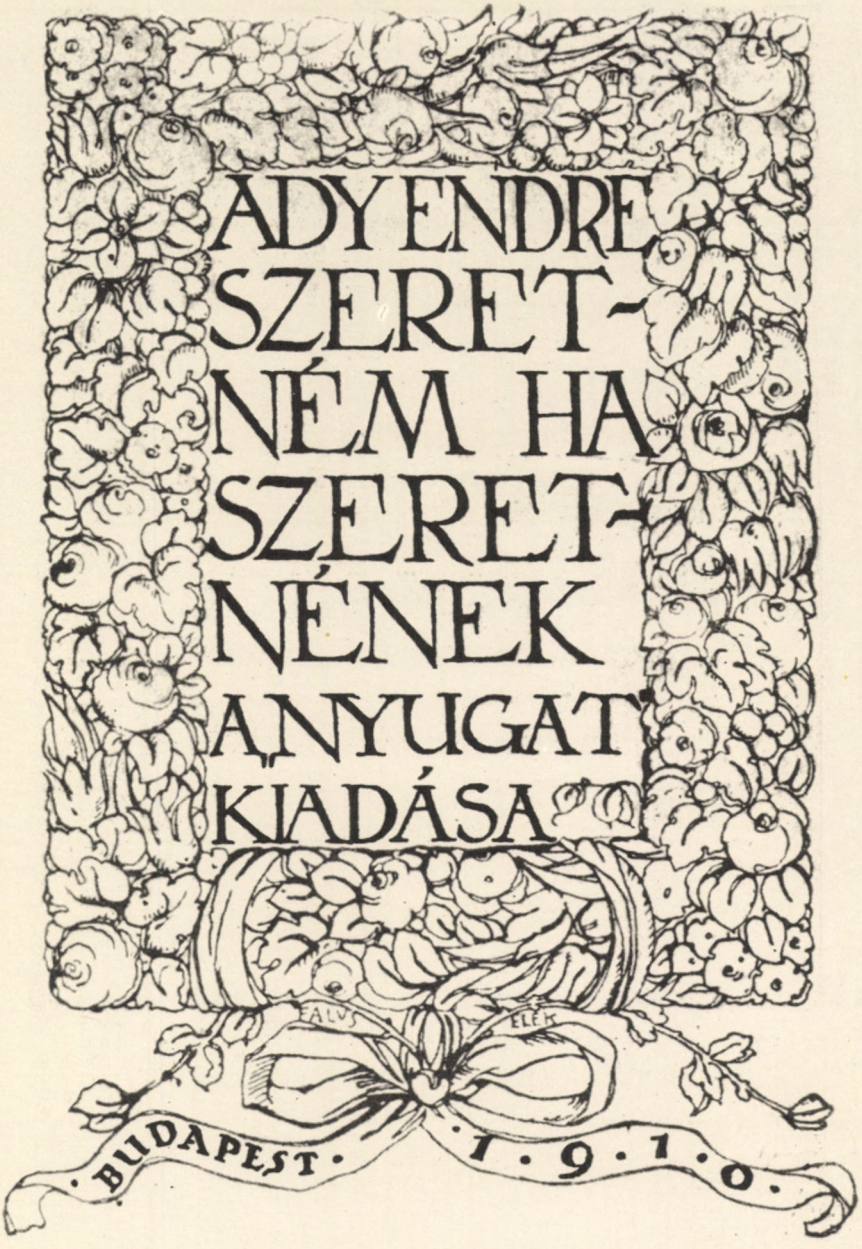

299 / ADY ENDRE: SZERETNÉM, HA SZERETNÉNEK / BUDAPEST / 1910

SÍK SÁNDOR

SZEMBE A NAPPAL

VERSEK

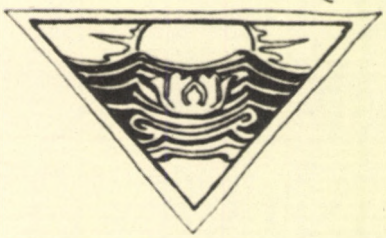

KIADJA AZ "ÉLET" BUDAPEST
1910

300 / SÍK SÁNDOR: SZEMBE A NAPPAL / BUDAPEST / 1910

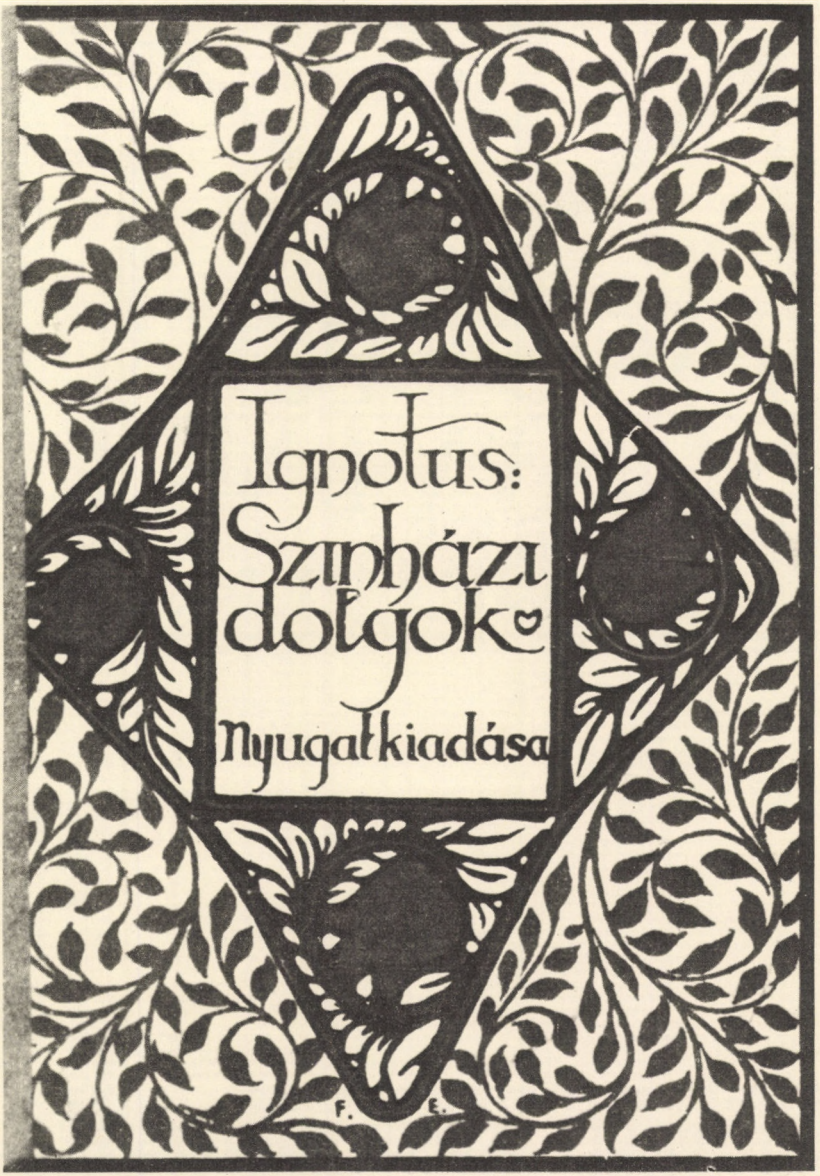

301 / IGNOTUS / SZÍNHÁZI DOLGOK / BUDAPEST / 1910

302 / SZEDERKÉNYI ANNA: A KŐFALON TÚL / BUDAPEST / 1910

303 / SOMLYÓ ZOLTÁN: DÉL VAN / SZEGED / 1910

304 / 305 / MIKSZÁTH KÁLMÁN: A KÉT KOLDUSDIÁK / BUDAPEST / 1910

A KÉT KOLDUSDIÁK

AZ ORSZÁGOS JUBILEUMI
BIZOTTSAG MEGBIZÁSÁBÓL
KIADTA A RÉVAI TESTVÉREK
IRODALMI INT. RÉSZV.-TÁRS.

306 / MÓRICZ ZSIGMOND: AZ ISTEN HÁTA MÖGÖTT / BUDAPEST / 1911
307 / VITÉZ MIKLÓS: ÉVFORDULÓ / BUDAPEST / 1911

VITÉZ MIKLÓS

ÉVFORDULÓ

SZINJÁTÉK

HÁROM FELVONÁSBAN

BUDAPEST · 1911

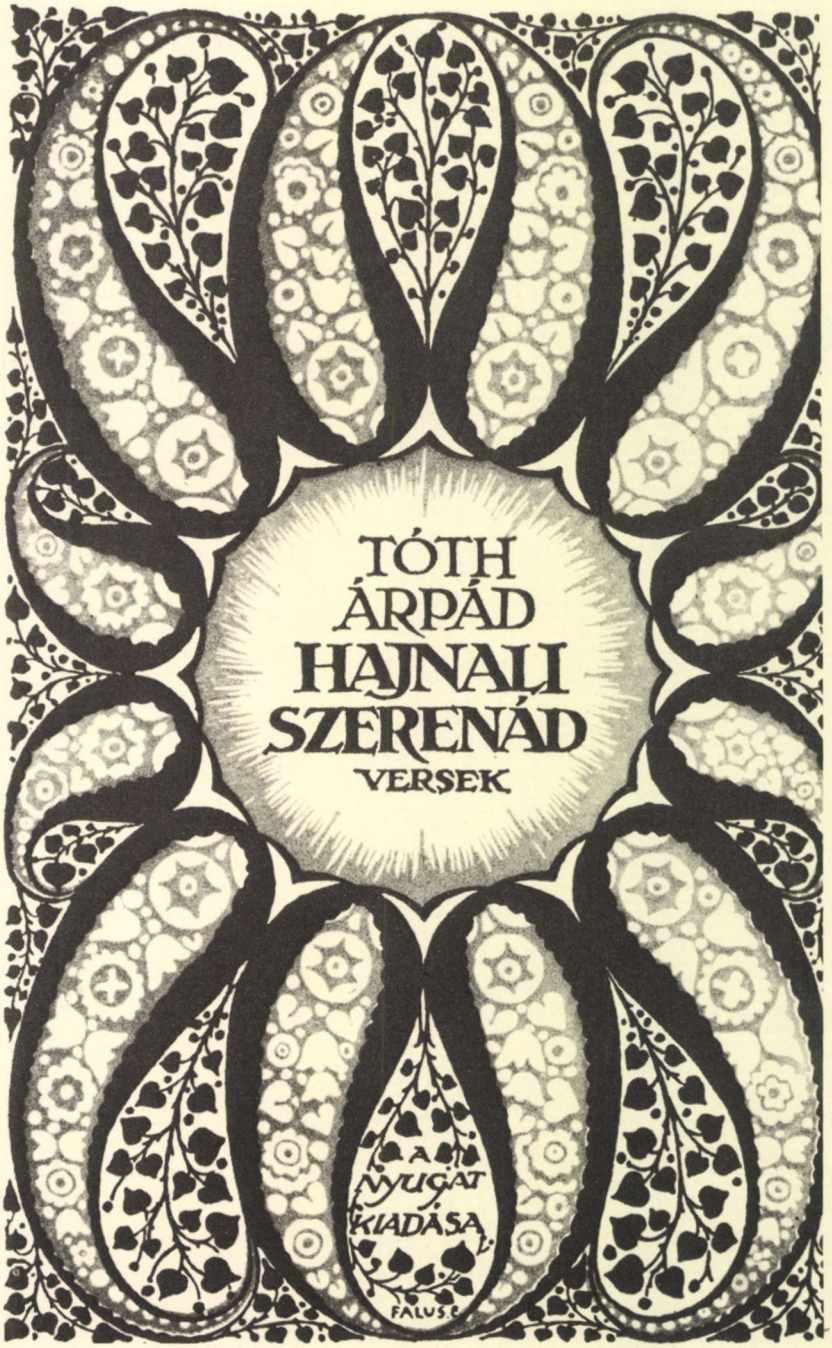

308 / TÓTH ÁRPÁD: HAJNALI SZERENÁD / BUDAPEST / 1913

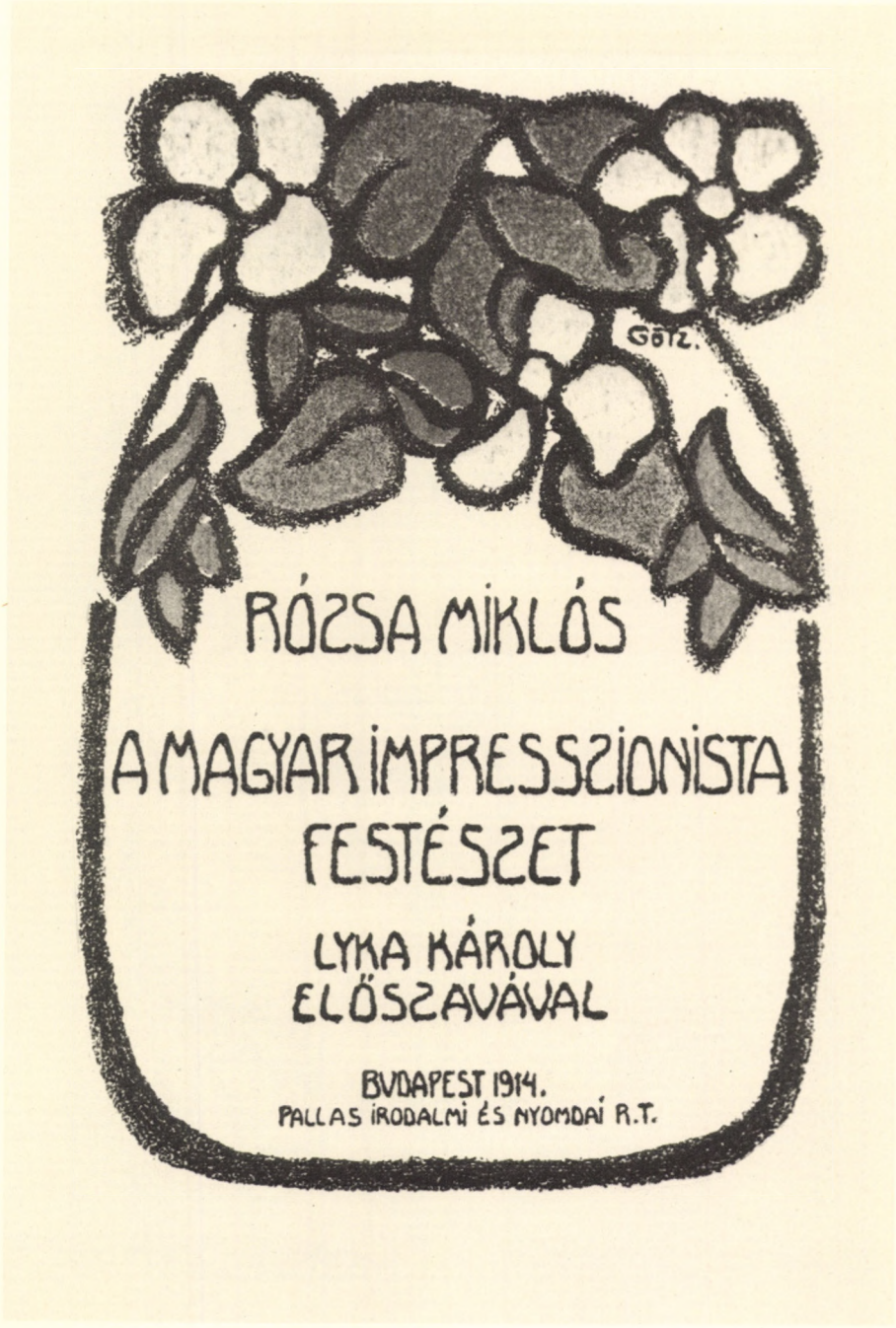

309 / RÓZSA MIKLÓS: A MAGYAR IMPRESSZIONISTA FESTÉSZET / BUDAPEST / 1914

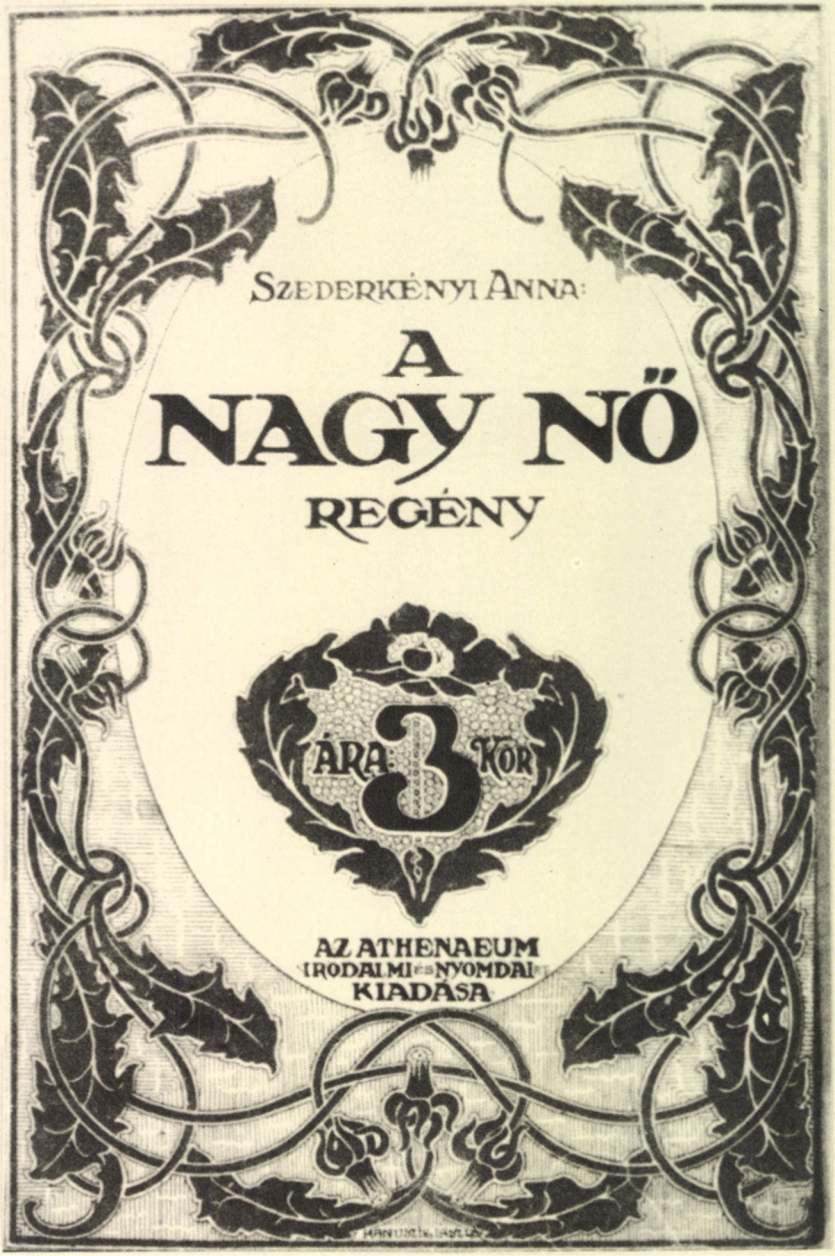

310 / SZEDERKÉNYI ANNA: A NAGY NŐ / BUDAPEST / 1914

311 / KAFFKA MARGIT: SZENT ILDEFONSO BÁLJA / BÉKÉSCSABA / 1914

Fanni hagyományai

Irta

Kármán József

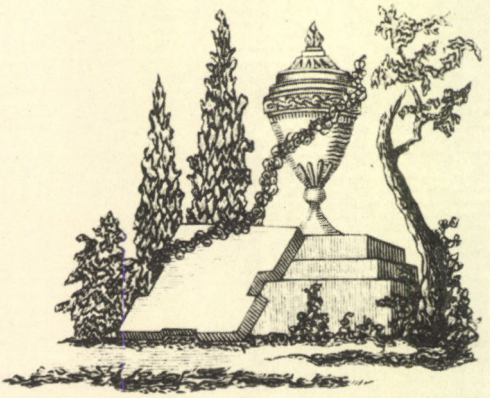

1916

Tevan-kiadás

MÓRICZ ZSIGMOND

SZEGÉNY EMBEREK

NYUGAT KIADÁSA
BUDAPEST

×1917×

3 / MÓRICZ ZSIGMOND: SZEGÉNY EMBEREK / BUDAPEST / 1917

BALÁZS BÉLA

JÁTÉKOK

GRÓF BÁNFFY MIKLÓS
ÉS BERÉNY RÓBERT
RAJZAIVAL

GYOMA, 1917.
KNER IZIDOR KIADÁSA

ÉJFÉL

MAGYAR IRÓK
MISZTIKUS NOVELLÁI

A NOVELLÁKAT
BÁLINT ALADÁR
GYÜJTÖTTE ÖSSZE

GYOMA 1917
KNER IZIDOR KIADÁSA

315 / ÉJFÉL / MAGYAR ÍRÓK MISZTIKUS NOVELLÁI / GYOMA / 1917

Szép Ernő

Kenyér

LÉGRÁDY TESTVÉREK KIADÁSA.

316 / SZÉP ERNŐ: KENYÉR / BUDAPEST / 1917

FELESÉGEK FELESÉGE

PETŐFI, MINT VŐLEGÉNY

IRTA

HATVANY LAJOS

Pallas irodalmi és nyomdai részvénytársaság
Budapest 1919.

318 / SZABÓ ERVIN: A TŐKE ÉS A MUNKA HARCA / 3. KIAD. / BUDAPEST / 1919

319 / TAMÁS ERNŐ: ELMÚLT CSODÁK / BUDAPEST / 1920

320 / MA / SZERK. KASSÁK LAJOS / WIEN / 1921

21

Éjjel egy lánynak énekelni kezdett a melle.
Börtönökből hegyekre futottak a fák.
Csak ti ültök még mindig a falak alatt.
Gyerekeitek labdák a cirkuszban és nem szabad megnőniök.
Gyertek velem!
Hintát kötünk a legmagasabb hegyek közé.
Tornyokat az asszonyok mellére tüzzük.
Velem!!
A bányákból kiguritjuk a vakok szemeit.
Hegyekről lemossuk a temetőket.
Madarak veletek a rizsföldekre szállunk.
Sipokat faragunk a gyárak kéményeiből.
Gépek az olajforrások elé futunk.
Halljátok e állatok?
Tüzeket rakunk az ostorokból.
És énekelni fogtok a várandós anyákkal.
Nézzétek, a csillagokat szedem lámpásnak a tenyereitekbe
Karjaim már elérték a napot.
Gyertek!
Felénk kiáltoznak a kókusz szigetek.

20

Ki érti meg az állatok bögését
Az örökös munkáról és a ketrecekről?
Csak én kivánok velük egy jászolnál lenni.
Mert az én szemeim is örökké kérdeznek.
És hol van aki felelni tudna?
Testvéreimet isten mellé ültették az asszonyaik.
Ha néha lejönnek hozzám betakarják a szemeimet.
Társaim a hold alatt az asszonyért hegedülnek.
Talán a párom?
De ő fehér gyolccsal a testemet mossa,
Mert holnap talán már mellém fekhet.
Emberek!
A ti nyelveteken szólok,
Talán még lesz valaki köztetek aki felém nyujtja a kezét.
Akkor szemeimet a madaraknak adnám.
Szines üvegből házakat fujnék a hegyek tetejére.
A narancsszagu szigetek elé usznék.
De csak az állatok jönnek.
Várjatok veletek megyek a jászolok elé.

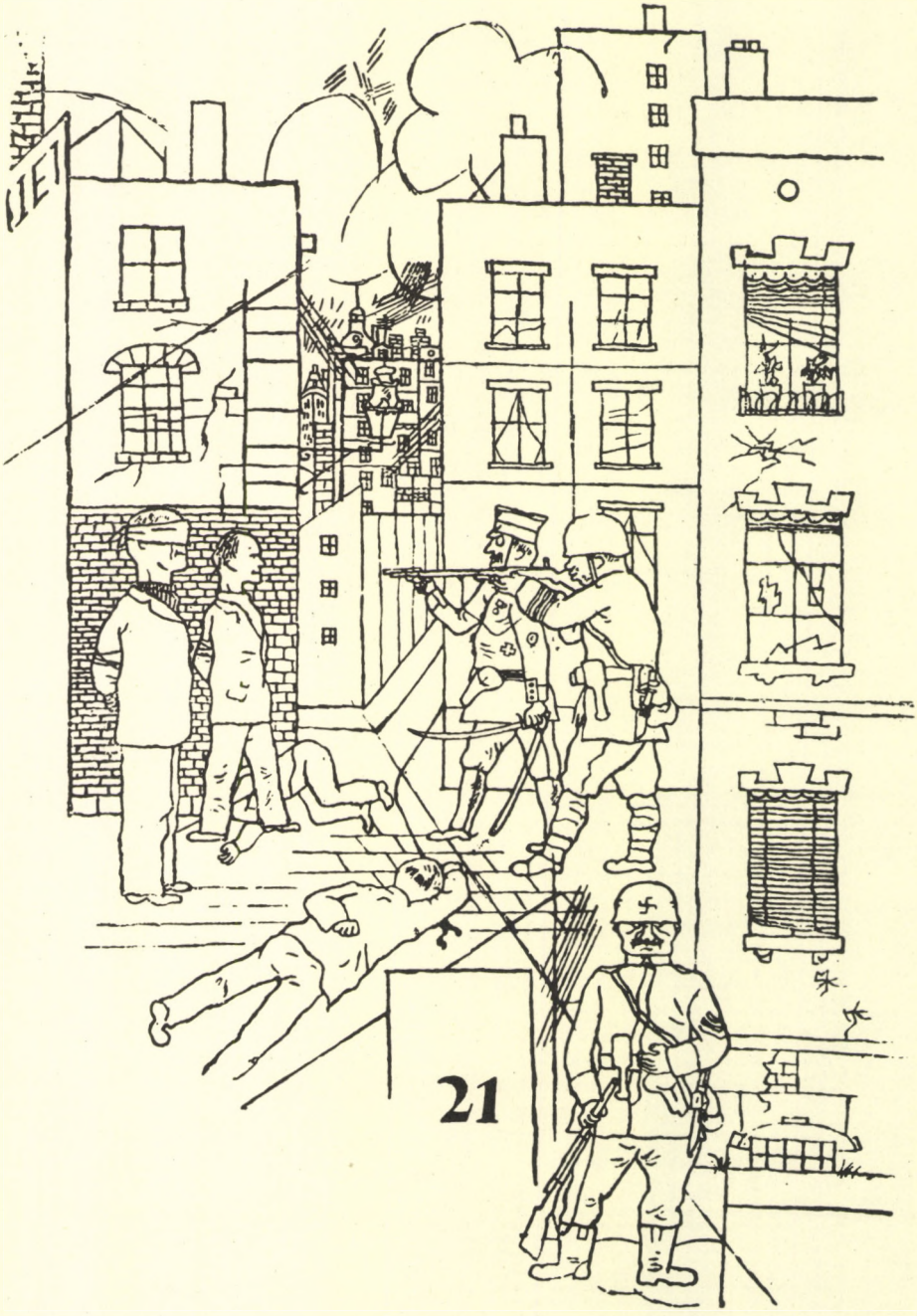
21

323 / A BÉCSI MAGYAR KIADÓ KÖNYVEI / WIEN / 1921

BABITS MIHÁLY

TIMÁR VIRGIL FIA

*

ATHENAEUM KIADÁS

324 / BABITS MIHÁLY: TIMÁR VIRGIL FIA / BUDAPEST / 1922

ÉLET ÉS TUDOMÁNY

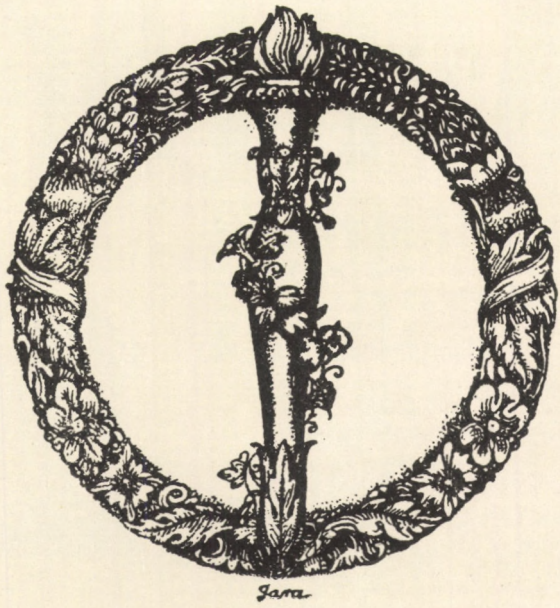

A NYELV
ÉS A NYELVEK

IRTA
SCHMIDT JÓZSEF

ATHENAEUM BUDAPEST

325 / SCHMIDT JÓZSEF: A NYELV ÉS NYELVEK / BUDAPEST / 1923

326 / KORTÁRS / SZERK. KASSÁK LAJOS / WIEN / 1923

327 / SZENTIMREI JENŐ / KOLOZSVÁR / 1924

ALKOTNI — NEM ALAKITANI!

M. F.

MA

WIEN 1924 – IX. ÉVFOLYAM – 3.–4. SZ.

AKTIVISTA FOLYÓIRAT

A KÉT SZOMSZÉDVÁR

NÉGY ÉNEKBEN

IRTA

VÖRÖSMARTY MIHÁLY

TEVAN-KIADÁS

329 / VÖRÖSMARTY MIHÁLY: A KÉT SZOMSZÉDVÁR / BÉKÉSCSABA / 1925

330 / MÓRICZ ZSIGMOND: PILLANGÓ / BUDAPEST / 1925

JÓZSEF ATTILA

NEM ÉN KIÁLTOK

1925

KOROKNAY-KIADÁS, SZEGED

331 / JÓZSEF ATTILA: NEM ÉN KIÁLTOK / SZEGED / 1925

RÉGI HÁZAK ELFAKULT ÍRÁSOK

RAJZOK
A MAGYAR MULTBÓL

ÍRTA
SACELLÁRY PÁL

Budapest, 1926

Rózsavölgyi és Társa
kiadása

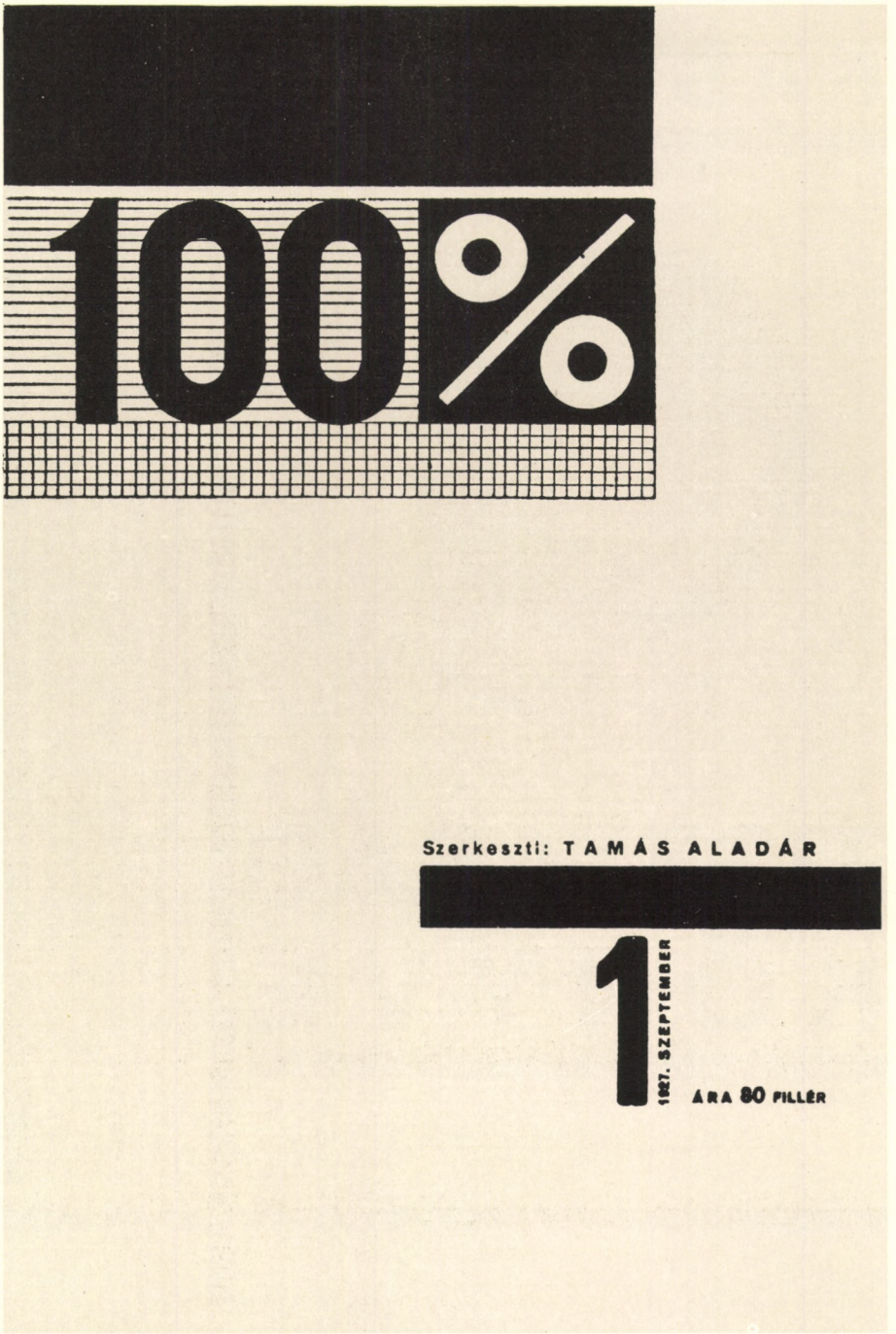

333 / 100% / SZERK. TAMÁS ALADÁR / BUDAPEST / 1927

KASSÁK LAJOS

TISZTASÁG KÖNYVE

Az uj művészet az uj emberé. Mi egy uj kor kezdetén uj tipust kezdő emberek vagyunk. A művészet, mint önmagáért való SZÉP nem érdekel bennünket. Nem könnyü kezü cizelálók, hanem nyughatatlan feltalálók — vassal, cementel és üveggel dolgozó épitőmesterek vagyunk. Tisztán áll előttünk alkotásainknak, mint önmagunk más, uj formába állásának tárgyi és etikai értelme. Ezen kivül pedig nincs mérték, mellyel hozzánk és munkáinkhoz közeledni lehetne.

334/ KASSÁK LAJOS: TISZTASÁG KÖNYVE/ BÉCS/ 1927

munka

művészeti és társadalmi beszámoló szerkeszti: kassák lajos, budapesten

A TARTALOMJEGYZÉKBŐL:
Kassák Lajos: Bevezető • Kállai Ernő: Stilus • Dos Passos: Saccó és Vanzetti • Nádass József: Az uj orosz emberről • Bor Pál: Az uj Európa művészete • Gorkij: Levél • Illyés Gyula: Vers • Balogh Vilma: Statisztika • Gró Lajos: Filmekről • Braun J. és Braun F.: A sportról • Rubin László: A Galilei körről • Gazdag figyelő rovat

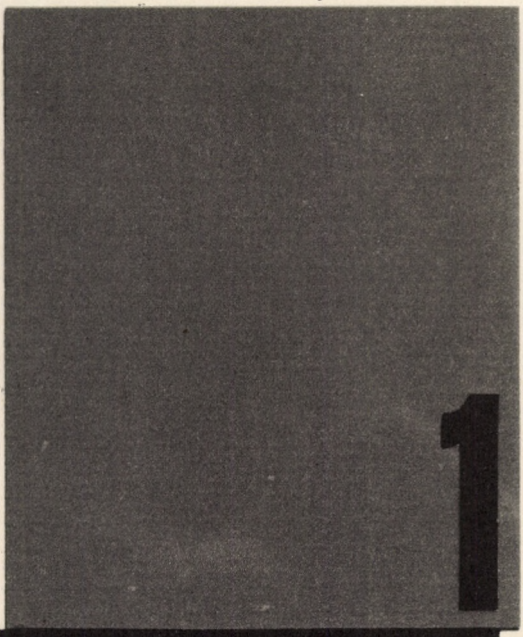

1928 SZEPTEMBER

335 / MUNKA / SZERK. KASSÁK LAJOS / BUDAPEST / 1928

SIPOS·DOMOKOS

VAJÚDÓ IDŐK

ELBESZÉLÉSEK

ERDÉLYI·SZÉPMIVES·CÉH
CLUJ-KOLOZSVÁR·1928·

MOHÁCSI JENŐ

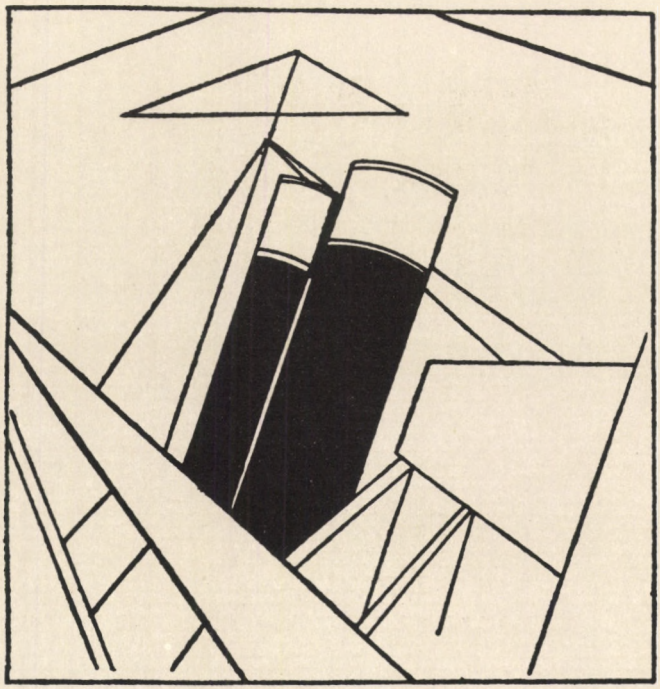

STELLA

337/ MOHÁCSI JENŐ: STELLA / BUDAPEST / 1928

A férfi Goethe

1777—1800

Antológia
a költő férfikorának
műveiből

Fordította
Szabó Lőrinc
és
Turóczi-Trostler
József

Gyoma, 1932
Kner Izidor könyvnyomtató
kiadása

338 / GOETHE, JOHANN WOLFGANG / A FÉRFI GOETHE / 1777–1800 / ANTOLÓGIA / GYOMA / 1932

AMOR SANCTUS

SZENT SZERETET KÖNYVE

KÖZÉPKORI HIMNUSZOK
LATINUL ÉS MAGYARUL

FORDÍTOTTA ÉS MAGYARÁZTA

BABITS MIHÁLY

MAGYAR SZEMLE TÁRSASÁG
BUDAPEST
1933

339 / AMOR SANCTUS / SZENT SZERETET KÖNYVE / KÖZÉPKORI HIMNUSZOK LATINUL ÉS MAGYARUL / BUDAPEST / 1933

A MAGYAR NÉPZENE

ÍRTA:

KODÁLY ZOLTÁN

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA, BUDAPEST

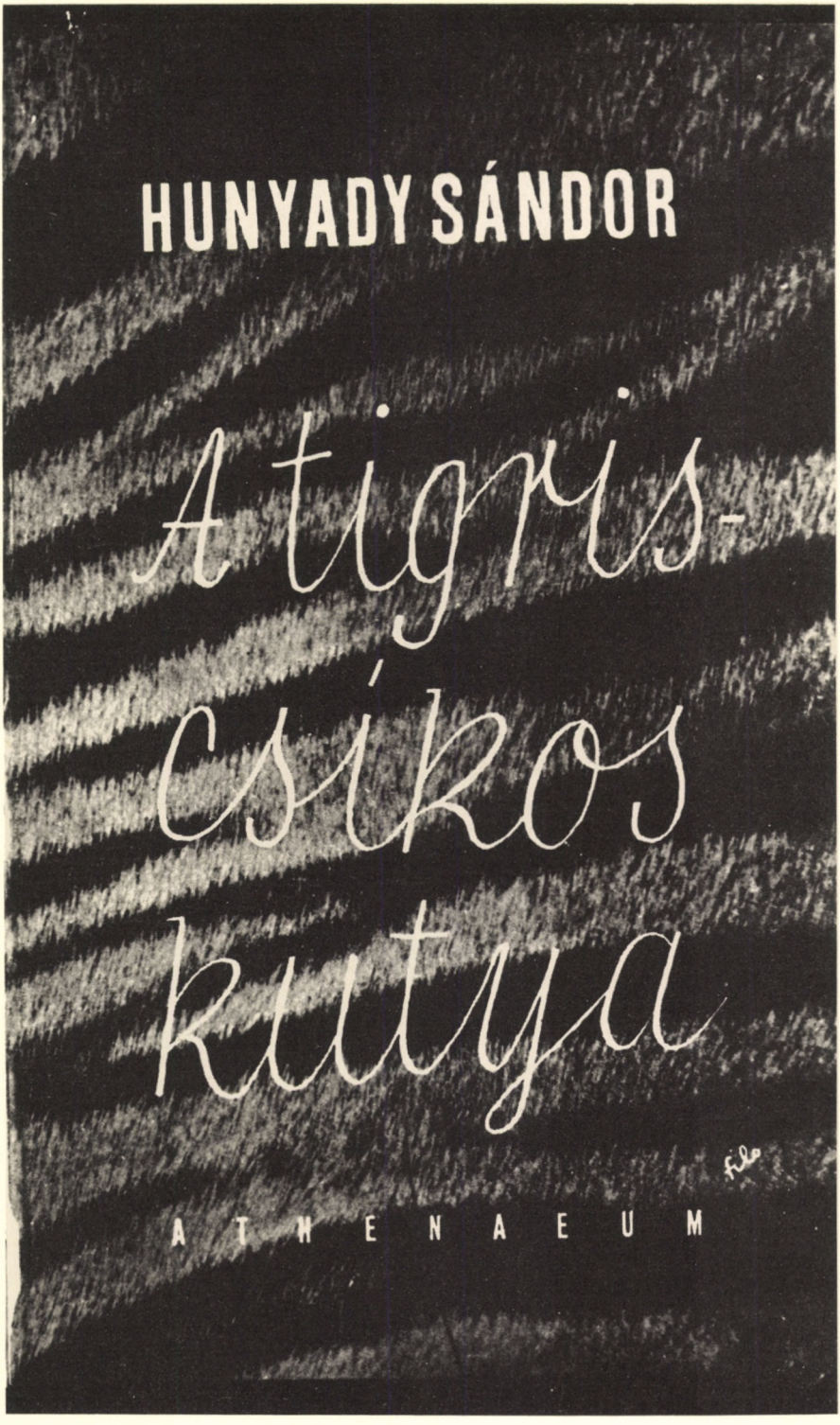

341 / HUNYADY SÁNDOR: A TIGRISCSÍKOS KUTYA / BUDAPEST / 1938

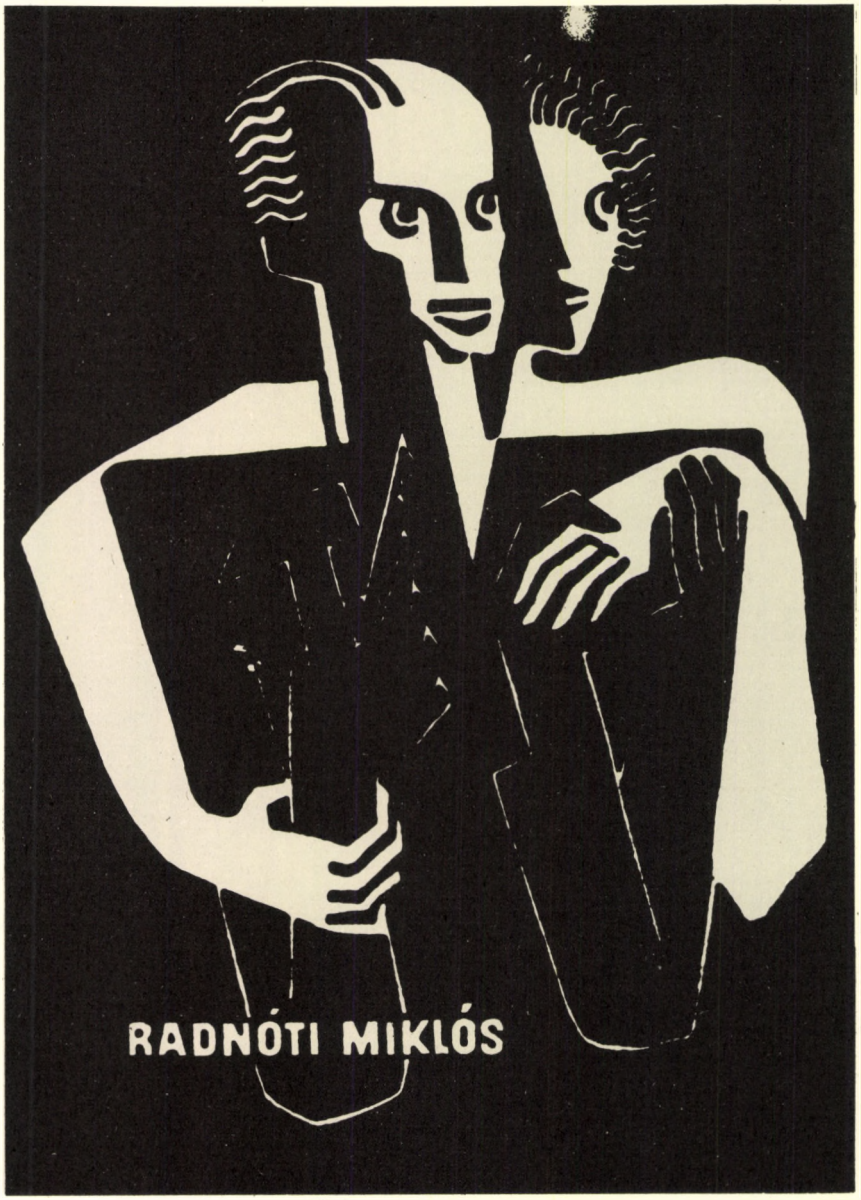

342 / RADNÓTI MIKLÓS: LÁBADOZÓ SZÉL / BUDAPEST / 1933

NEMZETI HAGYOMÁNYOK

1826

KÖLCSEY FERENCTŐL

JOÓ TIBOR UTÓSZAVÁVAL

GYOMÁN
KNER IZIDOR BETŰIVEL

METAMORPHOSIS TRANSYLVANIÆ,

azaz

Erdélynek, régi együgyű alázatos idejében való gazdagságából e mostani kevély, czifra, felfordúlt állapotjában koldusságra való

VÁLTOZÁSA

melyen

a mint életében sohasem kapott, hanem Erdélynek régi alázatos együgyűségében holtig megmaradott,

úgy a következendő maradváinak örökös emlékezetire
írt le hazája felfordúlt állapotján szánakodó
igaz haza-fia és gyükeres székely

báró Al-Torjai

APOR PÉTER.

Végezte penig el munkáját az 1736. és életének 60-dik esztendejében, alsó-torjai udvarházánál.

Kner Izidor betűivel, Gyomán. Anno MCMXLI.

UJ MAGYAR
MUSEUM

ELSŐ KÖTET

KASSA
1942 ESZTENDŐBEN

EGY
ÖZVEGYASSZONYRÓL ÉS EGY KATONÁRÓL
való
HISTÓRIA
mellyet
EGYÉB RÉGI TRUFÁKKAL AZAZ MIND VÍG
ÉS SZOMORÚ
TÖRTÉNETEKKEL
egyetemben
MINDENEKNEK ÖRÖMÉRE ÉS OKULÁSÁRA
EGYBEGYŰJTÖTT
KIRÁLY GYÖRGY
deák

NYOMTATTATOTT
KNER IZIDOR KÖNYVNYOMTATÓ BETŰIVEL
Gyomán, 1942. eszt.

346 / 347 / EGY ÖZVEGYASSZONYRÓL ÉS EGY KATONÁRÓL VALÓ HISTÓRIA, MELLYET... EGYBEGYŰJTÖTT KIRÁLY GYÖRGY / GYOMA / 1942

NÉVTELEN AUTHORTÓL:

EGY ÖZVEGY ASSZONYRÓL ÉS EGY KATONÁRÓL

Vala egy vitéz, kinek vala egy szép felesége, kit feljebb szeret vala, hogy nem mint illik vala. Annyira, hogy soha nem akar vala megfogyatkozni az ő látásától. Történék, hogy egyszer labdát játszanának ketten és az vitéz tart vala egy kis kést az ő kezében, kibe történet szerént az felesége bele öté az kezét és kis vér kezde kijüni belőle. Mikoron az vitéz látta volna az vért, hanyathomlok esék az földre és az felesége hogy hideg vizzel öntezné, megélede és monda: „Hamar papot hozzatok, mert ím meghalok

348 / EGY ÖZVEGYASSZONYRÓL ÉS EGY KATONÁRÓL VALÓ HISTÓRIA, MELLYET . . .
EGYBEGYŰJTÖTT KIRÁLY GYÖRGY / GYOMA / 1942

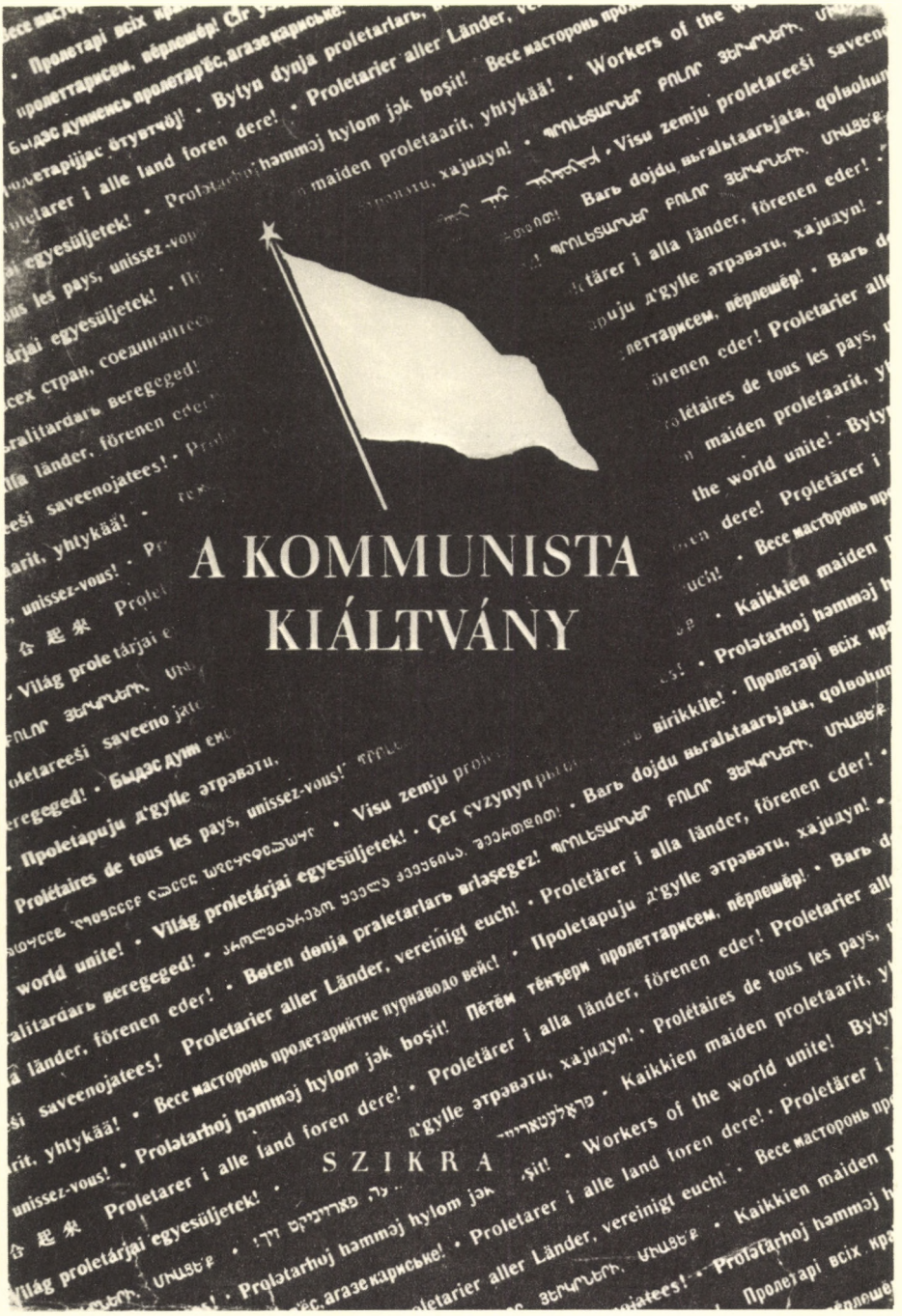

349 / MARX, KARL–ENGELS, FRIEDRICH: A KOMMUNISTA KIÁLTVÁNY / BUDAPEST / 1946

KARINTHY FRIGYES

MARTINOVICS

UJ IDŐK IRODALMI INTÉZET RT

350 / KARINTHY FRIGYES: MARTINOVICS / BUDAPEST / 1947

Csillag

Főszerkesztő: Németh Andor

Szerkesztőbizottság:
Benedek Marcell
Déry Tibor
Kassák Lajos
Nagy István
Nagy Lajos
Szabó Pál

4

1948. MÁRCIUS • II. ÉVFOLYAM • ÁRA 3 FORINT

351 / CSILLAG / FŐSZERK. NÉMETH ANDOR / BUDAPEST / 1948

ADY ENDRE

ÖSSZES VERSEI

SZÉPIRODALMI KÖNYVKIADÓ
1954

352 / ADY ENDRE: ÖSSZES VERSEI / BUDAPEST / 1954

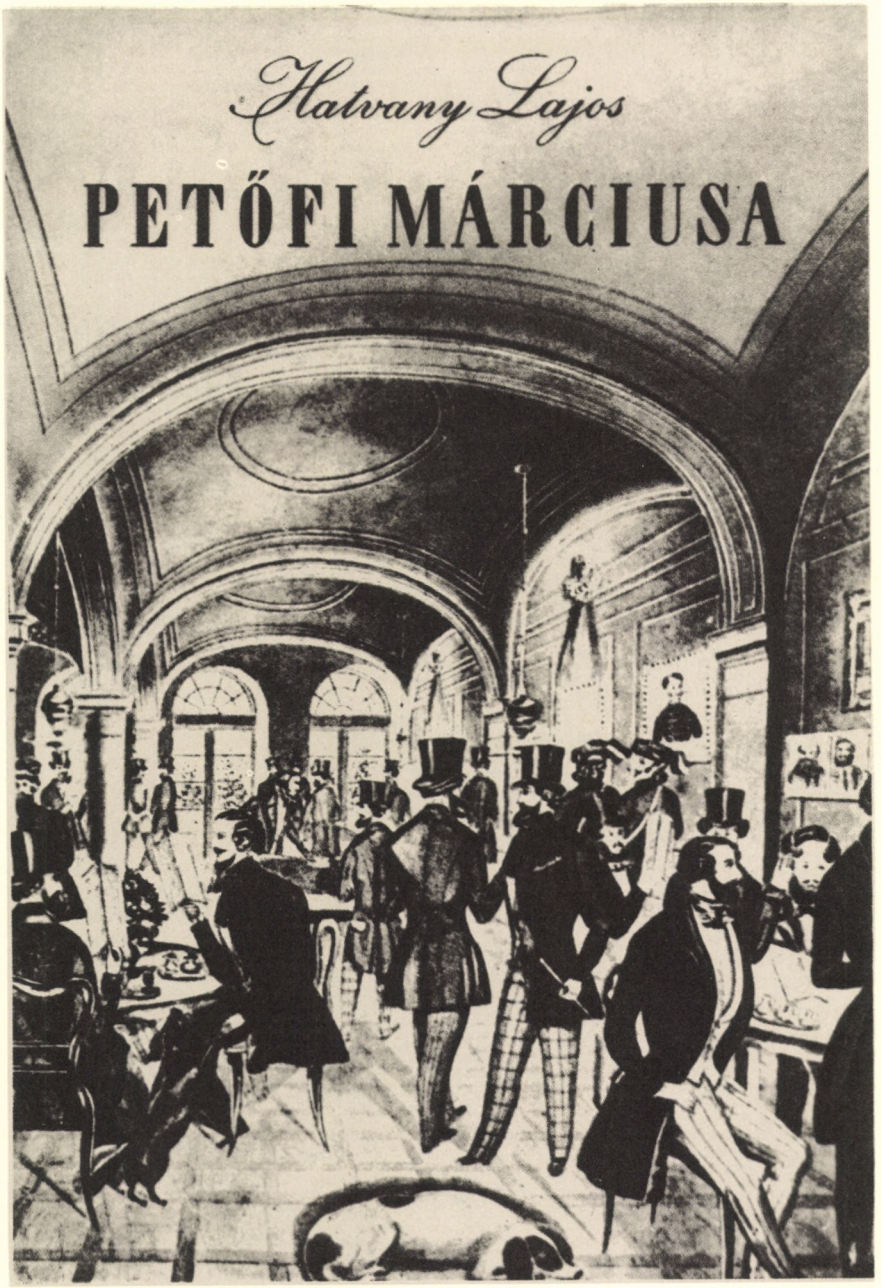

353 / HATVANY LAJOS: PETŐFI MÁRCIUSA / BUDAPEST / 1955

WEÖRES SÁNDOR

BÓBITA

IFJÚSÁGI KÖNYVKIADÓ

354/ WEÖRES SÁNDOR: BÓBITA / BUDAPEST / 1955

Mihaszna apó

355 / AZ ARANYLÁNCON FÜGGŐ KASTÉLY / BUDAPEST / 1956

Egy és más a Gondviselésről

Az emberiség egy részére ki van osztva az a képesség, hogy a festészethez kapcsolódjék. Ez a képesség azonban rejtett. Körülményes működésre bírni, már mint olyanra, hogy tevékenyen visszahasson a festőre. A trafikokban kapható színes levelezőlapok nem mindig elegendők, hogy elinditsák némelyekben ezt a folyamatot, a kiállitásoknak pedig az a hátrányuk, hogy olyan helyiségben rendezik, ahol esetleg belépti díjat szednek. Továbbá még az is valószínű, hogy erre a befogadóképességre is érni kell, meg hogy el is tűnhetik, mint a karszt-patak. Mindenképpen kivételes pillanatnak nevezhetjük, ha rezonancia támad, ahogy az ablaktábla is csak egynémely autó valamilyen sebességre kapcsolt motorjának a zúgására adja elő egyhangú duruzsolását, amely hang különben semmiképpen elő nem varázsolható. Néha ez a kapcsolódási képesség, amely különben a látási élménytől kellene, hogy szikrát kapjon, megbicsakolja magát, esetleg csak egy barátság érzetéből ugrik elő vagy a dédelgetési vágyból. De nagyon ritka eset, hogy kutya választja ki azt, akinek kapcsolódnia kell a festőhöz és a művészethez. Így volt ez Hanákkal.

Akkoriban egy kutyát kaptam Rippltől, Olga kutyájának – melyről oly sok rajz szól – kölykét. Említettem már, hogy Kaposvárt kettévágja a vasút. A két városrészt a sínek fölött átjáró köti össze, járdája széles deszkapalló, s ezek a pallók bizony nincsenek gondosan egymáshoz illesztve, s így a mozdonyok füstje, gőze, néha teljesen elborítja a felüljárókat. Egy késő őszi nedves napon, mikor még a természet is segített gőzölögni egy közelben álló mozdonynak, összeütköztem valakivel ezen a gőzbeborult magas járdán. Az összeütközés úgy látszik heves volt, mert aggodalmas bocsánatkérések hangzottak el mindkettőnk részéről, sőt még arra is maradt idő, hogy alaposabban szemrevegyem a

356/ BERNÁTH AURÉL: ÍGY ÉLTÜNK PANNÓNIÁBAN/ BUDAPEST/ 1956

357 / MOLNÁR FERENC: A KÉKSZEMŰ / BUDAPEST / 1957

Pickwick úr beszédet mond a klubban

CHARLES DICKENS

Pickwick-mesék

R. SEYMOUR ÉS PHIZ
rajzolóművészeknek
az 1838. évi londoni
kiadáshoz készített
illusztrációival

MAGYAR HELIKON
1957

359/ KARINTHY FRIGYES: SZÁMADÁS A TÁLENTOMRÓL/ BUDAPEST/ 1957

A merodek kaptatók után hátra-hátra szóltam:

— Gyere, Ikinitik.

Ő pedig összevonta a szemöldökét.

— Jövök, mit biztatsz?

A tetőn kifújtuk magunkat s én elmeséltem Ikinitiknek, hogy az állatok is mind emberi lelkek, csakhogy el vannak varázsolva. Szabadulni szeretnének az állatteströl, de hiába, mert a szellemek nem engedik. Aztán megeskettem Ikinitiket, hogy ha hallgat róla teljes életében, akkor elárulok neki egy titkot. S mert bölintott rá, s ez az ilyen hallgatag fiúnál annyi, mint az eskü, elmondtam neki, hogy a szellemek egyes-egyedül nekem engedelmeskednek. Ez az én nagy titkom, amiről nem szabad beszélni, de ami egykor majd kipattan, s akkor ő hűségéért jutalmat fog kapni.

Így beszélgettünk s aztán barátságosan megosztoztunk a talált zércetojásokon. Volt összesen öt s én elvettem belőle hármat.

De másnap újra csak öt tojást találtunk egy fészekben. Amikor én elosztottam a szokott formán, Ikinitik elkomorodott, s elvett tőlem egy zércetojást.

360/ LENGYEL BALÁZS–K. BOCZ ISTVÁN: KICSI ELIK VADÁSZ LESZ/ BUDAPEST/ 1957

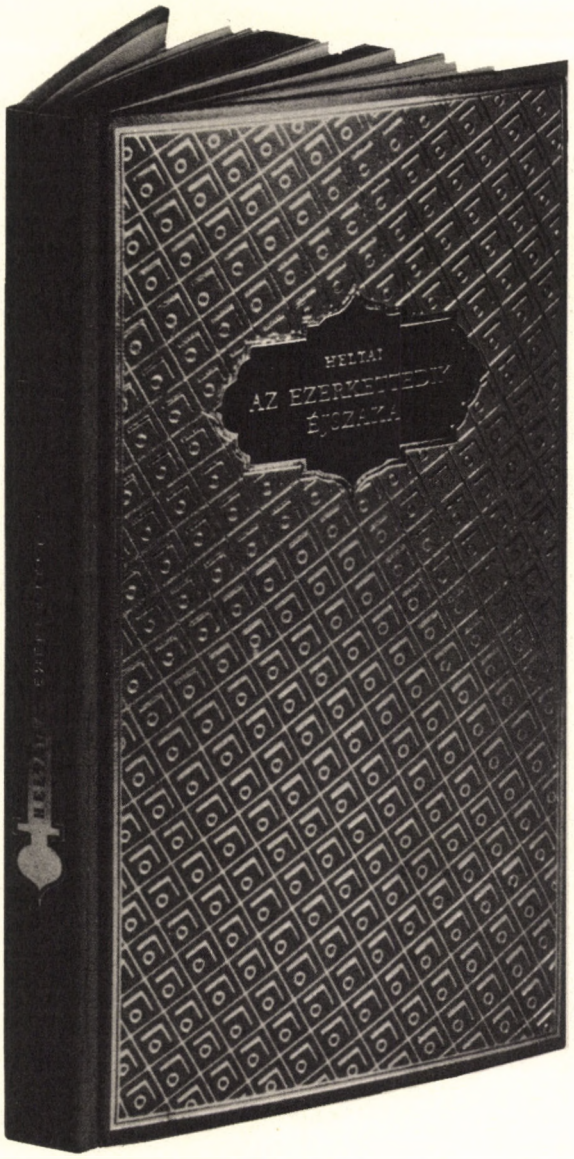

361 / HELTAI JENŐ: AZ EZERKETTEDIK ÉJSZAKA / BUDAPEST / 1958

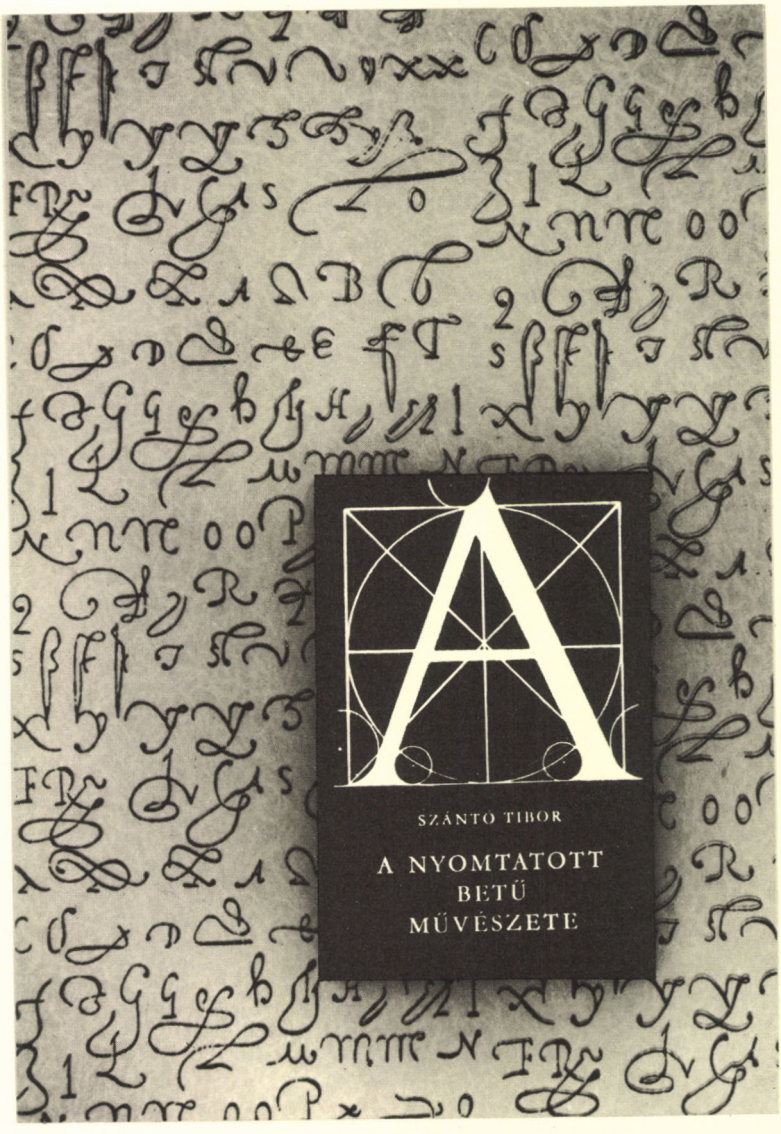

362 / SZÁNTÓ TIBOR: A NYOMTATOTT BETŰ MŰVÉSZETE / BUDAPEST / 1958
363 / CERVANTES: DON QUIJOTE / BUDAPEST / 1959

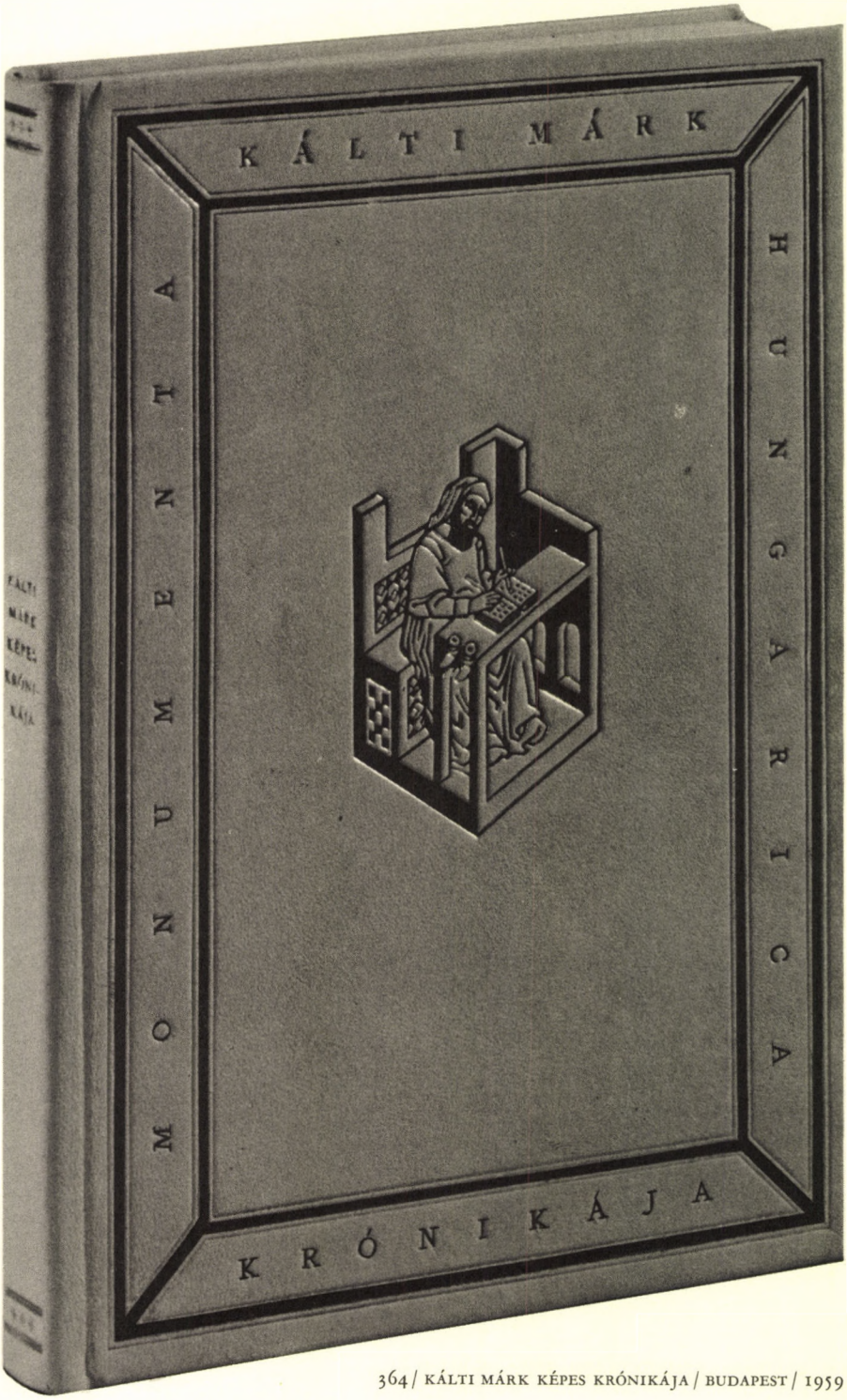

364 / KÁLTI MÁRK KÉPES KRÓNIKÁJA / BUDAPEST / 1959

BÖLCSKEI—CSABA—LÁNG-MITICZKY

VASBETONHIDAK

MŰSZAKI KÖNYVKIADÓ
BUDAPEST
1959

365 / BÖLCSKEI–CSABA–LÁNG-MITICZKY: VASBETONHIDAK / BUDAPEST / 1959

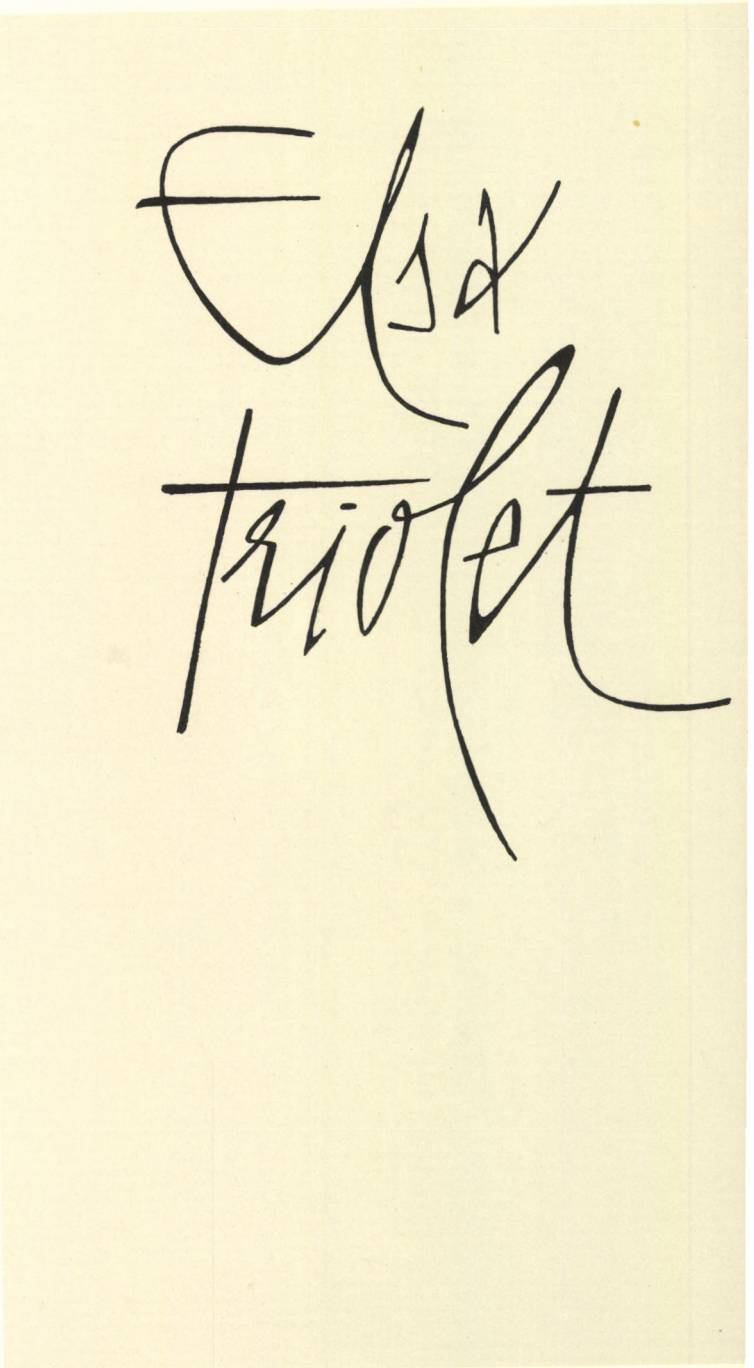

366 / 367 / ELSA TRIOLET: AZ AVIGNONI SZERELMESEK / BUDAPEST / 1960

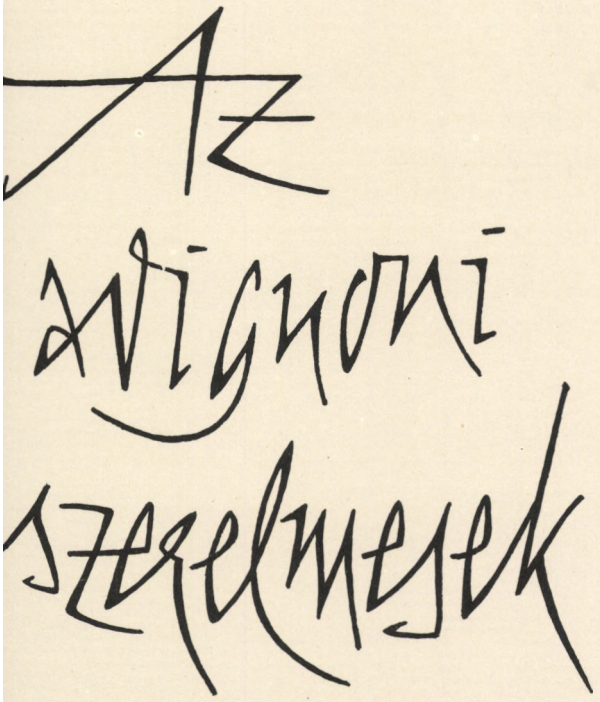
Az
avignoni
szerelmesek

GILGAMES

ÉKÍRÁSOS AKKÁD EPOSZOK

MAGYAR HELIKON
1960

368 / GILGAMES / ÉKÍRÁSOS AKKÁD EPOSZOK / BUDAPEST / 1960

369 / SZÁNTÓ GYÖRGY: A HÁROM VASKORONA / BUDAPEST / 1960

370 / CHARLES DICKENS: NICHOLAS NICKLEBY / BUDAPEST / 1960

rténet

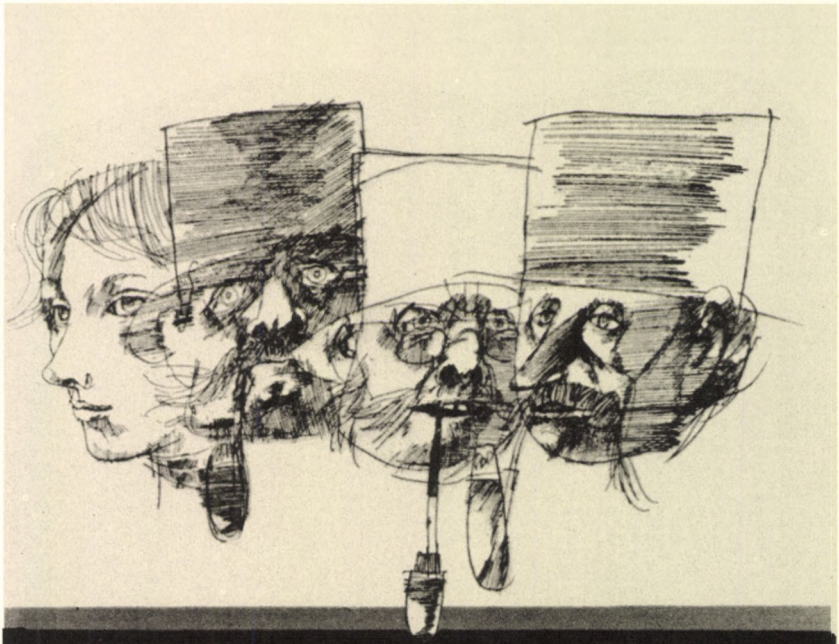

HEINE NÉMET ORSZÁG

371 / HEINE, HEINRICH: NÉMETORSZÁG / BUDAPEST / 1961

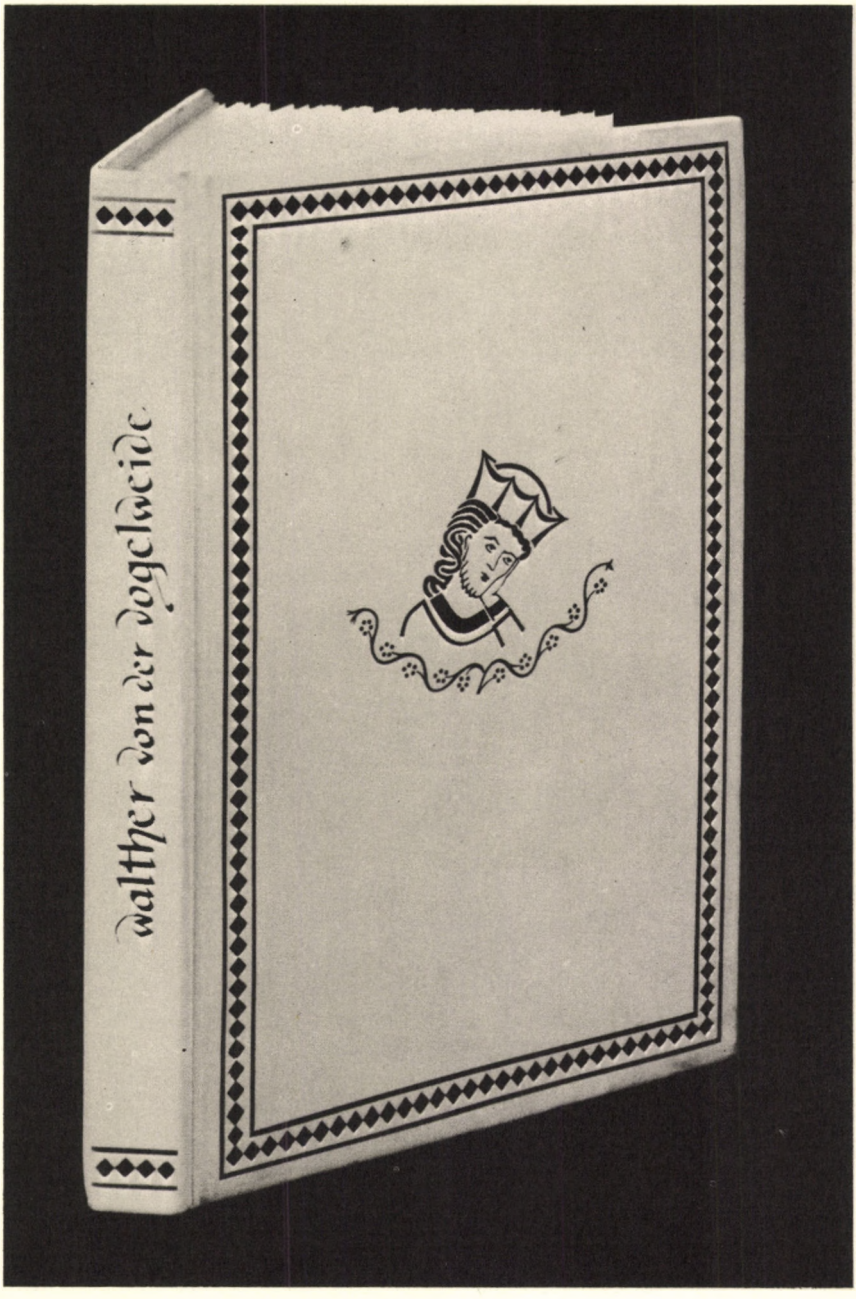

372 / WALTHER VON DER VOGELWEIDE VÁLOGATOTT VERSEI / BUDAPEST / 1961

DÉNES RADOCSAY

GOTISCHE TAFELMALEREI IN UNGARN

CORVINA VERLAG

373 / RADOCSAY DÉNES: GOTISCHE TAFELMALEREI IN UNGARN / BUDAPEST / 1961

SZABÓ LŐRINC

KICSI VAGYOK ÉN...

GYERMEKVERSEK

MÓRA FERENC KÖNYVKIADÓ
BUDAPEST 1961

374 / SZABÓ LŐRINC: KICSI VAGYOK ÉN... / BUDAPEST / 1961

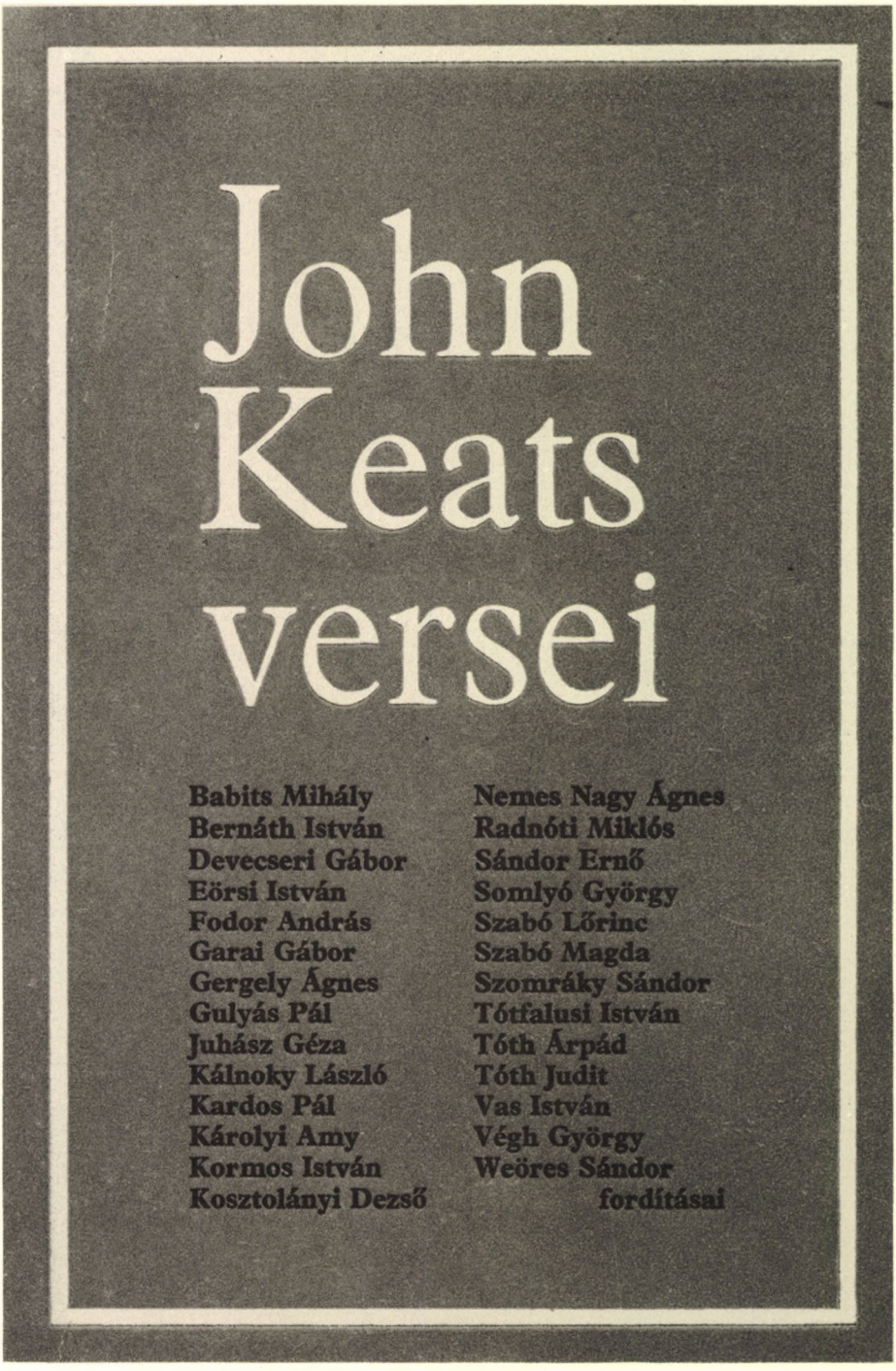

375 / JOHN KEATS VERSEI / BUDAPEST / 1962

Hajóvontatók

376 / RESETNYIKOV, FEDOR MIHAJLOVICS: HAJÓVONTATÓK / BUDAPEST / 1963

377 / SZABÓ LŐRINC ÖSSZEGYŰJTÖTT VERSEI / BUDAPEST / 1962

A MAGYARORSZÁGI CORVINÁK

78 / BERKOVITS ILONA: A MAGYARORSZÁGI CORVINÁK / BUDAPEST / 1962

379/ DARÁZS JÓZSEF, BORSI: JÖN A TÉLAPÓ/ BUDAPEST/ 1963

380 / NEMES NAGY ÁGNES: AZ ARANYECSET / BUDAPEST / 1962

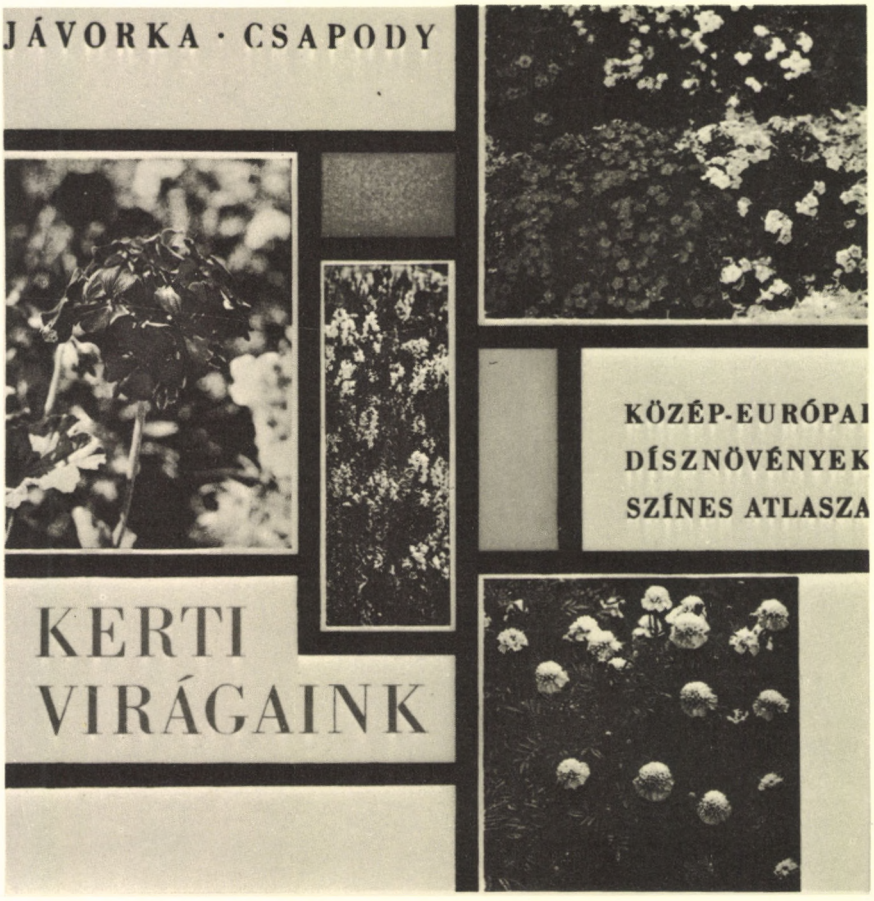

381 / JÁVORKA SÁNDOR–CSAPODY VERA: KERTI VIRÁGAINK / BUDAPEST / 1962

82 / RADNÓTI MIKLÓS ÖSSZES VERSEI / BUDAPEST / 1963

JURIJ OLESA
A HÁROM KÖVÉR

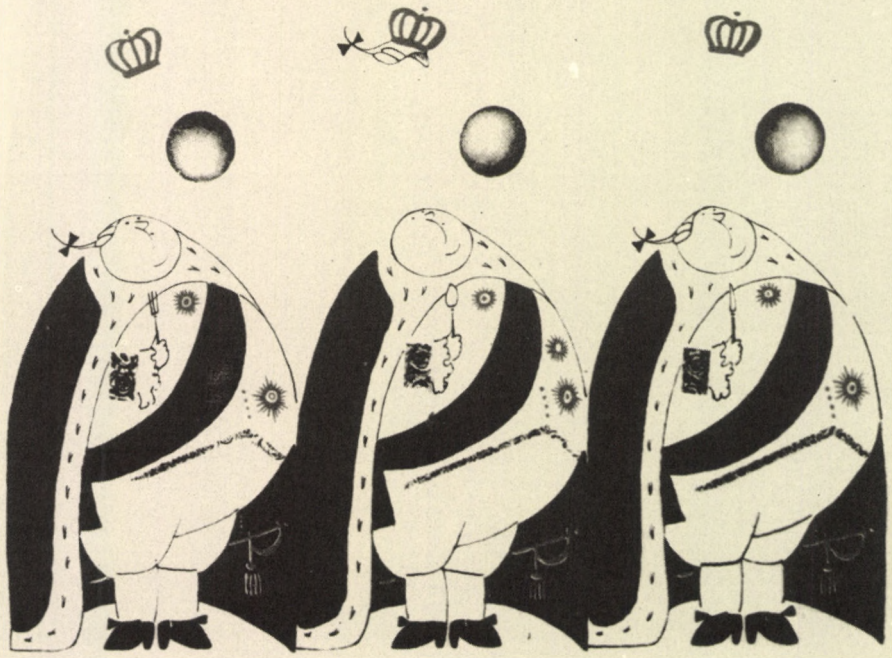

383 / OLESA, JURIJ KARLOVICS: A HÁROM KÖVÉR / BUDAPEST / 1963

GUERNICA

384 / GUERNICA / A SPANYOL POLGÁRHÁBORÚ KÖLTÉSZETE / BUDAPEST / 1963

385 / DOMOKOS JÁNOS: DÍSZNÖVÉNYTERMESZTÉS / BUDAPEST / 1963

KERTÉSZETI LEXIKON

386 / KERTÉSZETI LEXIKON / BUDAPEST / 1963

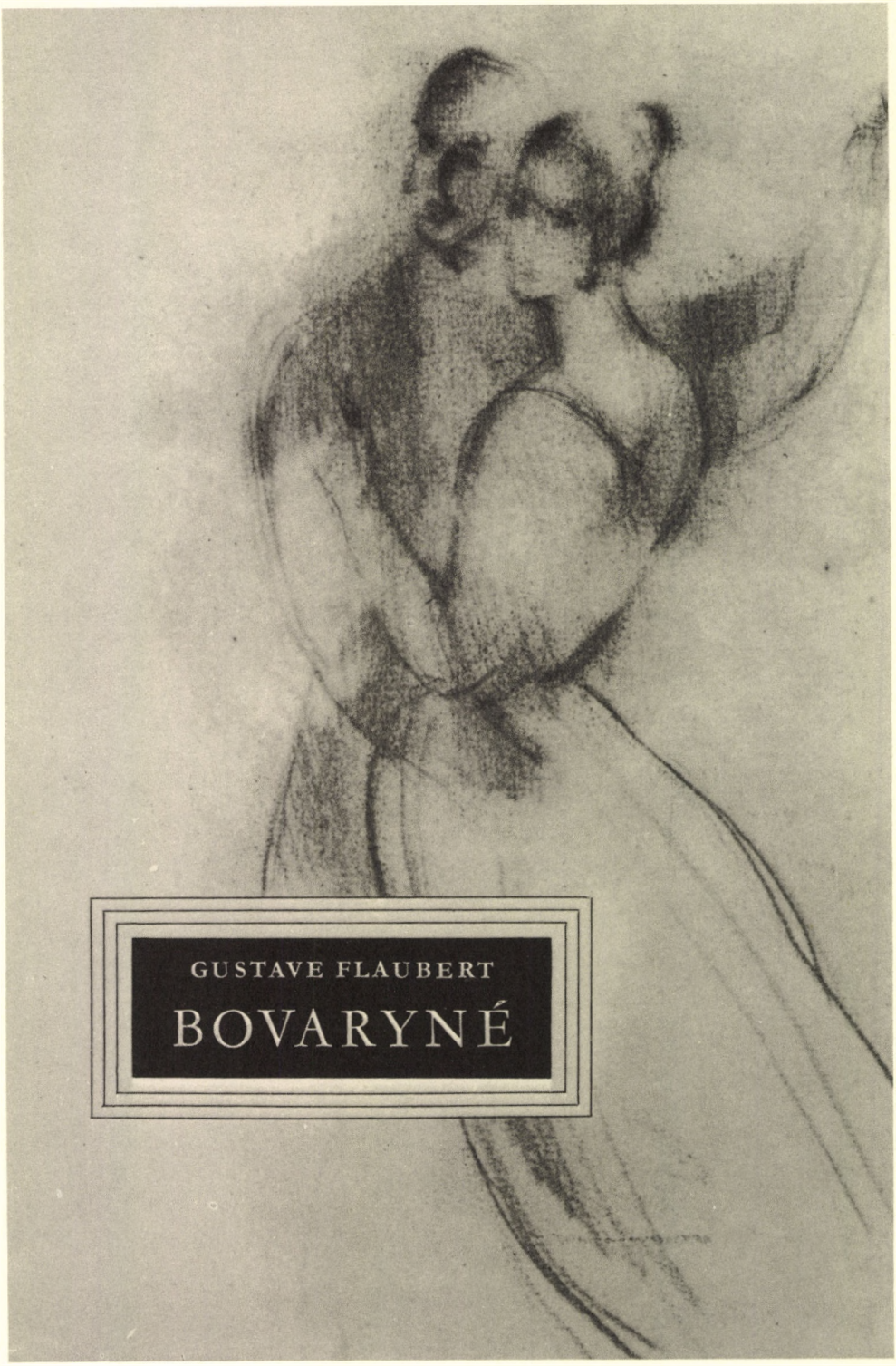

387 / FLAUBERT, GUSTAVE: BOVARYNÉ / BUDAPEST / 1963

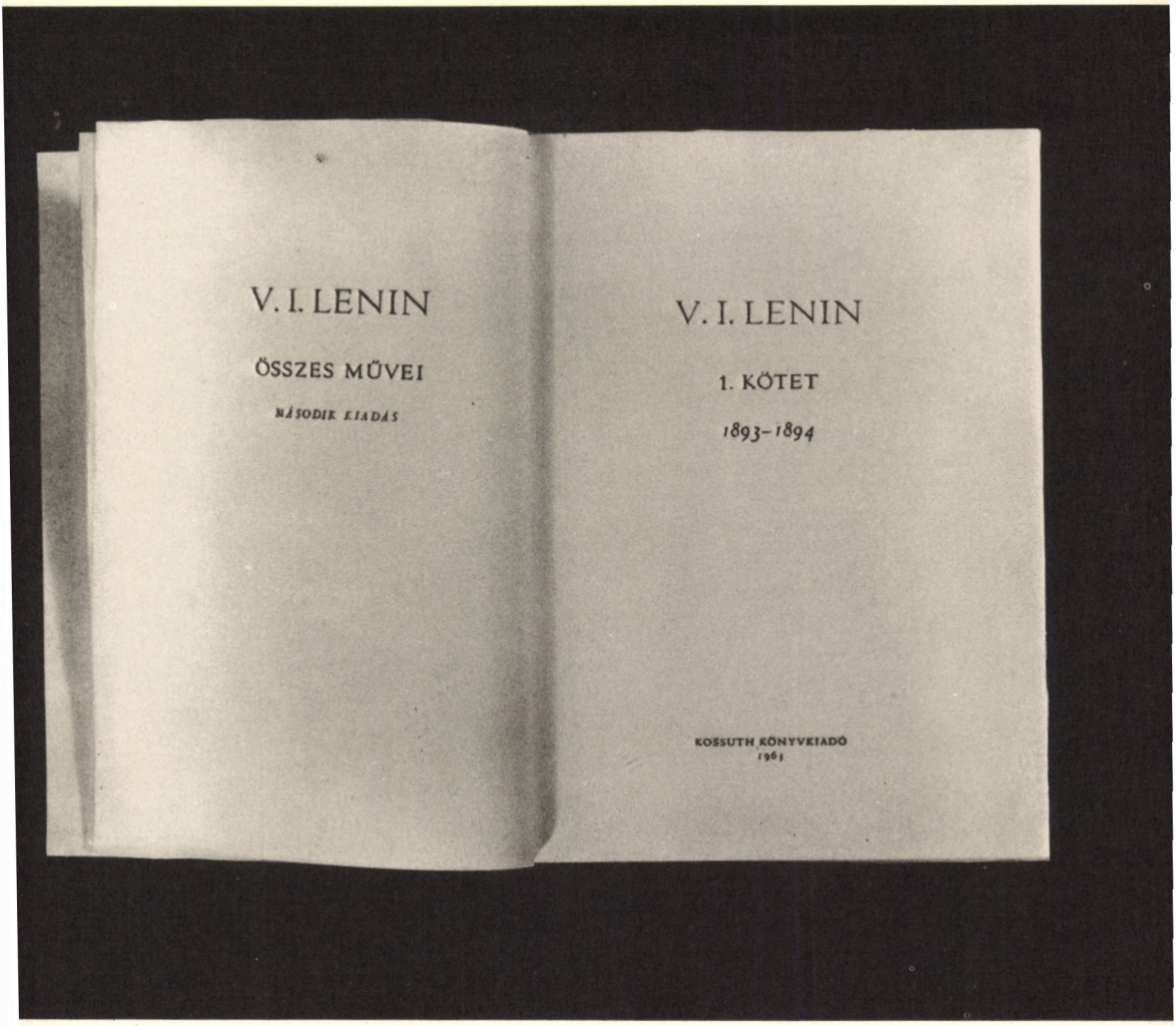

388 / LENIN, VLADIMIR ILJICS ÖSSZES MŰVEI I. / 1893–1894 / BUDAPEST / 1963

ÚJ SZERELMES KALENDÁRIUM

389 / ÚJ SZERELMES KALENDÁRIUM / BUDAPEST / 1963

Alberto

CORVINA

390 / ALBERTO / BUDAPEST / 1964

Attila József

391 / JÓZSEF ATTILA: GEDICHTE / BUDAPEST / 1964

Gedichte

ERAUSGEGEBEN VON STEPHAN HERMLIN

ERLAG CORVINA · BUDAPEST 1964

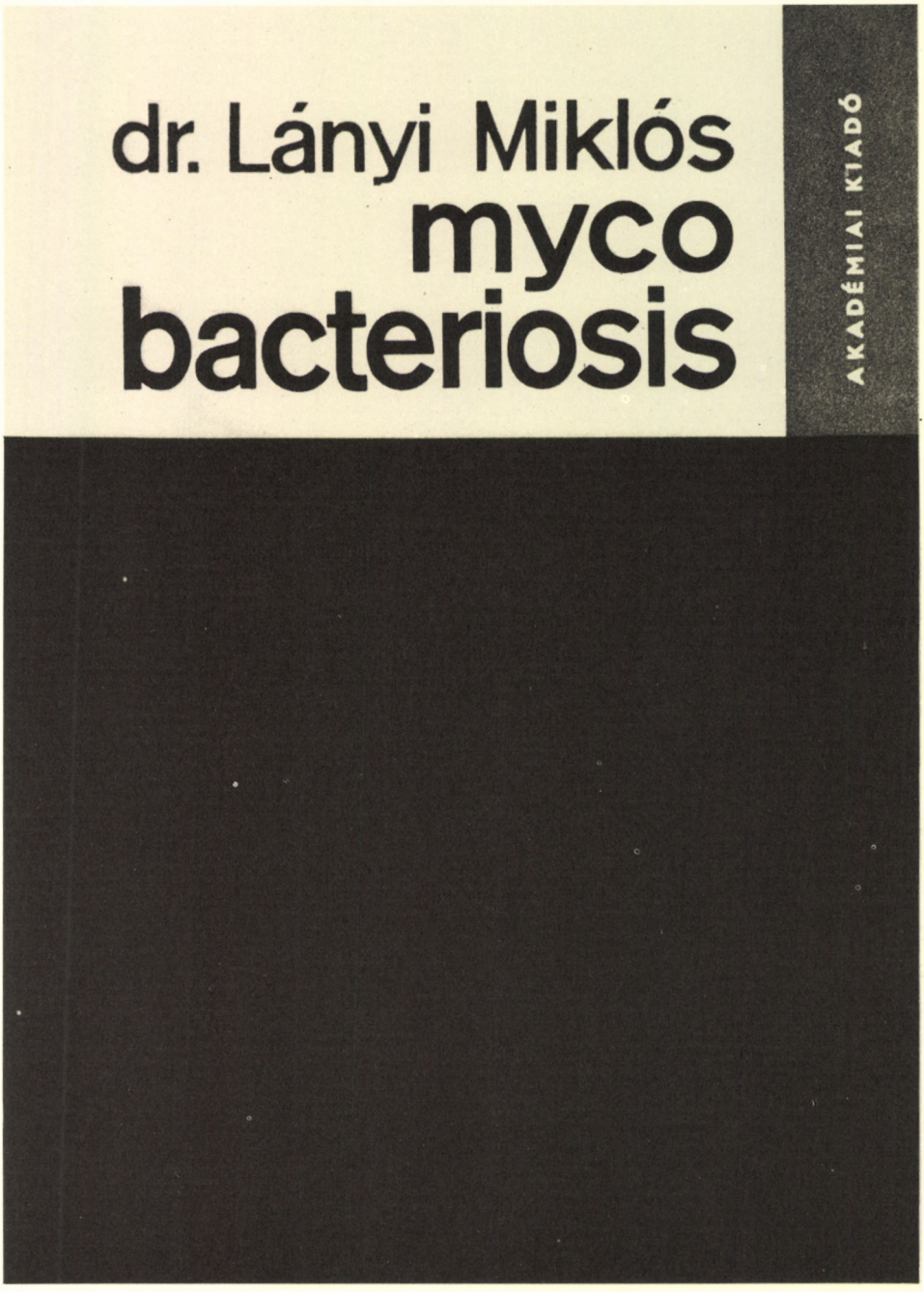

392 / DR. LÁNYI MIKLÓS: MYCOBACTERIOSIS / BUDAPEST / 1964

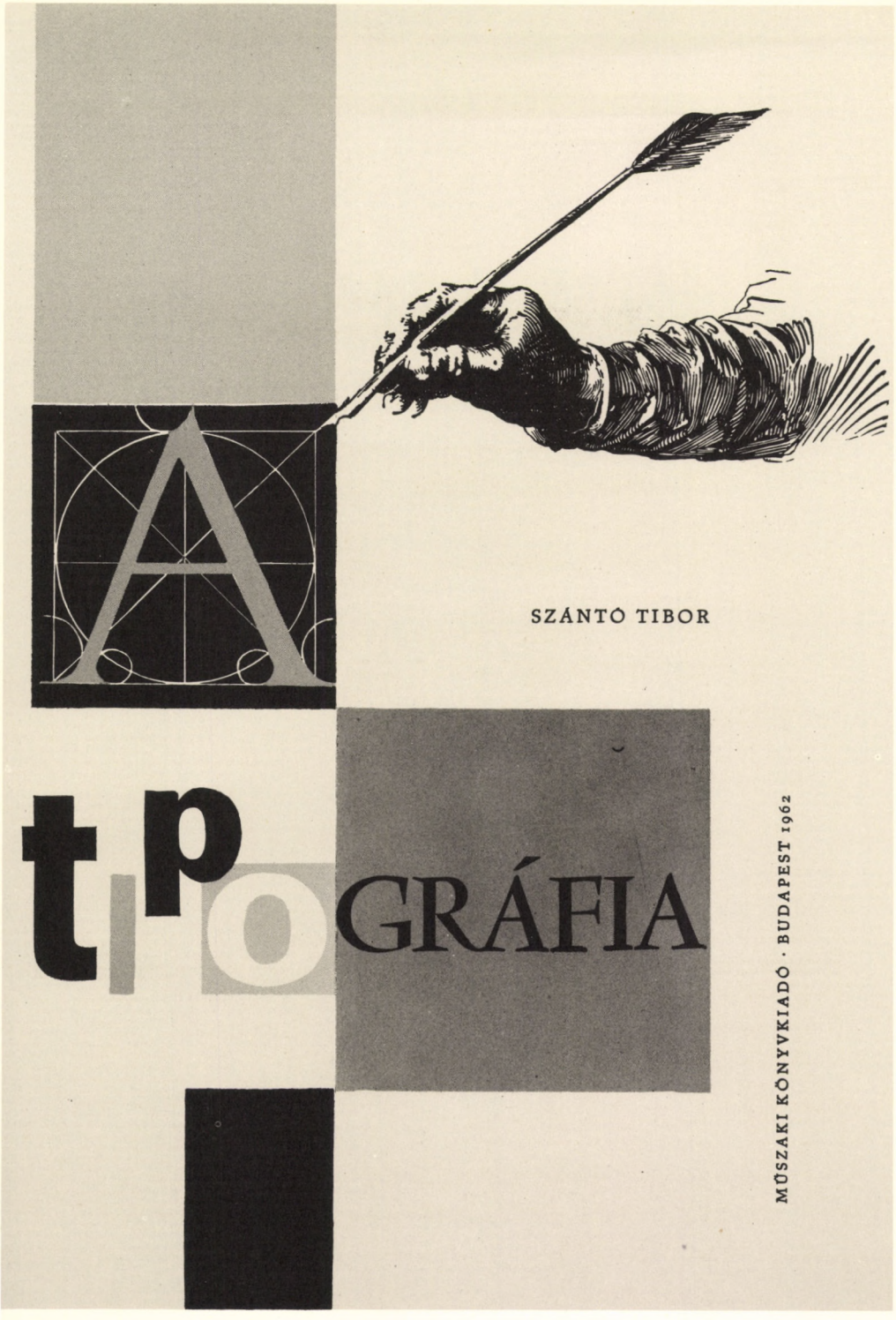

393 / SZÁNTÓ TIBOR: TIPOGRÁFIA / BUDAPEST / 1964

PUBLIUS OVIDIUS NASO

ÁTVÁLTOZÁSOK

METAMORPHOSES

FORDÍTOTTA

DEVECSERI GÁBOR

ILLUSZTRÁLTA

PABLO PICASSO

MAGYAR HELIKON • 1964

394 / OVIDIUS NASO, PUBLIUS: ÁTVÁLTOZÁSOK / METAMORPHOSES / BUDAPEST / 1964

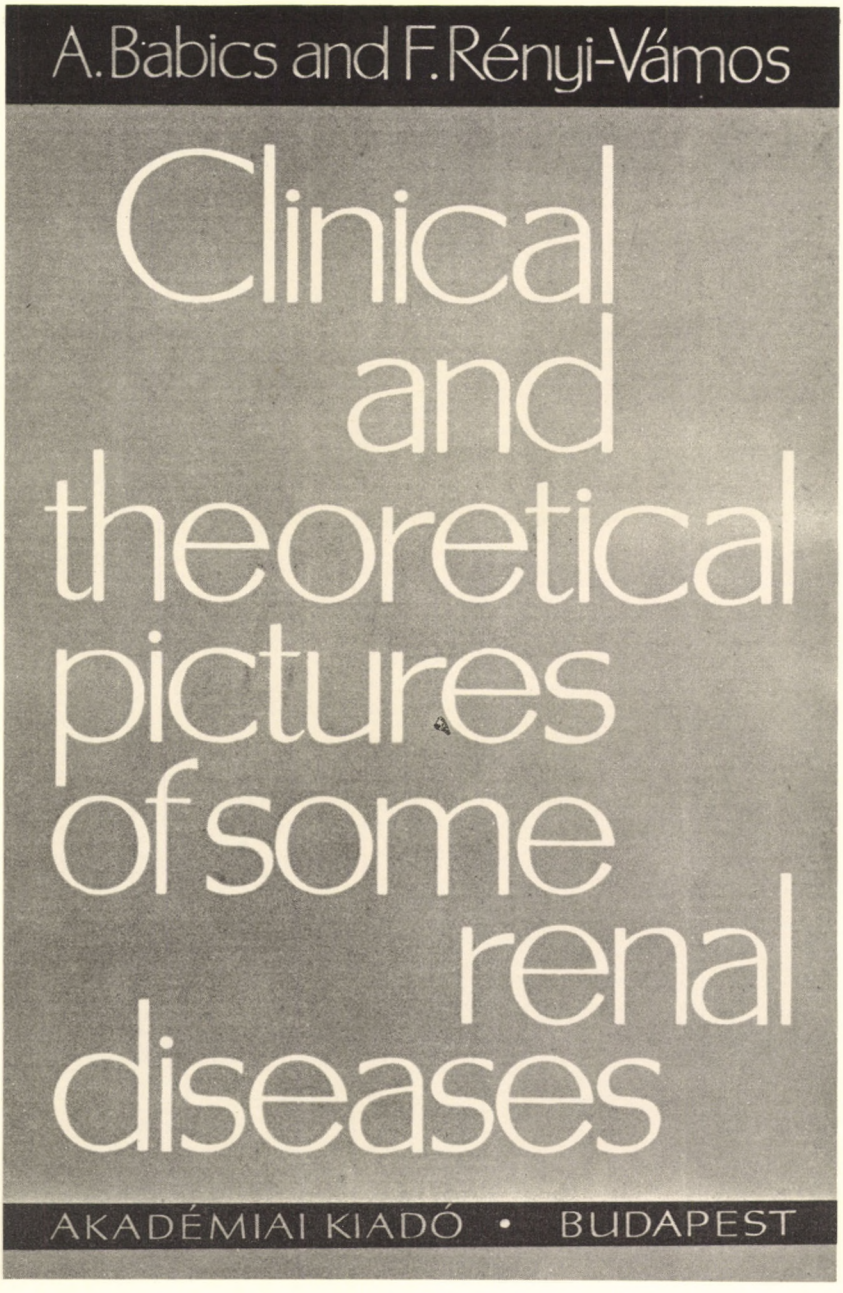

395 / BABICS ANTAL–RÉNYI-VÁMOS FERENC: CLINICAL AND THEORETICAL PICTURES OF SOME RENAL DISEASES / BUDAPEST / 1964

TE IS TUDOD?

ÍRTA

JANIKOVSZKY ÉVA

RAJZOLTA

RÉBER LÁSZLÓ

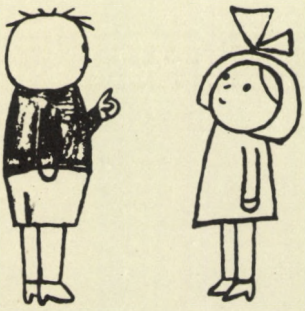

MÓRA FERENC KÖNYVKIADÓ · BUDAPEST 1963

396 / JANIKOVSZKY ÉVA: TE IS TUDOD? / BUDAPEST / 1963

Im körperfernen Radiusabgelenk können verschiedene Verrenkungsbrüche entstehen. Es kommt im allgemeinen dann zur Verrenkung der Elle, wenn der Bruch des Speichenschaftes mit einer größeren Verschiebung einhergeht. Der typische Speichenbruch mit nach hinten gerichtetem körperfernen Bruchende. Es kann aber auch eine isolierte Verrenkung der Elle ohne Bruch vorkommen. Die Elle kann nach dorsal, seltener nach volar, verrenkt werden. Die genaue Einstellung bei der Seitaufnahme ist zur Erkennung der Verrenkung wichtig, da die geringste Abweichung vom Profil das Bild verwirrt.

Volare Verrenkung der Elle

Abb. 264 und 265. Auf der dorso-volaren Aufnahme überkreuzen die Gelenkflächen der Elle und der Speiche einander, der radio-ulnare Gelenkspalt ist nicht zu sehen. Im Seitenbild erscheint die Elle nach volar verrenkt. Am Rand der beiden Bilder läßt sich außer der volaren auch eine radiale Verschiebung um einige Millimeter feststellen.

Abb. 264

Abb. 265

Radio-karpaler Verrenkungsbruch

Im Radiokarpalgelenk (körperferne Gelenkfläche der Speiche und körpernahe Reihe der Handwurzelknochen) kommt es recht selten zu isolierten Verrenkungen. Meist werden dabei verschieden große Stücke aus dem Speichengriffel oder aus der Gelenkfläche der Speiche abgebrochen. Der Verletzung liegt ein ähnlicher Mechanismus zugrunde wie bei dem typischen Speichenbrüchen. Sie kommt gewöhnlich in der Jugend, aber auch im reifen Alter vor. Im hohen Alter ist wegen der Knochenatrophie der typische Speichenbruch häufiger.

Abb. 266

Abb. 267

Abb. 266 und 267. Der 30jährige Mann war auf die gestreckte und ulnar abduzierte Hand gefallen.

Auf der dorso-volaren Aufnahme (Abb. 266) fällt die linkengruena zwischen körpernaher Gelenkfläche des Kahnbeins und Mondbeins einerseits und der Gelenkfläche der Speiche andererseits auf. Die Handwurzelreihe ist im ganzen um etwa 1 cm nach ulnar und proximal verschoben. Die proximale Reihe der Handwurzelknochen überschneidet die Epiphysen der Vorderarmknochen. Der Ellengriffel fehlt, ist aber in der Projektion des körperfernen Ellendrittels als Verdichtungsstelle zu vermuten. In der Projektion des Ulnarrandes der Speiche ist ein darüber hinausreichender, wenig dichter Knochenschatten zu erkennen, dessen Herkunft allein an Hand dieses Bildes nicht geklärt werden kann.

Im Seitenbild (Abb. 267) erscheint die Gelenkpfanne der Speiche leer; die Handwurzelknochen sind, zusammen mit der ganzen Hand, nach dorsal verrenkt und leicht nach proximal verschoben. Der abgebrochene Ellengriffel und die dorsale Kante der Gelenkfläche der Speiche sind gleichfalls nach dorsal verschoben. Der abgebrochene Ellengriffel befindet sich unter dem Rande des Mondbeins und hinter der Ellendiaphyse. Das aus der Speichengelenkfläche abgebrochene Stück ist nach dorsal und proximal verschoben und gedreht; es läßt sich zwischen Speiche und Mondbein als schmaler Knochenschatten erkennen. Sein Rand entspricht dem im Sagittalbild nicht deutbaren Schatten. Das Seitenbild ist wegen der Unruhe des Patienten verwaschen.

Skizze zu Abb. 266

Skizze zu Abb. 267

397 / FOGEL, MÁRIA–NAGY, ZOLTÁN: RÖNTGENATLAS DER UNFALLHEILKUNDE / BERLIN–BUDAPEST / 1964

XCII

De csak tedd, ami kínok kínja, hagyj itt:
míg élek, biztos birtokom maradsz;
szerelmeddel életem is kialszik,
hisz szerelmednek ez függvénye csak.
Így aztán nem ijeszt a legnagyobb rossz,
hisz végez velem bármelyik kicsi.
Úgy látom, új helyzetem több mosolyt hoz,
mint szeszélyed rabja, az eddigi:
nem gyötörhetsz, ingatag tünemény,
dacod ellen gyilkos gyógyírt találtam;
ó, mily boldog jövő tárul elém:
boldog teveled, boldog a halálban!
De mi oly szent-szép, hogy foltot ne félne?
Megcsalhatsz úgy is, hogy nem veszem észre.

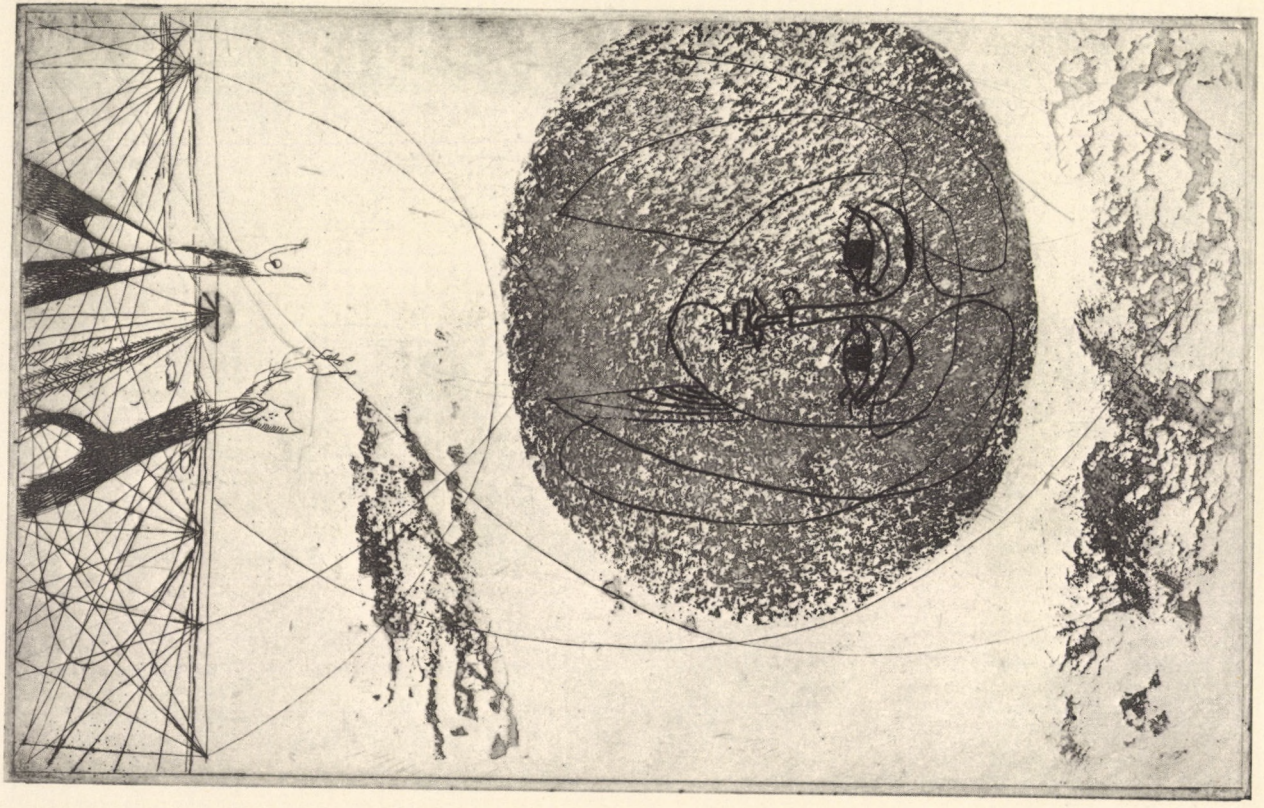

398 / 399 / SHAKESPEARE, WILLIAM SZONETTJEI / BUDAPEST / 1964

SHAKESPEARE A VÁLTOZÓ VILÁGBAN

ÍRTÁK:

ARNOLD KETTLE
ROBERT WEIMANN
KENNETH MUIR
ZDENEK STRIBRNY
G. M. MATTHEWS
DIPAK NANDY
CHARLES BARBER
ALICK WEST

KOSSUTH KÖNYVKIADÓ 1964

400 / SHAKESPEARE A VÁLTOZÓ VILÁGBAN / BUDAPEST / 1964

BODO KÜHN

GUTENBERG MESTER

REGÉNY

FORDÍTOTTA

TERÉNYI ISTVÁN

GONDOLAT, 1963

401 / KÜHN BODO: GUTENBERG MESTER / BUDAPEST / 1963

KÉPES KRÓNIKA

Dercsényi Dezső

A KÉPES KRÓNIKA ÉS KORA

Csapodiné Gárdonyi Klára

A KÉPES KRÓNIKA MINIATÚRÁI

A KRÓNIKA LATIN SZÖVEGE

Sajtó alá rendezte Mezey László

A KRÓNIKA MAGYAR SZÖVEGE

Fordította Geréb László

MAGYAR HELIKON KÖNYVKIADÓ
BUDAPEST · 1964

402 / KÉPES KRÓNIKA I–II. / BUDAPEST / 1964

BORS A SIMPLEX ORRA ALÁ:

azaz

KURÁZSINAK

AZ ELVETEMÜLT CSALÓ ÉS CSAVARGÓ NÉMBERNEK
RÉSZLETES ÉS CSODÁLATOS

ÉLETTÖRTÉNETE

hogyan lett kezdetben kapitányné,
utána századosné, majd hadnagyné,
később markotányosné, muskétásné,
végül pedig cigányné;

mesterien előadva
és remekbe ábrázolva: éppen olyan
vidám, kellemes s a szemlélődőnek hasznos olvasmány,
mint maga a Simplicissimus.

ELEJÉTŐL VÉGIG
KURÁZSI SAJÁT SZEMÉLYÉBEN,
a széltében jól ismert Simplicissimus bosszantására,
mondta tollba a szerzőnek,
aki ezúttal

TROMMENHEIMI
PHILARCHUS GROSSUS
GRIFFSBURGBAN STB.
néven nevezi magát

Nyomatott Utópiában, Stratiot Félix betűivel

403 / GRIMMELSHAUSEN, JOHANN JAKOB CHRISTOFFEL VON: A KALANDOS SIMPLICISSIMUS 1–2 / BUDAPEST / 1964

NEMES DEZSŐ

A BETHLEN-KORMÁNY KÜLPOLITIKÁJA 1927—1931-BEN

AZ „AKTÍV KÜLPOLITIKA" KIFEJLŐDÉSE ÉS KUDARCA

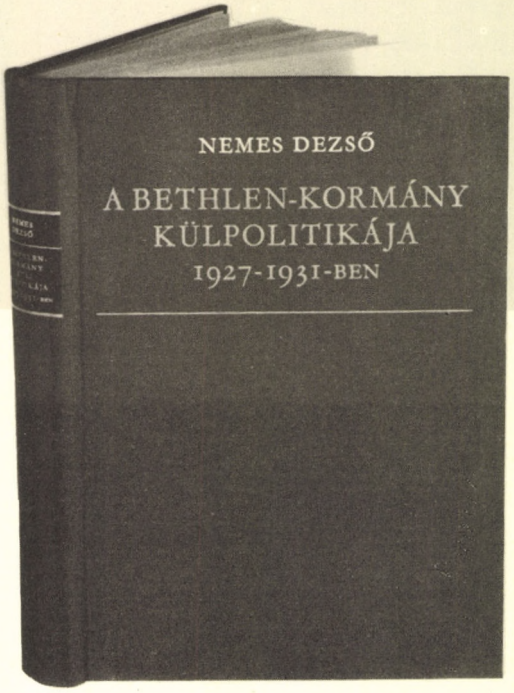

404 / NEMES DEZSŐ:
A BETHLEN-KORMÁNY KÜLPOLITIKÁJA
1927–1931-BEN / BUDAPEST / 1964

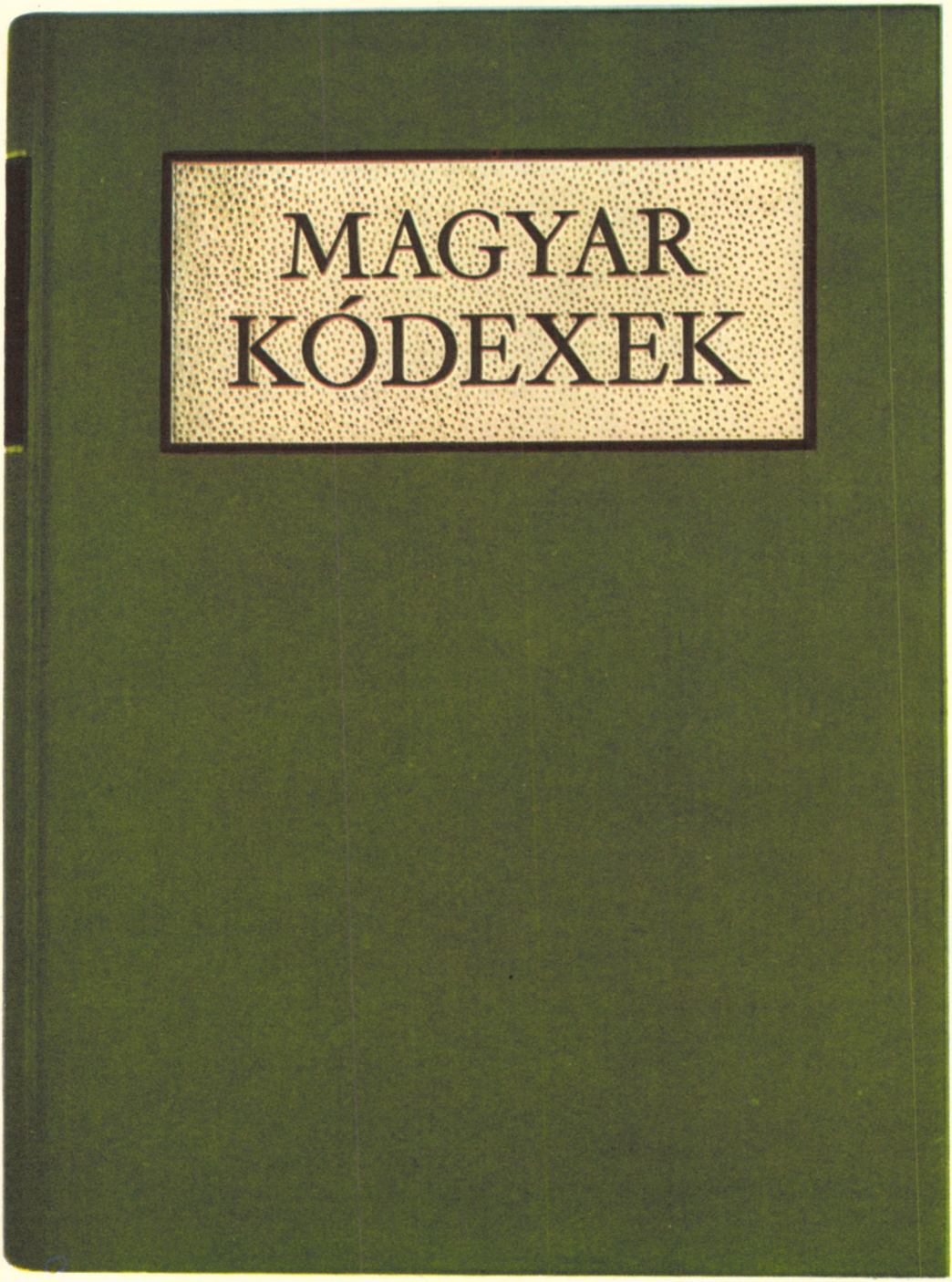

BERKOVITS ILONA: MAGYAR KÓDEXEK / BUDAPEST / 1965

Berkovits Ilona: Magyar kódexek / Budapest 1965 /
Magyar Helikon / Kossuth Nyomda / Haiman György terve /
Olívzöld bőrkötés, gépi aranyozással

Csontváry

par Lajos Németh

Éditions Corvina Budapest

05 / NÉMETH LAJOS: CSONTVÁRY / BUDAPEST / 1964

Elbeszélések

TOLSZTOJ MŰVEI 1

MAGYAR HELIKON

406 / TOLSZTOJ MŰVEI / ELBESZÉLÉSEK / BUDAPEST / 1964

407 / B. THOMAS EDIT: ROEMISCHE VILLEN IN PANNONIEN / BUDAPEST / 1964

GESTA ROMANORUM

KÖZÉPKORI
ELBESZÉLÉSEK

MAGYAR HELIKON
1965

408 / GESTA ROMANORUM / KÖZÉPKORI ELBESZÉLÉSEK / BUDAPEST / 1965

JÓZSEF ATTILA

LÁNGOS CSILLAG

409 / JÓZSEF ATTILA: LÁNGOS CSILLAG / BUDAPEST / 1965

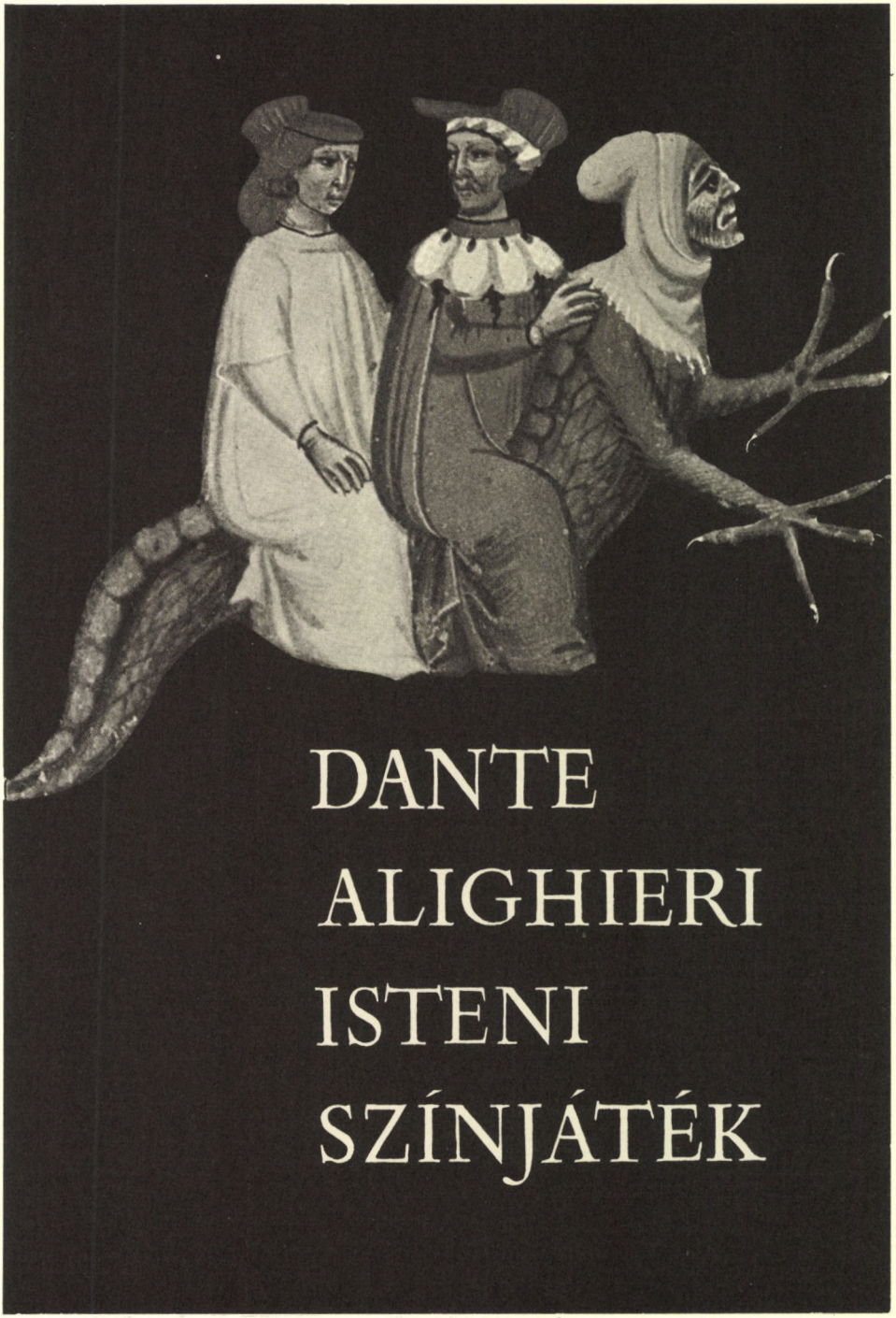

410 / DANTE, ALIGHIERI: ISTENI SZÍNJÁTÉK / BUDAPEST / 1965

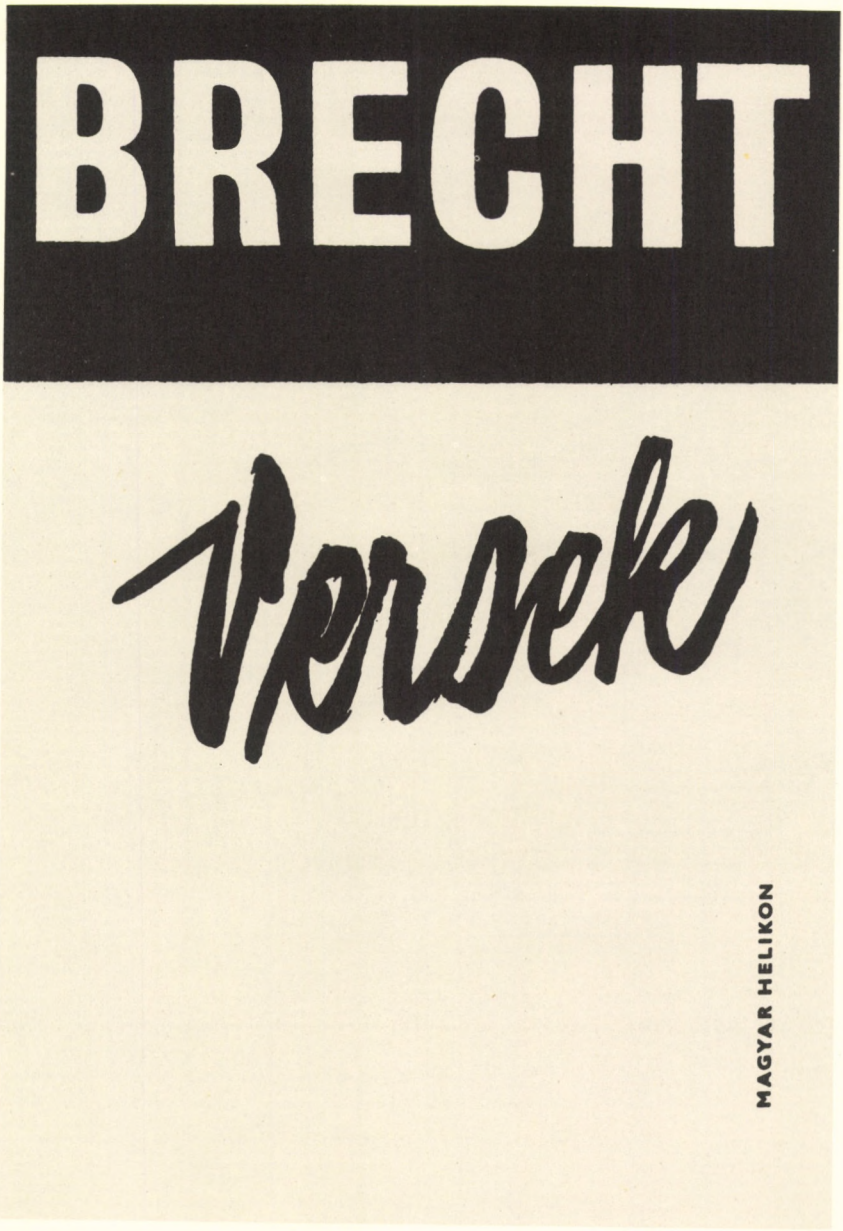

411 / BRECHT, BERTOLT: VERSEK / BUDAPEST / 1965

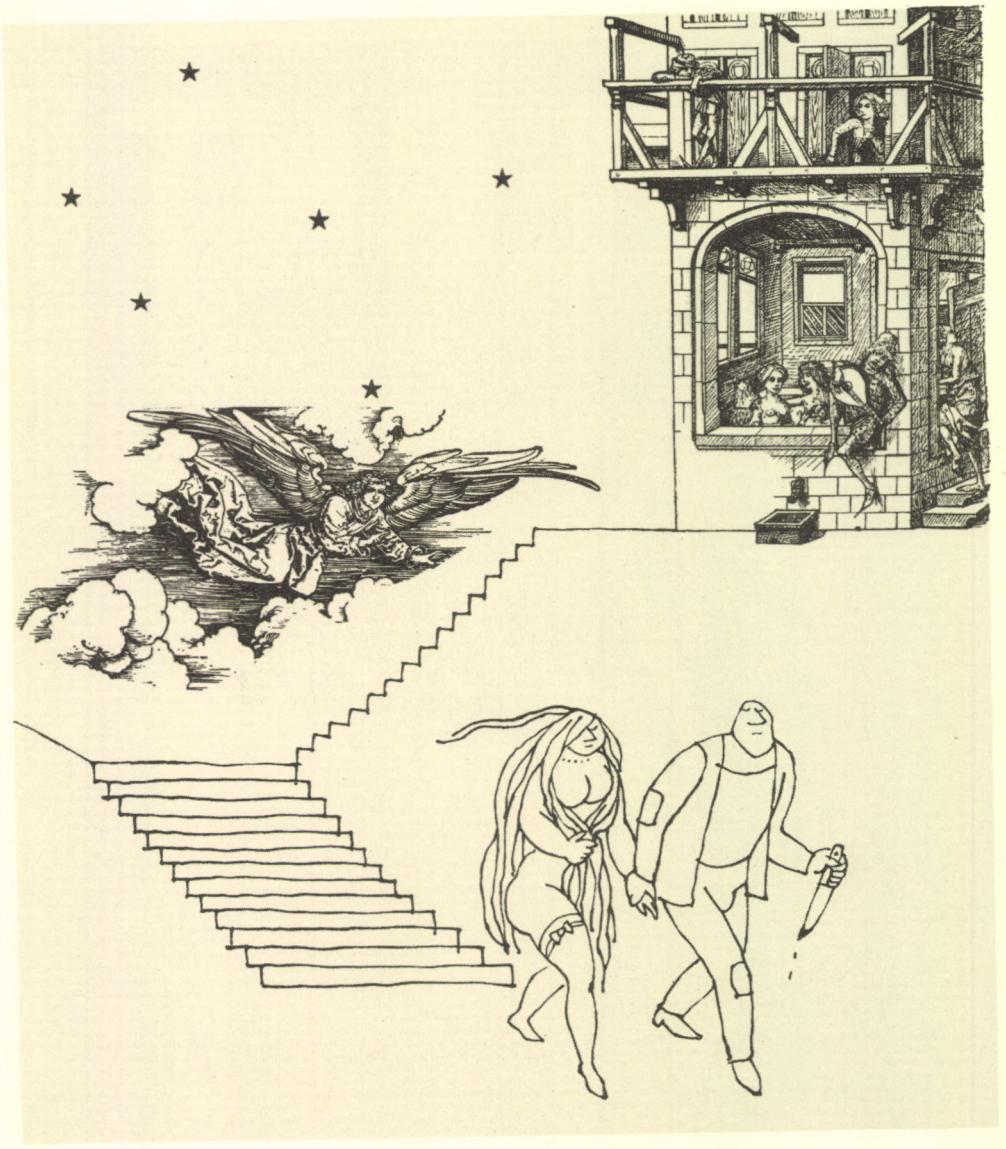

412 / BENJÁMIN LÁSZLÓ: KIS MAGYAR ANTOLÓGIA / BUDAPEST / 1965

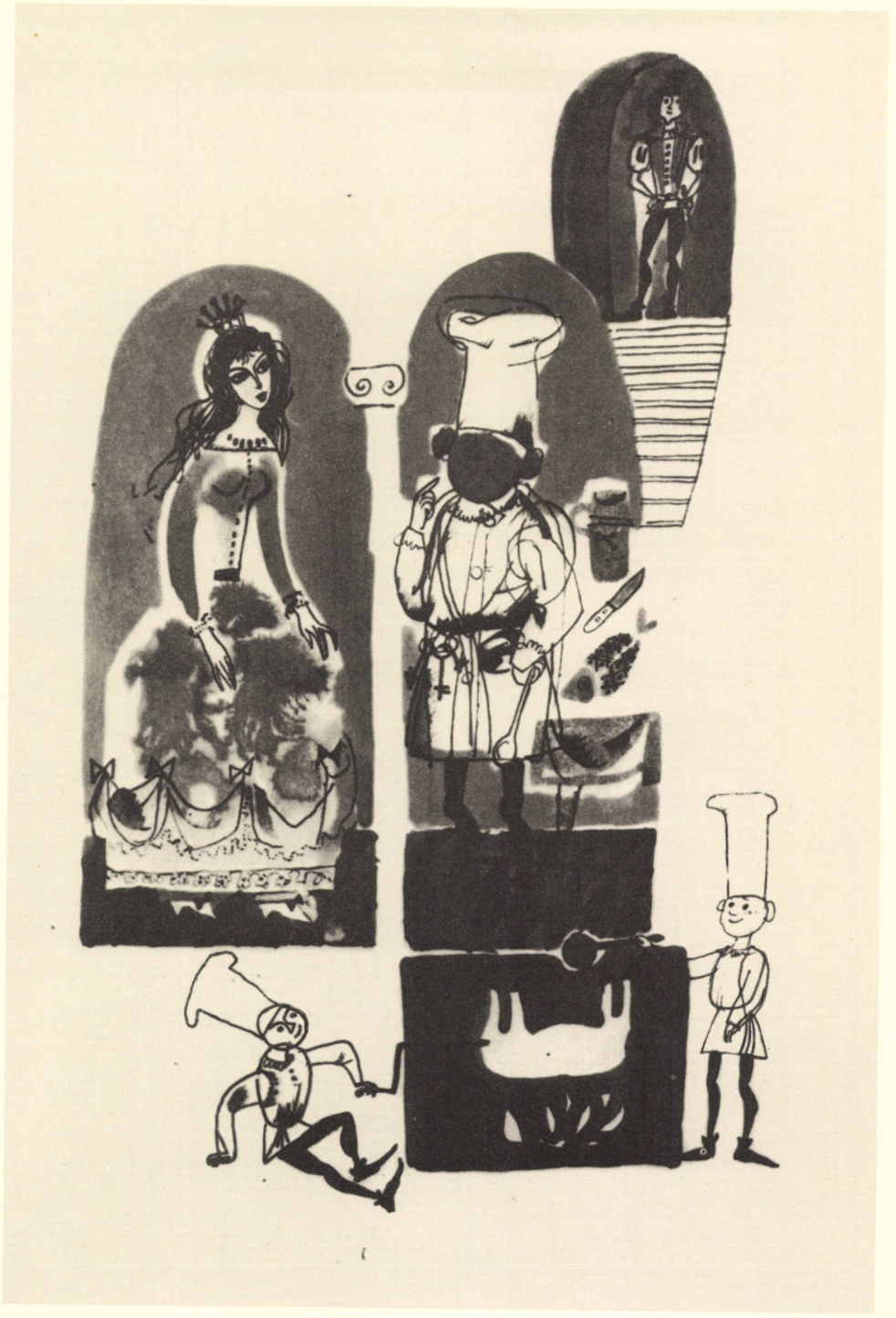

413 / AZ ÉBENFA LÓ / MESÉK. ÁTD. BENEDEK ELEK, ILLÉS ENDRE STB. / BUDAPEST / 1965

414 / 415 / AZ ÉBENFA LÓ / MESÉK. ÁTD. BENEDEK ELEK, ILLÉS ENDRE STB. / BUDAPEST / 1965

AZ ÉBENFA LÓ

MESÉK

WÜRTZ ÁDÁM RAJZAIVAL

MÓRA FERENC KÖNYVKIADÓ · BUDAPEST 1965

SZÁNTÓ TIBOR

A BETŰ

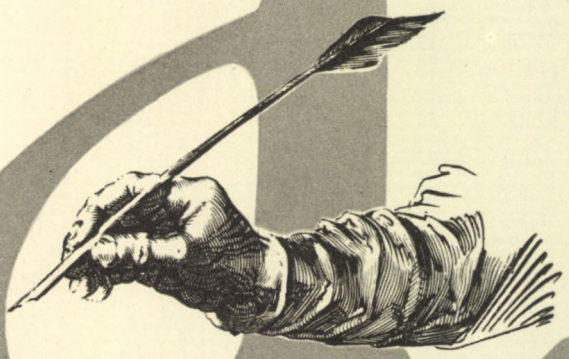

AKADÉMIAI KIADÓ · BUDAPEST

abcdefg

hijklmnopqrs

tuvwxyz

AMINT AZ ÉPÍTÉSZET TELJES MEGVILÁGÍTÁSBAN TÜKRÖZI EGY KOR SZELLEMI ARCULATÁT ÉS EGY NÉP KÜLSŐ ÉLETÉT, ÚGY A BETŰFORMA IS TANÚSKODIK AZ AKARATRÓL, A BÜSZKESÉGRŐL, A NEMZEDÉKEK BIZAKODÁSÁRÓL ÉS KÉTSÉGEIRŐL

Peter Behrens

JJ · GARAMOND

Apollo, muſices inuẽtorem exſtitiſſe, & eu
omnium omnibus bonorum auctorem. I
filium: & ea quæ mortalium vitæ præbuit
plebitur ex ijs quæ quilibet aut inuenerit,
hæc breuibus narrabis; ne præcedens orati
tur. Deinceps vrbis laudes, in qua public

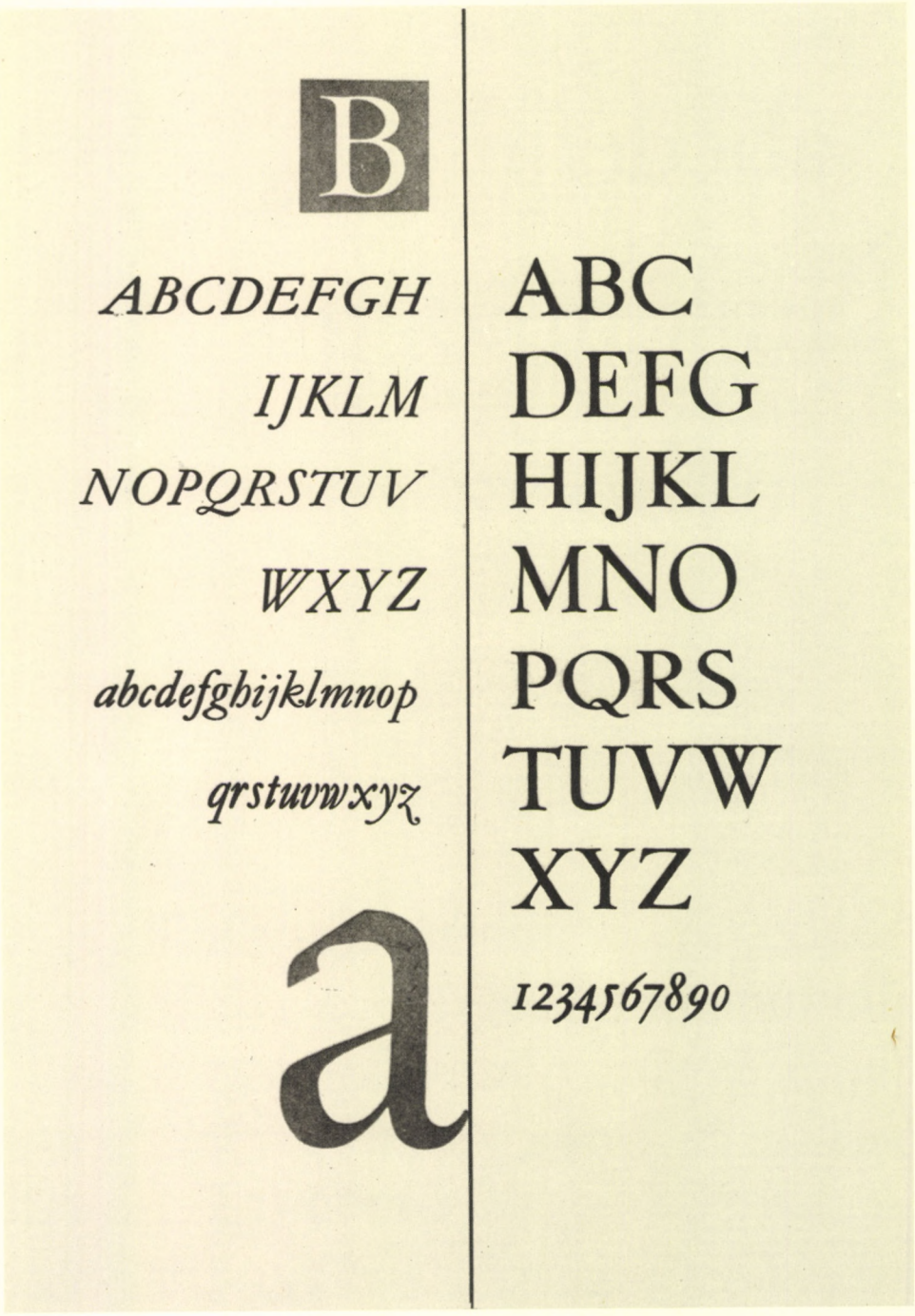

418 / SZÁNTÓ TIBOR: A BETŰ / BUDAPEST / 1965

419 / TUDOMÁNY ÉS EMBERISÉG / BUDAPEST / 1965

ENGELS

A NÉMET PARASZTHÁBORÚ

MAGYAR HELIKON

420 / 421 / ENGELS, FRIEDRICH: A NÉMET PARASZTHÁBORÚ / BUDAPEST / 1965

PABLO NERUDA: VÁLOGATOTT VERSEK / BUDAPEST / 1974

Pablo Neruda: Válogatott versek / Budapest / 1974 /
Magyar Helikon / Zrínyi Nyomda / Szántó Tibor terve /
Fekete nylkötés, gépi aranyozással és fólia nyomással

FRIEDRICH ENGELS

A NÉMET PARASZTHÁBORÚ

HANS BALDUNG

HANS SEBALD BEHAM

HANS BROSAMER

LUCAS CRANACH

ALBRECHT DÜRER

CRISTOFFEL VAN SICHEM

NICLAS STÖR

ANTON WOENSAM

ILLUSZTRÁCIÓIVAL

MAGYAR HELIKON

1965

422 / OMAR KHAJJÁM: RUBÁIJÁT / BUDAPEST / 1965

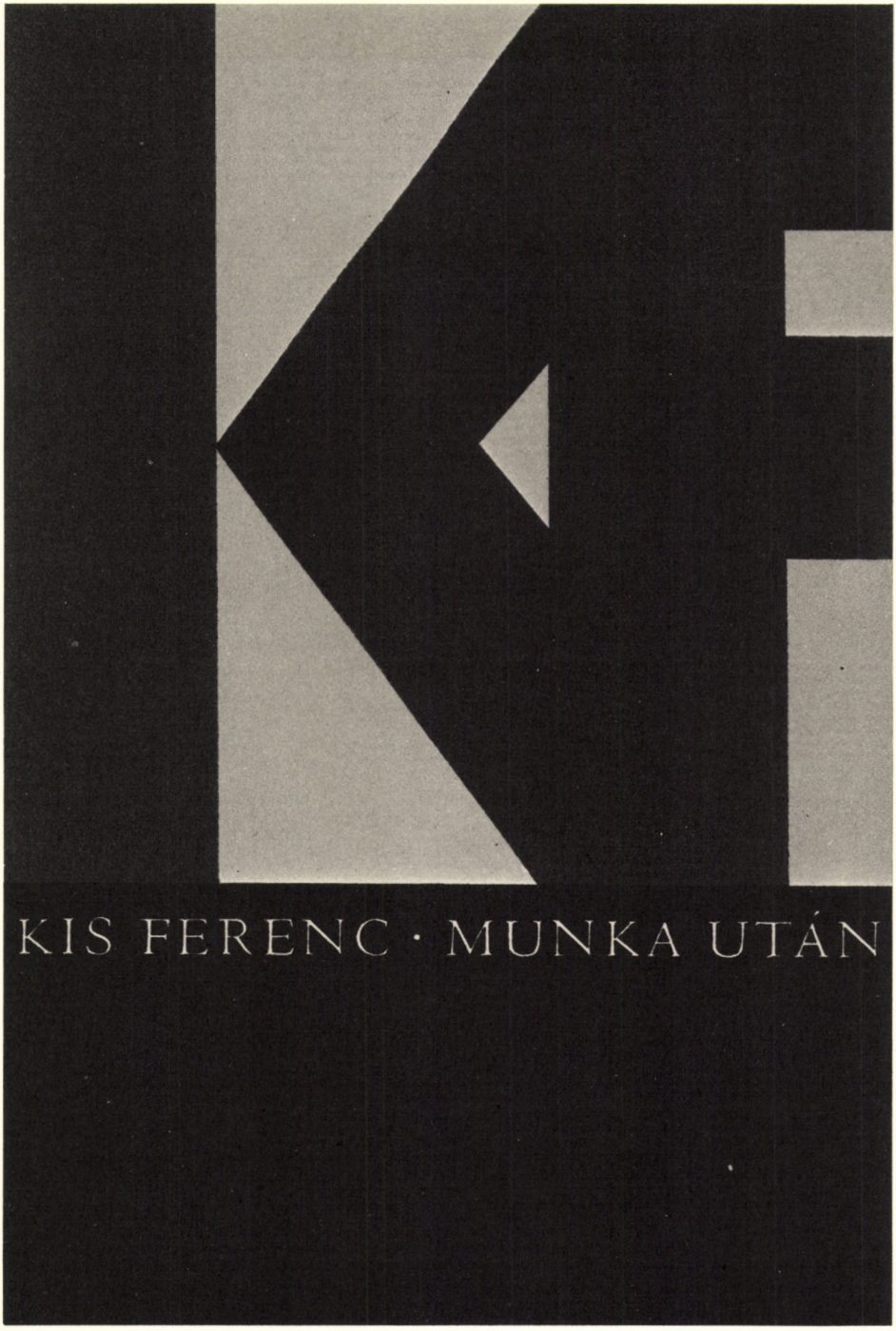

423 / KIS FERENC: MUNKA UTÁN / BUDAPEST / 1965

424 / 425 / BRECHT, BERTOLT: KURÁZSI MAMA ÉS GYERMEKEI / BUDAPEST / 1965

BERTOLT BRECHT

KURÁZSI MAMA ÉS GYERMEKEI

KRÓNIKA

A HARMINCÉVES HÁBORÚBÓL

FORDÍTOTTA

NEMES NAGY ÁGNES

A FAMETSZETEKET

JÓZSA JÁNOS KÉSZÍTETTE

MAGYAR HELIKON

1965

MODERN FRANCIA FESTMÉNYEK

Genthon István

CORVINA KIADÓ

426 / MODERN FRANCIA FESTMÉNYEK / BUDAPEST / 1965
427 / FEJES TÓTH L.: REGULÄRE FIGUREN / BUDAPEST / 1965

L. Fejes Tóth

Reguläre Figuren

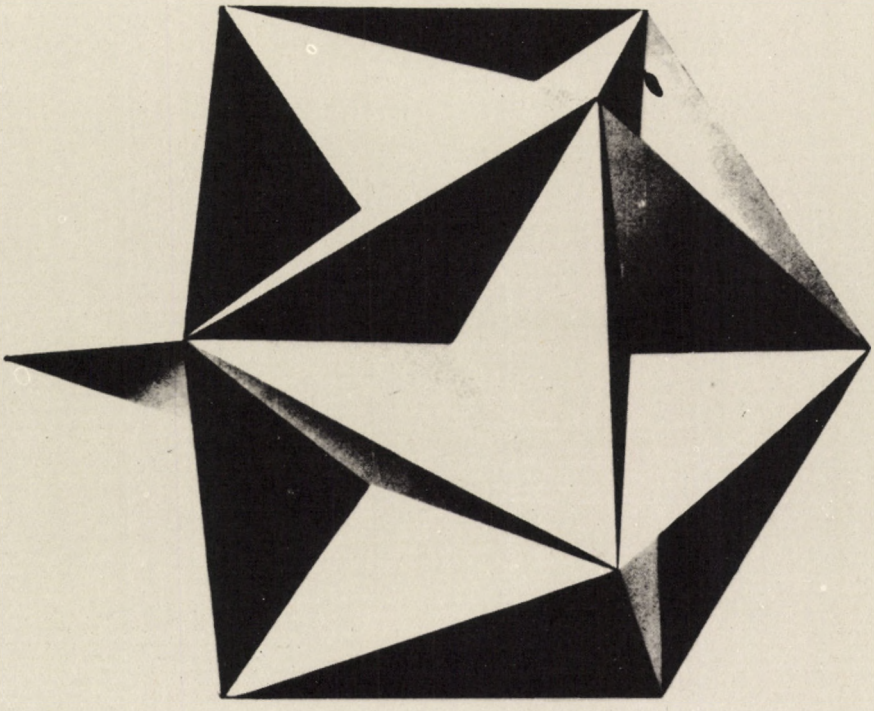

Lukács György

Az ész trónfosztása

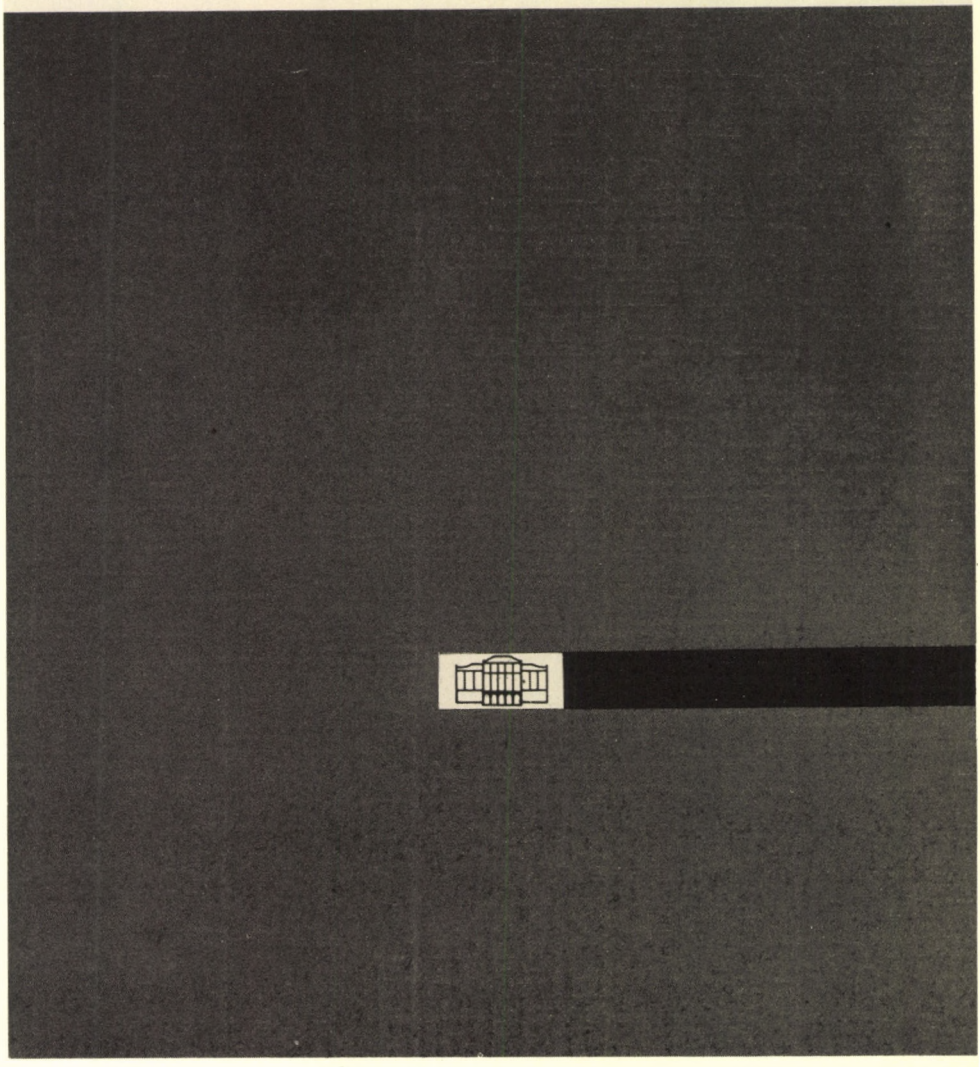

428 / LUKÁCS GYÖRGY: AZ ÉSZ TRÓNFOSZTÁSA / BUDAPEST / 1965

429 / MÁNDY IVÁN: SÉTA A HÁZ KÖRÜL / BUDAPEST / 1966

LÚDAS MATYI

430 / FAZEKAS MIHÁLY: LÚDAS MATYI / BUDAPEST / 1966

BABITS MIHÁLY

Jónás könyve

MAGYAR
HELIKON

431 / BABITS MIHÁLY: JÓNÁS KÖNYVE / BUDAPEST / 1966

432 / HALASI MÁRIA: MINDEN NAP SZENZÁCIÓ / BUDAPEST / 1966

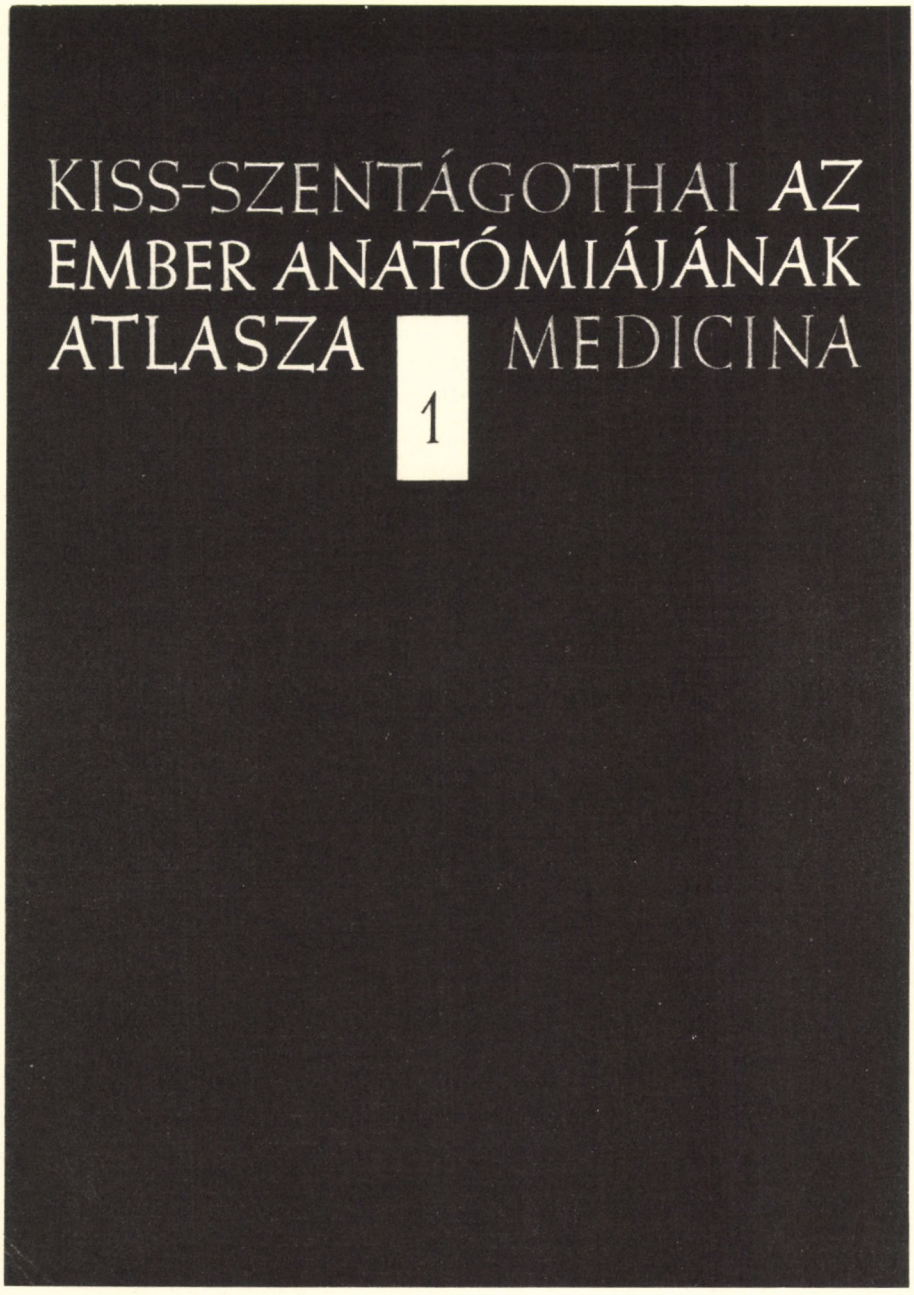

433 / KISS–SZENTÁGOTHAI: AZ EMBER ANATÓMIÁJÁNAK ATLASZA / BUDAPEST / 1966

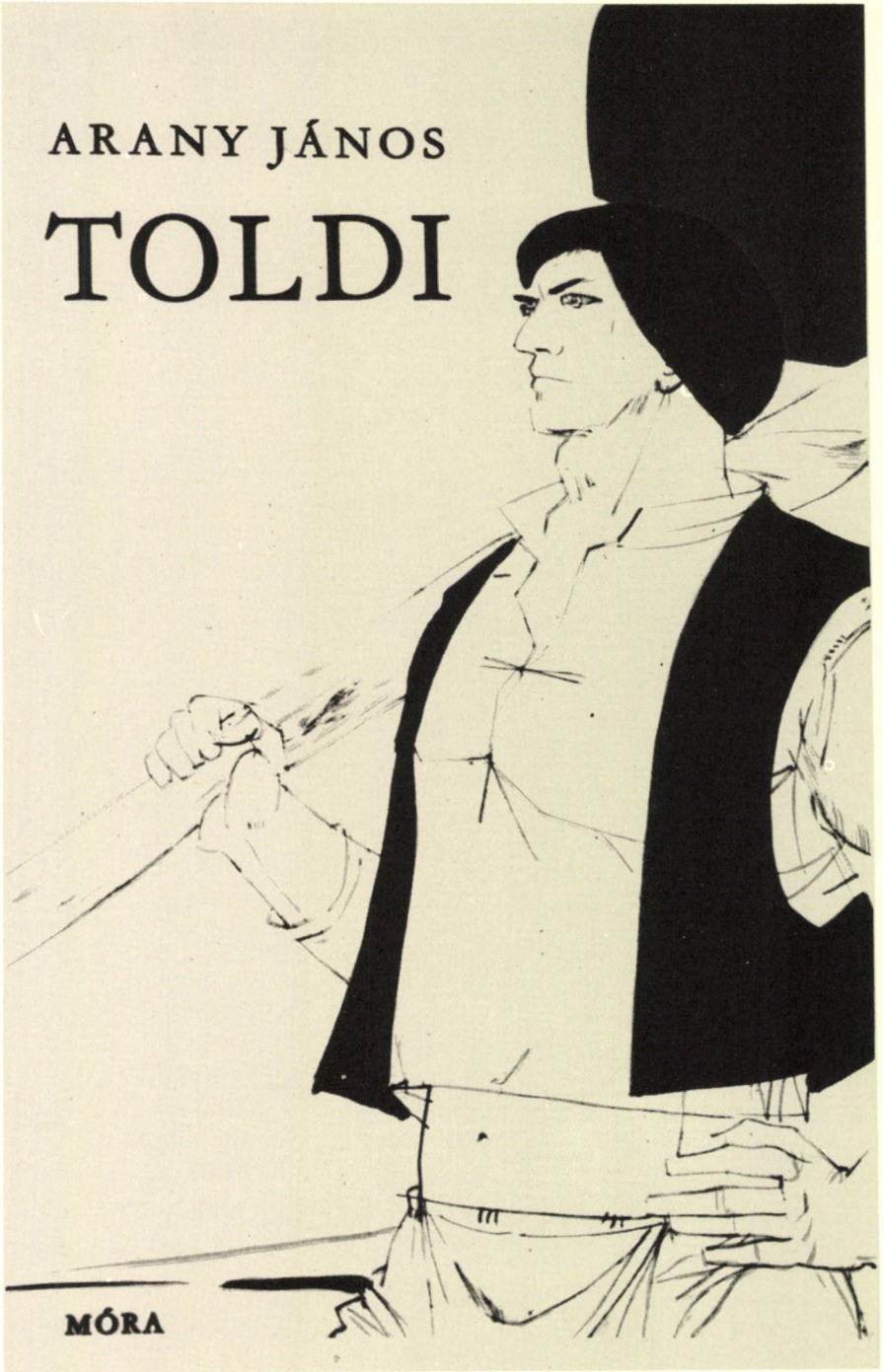

434/ ARANY JÁNOS: TOLDI 3. KIAD. / BUDAPEST / 1966

459/ VOLTAIRE: CANDIDE VAGY AZ OPTIMIZMUS / BUDAPEST / 1966

Mózes

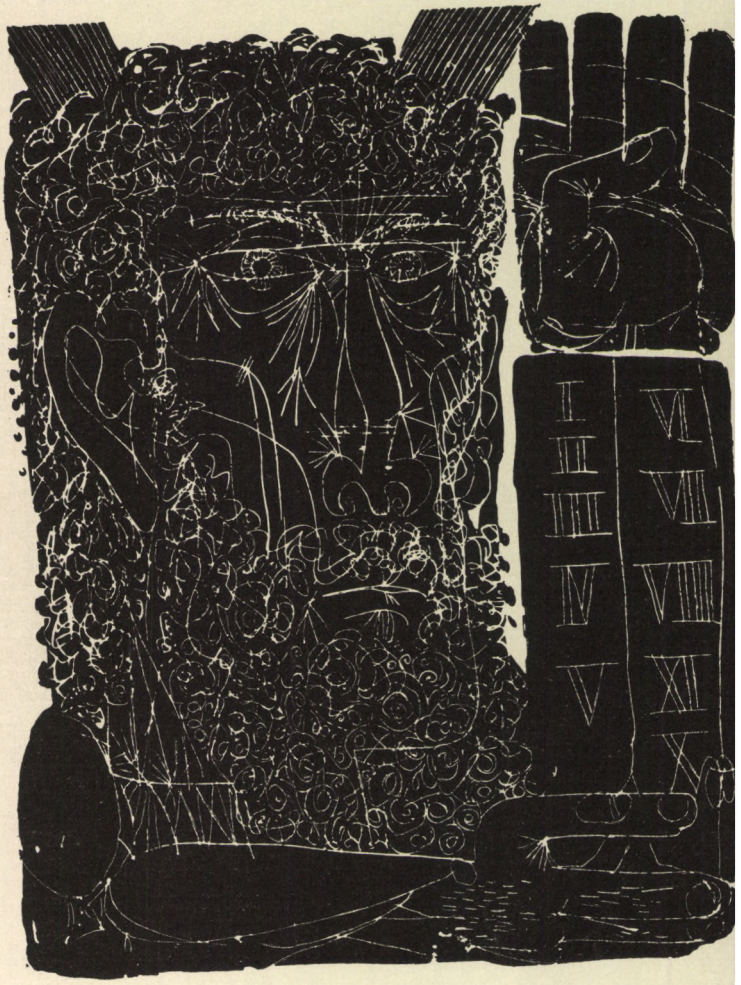

436 / 437 / MADÁCH IMRE: MÓZES / BUDAPEST / 1966

Madách Imre
drámai költeménye
két részben

Élő színpadra alkalmazta
Keresztury Dezső

Kass János
eredeti rézkarcaival

Magvető Könyvkiadó
Budapest 1966

438 / MADÁCH IMRE: MÓZES / BUDAPEST / 1966

BIBLIA PAUPERUM

AZ ESZTERGOMI
FŐSZÉKESEGYHÁZI KÖNYVTÁR
NEGYVENLAPOS BLOCKBUCH
BIBLIA PAUPERUMA

MAGYAR HELIKON
1966

439 / BIBLIA PAUPERUM / AZ ESZTERGOMI FŐSZÉKESEGYHÁZI KÖNYVTÁR NEGYVENLAPOS BLOCKBUCH
BIBLIA PAUPERUMA / BUDAPEST / 1966

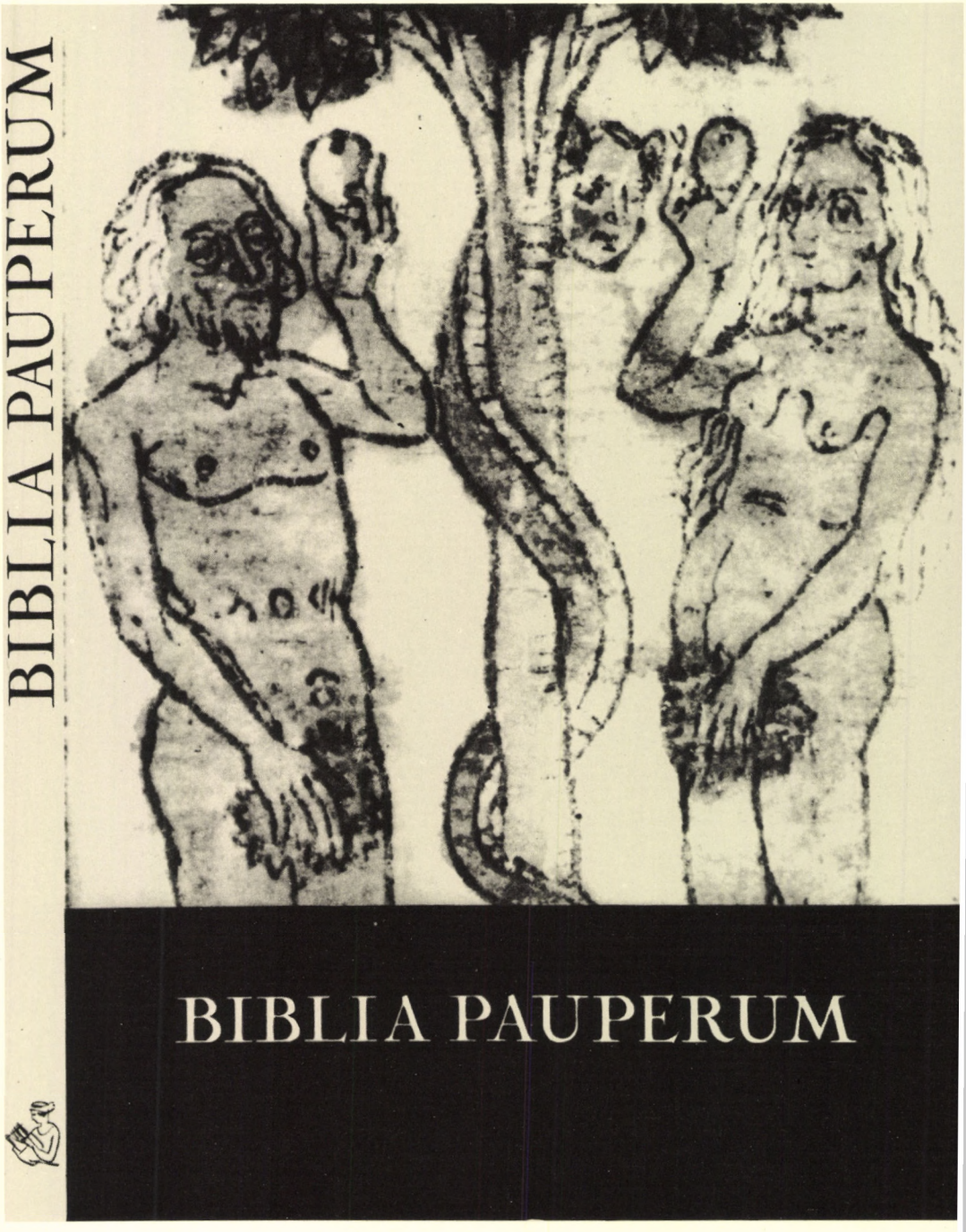

440 / BIBLIA PAUPERUM / AZ ESZTERGOMI FŐSZÉKESEGYHÁZI KÖNYVTÁR NEGYVENLAPOS BLOCKBUCH BIBLIA PAUPERUMA / BUDAPEST / 1966

Szülőföldünk

441 / SZÜLŐFÖLDÜNK / OLVASÓKÖNYV A KÜLFÖLDÖN ÉLŐ MAGYAR GYERMEKEK SZÁMÁRA / BUDAPEST / 1966

Madách
Imre

Az ember tragédiája

Drámai
költemény

Magyar
Helikon
1966

Barátok — Halál reájuk, már a máglya ég. –

Ádám — Adjátok fel, barátim, azt az *i*-t,
Szebb áldozat lesz életmegvetéstek
A szent sírért vivandó hős csatában. –

Egy agg eretnek — Sátán, ne kísérts, mink igaz hitünkért
Ott vérezünk, hol Isten rendelé.

Egyik barát — Hah, szemtelen, igaz hittel dicsekszel?

Az agg eretnek — Nincs-é velünk a rimini zsinat
S más számtalan?

A barát — Rossz útra tévedett.
De Nicaeában s más igaz hivő
Zsinatban úgy-e mellettünk ítéltek?

Az agg eretnek — A pártosok. – Mi szemtelen kísérlet
Még versenyezni vélünk. Vagy, felelj,
Hol van csak egy egyházatyátok is,
Mint Árius, és a két Euseb? –

A barát — Hát birtok-é egy Athanásiust?

Az agg eretnek — Hol vértanúitok?

A barát — Több, mint tinektek.

Az agg eretnek — Szép vértanúk, kiket káprázatával
Az ördög csalt el, kárhozott halálra. –
Mondom, ti vagytok a nagy Babylon,
Az a kéjhölgy, kiről szent János írt,
Mely el fog veszni a világ színéről. –

442 / 443 / MADÁCH IMRE: AZ EMBER TRAGÉDIÁJA / BUDAPEST / 1966

444/ JANIKOVSZKY ÉVA: JÓ NEKEM!/ BUDAPEST/ 1966

PERITONEOSCOPY

by

I. Wittman M.D.

VOLUME 1

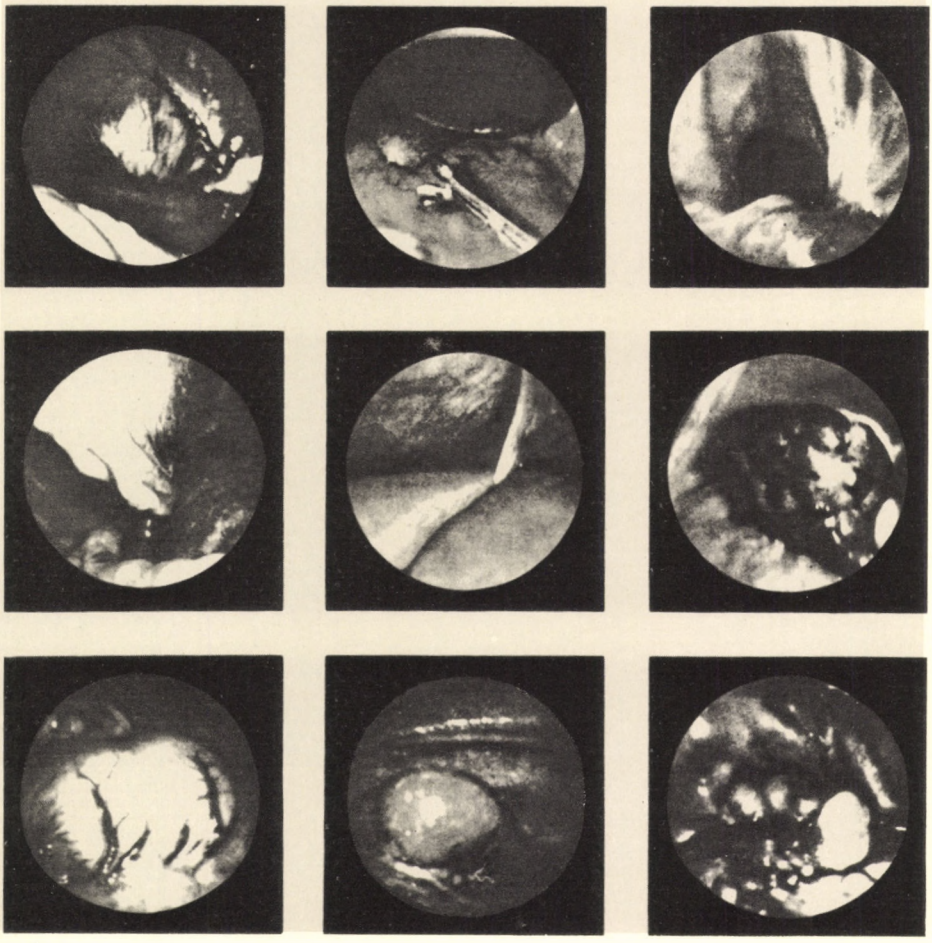

445 / WITTMAN ISTVÁN: PERITONEOSCOPY 1–2. / BUDAPEST / 1966

ÜRÖGDI GYÖRGY

A RÉGI RÓMA

MÁSODIK KIADÁS

GONDOLAT · BUDAPEST 1967

446 / ÜRÖGDY GYÖRGY: A RÉGI RÓMA / BUDAPEST / 1967
447 / JOBBÁGY KÁROLY: ÉJSZAKAI VETÍTÉS / BUDAPEST / 1967

JOBBÁGY KÁROLY

ÉJSZAKAI VETÍTÉS

LENIN VÁLOGATOTT MŰVEI

ELSŐ KÖTET

MAGYAR HELIKON
1967

448 / LENIN, VLADIMIR ILJICS VÁLOGATOTT MŰVEI I. / BUDAPEST / 1967

KARL MARX

A TŐKE

A POLITIKAI GAZDASÁGTAN
BÍRÁLATA

I

KIADTA
FRIEDRICH ENGELS

MAGYAR HELIKON
1967

449 / MARX, KARL: A TŐKE I. / BUDAPEST / 1967

ILLÉS ENDRE

SZÍNHÁZ

BORSOS MIKLÓS RAJZAIVAL

SZÉPIRODALMI KÖNYVKIADÓ
BUDAPEST 1967

450 / ILLÉS ENDRE: SZÍNHÁZ / BUDAPEST / 1967

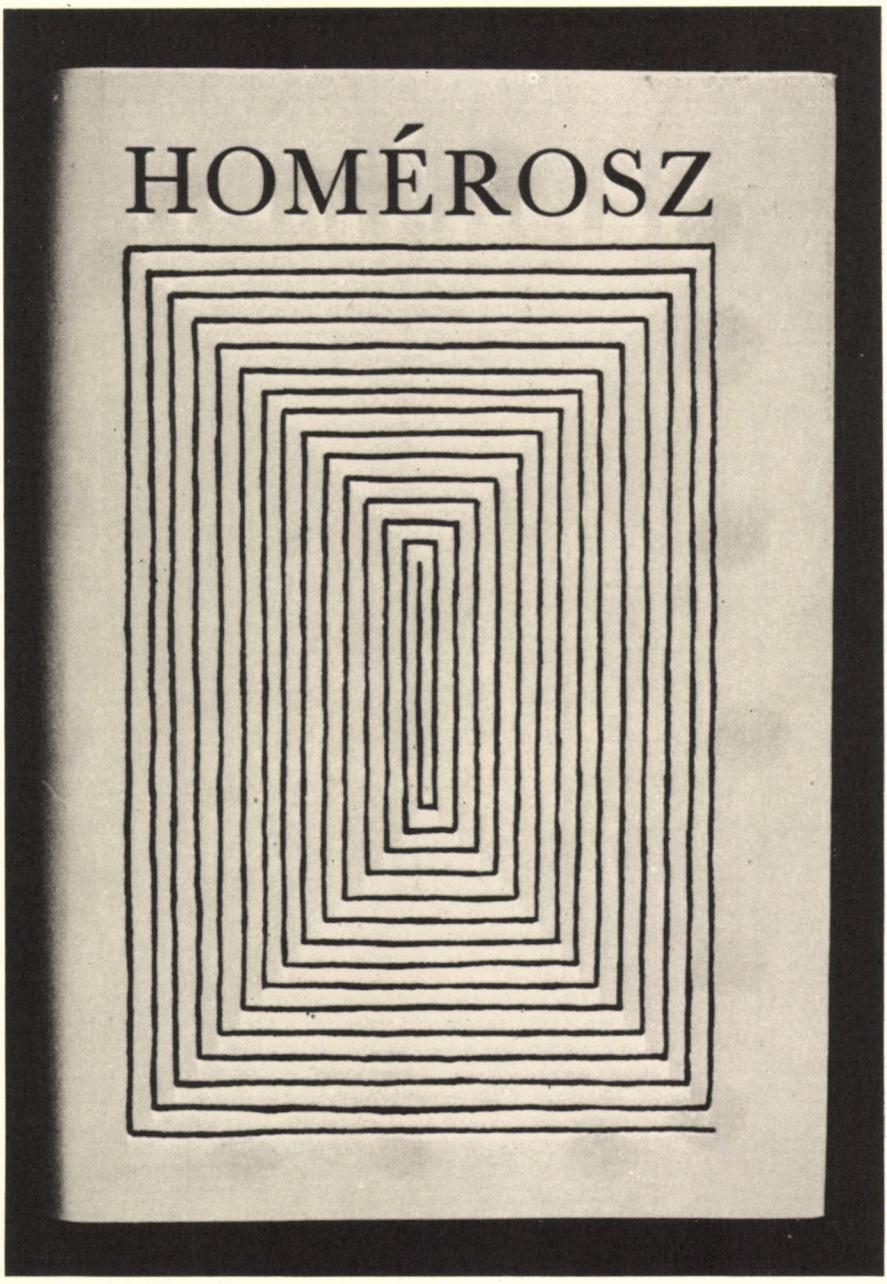

451 / HOMÉROSZ: ILIÁSZ / ODÜSSZEIA / BUDAPEST / 1967

AZ ATOMVÁROSTÓL A CSILLAGVÁROSOKIG

SZOVJET
TUDOMÁNYOS,
TECHNIKAI
ÚJDONSÁGOK

KOSSUTH KÖNYVKIADÓ · 1967

452 / AZ ATOMVÁROSTÓL A CSILLAGVÁROSOKIG / BUDAPEST / 1967

DARVAS SZILÁRD

HOGY KÖHÖGJÜNK–
MIT KÖHÖGJÜNK...

453 / DARVAS SZILÁRD: HOGY KÖHÖGJÜNK – MIT KÖHÖGJÜNK... / BUDAPEST / 1967

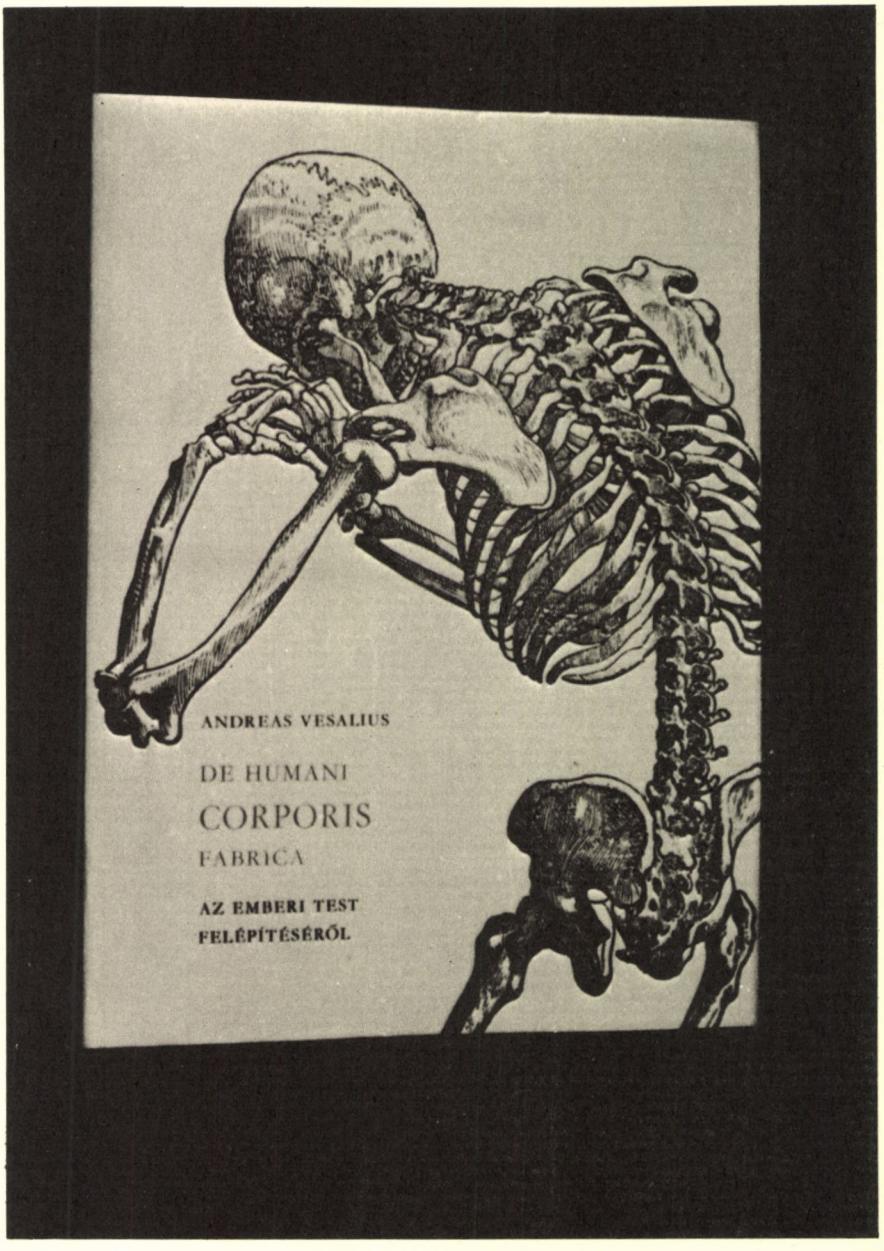

454/455/ VESALIUS, ANDREAS: DE HUMANI CORPORIS FABRICA/ AZ EMBERI TEST FELÉPÍTÉSÉRŐL/ BUDAPEST/ 1967

ANDREAS VESALIUS
BRUXELLENSIS

DE HUMANI
CORPORIS
FABRICA

AZ EMBERI TEST FELÉPÍTÉSÉRŐL

MAGYAR HELIKON
1967

456 / SHAKESPEARE, WILLIAM: ROMEO ÉS JULIA / BUDAPEST / 1967

JOHANN
WOLFGANG
GOETHE

FAUST

MAGYAR HELIKON
1967

457 / GOETHE, JOHANN WOLFGANG: FAUST / BUDAPEST / 1967

VIETNAM
MŰVÉSZETE

PATKÓ IMRE—RÉV MIKLÓS

CORVINA KIADÓ

458 / PATKÓ IMRE–RÉV MIKLÓS: VIETNAM MŰVÉSZETE / BUDAPEST / 1967

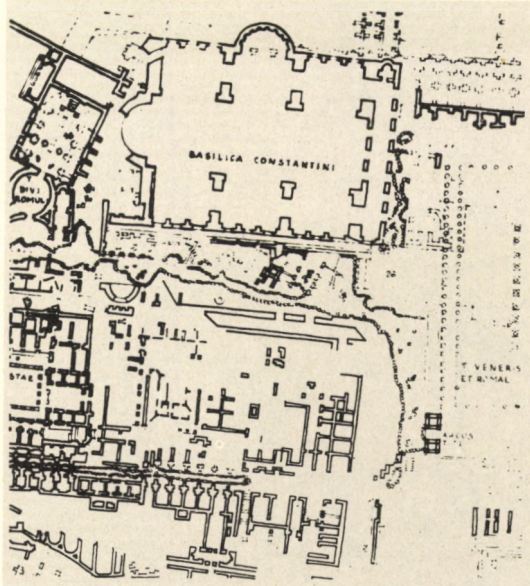

15. A Forum Romanum romjainak helyszínrajza
1. Aedes Vestae
2. Regia
3. Lapis Niger
4. Rostra Vetera
5. Rostra
6. Umbilicus Urbis Romae
7. Milliarium Aureum
8. Fons Jutumae
9. Templ. Divi Julii
10. Arcus Augusti
11. Arcus Tiberii
12. Sta Maria Antiqua
13. Arcus Severi
14. Aedicula Vestae
15. Porticus Deorum Consentium
16. SS. Cosma e Damiano
17. Carcer Mamertinus
18. Columna Phocae
19. Volcanal
20. Diocletianus-emlék
21. Lacus Curtius
22. Equus Domitiani
23. Equus Constantini
24. Sacellum Veneris Cloacinae
25. Sepulcretum
26. Sta Francesca Romana

459 / POGÁNY FRIGYES: RÓMA / BUDAPEST / 1967

HEGEDÜS GÉZA

THÉZEUSZ

460 / HEGEDÜS GÉZA: THÉZEUSZ / BUDAPEST / 1967

Bori Imre - Körner Éva

kassák

irodalma és festészete

Magvető, Budapest, 1967

461 / BORI IMRE–KÖRNER ÉVA: KASSÁK IRODALMA ÉS FESTÉSZETE / BUDAPEST / 1967

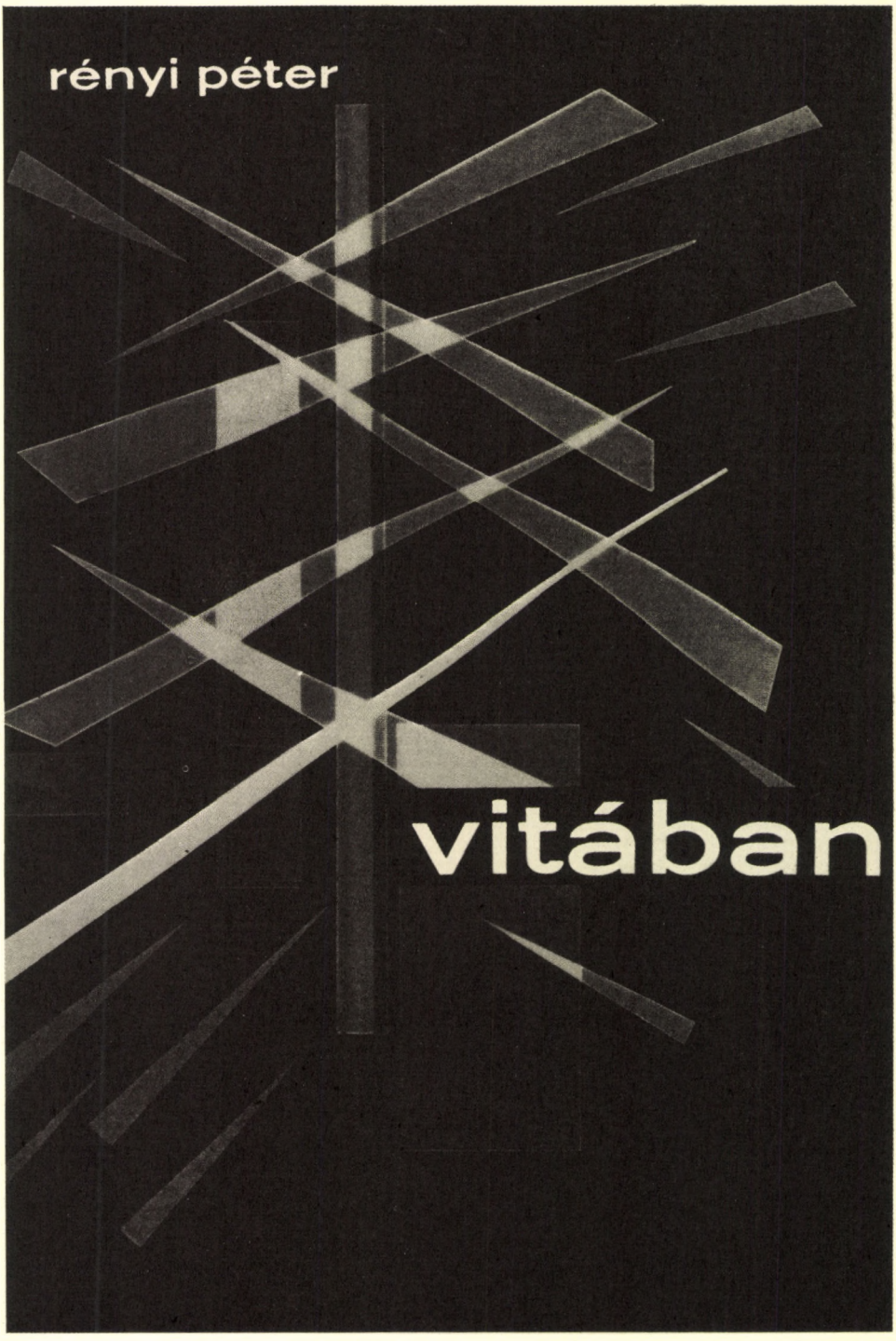

462 / RÉNYI PÉTER: VITÁBAN / BUDAPEST / 1967

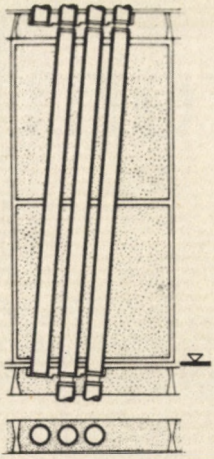

187. ábra. Kéménykürtös emeletmagas falelem (Budapest, LA lakóház)

Előregyártott teljes fürdőszoba, W. C. Az épületgépészeti előregyártás legmagasabb fokát a teljes fürdőszobákat, W. C.-ket tartalmazó, kész csempeburkolattal ellátott, berendezési tárgyakkal felszerelt elemek (térbeli fürdőszoba—W. C.-elemek) alkotják (192—195. ábrák). A fürdőszoba-, W. C.-elemek alkalmazása megoldja egyúttal a fürdőszobát és a W. C.-t határoló rövid, vékony válaszfalak előregyártását.

A számítások szerint a fürdőszobák és a W. C.-k helyszíni építésének és szerelésének munkaigénye a különféle szerelési módok esetén a következőképpen alakul:

helyszíni építés és szerelés	100
nagy falelemes és szerelőblokkos építési mód	70
fürdőszoba—W. C. térelemes építési mód	10

A teherhordó fürdőszoba-elemeket *térelemeknek*, az önhordó elemeket *celláknak* nevezzük. [136]

Magyarországon először Tatabányán, Dunaújvárosban és a budapesti Üllői úti lakótelepen építettek be fürdőszoba-elemeket (193. ábra).

Tatabányán 1962-ben 5 db azbesztcement falburkolatú cellát építettek be. Az Üllői úti S_8 épületben 10 db 2,50 × 2,40 m alapterületű, acélvázas faburkolatú cellát helyeztek el. A cellában a fürdőkád szabad oldalát 1,40 × 0,60 m méretű betonradiátor takarja. A dunaújvárosi elemeket 3 cm falvastagságú vasbeton falakkal gyártották. A födém és a padló 4 cm vastag vasbeton lemez szerkezetű. Az elem 2,40 × 2,40 m alapterületű, 2,65 m magas. Előbb részelemek készülnek (alaptérelem, T alakú belső válaszfal, külön válaszfal), majd az elemeket

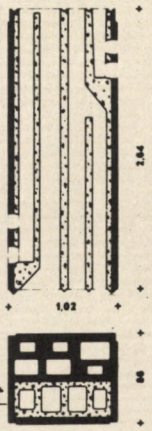

188. ábra. Kéményt, szellőzőt (esetleg ledobókürtőt is) tartalmazó emeletmagas előregyártott elem, kavicsbetonból (fekete) és habsalakbetonból (Franciaország, Balency & Schuhl, Coproba)

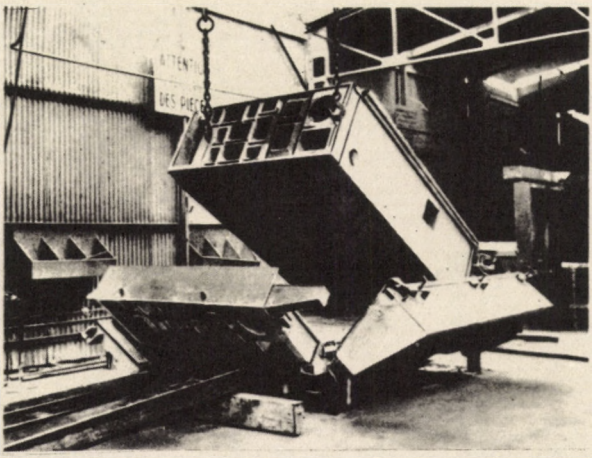

189. ábra. Kéményt, szellőzőt, ledobókürtőt tartalmazó emeletmagas betonelem kizsaluzása (Franciaország, Balency & Schuhl)

Az atomkor

Információ- és híradáselmélet

Elektronika, híradástechnika

Kibernetika, automatizálás

BUDAPEST·196

464/ AZ ATOMKOR ENCIKLOPÉDIÁJA 2./ BUDAPEST/ 1967

enciklopédiája

2

GONDOLAT KÖNYVKIADÓ

Klasszikus német kisregények

HELIKON
KLASSZIKUSOK

465 / KLASSZIKUS NÉMET KISREGÉNYEK / BUDAPEST / 1968

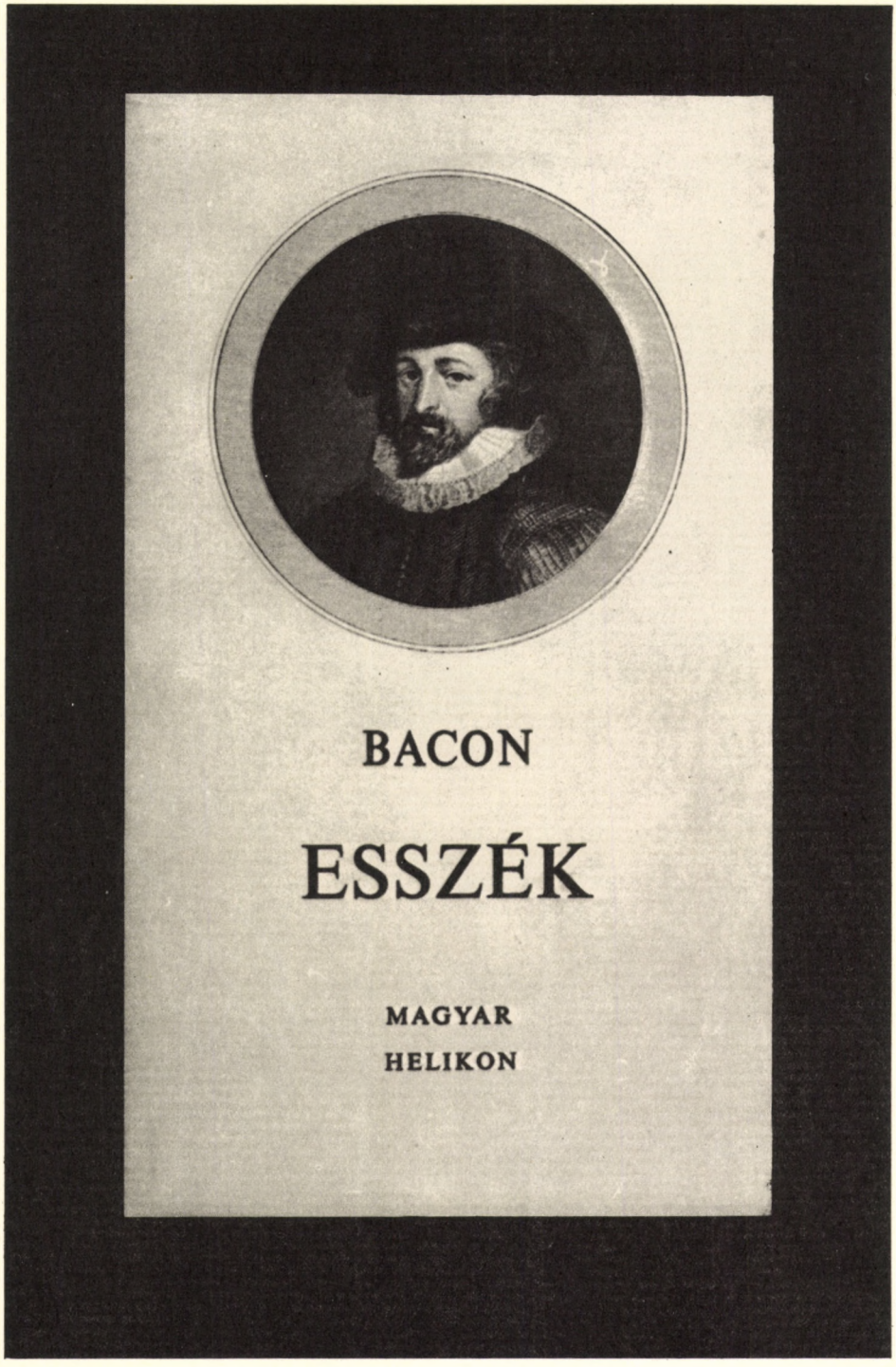

466 / BACON, FRANCIS: ESSZÉK AVAGY TANÁCSOK AZ OKOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLETRE / BUDAPEST / 1968

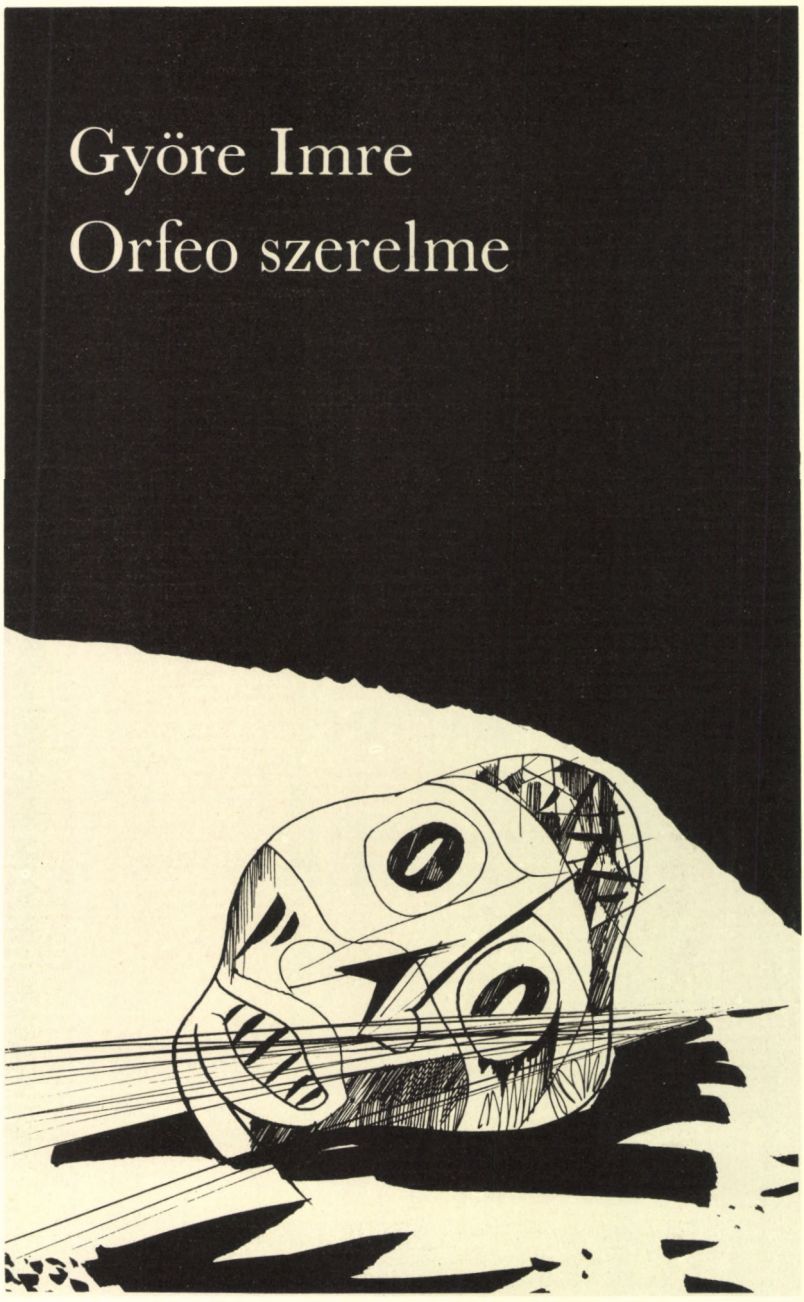

467 / GYÖRE IMRE: ORFEO SZERELME / BUDAPEST / 1968

THOMAS MANN · A BUDDENBROOK HÁZ

THOMAS MANN MŰVEI

2 *A Buddenbrook ház*

468 / MANN, THOMAS MŰVEI I. / A BUDDENBROOK HÁZ / BUDAPEST / 1968

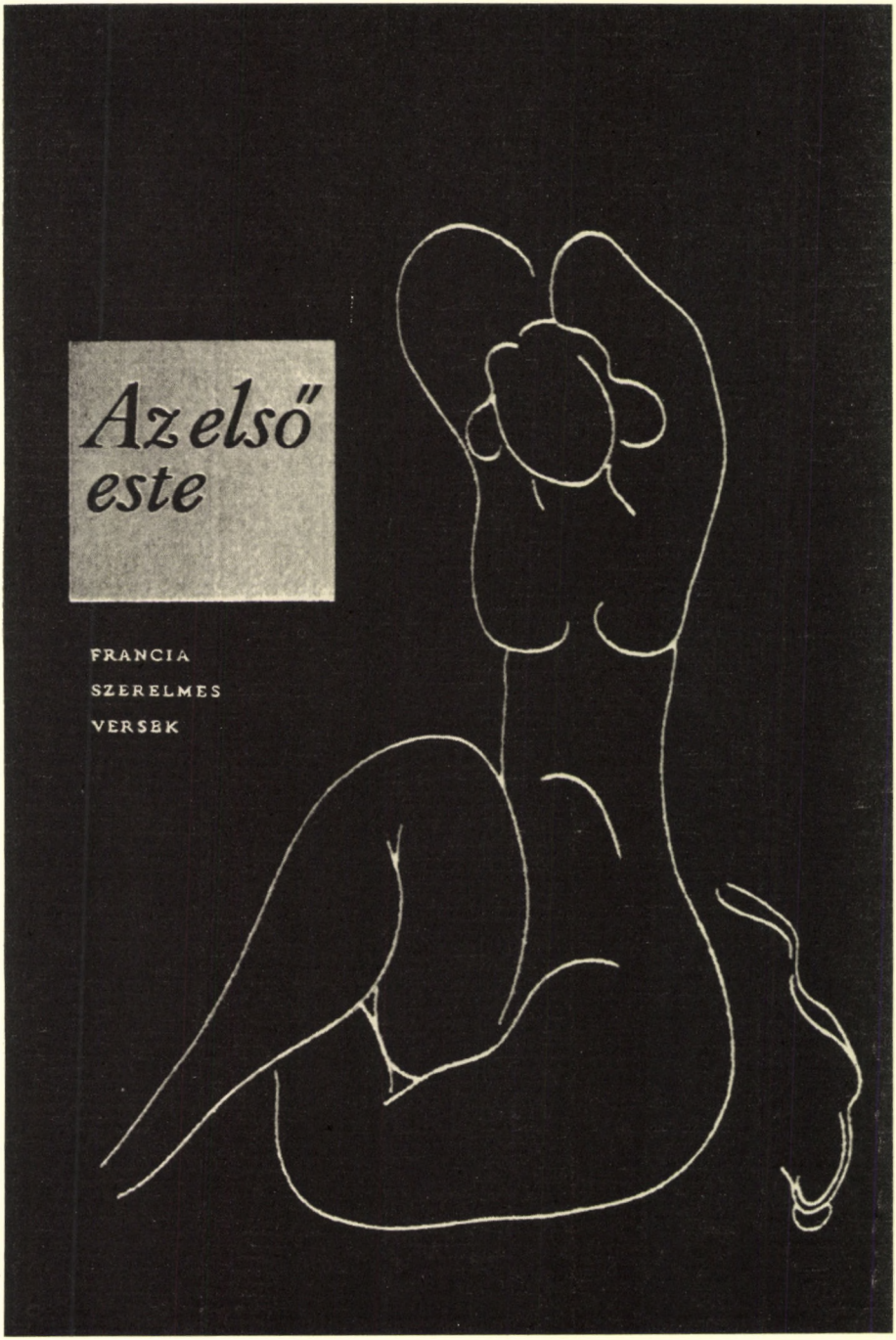

469 / 470 / AZ ELSŐ ESTE / FRANCIA SZERELMES VERSEK / BUDAPEST / 1968

Az első este

FRANCIA • *Thibaut de Champagne*
Guillaume de Machaut • Agnès de Navarre-Champagne
SZERELMES • *Christine de Pisan*
Charles d'Orléans • François Villon
VERSEK • *Marguerite de Navarre • Clément Marot*
Maurice Scève • Pontus de Tyard • Pierre de Ronsard
Louise Labé • Rémy Belleau • Olivier de Magny
Jean-Antoine de Baïf • Amadis Jamyn • Jean Bertaut
Agrippa d'Aubigné • Marc de Papillon de Laphrise
François de Malherbe • François de Maynard
Théophile de Viau • Tristan l'Hermite • Voltaire
André Chénier • Marceline Desbordes-Valmore
Alphonse de Lamartine • Alfred de Vigny
Victor Hugo • Gérard de Nerval • Alfred de Musset
Charles Leconte de Lisle • Charles Baudelaire
Charles Cros • Stéphane Mallarmé • Paul Verlaine
Tristan Corbière • Jean Richepin • Germain Nouveau
Arthur Rimbaud • Émile Verhaeren • Stuart Merrill
Henri de Régnier • Francis Jammes • Paul Valéry
André Rivoire • Max Jacob • Oscar Venceslas de Lubicz Milosz
Guillaume Apollinaire • Jules Supervielle • Francis Carco
Pierre Jean Jouve • Pierre Reverdy • Jean Cocteau
Paul Éluard • Antonin Artaud • Louis Aragon • Robert Desnos
Jean Follain • René Char • Eugène Guillevic
André Frénaud • Patrice de la Tour du Pin
René-Guy Cadou versei

A LEÁNY MEG AZ ISTEN

Görög szerelmes novellák

471 / 472 / A LEÁNY MEG AZ ISTEN / GÖRÖG SZERELMES NOVELLÁK / BUDAPEST / 1968

Mikor az asszony a katona hangjából megállapította, hogy leért a kút fenekére, maga is rengeteg követ dobott rá, a szolgálók is sok óriási követ hengergettek oda, s mind rádobálták, amíg csak agyon nem verték, és egészen be nem temették a kövekkel.

Amint a makedonok értesültek erről, felhozták a holttestet, s mivel akkor már megjelent a rendelet, hogy egyetlen thebait sem szabad megölni, az elfogott Timokleiát a király elé vezették, és el-

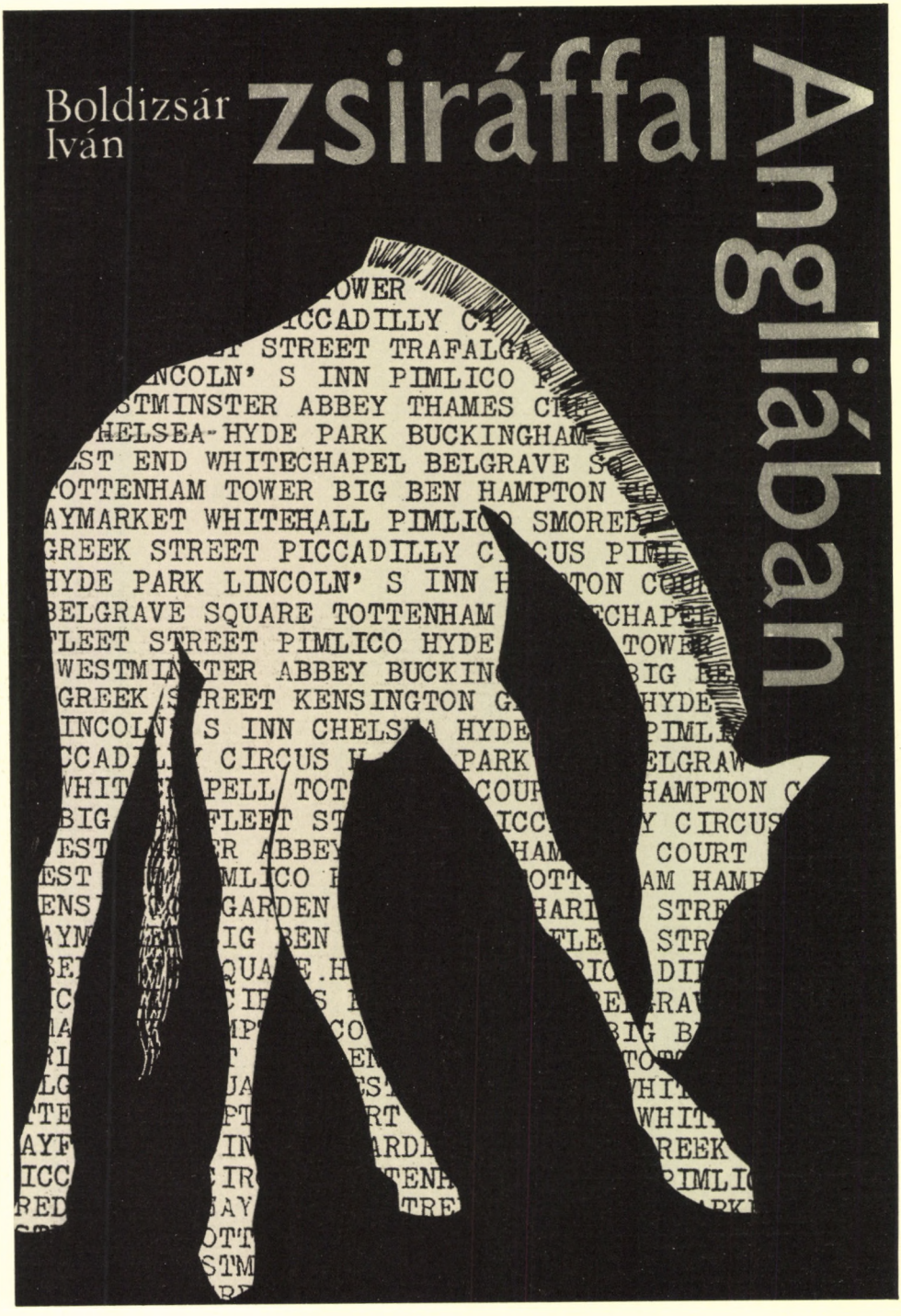

473 / BOLDIZSÁR IVÁN: ZSIRÁFFAL ANGLIÁBAN / BUDAPEST / 1968

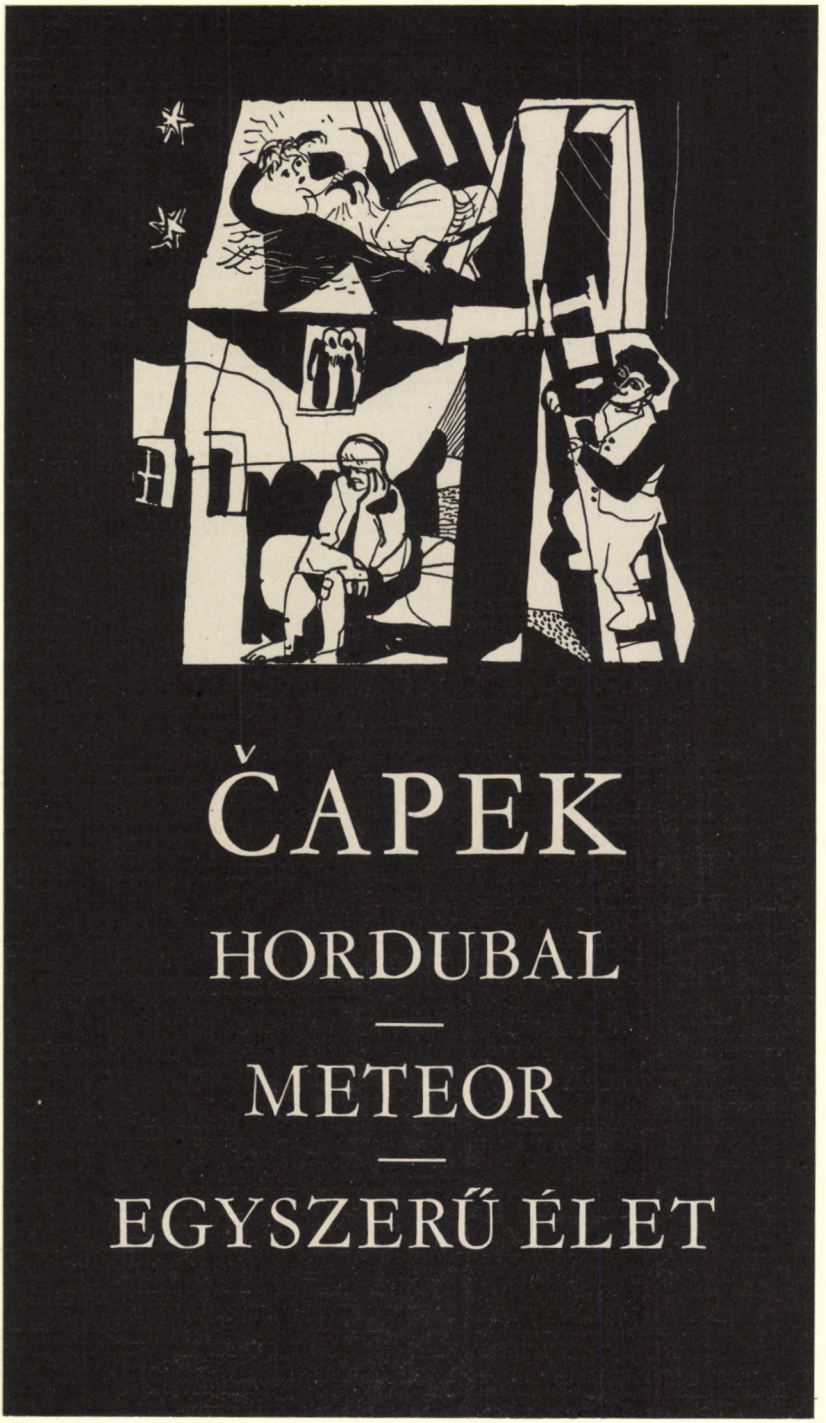

474 / ČAPEK, KAREL: HORDUBAL / METEOR / EGYSZERŰ ÉLET / BUDAPEST / 1968

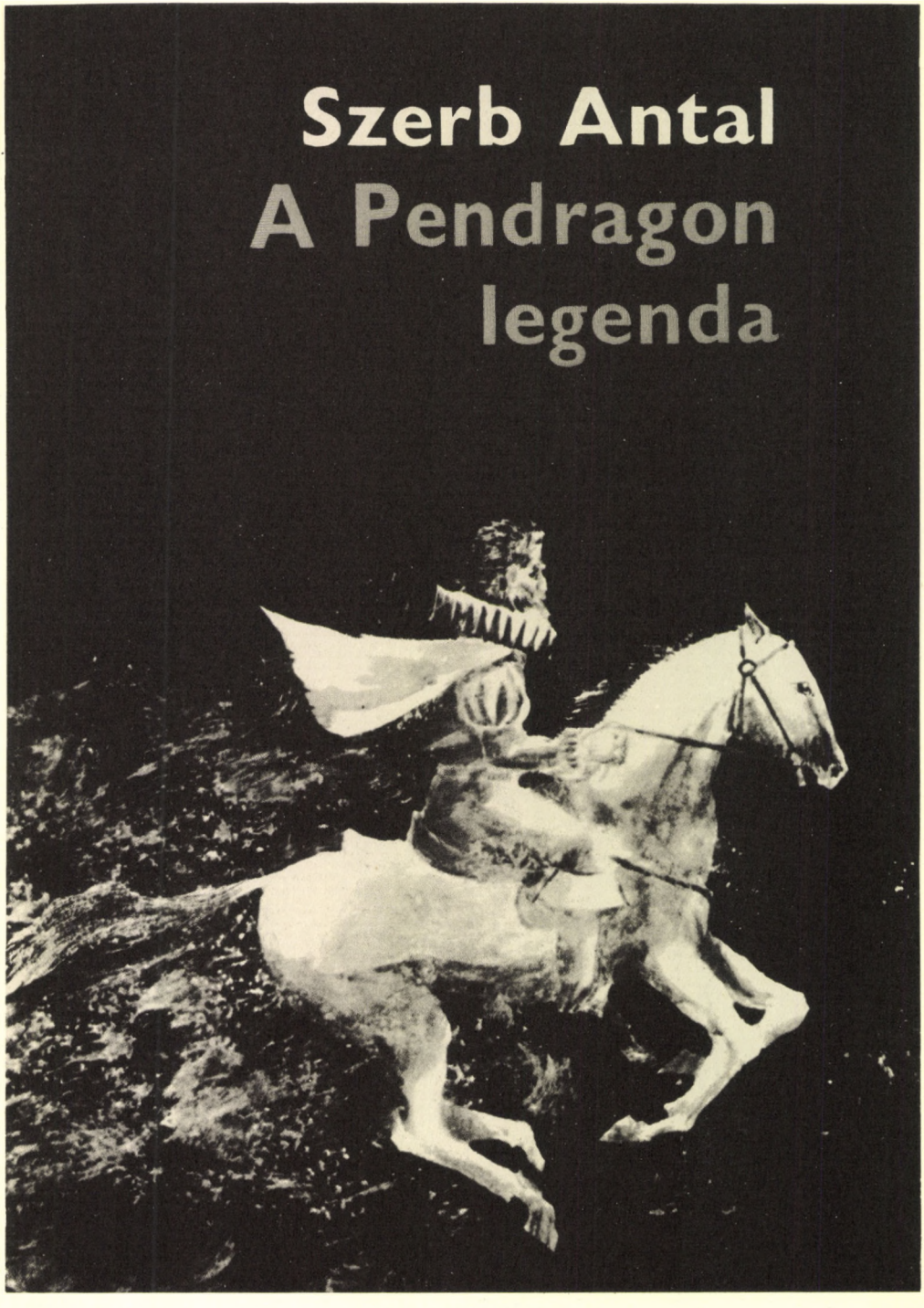

475 / SZERB ANTAL: A PENDRAGON LEGENDA / BUDAPEST / 1968

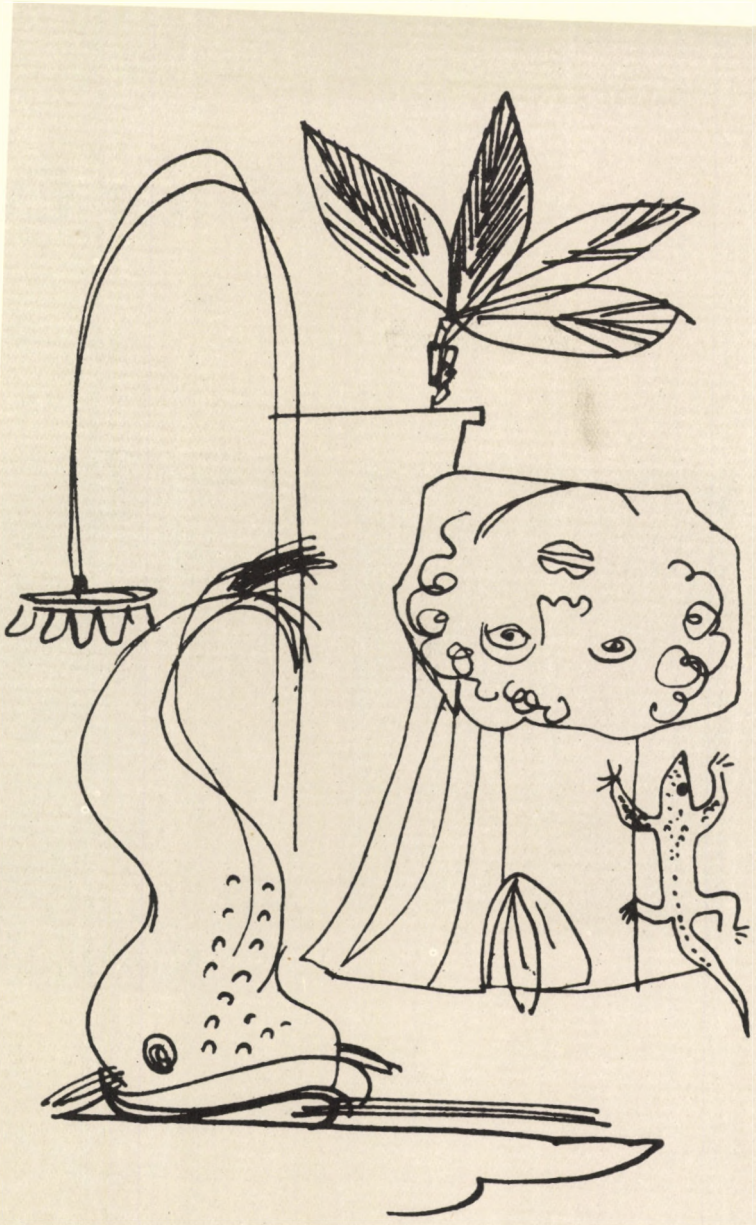

VAS ISTVÁN
RÓMAI RABLÁS

476 / VAS ISTVÁN–SZÁNTÓ PIROSKA: RÓMAI RABLÁS / VERSEK ÉS RAJZOK / BUDAPEST / 1968

Körner Éva

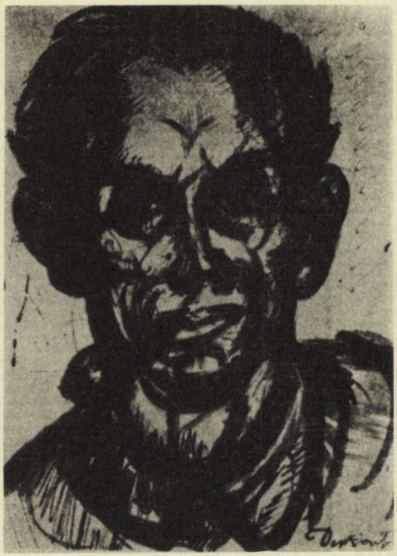

477 / KÖRNER ÉVA: DERKOVITS GYULA / BUDAPEST / 1968

DERKOVITS GYULA

CORVINA

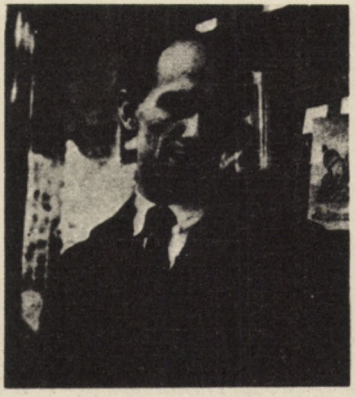

John Reed
Tíz nap, amely megrengette a világot

Kossuth · 1968

478 / REED, JOHN: TÍZ NAP, AMELY MEGRENGETTE A VILÁGOT / BUDAPEST / 1968

Bartók Béla · Radnóti Miklós
Kodály Zoltán · Móra Ferenc
Móricz Zsigmond · Füst Milán
Király György · Lányi Sarolta
Ortutay Gyula · Elek Artúr
Kozma Lajos · Lesznai Anna
Gellért Oszkár · Fitz József
Fülep Lajos · Földessy Gyula
Szabó Lőrinc · Veres Péter és
mások levelezése Kner Imrével

A könyv mestere

479 / A KÖNYV MESTERE / BUDAPEST / 1969

Ismerkedem a világgal...

Fényképezte
V. Reismann Marian

Írta és összeállította
Tardos Anna

Gondolat, Budapest 1968

480 / ISMERKEDEM A VILÁGGAL... / BUDAPEST / 1968

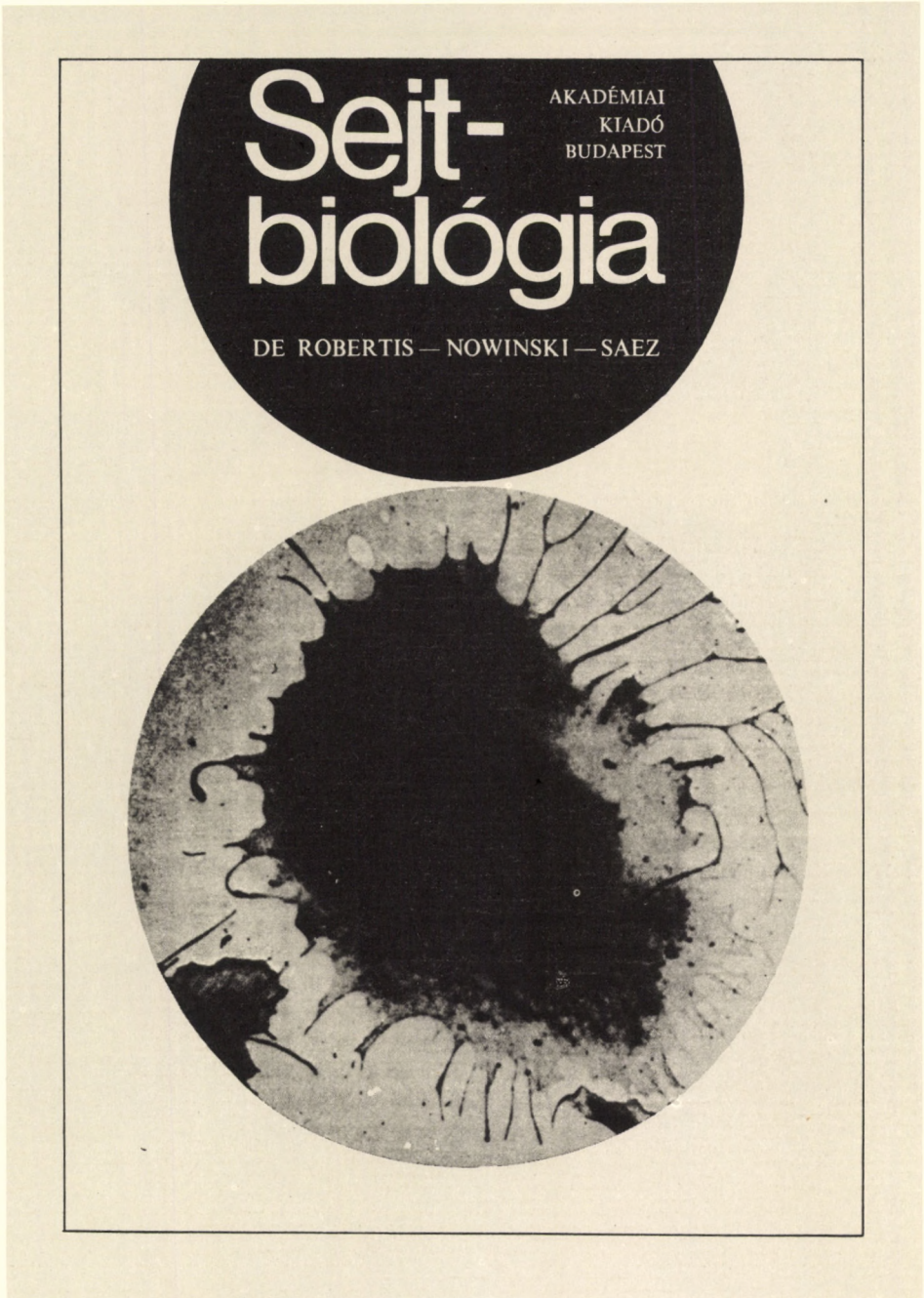

481 / DE ROBERTIS, EDUARDO D. P. DE–NOWINSKY, WIKTOR W.–SAEZ, FRANCISTO A.: SEJTBIOLÓGIA / BUDAPEST / 1969

482 / KÖZGAZDASÁGI KISLEXIKON / BUDAPEST / 1971

483 / MANN, THOMAS: MARIO ÉS A VARÁZSLÓ / BUDAPEST / 1972

PETROVICS EMIL

LYSISTRATÉ

KONCERT-VÍGOPERA · *KOMISCHE KONZERTOPER*

ZONGORAKIVONAT ÉNEKKEL · *KLAVIERAUSZUG MIT TEXT*

EDITIO MUSICA · BUDAPEST

484 / PETROVICS EMIL: LYSISTRATE / BUDAPEST / 1970

MUSICAL EDUCATION IN HUNGARY

485 / SÁNDOR FRIGYES: MUSICAL EDUCATION IN HUNGARY / BUDAPEST / 1969

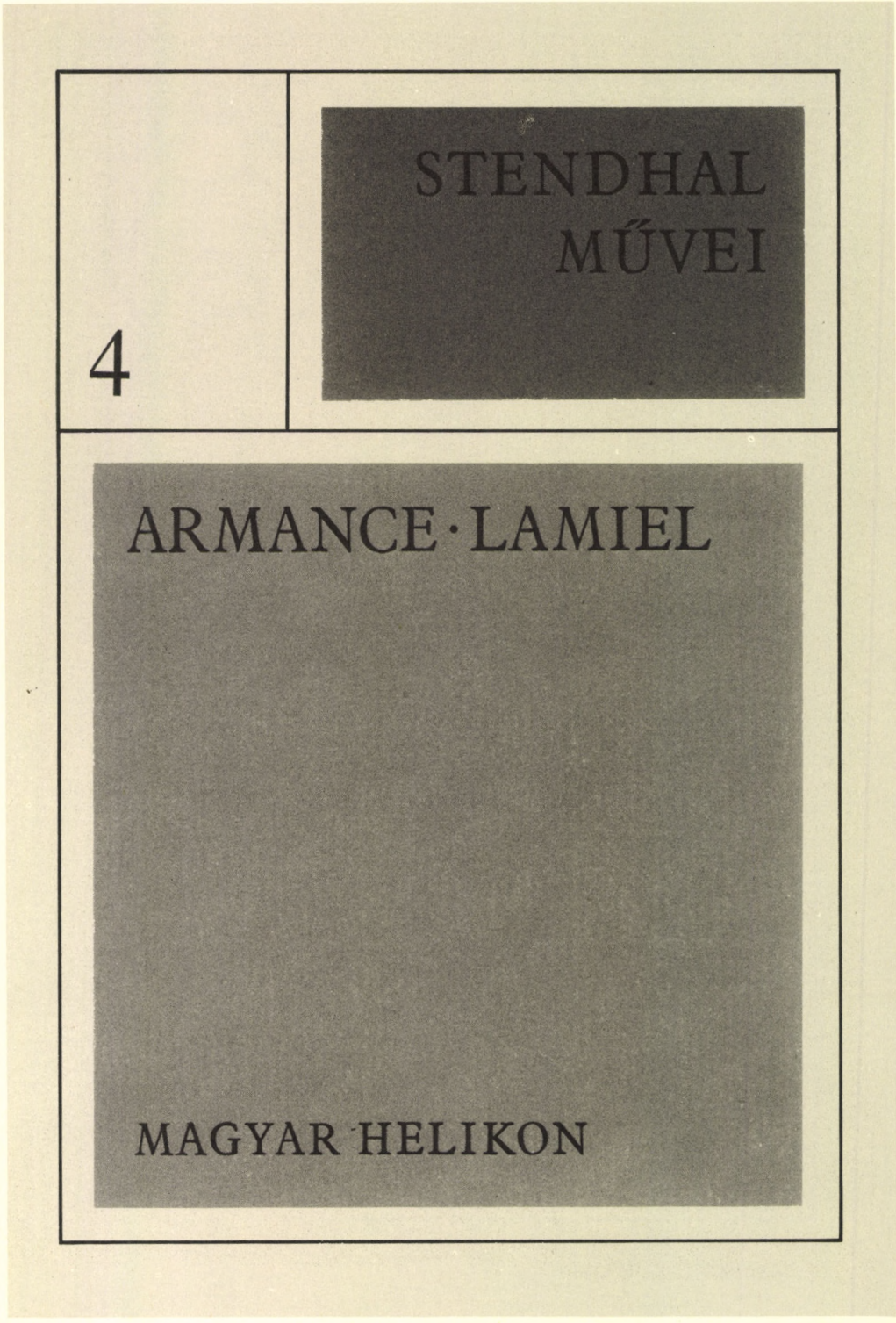

486 / STENDHAL MŰVEI / ARMANCE / LAMIEL / BUDAPEST / 1968

ÉN

SZOVJET
ÍRÓK
ÖNÉLETRAJZAI

GONDOLAT

487 / ÉN / SZOVJET ÍRÓK ÖNÉLETRAJZAI / BUDAPEST / 1969

Lenin

A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉRÓL

488 / LENIN: A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉRÓL / BUDAPEST / 1969

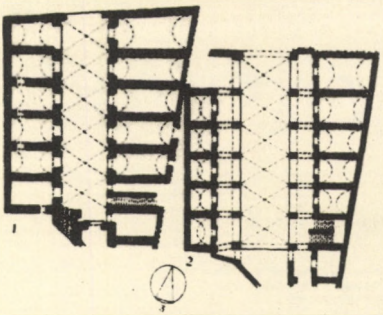

506. Róme. Mercati Traiani, központi üzletcsarnok
1 — földszinti és 2 — emeleti alaprajz

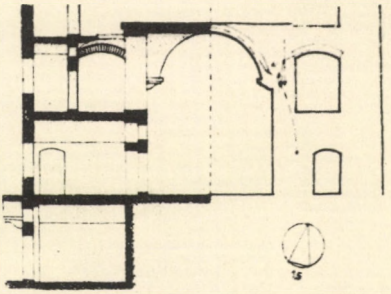

507. Róma. Mercati Traiani, az üzletcsarnok metszete nyíláson, illetve támaszon át, i. sz. 113

508. Róma. A Mercati Traiani összképe, i. sz. 113

KASSÁK LAJOS ÖSSZES VERSEI I.

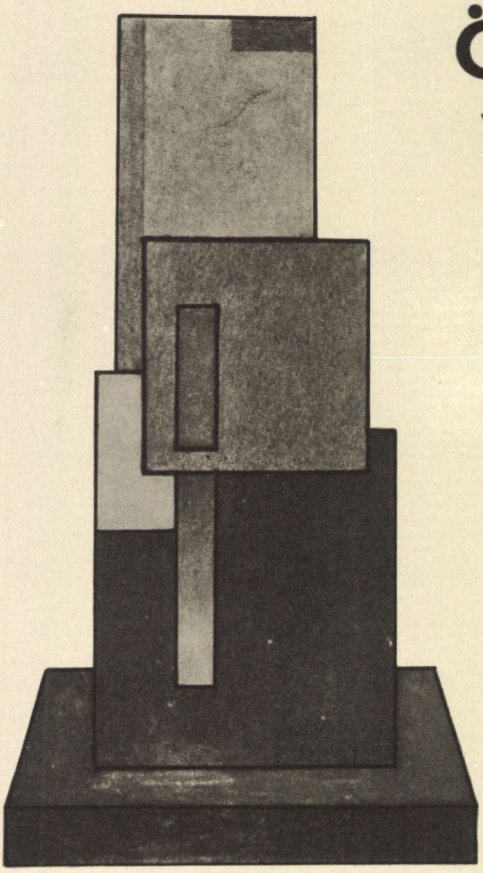

MAGVETŐ

490 / KASSÁK LAJOS ÖSSZES VERSEI / BUDAPEST / 1970

LÁZÁR ERVIN

A NAGYRAVÁGYÓ FEKETERIGÓ

RÉBER LÁSZLÓ RAJZAIVAL

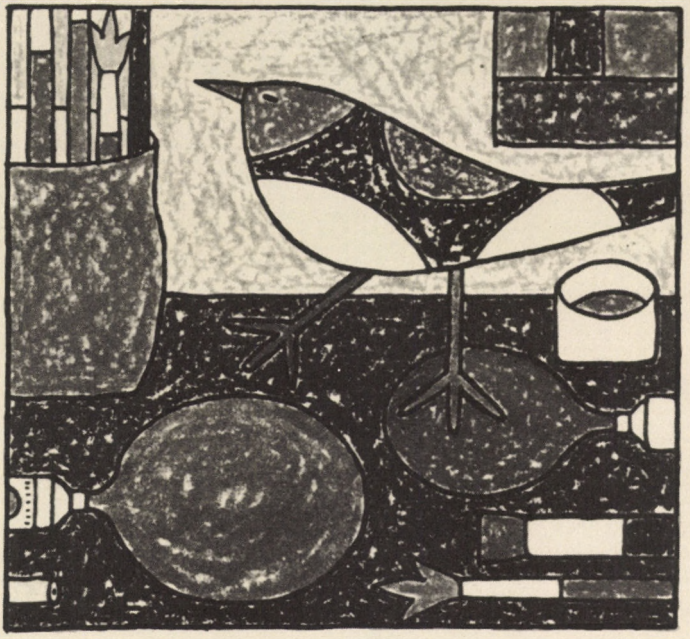

MÓRA KÖNYVKIADÓ · BUDAPEST 1969

491 / LÁZÁR ERVIN: A NAGYRAVÁGYÓ FEKETERIGÓ / BUDAPEST / 1969

492 / 493 / GINK KÁROLY: BUDAPEST / BUDAPEST / 1969

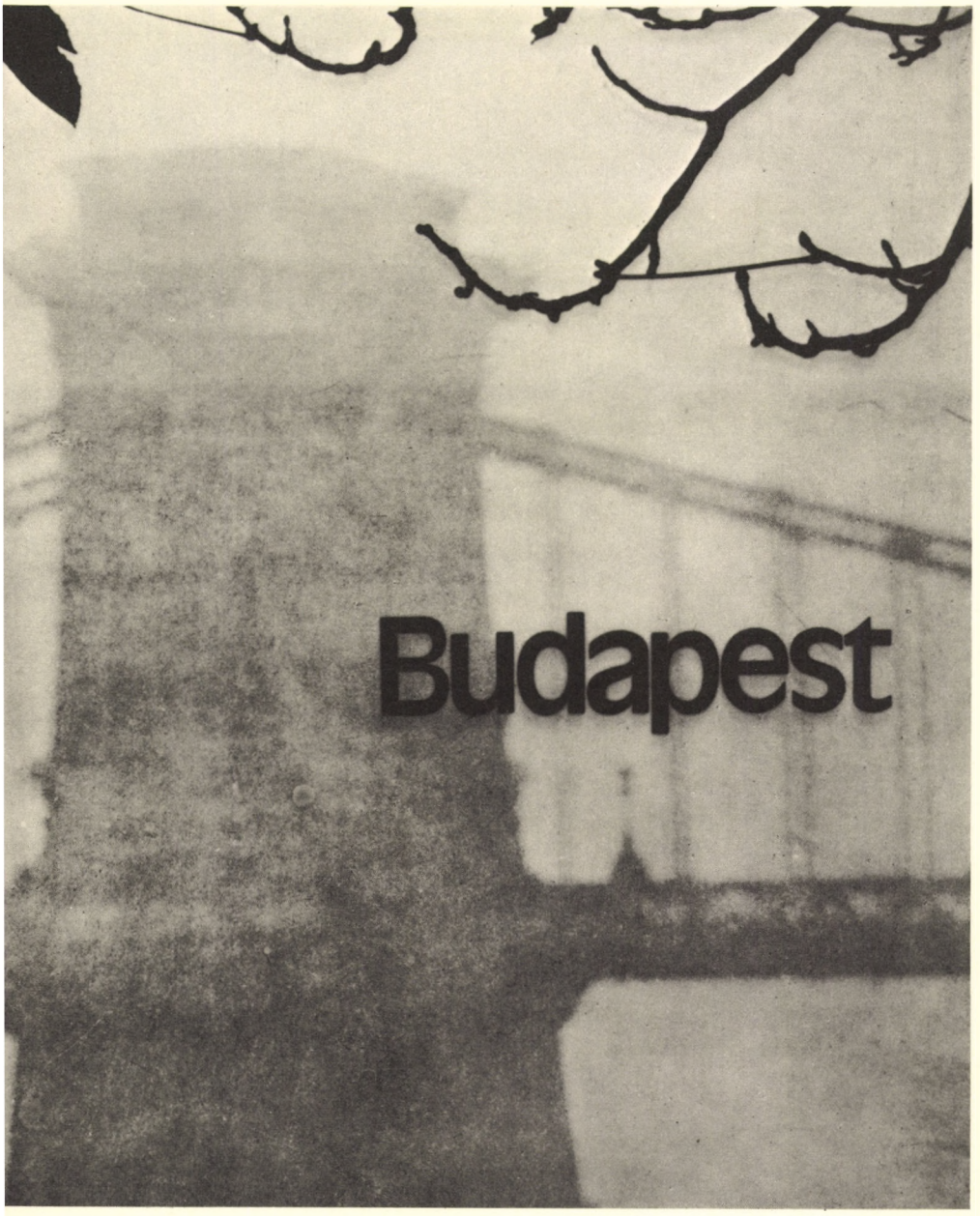
Budapest

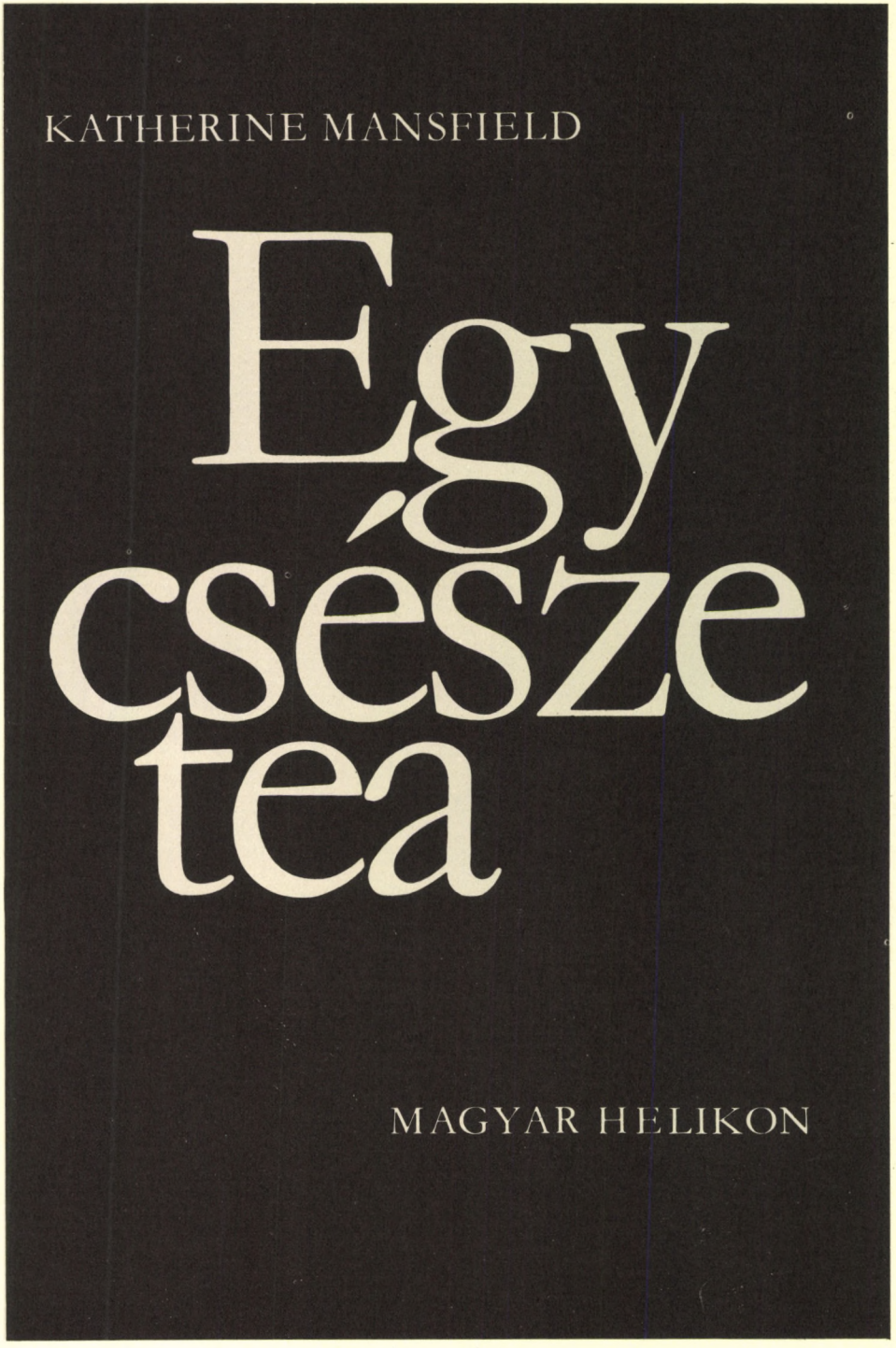

494/ MANSFIELD, KATHERINE: EGY CSÉSZE TEA/ BUDAPEST/ 1970

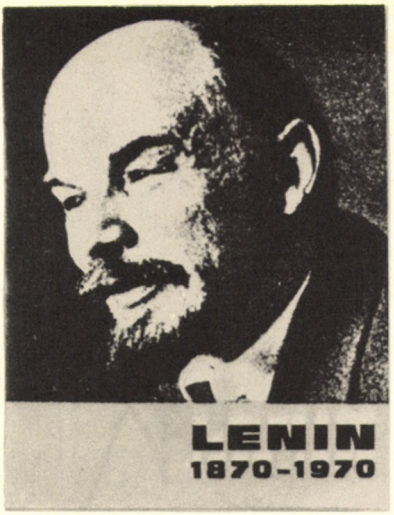

a

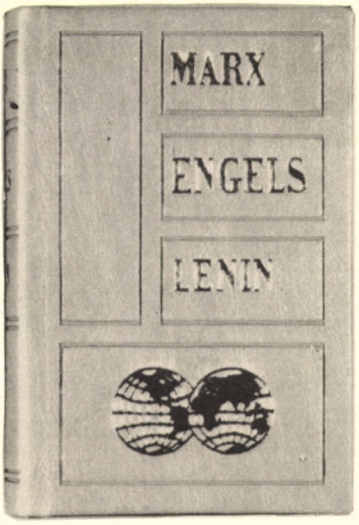

b

c

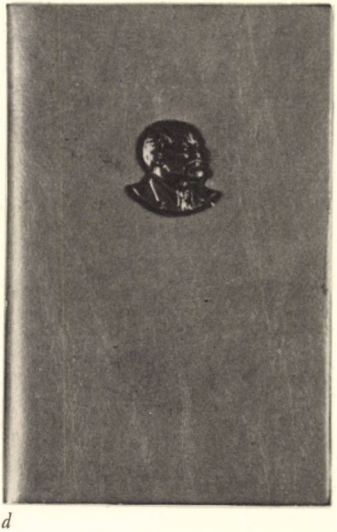

d

495 / *a* / LENIN, VLADIMIR ILJICS:
AZ IFJÚSÁGI SZÖVETSÉGEK FELADATAI
/ BUDAPEST / 1970

495 / *b* / MARX, KARL–ENGELS, FRIEDRICH–
LENIN, VLADIMIR ILJICS:
A PROLETÁR INTERNACIONALIZMUSRÓL
/ BUDAPEST / 1970

495 / *c* / PETŐFI SÁNDOR: VERSEK
/ BUDAPEST / 1972

495 / *d* / LENIN, VLADIMIR ILJICS: 1870–1970
/ BUDAPEST / 1970

495 / *e* / KÁDÁR JÁNOS: HÍVEN
A FORRADALOMÉRT / BUDAPEST / 1970

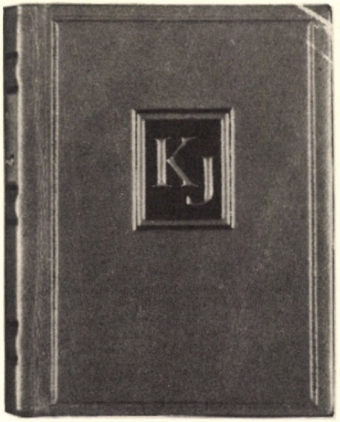

e

496 / MAJOR MÁTÉ: PIER LUIGI NERVI / BUDAPEST / 1970

497 / EZERÉVES BUDAPEST / BUDAPEST / 1970

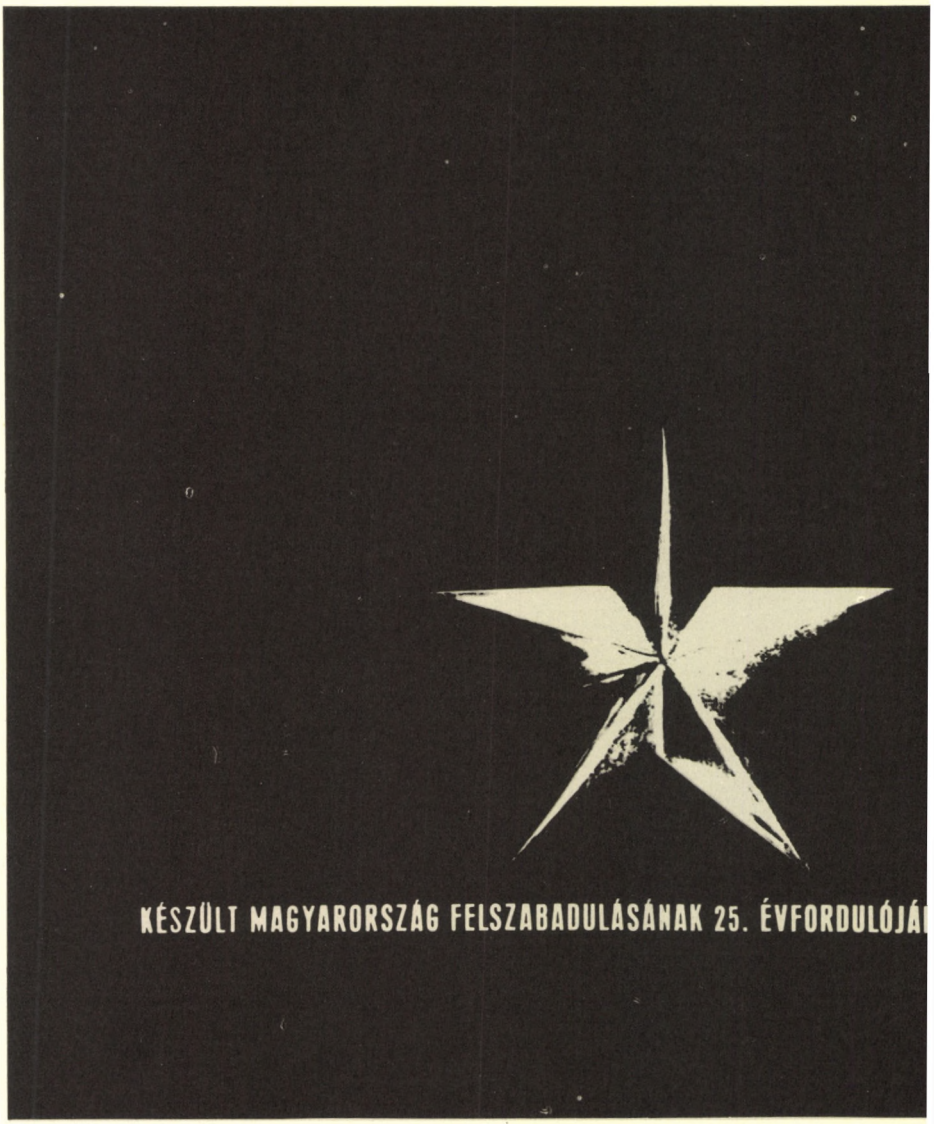

498 / A MI NEGYEDSZÁZADUNK 1945–1970 / BUDAPEST / 1970

A MI NEGYEDSZÁZADUNK

1945|1970

KOSSUTH KÖNYVKIADÓ · 1970

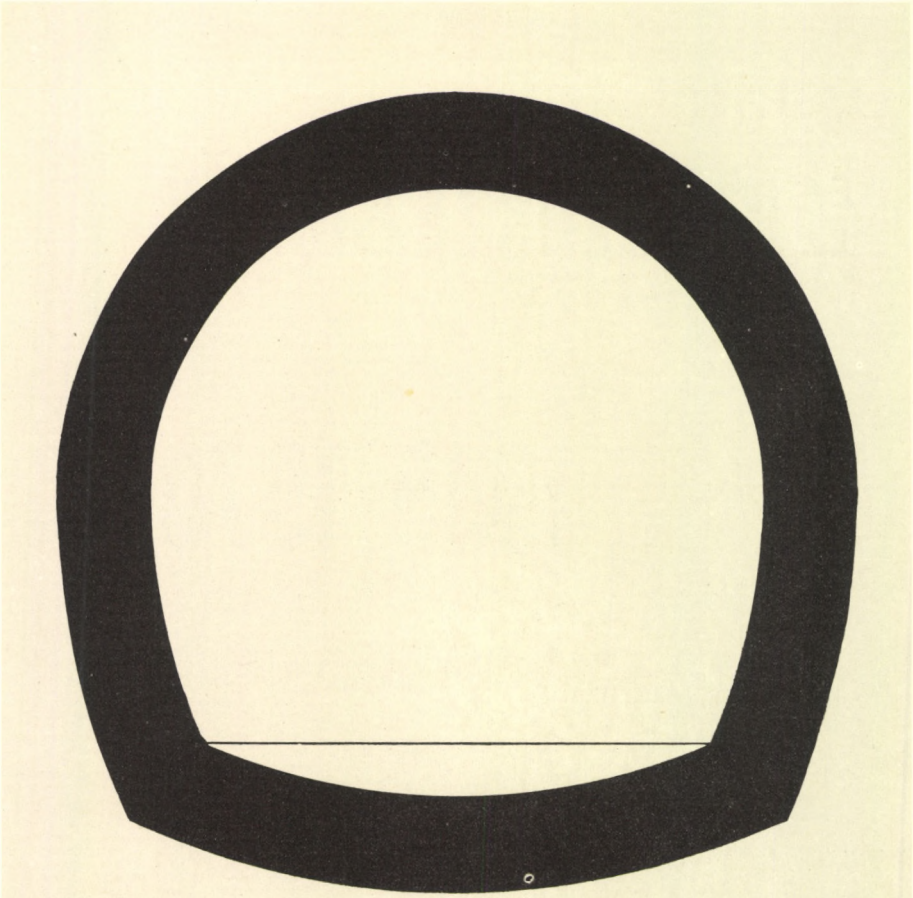

K. SZĒCHY

THE ART OF TUNNELLING

499 / SZÉCHY KÁROLY: THE ART OF TUNNELING / BUDAPEST / 1970

500 / MERÉNYI FERENC: A MAGYAR ÉPÍTÉSZET 1867–1967 / BUDAPEST / 1969

501 / A CSUKA PARANCSÁRA / OROSZ NÉPMESE / BUDAPEST / 1970

Gyárfás Miklós

A DERŰ MŰHELYÉBEN

SZÉPIRODALMI KÖNYVKIADÓ

502 / GYÁRFÁS MIKLÓS: A DERŰ MŰHELYÉBEN / BUDAPEST / 1971

PLATÓN

AZ ÁLLAM

503 / PLATÓN: AZ ÁLLAM / RÉSZLETEK / BUDAPEST / 1970

Történetek az Ezeregyéjszakából

504/ TÖRTÉNETEK AZ EZEREGYÉJSZAKÁBÓL / BUDAPEST / 1971

A Magyar Szocialista Munkáspárt X. kongresszusának jegyzőkönyve

1970. november 23–28

Kossuth Könyvkiadó · 1971

505 / A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT X. KONGRESSZUSÁNAK JEGYZŐKÖNYVE / 1970. XI. 23–28 / BUDAPEST / 1971

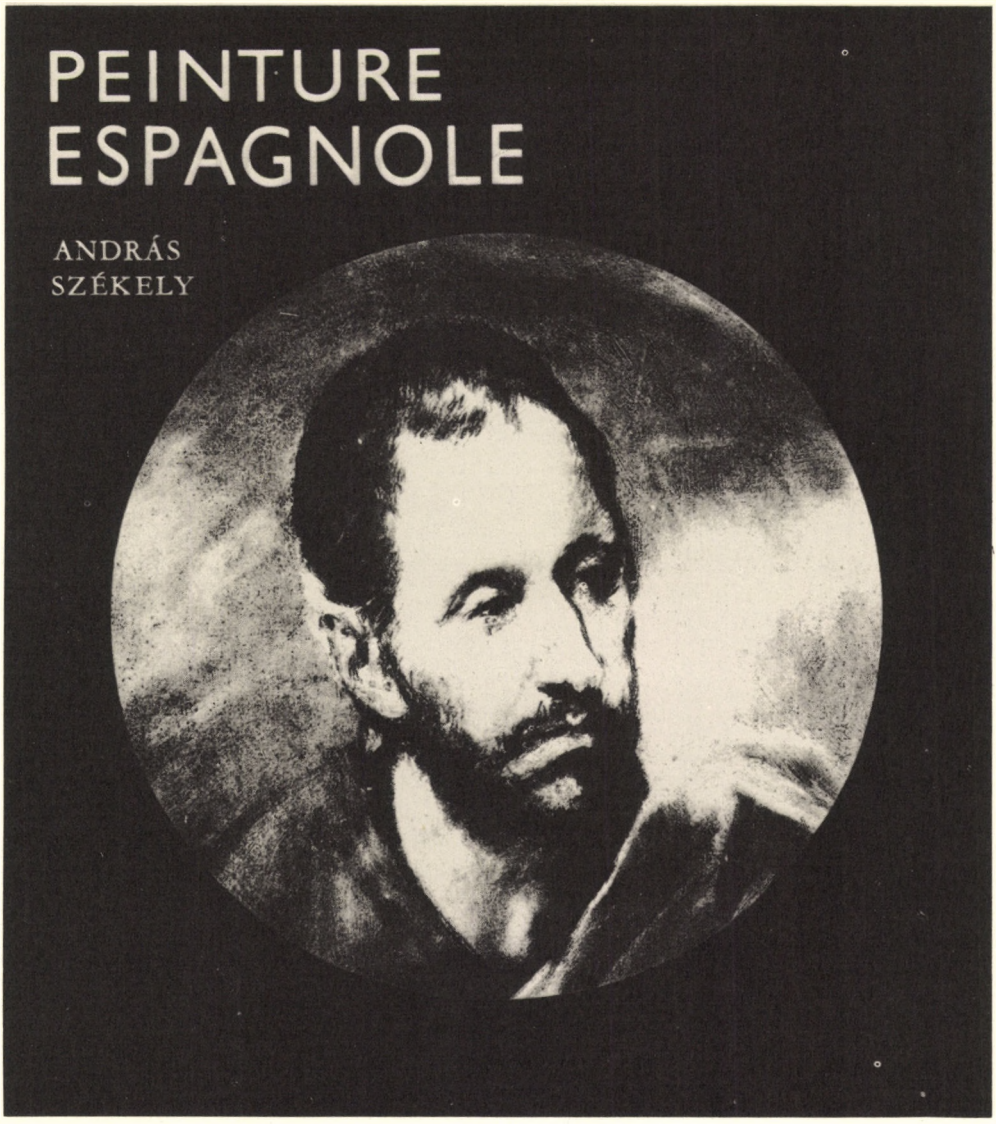

506 / SZÉKELY ANDRÁS: PEINTURE ESPAGNOLE / BUDAPEST / 1972

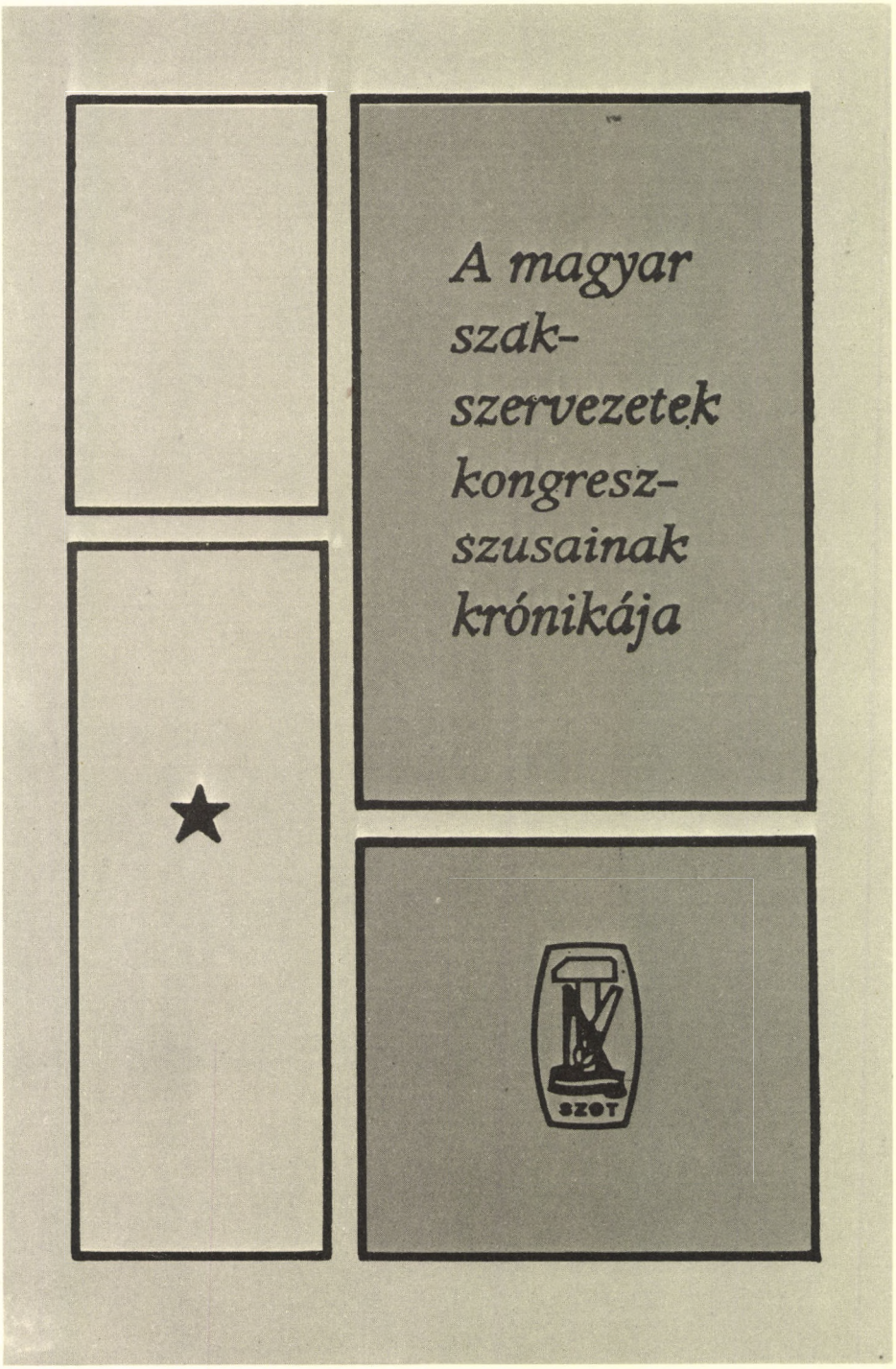

507 / A MAGYAR SZAKSZERVEZETEK KONGRESSZUSAINAK KRÓNIKÁJA / BUDAPEST / 1971

SZERGEJ JESZENYIN VERSEI

Lyra Mundi

508 / SZERGEJ JESZENYIN VERSEI / BUDAPEST / 1971

MAURICE CHOURY

VIVE LA COMMUNE!

A PÁRIZSI KOMMÜN TÖRTÉNETE

509 / MAURICE CHROURY: VIVE LA COMMUNE / A PÁRIZSI KOMMÜN TÖRTÉNETE / BUDAPEST / 1971

D. Fehér Zsuzsa
Pogány Ö. Gábor

Magyar festészet a XX. században

510 / MAGYAR FESTÉSZET A XX. SZÁZADBAN / BUDAPEST / 1971

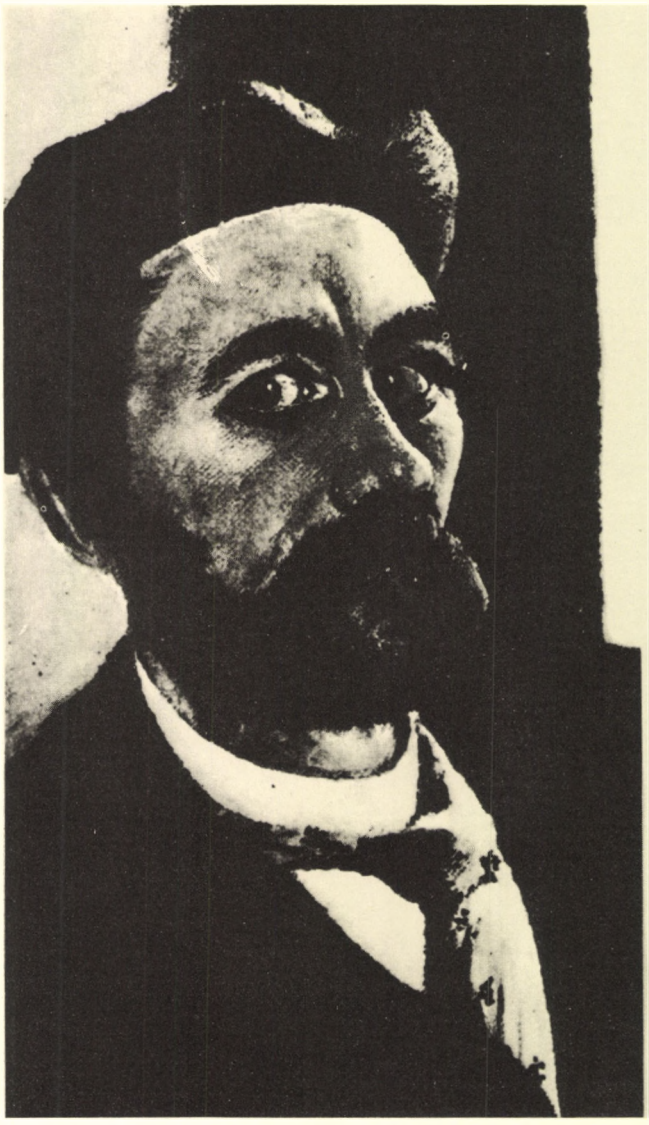

Németh
Lajos

511 / NÉMETH LAJOS: CSONTVÁRY KOSZTKA TIVADAR / BUDAPEST / 1971

Csontváry Kosztka Tivadar

Corvina Kiadó

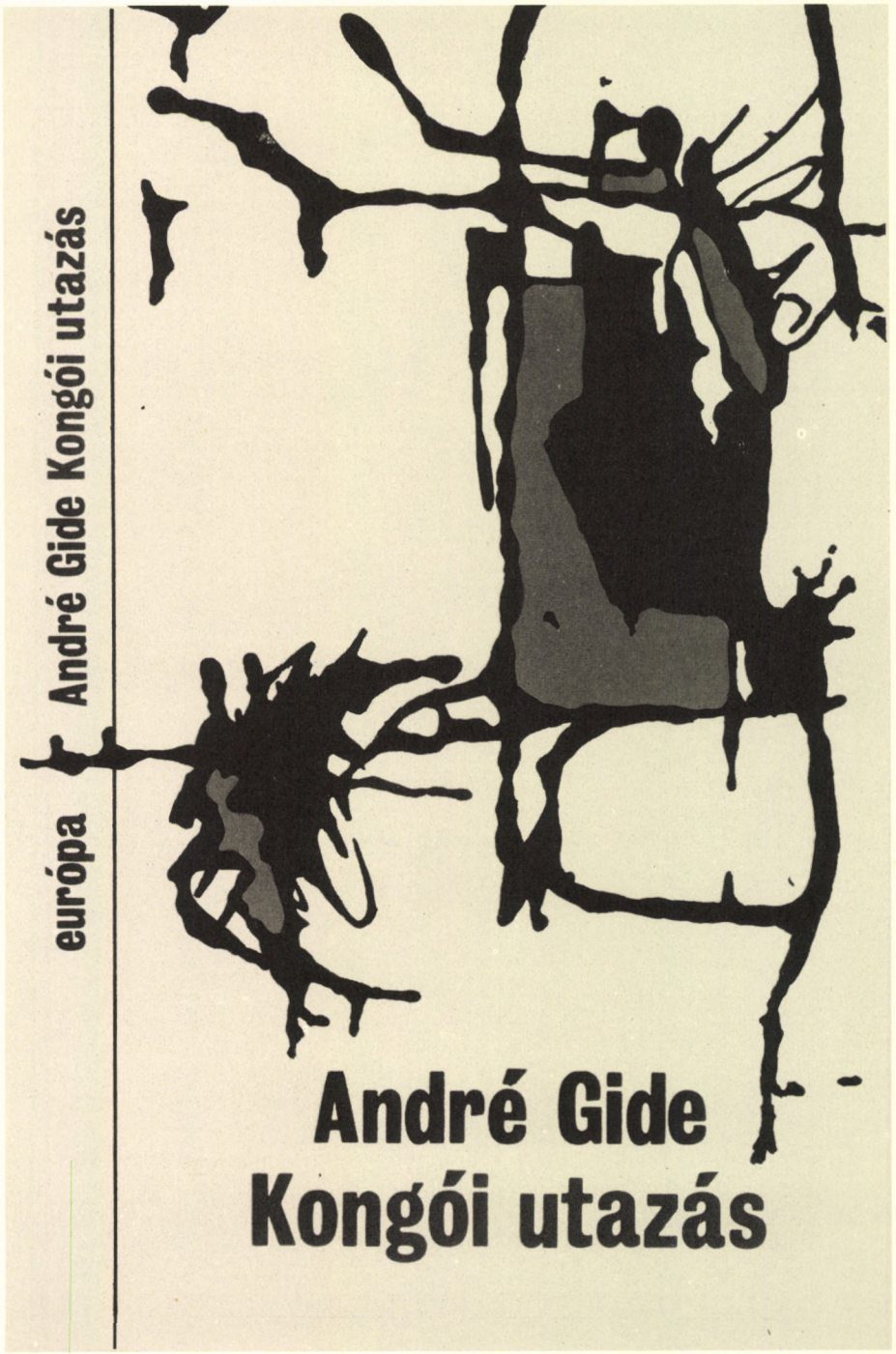

512 / ANDRÉ GIDE: KONGÓI UTAZÁS / BUDAPEST / 1971

Íme, egy perc

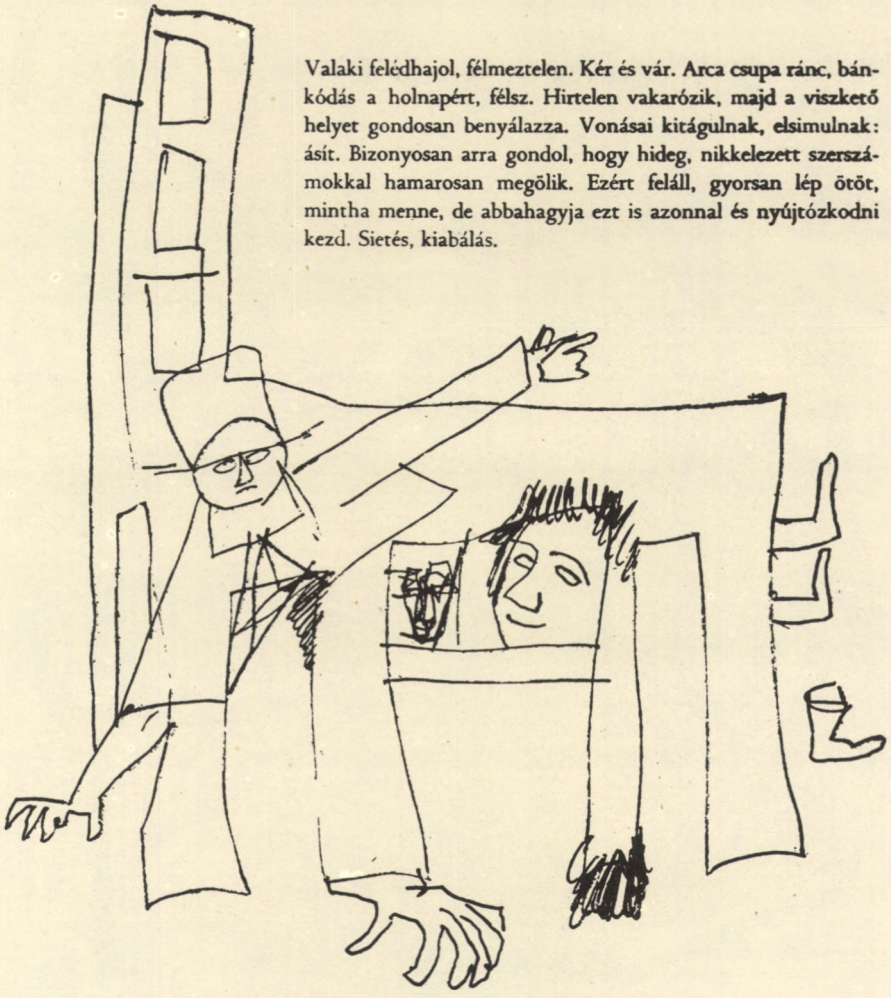

Valaki felédhajol, félmeztelen. Kér és vár. Arca csupa ránc, bánkódás a holnapért, félsz. Hirtelen vakarózik, majd a viszkető helyet gondosan benyálazza. Vonásai kitágulnak, elsimulnak: ásít. Bizonyosan arra gondol, hogy hideg, nikkelezett szerszámokkal hamarosan megölik. Ezért feláll, gyorsan lép ötöt, mintha menne, de abbahagyja ezt is azonnal és nyújtózkodni kezd. Sietés, kiabálás.

Juhász Ferenc

A szarvassá változott fiú

514/ JUHÁSZ FERENC: A SZARVASSÁ VÁLTOZOTT FIÚ/ BUDAPEST/ 1971

515 / CHAGALL, MARC: ÉLETEM / BUDAPEST / 1971

Magyarország története képekben

Gondolat Könyvkiadó · 1971

516 / MAGYARORSZÁG TÖRTÉNETE KÉPEKBEN / BUDAPEST / 1971

ORTHOGONALE POLYNOME

GÉZA FREUD

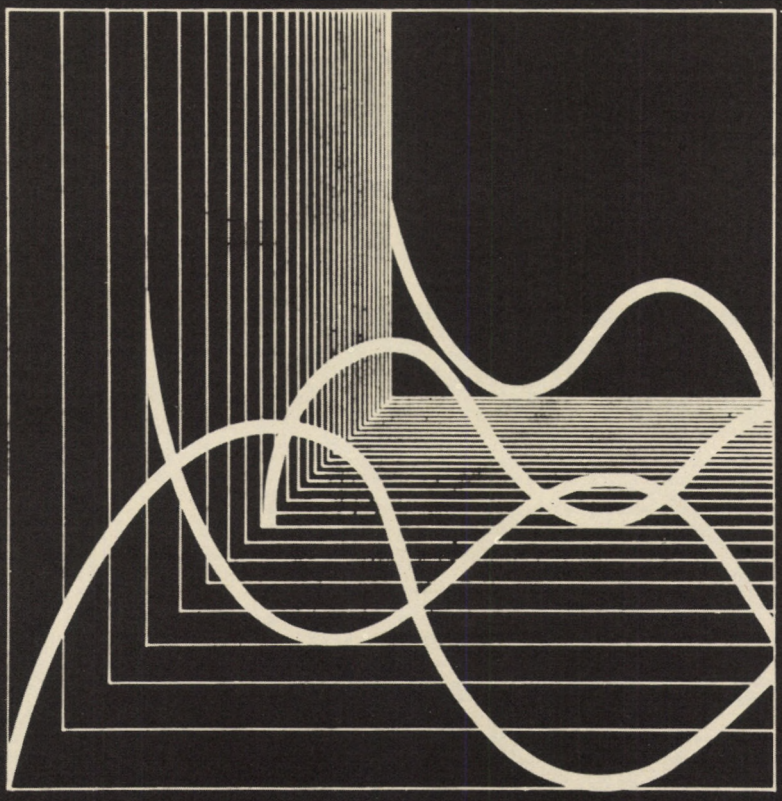

517 / FREUD GÉZA: ORTHOGONALE POLYNOME / BUDAPEST / 1972

Képes Géza

NAPFÉL ÉS ÉJFÉL

Finnugor rokonaink népköltészete

518 / KÉPES GÉZA: NAPFÉL ÉS ÉJFÉL / FINNUGOR ROKONAINK NÉPKÖLTÉSZETE / BUDAPEST / 1972

HELTAI JENŐ

A néma levente
Egy fillér

SZÉPIRODALMI KÖNYVKIADÓ
BUDAPEST

519 / HELTAI JENŐ: A NÉMA LEVENTE / EGY FILLÉR / BUDAPEST / 1972

VAS ISTVÁN

A kimondhatatlan

VÁLOGATOTT VERSEK

SZÉPIRODALMI KÖNYVKIADÓ
BUDAPEST

520 / VAS ISTVÁN: A KIMONDHATATLAN / BUDAPEST / 1972

ILLYÉS GYULA

BÁL A PUSZTÁN

HŐSI KOMÉDIA
KÉT RÉSZBEN

BÖLCSEK A FÁN

TRAGÉDIA
TRÉFÁBAN ELBESZÉLVE

SZÉPIRODALMI KÖNYVKIADÓ,
BUDAPEST

521 / ILLYÉS GYULA: BÁL A PUSZTÁN / BÖLCSEK A FÁN / BUDAPEST / 1972

522 / SZEDERJEI MAGDA–WÜRTZ ÁDÁM: AZ ÖSVÉNY TITKA / BUDAPEST / 1972

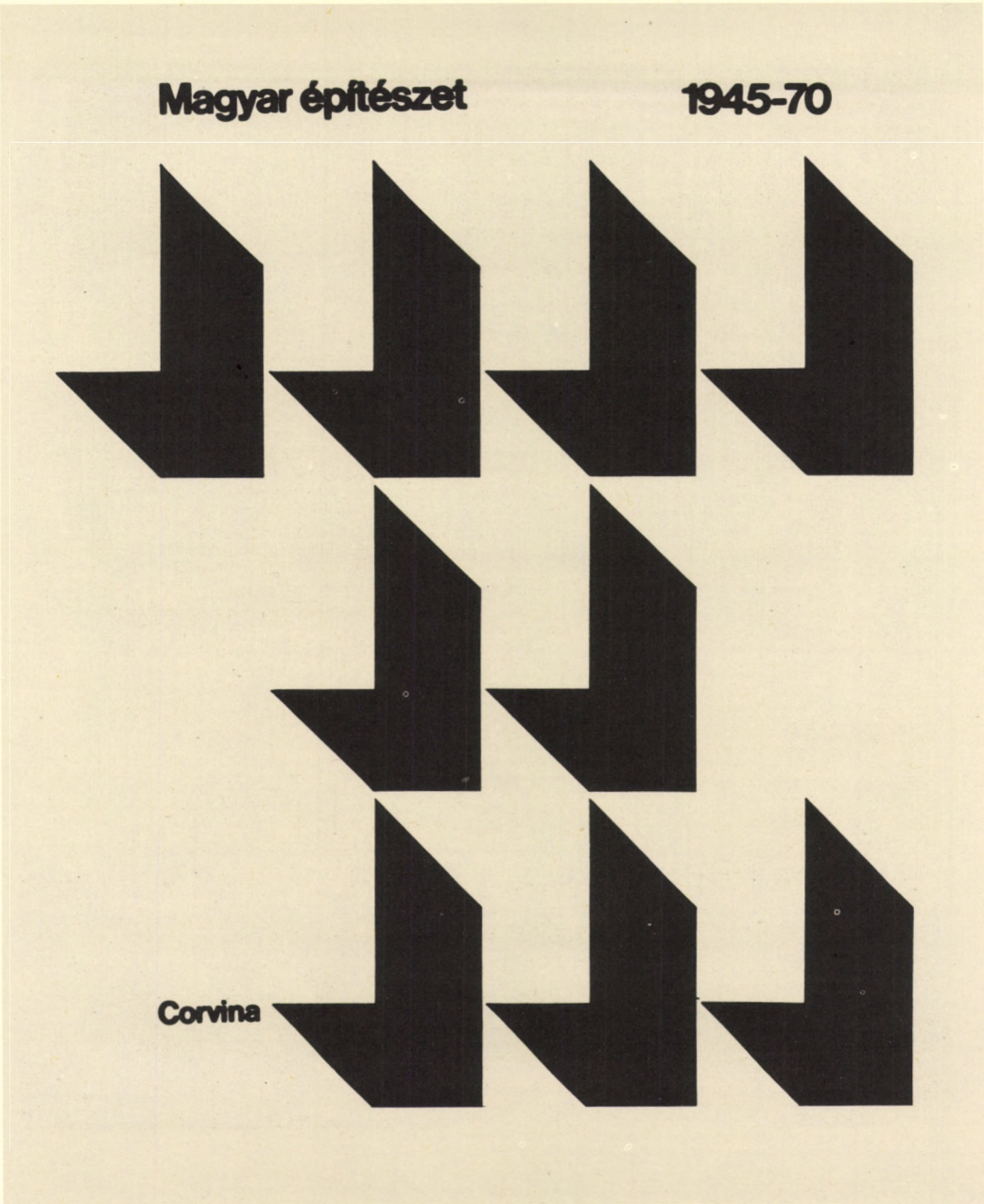

523 / MAGYAR ÉPÍTÉSZET 1945–70 / BUDAPEST / 1972

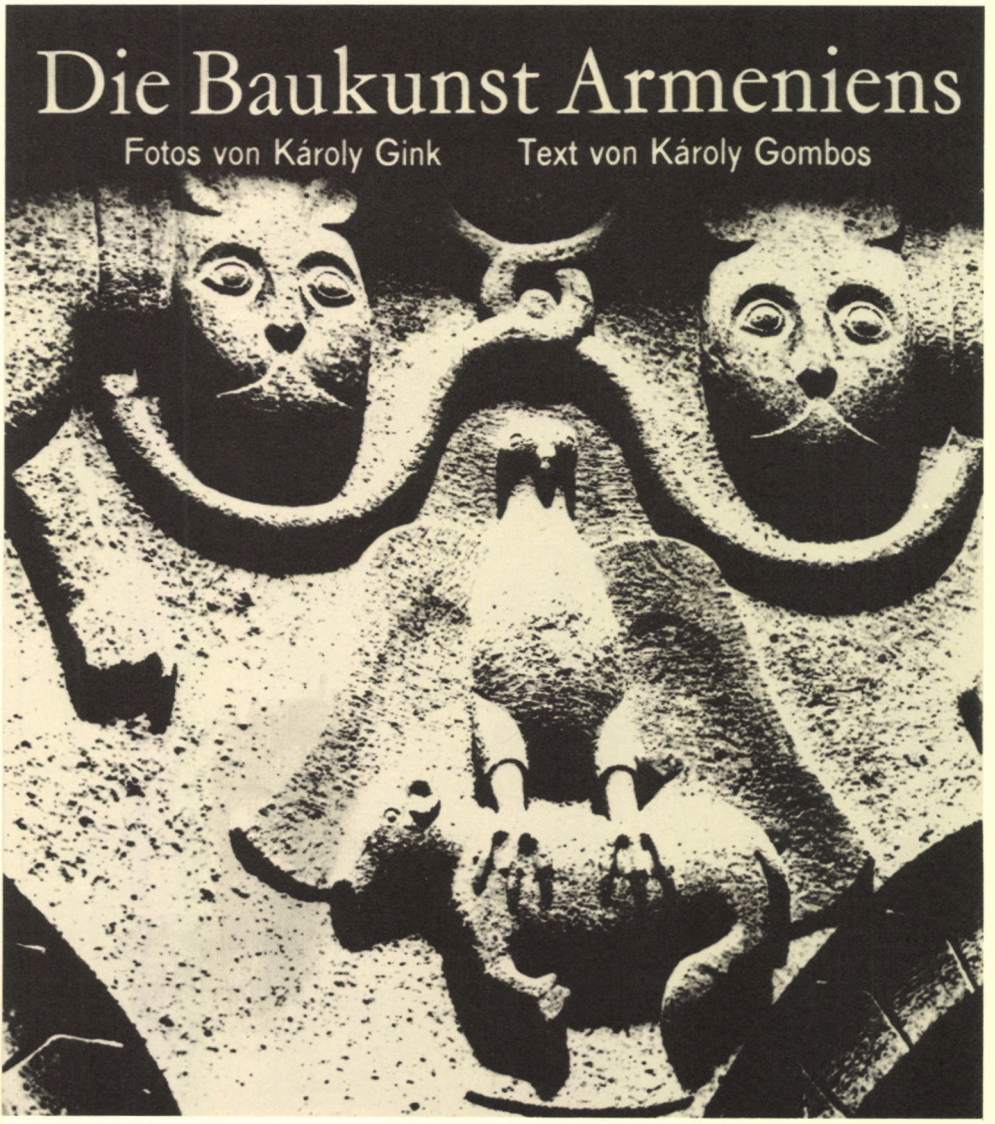

524 / DIE BAUKUNST ARMENIENS / BUDAPEST / 1972

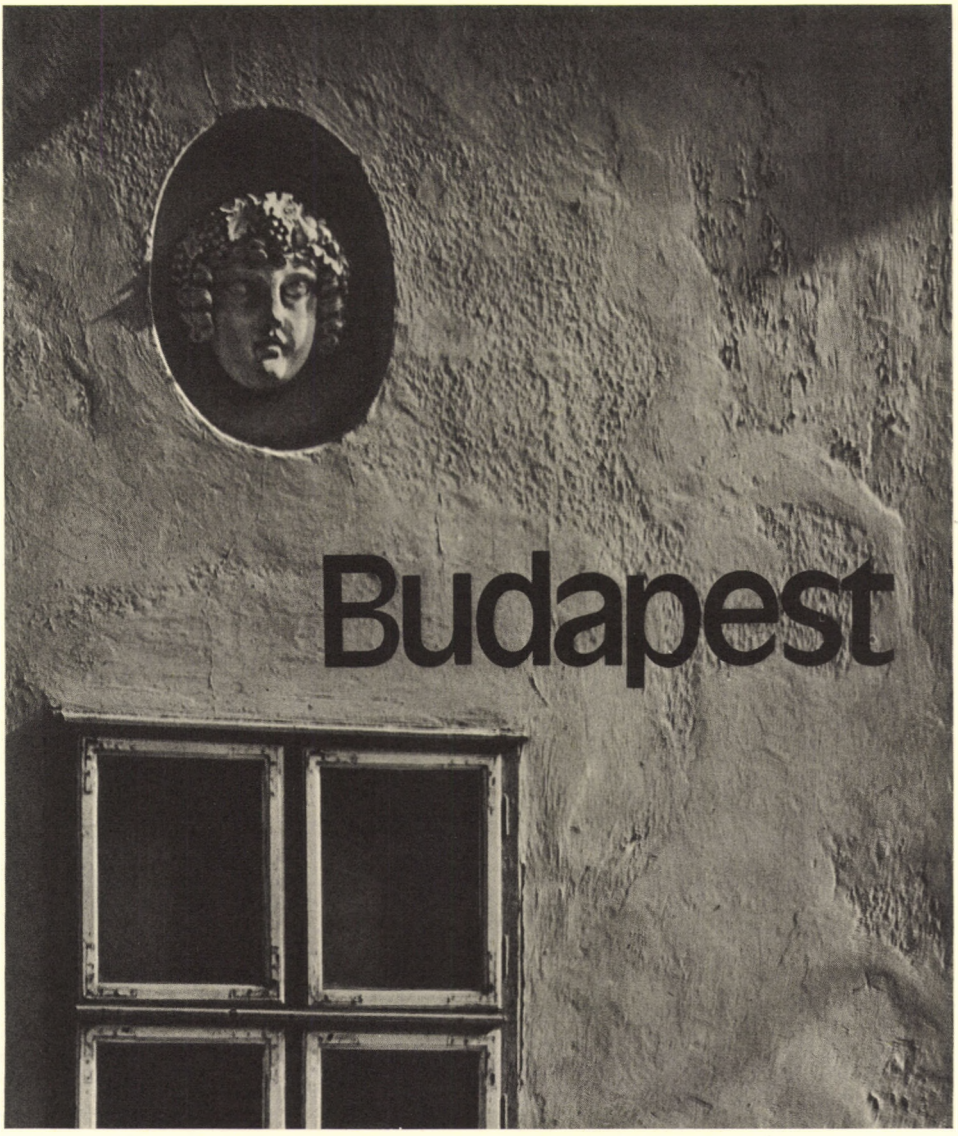

525 / BUDAPEST / BUDAPEST / 1972

526 / PATAKY DÉNES: BERNÁTH AURÉL / BUDAPEST / 1972

NEMESKÜRTY ISTVÁN

KRÓNIKA
DÓZSA GYÖRGY
TETTEIRŐL

527 / NEMESKÜRTY ISTVÁN: KRÓNIKA DÓZSA GYÖRGY TETTEIRŐL / BUDAPEST / 1972

OLVASÓKÖNYV

AZ ÁLTALÁNOS ISKOLÁK MÁSODIK OSZTÁLYA SZÁMÁRA

Tizedik, javított kiadás

TANKÖNYVKIADÓ, BUDAPEST

528 / OLVASÓKÖNYV 2. / AZ ÁLTALÁNOS ISKOLA MÁSODIK OSZTÁLYA SZÁMÁRA / BUDAPEST / 1972

JANIKOVSZKY ÉVA

VELEM MINDIG TÖRTÉNIK VALAMI

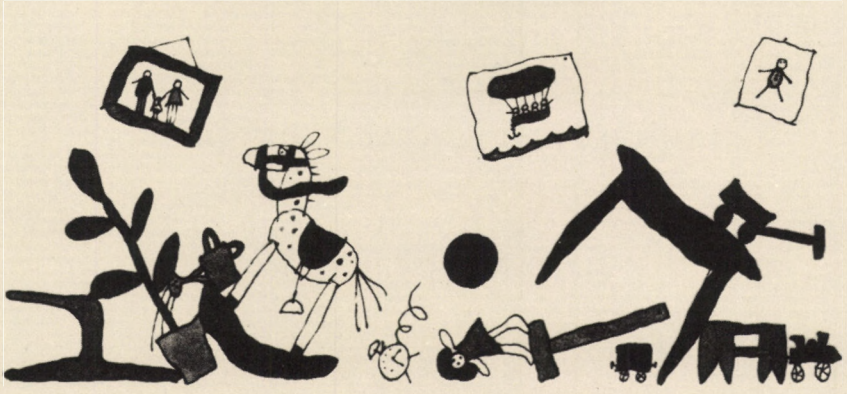

MÓRA FERENC KÖNYVKIADÓ · BUDAPEST, 1972

529 / JANIKOVSZKY ÉVA: VELEM MINDIG TÖRTÉNIK VALAMI / BUDAPEST / 1972

VILÁGTÖRTÉNET KÉPEKBEN

I. KÖTET

AZ ŐSKORTÓL 1640-IG

ŐS- ÉS ÓKOR:
HAHN ISTVÁN ÉS SZABÓ MIKLÓS

KÖZÉPKOR:
KULCSÁR ZSUZSANNA

GONDOLAT KÖNYVKIADÓ · BUDAPEST 1972

530 / VILÁGTÖRTÉNET KÉPEKBEN / BUDAPEST / 1972

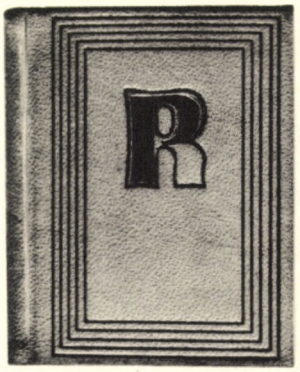

a

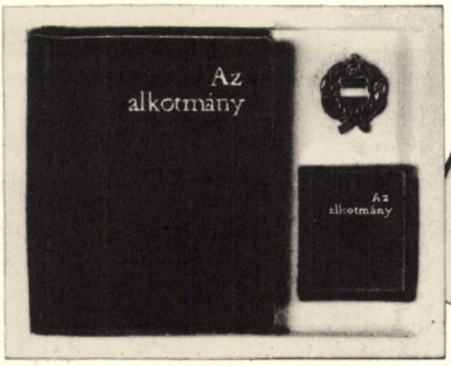

b

c

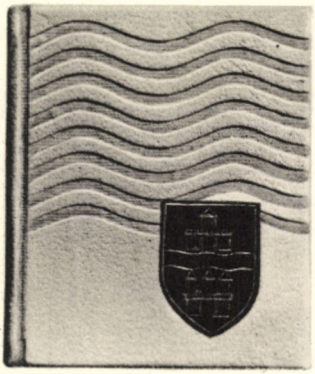

d

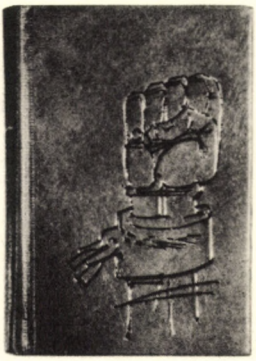

e

f

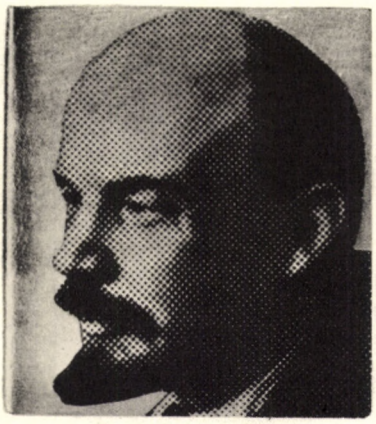

g

h

i

531 / *a*/ RÉNYI PÉTER: AZ AVANTGARDE-TÓL A KORSZERŰ ALKALMAZOTT MŰVÉSZETIG / BUDAPEST / 1971
/ *b*/ A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG ALKOTMÁNYA / BUDAPEST / 1972
/ *c*/ 1919–1969 / A MAGYAR TANÁCSKÖZTÁRSASÁG 50. ÉVFORDULÓJÁRA / BUDAPEST / 1969
/ *d*/ BUDAPEST 1873–1973 / BUDAPEST / 1972
/ *e*/ PETŐFI SÁNDOR: AZ APOSTOL / BUDAPEST / 1972
/ *f*/ SZUHAY-HAVAS ERVIN: DÓZSA GYÖRGY ÉS A MAGYAR PARASZTHÁBORÚ / BUDAPEST / 1972
/ *g*/ LENIN 1870–1970 / BUDAPEST / 1970
/ *h*/ MARX, KARL–ENGELS, FRIEDRICH: A KOMMUNISTA PÁRT KIÁLTVÁNYA / BUDAPEST / 1971
/ *i*/ RADNÓTI MIKLÓS: ERŐLTETETT MENET / BUDAPEST / 1970

Chronica Hungarorum

Finita Bude Anno Domini MCCCCLXXIII in uigilia penthecostes per Andream Hess Cette nouvelle édition fac-similé précédée d'une préface d'Erzsébet Soltész, a été éditée par le Magyar Helikon, avec le concours des Presses de l'Imprimerie Zrínyi, en 1972, à Budapest

KÉPJEGYZÉK

XV. SZÁZAD

1 / Chronica Hungarorum / Buda 1473 / Hess András / A legrégibb hazai nyomtatvány első lapja a nyomdásznak Karai László óbudai préposthoz, Mátyás király alkancellárjához intézett ajánlásával / RMNy 2

2 / Chronica Hungarorum / Buda 1473 / Hess András / A legrégibb hazai nyomtatvány a Mátyás király koronázásáról szóló fejezettel ér véget / A lap alján a kolofonban a nyomtatás befejezését jelző dátum 1473 pünkösd vigiliája, azaz június 5. a magyar nyomdászat történetének kezdő időpontja / RMNy 2

3 / Basilius Magnus: De legendis poetis / Xenophon: Apologia Socratis / Buda 1473 / Hess András / A második budai ősnyomtatvány eleje a humanista Leonardus Aretinus előszavával, aki a két erkölcsbölcseleti művet görögből latinra fordította / RMNy 1

4 / Basilius Magnus: De legendis poetis / Xenophon: Apologia Socratis / Buda 1473 / Hess András / RMNy 1

5 / Antonius Florentinus: Confessionale titulus de restitutionibus / In Hungaria 1477 / Typ. Confessionalis / A Hess Andrással egy időben vagy utána működő másik hazai nyomda terméke / RMNy 3

6 / Missale ad usum dominorum Ultramontanorum / Verona 1480 / Pierre Maurer / A legrégibb magyarországi használatra készült nyomtatott misekönyv egy lapja / RMK III 2

7 / Jacobus de Voragine: Legenda aurea / Lyon 1483 / Petrus Ungarus / A szentek életét tartalmazó könyvnek egyik kiadása, amelyet a Lyonban működő magyar nyomdász nyomtatott

8 / Thuróczy János: Chronica Hungarorum / Augsburg 1488 / Erhard Ratdolt, pro Theobaldo Feger / Könyvdísz Mátyás címerével / RMK III 15

9 / Thuróczy János: Chronica Hungarorum / Augsburg 1488 / Erhard Ratdolt, pro Theobaldo Feger / Szent László és a leányrabló kun / RMK III 15

10 / Thuróczy János: Chronica Hungarorum / Augsburg 1488 / Erhard Ratdolt, pro Theobaldo Feger / A kép Róbert Károly magyar király Basarába havasalföldi vajdával való csatáját ábrázolja / RMK III 15

11 / Thuróczy János: Chronica Hungarorum / Augsburg 1488 / Erhard Ratdolt, pro Theobaldo Feger / A Szent Istvánról szóló fejezet kezdete az első magyar király képével / RMK III 15

12 / Thuróczy János: Chronica Hungarorum / Augsburg 1488 / Erhard Ratdolt, pro Theobaldo Feger / A Mátyás megválasztásáról szóló fejezet kezdete a király képével / RMK III 15

13 / Thuróczy János: Chronica Hungarorum / Augsburg 1488 / Erhard Ratdolt, pro Theobaldo Feger / A krónika kolofonja Feger Theobald budai könyvkereskedő kiadói jelvényével / RMK III 15

14 / Constitutiones incliti regni Hungariae / Lipcse 1490 / Konrad Kachelofen / Az első

nyomtatott hazai törvénykönyv címlapja Mátyás király és Filipec János kancellár képével / RMK III 59

15 / Michael de Hungaria: Sermones tredecim universales / Lyon 1495 / David Hedman / Egy magyar domonkos szerzetes sok kiadást ért prédikációs gyűjteményének első lapja / RMK III 31

16 / Breviarium Strigoniense / Velence 1497 / Georgius Arrivabenis, pro Paep János / Az esztergomi breviarium egy ritka kiadásának címlapja Joannes Paep budai könyvkereskedő kiadói jelvényével

17 / Breviarium Strigoniense / Velence 1497 / Georgius Arrivabenis, pro Joanne Paep / Az esztergomi breviarium címlapjának belső oldala nevezetes eseményekről, így Mátyás király koronázásának és Vitéz János halálának évszámáról tudósít

18 / Breviarium Strigoniense / Velence 1497 / Georgius Arrivabenis, pro Joanne Paep / Szűz Mária, a bibliai „Napba öltözött asszony" képe az esztergomi breviariumban / GW 5470

19 / Breviarium Strigoniense / Velence 1497 / Georgius Arrivabenis, pro Joanne Paep / Paep János budai könyvkereskedő megrendelésére készült kiadás utolsó lapja a kolofonnal

20 / Missale / Lyon 1500 / Petrus Ungarus / Kánonkép a lyoni magyar nyomdász által nyomtatott misekönyvéből

21 / Temesvári Pelbárt: Stellarium coronae beatae virginis Mariae / Basel 1497–1500 körül / Jakob Wolff von Pforzheim / A Szűz Máriáról szóló prédikációs könyv első lapja / RMK III 76

22 / Baptismale Strigoniense / Bécs 1500 / Joannes Winterburg, pro Joanne Hertzog / Zwettel, ciszterci kolostor / Esztergomi szertartáskönyv címlapja a bécsi nyomdász címerével és kolofonja Hertzog János budai könyvkereskedő kiadói jelvényével / RMK III 54

XVI. SZÁZAD

23 / Temesvári Pelbárt: Pomerium / Augsburg 1502 / Johannes Otmar / A szerző képe prédikációs gyűjteménye címlapján / RMK III 104–106

24 / Missale Strigoniense / Velence 1511 / Nicolaus de Franckfordia pro Johanni Paep librario Budensi / Szent Adalbert püspök képe; alatta Paep János budai könyvkereskedő kiadói jelvénye / RMK III 175

25 / Missale secundum chorum et rubricam almi episcopatus Zagrabiensis Ecclesie / Velence 1511 / Petrus Liechtenstein / Szűz Máriát, Szent Istvánt, Imrét és Lászlót ábrázoló metszet / RMK III 176

26 / Missale Strigoniense / Velence 1511 / Nicolaus de Franckfordia / RMK III 175

27 / Valentinus Hungarus: Vita divi Pauli primi heremite / Velence 1511 / Jacobus Pentius de Leucho, pro Mathie Milcher / A szerzőt, magyar nevén Hadnagy Bálintot ábrázoló metszet a címlap verzóján

28 / Janus Pannonius: Panegyricus in laedum Baptistae Guarini Veronensis praeceptoris sui conditus / Bécs 1512 / Hieronymus Vietor–Joannes Singrenius / A címlapon a Perényi-család címere / RMK III 177

29 / Missale secundum chorum alme ecclesie Strigoniensis / Velence 1512 / Petrus Liech-

tenstein, pro Stephano Heckel librario Budensi / A miatyánk latin szövege az esztergomi misekönyv egyik kiadásából / A kottákat kézzel írták a nyomtatott vonalakra / Ebből a példányból ezek kimaradtak

30 / Missale secundum chorum alme ecclesie Strigoniensis / Velence 1512 / Petrus Liechtenstein, pro Urbano Kaym librario Budensi / Az esztergomi misekönyv címlapja Kaym Orbán budai könyvkereskedő kiadói jelvényével / A héber betűs XVI. századi kéziratos bejegyzés latin nyelvű zsoltáridézet / RMK III 180a

31 / Missale secundum chorum alme ecclesie Strigoniensis / Velence 1512 / Petrus Liechtenstein, pro Urbano Kaym librario Budensi / Az esztergomi misekönyv egy lapja az előkről, pápáról, érsekről, királyról és a katolikus hit követőiről való megemlékezéssel / RMK III 180a

32 / Ordinarius secundum veram notulam sive rubricam alme ecclesie Agriensis de observatione divinorum officiorum et horarum canonicarum / Velence 1514 / Nicolaus de Frankfordia, pro Jacobo Schailer librario Budensi / Az egri egyházmegye szertartási előírásainak címlapja Schaller / Schailer / Jakab budai könyvkereskedő kiadói jelvényével / RMK III 197

33 / Temesvári Pelbárt: Sermones Pomerii / Lyon 1514 / Bernardus Lescuyer, pro Joanne Koberger / A mű kolofonja a nyomdász jelvényével / RMK III 191

34 / Temesvári Pelbárt: Pomerium sermonum / Hagenau 1515 / Henricus Gran, pro Joanni Rynman / A mű címlapja / RMK III 202

35 / Taurinus, Stephanus: Stauromachia, id est cruciatorum servile bellum / Bécs 1519 / Joannes Singrenius / Címlap Dózsa György kivégzését ábrázoló fametszettel / Apponyi 137

36 / Temesvári Pelbárt: Pomerium sermonum / Nürnberg 1519 / Joannes Koberger / RMK III 228

37 / Ordinarium Strigoniense / Velence 1520 / Lucantonio de Giunta / pro heredibus Urbani Kaym librarii Budensis / Az esztergomi főegyházmegye szertartási előírásainak címlapja Kaym Orbán budai könyvkereskedő kiadói jelvényével / RMK III 238

38 / Breviarium secundum usum alme Ecclesie Strigoniensis / Velence 1524 / Petrus Liechtenstein, pro Michaeli Prischwiz librario Budensi / Az esztergomi breviarium címlapja, az alján Prischwiz Mihály budai könyvkereskedő kiadói jelvényével / RMK III 263

39 / Epistolae Pauli lingua Hungarica donatae / Az zenth Paal leueley magyar nyeluen / Fordította Komjáti Benedek / Krakkó 1533 / Hieronymus Vietor / Szent Pál apostolt ábrázoló metszet a zsidókhoz írt levél elején / RMNy 13

40 / Epistolae Pauli lingua Hungarica donatae / Az zenth Paal leueley magyar nyeluen / Fordította Komjáti Benedek / Krakkó 1533 / Hieronymus Vietor / A rómaiakhoz írt levél első lapja Szent Pált ábrázoló iniciáléval / RMNy 13

41 / Nouum Testamentum seu quattuor euangeliorum volumina lingua Hungarica donata, Gabriele Pannonio Pesthino interprete / Wij Testamentum magijar nijeluen / Fordította Pesti Gábor / Bécs 1536 / Joannes Singrenius, pro Joanni Metzger bibliopolae / A négy evangélium Erazmus nyomán készült magyar fordításának címlapja / RMNy 16

42 / Nouum Testamentum seu quatuor euangeliorum volumina lingua Hungarica donata, Gabriele Pannonio Pesthino interprete / Wij Testamentum magijar nijeluen / Fordította

Pesti Gábor / Bécs 1536 / Joannes Singrenius, pro Joanni Metzger bibliopolae / Szent Márk evangéliumának első lapja az evangélistát és jelvényét, a szárnyas oroszlánt ábrázoló fametszettel / RMNy 16

43 / Augustinus, Aurelius: Haereseon Catalogus / Brassó 1539 / Joannes Honter / Ókeresztény eretnek-katalógus brassói kiadásának címlapja / RMNy 29

44 / Augustinus, Aurelius: Sententiae ex omnibus operibus... decerptae / Brassó 1539 / Joannes Honter / Szent Ágoston műveiből vett idézetgyűjtemény címlapja / RMNy 30

45 / Augustinus, Aurelius: Sententiae ex omnibus operibus... decerptae / Brassó 1539 / Joannes Honter / Idézetek az ártatlanságról, a szeretetről, az örökkévalóságról és a béketűrésről / RMNy 30

46 / Sylvester János: Grammatica Hungarolatina / Sárvár-Újsziget 1539 / Sylvester János betűivel / A legrégibb magyar nyelvtan címlapja / RMNy 39

47 / Vy testamentum magyar nyelven / Fordította Sylvester János / Sárvár-Újsziget 1541 / Joannes Strutius–Abádi Benedek / A magyar és erdélyi címerrel, bibliai alakokkal díszített címlap / RMNy 49

48 / Vy Testamentum magyar nyelven / Fordította Sylvester János / Sárvár-Újsziget 1541 / Joannes Strutius–Abádi Benedek / Szent János evangéliumának eleje az apostol alakjával és jelvényével, a sassal / RMNy 49

49 / Vy testamentum magyar nyelven / Fordította Sylvester János / Sárvár-Újsziget 1541 / Joannes Strutius–Abádi Benedek / Szent Máté evangéliumának eleje, a nyomdász, Joannes Strutius által készített és monogramjával jelölt fametszettel / RMNy 49

50 / Reformatio ecclesiarvm Saxonicarvm in Transylvania / Brassó 1547 / Joannes Honter / Az erdélyi szász egyházak reformációját szabályozó kiadvány címlapja / RMNy 69

51 / Heltai Gáspár: Catechismus Minor / Kolozsvár 1550 / Heltai Gáspár–Georg Hoffgreff / Evangélikus katekizmus címlapja / RMNy 86

52 / Ritus explorandae veritatis / Kolozsvár 1550 / Georg Hoffgreff / XIII. századi tüzesvaspróbák jegyzőkönyvének, a Váradi Regestrumnak nyomtatott kiadása / RMNy 87

53 / A Biblianac első része, az az Mosesnec ött könyue / Kolozsvár 1551 / Heltai Gáspár–Georg Hoffgreff / Heltai Gáspár kolozsvári lelkipásztor teljes magyar nyomtatott bibliafordítás-kísérletének eleje / A hét kötetben csonkán maradt munkán többen is, így Gyulai István kolozsvári magyar lelkész, Czorai István és Vízaknai Gergely iskolamesterek, később Egri Lukács kolozsvári és Szegedi Lajos dézsi, Eszéki Imre és Tövisi Mátyás tolnai prédikátorok dolgoztak / RMNy 90

54 / A Biblianac első része, az az Mosesnec ött könyue / Kolozsvár 1551 / Heltai Gáspár–Georg Hoffgreff / A világ teremtését ábrázoló fametszet Heltai bibliafordításának elejéről / RMNy 90

55 / Tinódi Sebestyén Cronica / Kolozsvár 1554 / Georg Hoffgreff / Tinódi tudósító históriás énekei első kiadásának fametszetű címlapja / Készítője Jacobus Lucius, aki a jobb alsó sarokban szignálta művét / RMNy 109

56 / Novum Testamentum Graece et Latine iuxta postremam D. Erasmi Rot. translationem / Brassó 1557 / Valentin Wagner / Erazmus Bázelben 1516-ban megjelent első kiadása alapján készült kétnyelvű Újszövetség eleje / RMNy 138

57 / Bornemisza Péter: Tragoedia magiar nelvenn az Sophocles Electraiabol / Bécs 1558 / Raphael Hoffhalter / Az első nyomtatott magyar nyelvű drámafordítás címlapja / RMNy 144

58 / Bornemisza Péter: Tragoedia magiar nelvenn az Sophocles Electraiabol / Bécs 1558 / Raphael Hoffhalter / Részlet az első nyomtatott magyar nyelvű drámafordításból / RMNy 144

59 / Székely István: Chronica ez vilagnac yeles dolgairól / Krakkó 1559 / Striykouiai Lazar / Łazarz Andrysowic krakkói nyomdájában készült magyar világkrónika fametszetes címlapja / RMNy 156

60 / Székely István: Chronica ez vilagnac yeles dolgairól / Krakkó 1559 / Striykouiai Lazar / A kiadás költségeit adó Németi Ferenc tokaji kapitány címere a világkrónika elején / RMNy 156

61 / Székely István: Chronica ez vilagnac yeles dolgairól / Krakkó 1559 / Striykouiai / Vilmányi Libec Mihály verse Németi Ferenc címeréről a világkrónika elején / RMNy 156

62 / Melius Juhász Péter: Az Aran Tamas hamis es eretnec tevelgesinec... meg hamisitássi / Debrecen 1561 / Huszár Gál / Az első nyomtatott magyar nyelvű református vitairat címlapja / RMNy 181

63 / Melius Juhász Péter: Magiar praedikatioc, kit postillanac neveznec / Debrecen 1563 / Török Mihály / Református bibliamagyarázó prédikációk címlapja / RMNy 194

64 / Werbőczy István: Magyar decretvm / Ford. Weres Balázs / Debrecen 1565 / Raphael Hoffhalter / Weres Balázs, Bihar vármegye jegyzőjének és Várad főbírájának kivonatos Tripartitum fordítása / A címlapot a Bécsből Debrecenbe származott nyomdász, Raphael Hoffhalter metszette / RMNy 207

65 / Zsámboki János: De imitatione a Cicerone petenda dialogi tres / Antwerpen 1563 / Libertus Malcotius / RMK III 503

66 / Valkai András: Hariadenus tengeri tolvaj históriája / Kolozsvár 1573 / Heltai Gáspár / Verses regényes história címlapja / RMNy 327

67 / Kulcsár György: Postilla / Alsóindva 1574 / Hoffhalter Rudolf / Evangélikus bibliamagyarázó prédikációk címlapja / RMNy 334

68 / Istvánfi Pál: Historia regis Volter / Debrecen 1574 / Komlós András / Volter király magyar nyelvű verses regényes históriájának címlapja a debreceni nyomda egyik jellegzetes reneszánsz könyvdíszével / RMNy 340

69 / Zsámboki János: Icones veterum aliquot ac recentium medicorum elogiis suis editae / Antwerpen 1574 / Christoph Plantin / Hajdani és kortárs orvosok, filozófusok képe Zsámboki / Sambucus / János orvosnak és császári könyvtárosnak, kora egyik legnagyobb polihisztor-humanistájának dicsőítő verseivel / RMK III 634

70 / Heltai Gáspár: Chronica az magyaroknac dolgairól / Kolozsvár 1575 / Heltai Gáspárné / Kivonatos Bonfini fordítás; Heltai Gáspár utolsó munkája, amelyet már halála után az özvegye adott ki / RMNy 360

71 / A Fortunatusrol valo szép historia, énec szerént szerezve / Kolozsvár 1577—1583 között / Heltai Gáspárné / A címlap fametszete a népszerű verses moralizáló történet három fő mozzanatát ábrázolja: a főhős szökését, az oroszlánnal való küzdelmét és Fortuna istennővel való találkozását / RMNy 461

72 / Enyedi György: Historia elegantissima Gismundae, regis Tancrendi filiae, secretarii regis Gisquardi amoris vinculo indissolubili mortem appetentium / Debrecen 1577 / Hoffhalter Rudolf / Gismunda és Gisquardus Boccaccio Decameronjából származó magyar nyelvű verses szerelmi históriájának egyik kiadása latin címlappal / RMNy 380

73 / Bogáti Fazekas Miklós: Szep historia az tökélletes aszszonyállatokról, melly az Plutarhusból forditatot magyar nyelvre / Kolozsvár 1577 / Heltai Gáspárné / A verses moralizáló történet címlapjának díszítésére a nyomdász a Fortunatusról szóló széphistória lakomát ábrázoló képét használta / RMNy 385

74 / Salamon Kiralynac, az David kiraly fianac Markalfal valo trefa beszednec röuid könyue / Kolozsvár 1577 / Heltai Gáspárné / A mulattató trufák gyűjteményének címlapját magát S. G. C. monogrammal jelölő ismeretlen kolozsvári fametsző képe díszíti, amely Salamon királyt, palotáját és keretes elbeszélés szereplőit ábrázolja / RMNy 389

75 / Melius Juhász Péter: Herbarium / Kolozsvár 1578 / Heltai Gáspárné / Az S. J. R. monogramos fametszőnek a címlapot díszítő képén virágoskert, gyógynövényeket válogató asszony és patika-belső látható / RMNy 413

76 / Ransanus Petrus: Epitome rerum Hungaricarum / Nagyszombat 1579 / Telegdi Miklós betűivel / Mátyás király udvarában Nápolyból követségben járt Petrus Ransanus vázlatos magyar történetét egykorú kéziratból Pécsi Lukács adta ki / RMNy 444

77 / Agendarius Liber / Nagyszombat 1583 / Telegdi Miklós betűivel / Az esztergomi szertartáskönyv első hazai kiadásának címlapja / RMNy 528

78 / Szent Biblia / Ford. Károlyi Gáspár / Vizsoly 1590 / Mantskovits Bálint / Az első teljes református bibliafordítás, a Vizsolyi Biblia címlapja / RMNy 652

79 / Szent Biblia / Ford. Károlyi Gáspár / Vizsoly 1590 / Mantskovits Bálint / Az újtestamentum címlapja a Vizsolyi Bibliában / RMNy 652

80 / Pécsi Lukács: Az keresztyen szvzeknec tisteseges koszoroia / Nagyszombat 1591 / A káptalan betűivel / Katolikus elmélkedő könyv címlapja / RMNy 670

81 / Pécsi Lukács: Az keresztyen szvzeknec tisteseges koszoroia / Nagyszombat 1591 / A káptalan betűivel / Virágkép a jelképes „koszorúból" / RMNy 670

82 / Pécsi Lukács: Az keresztyen szvzeknec tisteseges koszoroia / Nagyszombat 1591 / A káptalan betűivel / Virágkép a jelképes „koszorúból" / RMNy 670

83 / Cserényi Mihály: Historia az persiai monarchiabeli feiedelmekről / Kolozsvár 1592 / Heltai Gáspár betűivel / Antik történeti tárgyú verses história címlapja / RMNy 687

84 / A kereztieni gievlekezetben való isteni diczéretek / Bártfa 1593 / David Gutgesell / Evangélikus énekeskönyvnek bibliai idézetekkel zsúfolt címlapja / RMNy 713

85 / Baranyai Decsi János: Syntagma institutionum iuris imperialis ac Ungarici / Kolozsvár 1593 / Heltai Gáspár betűivel / RMNy 719

86 / Baranyai Decsi János: Syntagma institutionum iuris imperialis ac Ungarici / Kolozsvár 1593 / Heltai Gáspár betűivel / A gyűjtemény Szent Istvánnak fiához, Imre herceghez intézett intelmeivel mint a magyar jogalkotás első emlékével kezdődik / RMNy 719

87 / Stöckel Leonhard: Postilla Siue Enarrationes Erotematicae / Bártfa 1596 / David Gutgesell / A bibliamagyarázó evangélikus prédikációk címlapját Bártfa város fametszetű címere díszíti / Ezt eredetileg exlibrisként a bártfai Szent Egyed templom egykori könyvtárának köteteibe ragasztva alkalmazták / RMNy 773

88 / Bocatius, Joannes: Mvsae parentales... / Simonis Forgacz / Bartfa 1598 / Jakob Klöss / Forgách Simon királyi főpohárnokmester halálára írt gyászversek gyűjteménye / RMNy 817

89 / Szenczi Molnár Albert: Dictionarium Latino ungaricum / Nürnberg 1604 / Ny. n. / Az első hazai gyakorlati igényeket kielégítő latin-magyar kéziszótár címlapja / RMK I 392–393

90 / Szenczi Molnár Albert: Novae grammaticae Ungaricae... libri duo / Hanau 1610 / Thomas Villerianus / Szenczi Molnár Albert magyar nyelvtanával kezdődik a magyar nyelv vizsgálatának folyamatos hagyománya / RMK I 422

91 / Pázmány Péter: Isteni igazságra vezérleo kalauz / Pozsony / 1613 / Rézmetszetes címlap

92 / Alvinci Péter: Querela Hvngariae / Magyar Orszag Panasza / Kassa 1619 / Ny. n. / A magyarországi protestánsokat Bethlen Gábor erdélyi fejedelem mellett mozgósító kétnyelvű politikai röpirat első lapja / A nyomtatvány szerző, nyomdahely és év feltüntetése nélkel jelent meg / RMK I 507

93 / Bellarmino, Roberto: Elménknek Istenben föl-menetérül a teremtet állatok garádichin... / Magyarul írt és ki nyomtatott / Tasi Gáspár / Bártfa 1639 / Jakob Klöss / A legrégibb Bellarmin-fordítás világi ember, egy szepesi táblabíró és kamarai tisztviselő munkája / RMK I 687

94 / Pázmány Péter: Igasságra vezerlö Kalavz / Pozsony 1623 / Ny. n. / Irodalmunk első eredeti, részeiben szervesen átgondolt és monumentálisan felépített magyar nyelvű tudományos alkotása / A címlap Tobias Bidenharter metszete / RMK I 532

95 / Nyéki Vörös Mátyás: Dialogus, az az egy kárhozatra szállott gazdag test és léleknek siralommal teljes egymással való keserves panaszolkodó beszélgetések / Prága 1623 / Pavel Sese / A magyar barokk költészet egyik korai emléke a középkori látomásirodalomból merítette témáját / RMK I 532/a

96 / Kálvin János: Az keresztyeni religiora es igaz hitre valo tanitás / Ford. Szenczi Molnár Albert / Hanau 1624 / David et Daniel Aubry–Clemens Schleich / Szenczi Molnár Albert legnagyobb tudományos vállalkozása Kálvin teológiai főművének fordítása. Alul Kálvin és Szenczi Molnár Albert képe látható. Az utóbbinak hátterében a harminc-éves háború során Heidelbergben elviselt kínzásait is ábrázolja.

97 / Hajnal Mátyás: A Jézus szívét szerető szíveknek ájtatosságára... elmélkedésekkel és imádságokkal megmagyaráztatott könyvecske / Bécs 1629 / Michae Rickhes / RMK I 576 / Ferenczffy Lőrinc királyi titkár tulajdonában volt fametszetek felhasználásával készült / A könyv egy németalföldi eredetű emblémasorozathoz írt elmélkedéseket, imádságokat és a függelékben énekeket tartalmaz

98 / Sallai István: Jó nemes Váradnak gyenge orvoslása / Pozsony 1630 / Ny. n. / Pázmány egyik álnévvel megjelent vitairatának címlapja / RMK I 595

99 / Balassi Bálint–Rimay János: Istenes énekek / Bécs 1635–1636 / Matthäus Formica / A kötetet Nyéki Vörös Mátyás rendezte sajtó alá és függelékben a saját énekeit is közölte / A nyomtatás a Ferenczffy Lőrinc királyi titkár tulajdonában volt és a bécsi Formica-műhelyben kezelt fametszetek felhasználásával készült

100 / Zrínyi Miklós: Adriai tengernek syrenaia / Bécs 1651 / Matthäeus Cosmerovius / A Szigeti veszedelem első kiadásának díszcímlapja, Szubaritsch György metszete / RMK I 842

101 / Zrínyi Miklós: Adriai tengernek syrenaia / Bécs 1651 / Matthäeus Cosmerovius / RMK I 842

102 / Zrínyi Miklós: Adriai tengernek syrenaia / Bécs 1651 / Matthäeus Cosmerovius / RMK I 842

103 / Zrínyi Miklós: Adriai tengernek syrenaia / Bécs 1651 / Matthäeus Cosmerovius / A Szigeti veszedelem ajánlásából / RMK I 842

104 / Liszti László: Magyar Márs / Bécs 1653 / Matthäeus Cosmerovius / A hamis pénz veréséért lefejezett, kalandor főúr epikus verseinek díszcímlapja, Mauritz Lang metszete / RMK I 869

105 / Szent Biblia azaz Istennek ó és új testamentumában foglaltatott egész Szent Irás / Fordította Károlyi Gáspár / Várad 1661 / Szenczi K. Ábrahám

106 / Kalendariom Kristus Urunk születése-után való / M.DC.LIX esztendőre / Nagyszombat 1658 / Akadémiai betűkkel / Melchior Venceslaus Schneckenhaus / A két évszázadon át folyamatosan megjelent nagyszombati kalendáriumok címlapja a magyar királyság országainak címereivel, alul a város képével / RMK I 945

107 / Tolnai Mihály: Szent had azaz, Lelki s'testi Szabadságokat fegyvert vont vitezek tüköre / Kolozsvár 1671 / Ny. n. / A kuruc prédikációs irodalom legjelesebb terméke katonai erkölcsi szabályzatot ad / RMK I 1197

108 / Sarasa, Antonius Alphonsus: Ars semper gaudendi / Nagyszombat 1671 / Typis Academicis – Matthaeus Rietmiller / Spanyol származású németalföldi jezsuita moralizáló elmélkedő könyvének hazai kiadása / RMK II 1385

109 / Kalendarium typographiae Tyrnaviensis pro anno Christi M.DC.LXXVII. / Nagyszombat 1676 / Typis Academicis / Nagyszombati kalendárium címlapja a korabeli Magyarország északnyugati részének térképvázlatával / RMK II 1407

110 / Gyulai Mihály: Fertelmeskedő, s bujálkodó tancz jutalma / Debrecen 1681 / Rosnyai János / Egy tiszántúli református lelkész prédikációinak gyűjteménye / RMK I 1255

111 / Beniczky Péter: Magyar rithmusok avagy versek / Kolozsvár 1682 / Veresegyházi Mihály / A magyar barokk főúri-udvari költészet legnépszerűbb alkotása / RMK I 1284

112 / Comico-Tragoedia / Lőcse 1683 / Samuel Brewer / Az ismeretlen szerzőtől a gazdag és a szegény Lázár bibliai történetéből alakított magyar nyelvű dráma egyik XVII. századi kiadásának címlapja / RMK I 1305

113 / Medgyesi Pál: Lelki A Be Ce / Keresd 1684 / Székesi Mihály / Református „istenfélő gazdák s gazdaasszonyok" számára angolból fordított és tankönyvként is használt kegyességi könyv, a hazai puritánus irodalom terméke / RMK I 1319

114 / Tótfalusi Kis Miklós: Betűmintalap / Amsterdam 1683 / Országos Levéltár

115 / Szent Biblia / Ford. Károlyi Gáspár / Amsterdam 1683–1685 / Tótfalusi Kis Miklós / A Kolozsvári Egyetemi Könyvtárban őrzött példány címlapja / Ezen kívül az összes példányok a következő lapon bemutatott rézkarcos címlappal jelentek meg / Valószínű, hogy ez volt a mű eredeti címlapja, s később e helyett illesztette a kötetekbe Tótfalusi a „látványosabb" rézkarcos címlapokat / RMK I 1324

116 / Szent Biblia / Fordította Károlyi Gáspár / Amsterdam 1685 / Tótfalusi Kis Miklós / RMK I 1324

117 / Szent Biblia / Fordította Károlyi Gáspár / Amsterdam 1685 / Tótfalusi Kis Miklós / A könyvnyomtató ajánlása az amszterdami Biblia elején / RMK I 1324

118 / Szent Biblia / Fordította Károlyi Gáspár / Amsterdam 1685 / Tótfalusi Kis Miklós / Az Ószövetség eleje Misztótfalusi Biblia-kiadásából / RMK I 1324

119 / Szent Biblia / A Mi Urunk Jesus Christusnak Uj Testamentoma / Ford. Károlyi Gáspár /

Amsterdam 1685 / Tótfalusi Kis Miklós / Az Újszövetség eleje Tótfalusi Biblia-kiadásából / RMK I 1324

120 / Szent Biblia / Fordította Károlyi Gáspár / Amsterdam 1685 / Tótfalusi Kis Miklós / RMK I 1324

121 / Ames, William: Medulla theologica / Debrecen 1685 / Töltési István / A puritanus mozgalom jeles angol képviselőjének, a holland franekeri egyetemen számos magyar diák professzorának teológiai kézikönyve / RMK II 1563

122 / Comenius, Johannes Amos: Orbis sensualium pictus trilinguis / Lőcse 1685 / Samuel Brewer / Az írás mesterségére vonatkozó fejezet Comeniusnak fogalomkörök szerint csoportosított és illusztrált háromnyelvű nyelvgyakorló könyvéből / RMK I 1339

123 / Comenius, Johannes Amos: Orbis sensualium pictus trilinguis / Lőcse 1685 / Samuel Brewer / A papírról szóló fejezet címképe / RMK I 1339

124 / Comenius, Johannes Amos: Orbis sensualium pictus trilinguis / Lőcse 1685 / Samuel Brewer / A nyomtatásról szóló fejezet eleje / RMK I 1339

125 / Comenius, Johannes Amos: Orbis sensualium pictus trilinguis / Lőcse 1685 / Samuel Brewer / A könyvkötésről szóló fejezet címképe / RMK I 1339

126 / Comenius, Johannes Amos: Orbis sensualium pictus trilinguis / Lőcse 1685 / Samuel Brewer / A könyvről szóló fejezet címképe / RMK I 1339

127 / Szent Dávid Kiralynak és Profetanak százötven Soltari / Ford. Szenczi Molnár Albert / Amsterdam 1686 / Tótfalusi Kis Miklós / Az amszterdami Biblia függeléke: Szenczi Molnár Albert verses zsoltárfordítása / RMK I 1346

128 / Bethlen / Farkas / Wolfgangus: Historiarum Pannonico-Daciarum / Keresd 1690 / Bethlen Farkas kancellárja megírta Erdély történetét 1526-tól / 1679-ben bekövetkezett halála után öccse, Bethlen Elek, keresdi várában nyomdát rendezett be a mű kiadása céljából / A mű nyomtatása a törökök 1690. évi betörése miatt a 832. oldalnál félbeszakadt / A példányok legnagyobb része megsemmisült / RMK II 2036

129 / Lisznyai Kovács Pál: Chronologica Sacra / Debrecen 1693 / Kassai Pál / Debreceni kollégiumi professzor történettudományi segédkönyve / RMK II 1730

130 / Pápai Páriz Ferenc: Pax corporis / Kolozsvár 1695 / Tótfalusi Kis Miklós / A népszerű egészségügyi kézikönyv harmadik kiadása / RMK I 1474

131 / Haller János: Hármas istoria / Kolozsvár 1695 / Tótfalusi Kis Miklós / A számtalan kiadást ért népkönyv díszcímlapja, Hoffmann kolozsvári / ? / rézmetsző műve / RMK I 1470

132 / Haller János: Hármas istoria / Kolozsvár 1695 / Tótfalusi Kis Miklós / A legtartósabb életű XVII. századi szépprózai alkotás címlapja / RMK I 1470

133 / Haller János: Hármas istoria / Kolozsvár 1695 / Tótfalusi Kis Miklós / RMK I 1470

134 / Tótfalusi Kis Miklósnak maga személyének, életének és különös tselekedetinek mentsége / Kolozsvár 1698 / RMK I 1528

135 / Molnár Gergely: Elementa Grammaticae Latinae / Kolozsvár 1698 / Tótfalusi Kis Miklós / Tótfalusi ajánlása a híres XVI. századi kolozsvári latin grammatika általa nyomtatott késői kiadása élén / RMK II 1921/a

136 / Szakáts mesterségnek könyvetskéje / Kolozsvár 1698 / Tótfalusi Kis Miklós / Kis Miklós egyik „népkönyvének" címlapja / RMK / Sztripszky / I 2160/366

137 / Rákóczi Ferenc: Universis orbis Christiani principibus / 1703 / Ny. n. / II. Rákóczi Ferenc híres kiáltványának első lapja / Benne 21 pontban feltárja a magyar nemzet sérelmeit, Habsburg-uralkodóház ellen régi szabadságáért vívott jogos harcának okait / A kiáltvány latin és magyar szövegét / „Megújulnak a híres magyar nemzet sebei..." / Ráday Pál fogalmazta; de lengyel, francia, holland, német, török fordítása és angol kivonata is ismert / RMK II 2198

138 / Koháry István: Antidota melancholiae / 1722 / H. é. ny. n. / A császárhű labanc főúr fogságban, Thököly munkácsi várában időtöltésből szerzett és később kinyomtatott egyik magyar versesfüzetének latin címlapja magyarul: A búbánat orvossága / A vers tartalmáról a következő lapon ez olvasható: „Keseredett rabnak búban úszva, ... ébren alva látott álma, melyet hevertében, rabságos ügyében szunnyadozása közben leírta versekben"

139 / Koháry István: Sok óhajtás közben... szerzett versek / H. é. ny. n. / 1720 / A Thököly fogságában szerzett és később kinyomtatott egyik versesfüzet címlapja

140 / Koháry István: Sok óhajtás közben... szerzett versek / H. é. ny. n. / 1720 / A címlap előtti allegorikus kép a katolikus szimbólumokat a Habsburg-család uralkodói címerével egyesíti / A latin felirat jelentése: „E jelek jegyében / Sebesülten vagy ép testben a te jelvényeidet soha el nem hagyom, / Élve vagy haldokolva e címeredet követni fogom"

141 / Gyöngyösi István: Cuma városában építtetett Dedalus temploma / 1724 / H. ny. n. / Az udvari barokk költészet jeles művelőjének egy ifjúkori Ovidius-fordítása XVIII. századi ponyvakiadásban / A címlapon a Sibylla Erithrea fametszetű képe látható, amelynek dúcát eredetileg a bártfai Gutgesell-műhelyben 1594 és 1597 között használták / Feltehető, hogy Gyöngyösi füzetének ezt a kiadását is Bártfán nyomtatták

142 / Gyöngyösi István: Marsal társalkodó Muranyi Venus / Buda 1735 / Nottenstein János Gyöngyös / Gyöngyösi legismertebb és sok kiadásban elterjedt elbeszélő költeménye Wesselényi Ferenc füleki főkapitány és Szécsi Mária, Murány özvegy úrnőjének regényes házasságáról először Kassán 1664-ben jelent meg

143 / Szenczi Molnár Albert: Szent Dávid királynak és prófétának százötven Soltári / Debrecen 1736 / Margitai János / A debreceni városi nyomda a XVIII. században Margitai János provizorsága idején / 1733–1751 / élte virágkorát

144 / Enyedi György: Tangredus historia / 1737 / H. n. / Esler Márton / Gismunda és Gisquardus – először 1577-ben Debrecenben megjelent – verses szerelmi históriájának egy késői, nyomdahely megjelölése és alighanem cenzori engedély nélkül kinyomtatott kiadása / Esler Márton könyvnyomtató neve is koholt a cenzúrahatóság megtévesztésére / Talán az 1723-ban a lőcsei Brewer-műhelyt vezető Endter Márton nevének elferdítéséből származik / A mű szerzője Enyedi György nem az eredeti Boccaccio novella szövegét fordította, hanem Beroaldo latin Boccaccio átdolgozását használta fel, amelyet valójában egészen átszerkesztve jelentetett meg

145 / Pethő Gergely–Spangár András: Magyar Krónika / Kassa 1783 / Akadémiai ny. / A mű Szent Istvánhoz szóló ajánlással kezdődik / Az országos tisztségeket betöltő történetíró a horvátországi nemes krónikája először 1660-ban a költő Zrínyi Miklós közreműködésével jelent meg / Ezt saját koráig Spangár András kiegészítette és „sok

szép tudósításokkal, toldalékokkal... de leg főképpen a Magyarok Bibliotékájával, az-az: A' Magyar... íróktul szerzett, és írt könyveknek laistromával... szaporította"

146 / Pethő Gergely–Spangár András: Magyar Krónika / Kassa 1738 / Akadémiai ny. / Részlet a Spangár által szerkesztett „toldalékok" egyikéből: a királyi kancellárok, nádorok feloszlása a krónika utolsó lapján

147 / Balassi Bálint–Rimay János: Istenes énekei / Debrecen 1738 / Margitai János / A XVII. század első harmadától sokszor újra megjelent verseskönyv egy kisalakú debreceni kiadása

148 / Bél Mátyás: Notitia Hungariae novae historico geographica I–III. / Bécs 1735–1742 / Johann Peter van Ghelen, pro Paul Straub / A XVIII. századi hazai hon- és államismereti irodalom legkiválóbb alkotása, amely a magyarság történetét, földrajzát, politikai, közjogi, népességi viszonyait kívánta összefoglalni / Az első kötet címlapja

149 / Bél Mátyás: Notitia Hungariae novae historico geographica I–III. / Bécs 1735–1742 / Johann Peter van Ghelen, pro Paul Straub / A szerző portréja Andreas és Joseph Schmuzer bécsi mesterek rézmetszete. A jelmondat jelentése: „Az igazságtól vezetve, kísérve, vele munkálkodva" / A háttérben Pozsonynak, Bél munkálkodása színhelyének látképe

150 / Bél Mátyás: Notitia Hungariae novae historico geographica I–III. / Bécs 1735–1742 / Johann Peter van Ghelen pro Paul Straub / A Pozsony vármegyét tárgyaló fejezet eleje királykoronázást ábrázoló metszettel / V. B. Belau és A. et J. Schmuzer műve

151 / Ács Mihály: Arany lántz / Jéna 1747 / Ny. n. / A hazai pietista prózairodalomnak, először 1696-ban Lőcsén megjelent népszerű imádságoskönyve Abraham Kaltschmied pozsonyi rézmetsző címképével / Az evangélikus szerző Thököly seregében volt tábori lelkész

152 / Faludi Ferenc: Istenes jóságra, és szerencsés bóldog életre oktatott nemes ember / Nagyszombat 1748 / Akadémiai ny. / William Darrel angol szerző pedagógiai moralizáló művének olaszból készült magyar fordítása / A jezsuita fordító a hazai rokokó irodalom jeles képviselője

153 / Pető Gergely: Magyar krónika / Kassa 1753 / Akadémiai ny. / A népszerű krónikának a hazai jezsuita nyomdában megjelent kiadása

154 / Kunits Ferenc: Sedecziás / Kassa 1753 / Akadémiai ny. / Olaszból fordított bibliai tárgyú, jezsuita iskoladráma

155 / Eszterházy Miklós: Rákóczi György erdélyi fejedelemnek irt egynehány intő leveleinek párja / Győr 1756 / Streibig Gergely János / Eredetileg 1644-ben Pozsonyban és 1645-ben Bécsben megjelent politikai-diplomáciai célzatú kiadvány egy évszázaddal később már történelmi tanulságokat kínált

156 / Schmith, Nicolaus: Imperatores Ottomanici / Nagyszombat 1760 / Akadémiai ny. / A nagyszombati egyetem professzorának, egy ideig rektorának a török császárokról írt monográfiája

157 / Syntagma Juris Ungarici / Kassa 1763 / Akadémiai ny. / A nagyszombati egyetem jogi fakultásának tankönyve

158 / Descriptio vitae Stephani liberi baronis de Daniel et Vargyas / 1764 / H. ny. n. / Vargyasi Dániel István politikai pályáját még Bethlen Miklós udvarában kezdte, részt vett a Rákóczi szabadságharcban, együtt bujdosott a fejedelemmel, később udvarhelyszéki főkirálybíró lett, és 1774-ben 91 éves korában halt meg / Ezt az önéletrajzi írását, me-

lyet Nagyszebenben vagy Enyeden a cenzúrahatóságok tudta nélkül nyomatta ki, ezért elkobozták, s a szerzőt 500 arany bírságra ítélték / A címlapon Vargyasi nemesi címere

159 / Bod Péter: Magyar Athenas / 1766 / H. ny. n. / A késő barokk irodalom legnagyobb erdélyi tudósának Szebenben kiadott nemzeti szempontú írói lexikona / Irodalomtörténeti vállalkozása a régi magyarországi nyomtatványokkal való tudatos-tudós foglalkozásnak legkorábbi állomása

160 / Pázmány Péter: Hodegus / Igazságra vezérlő Kalauz / Nagyszombat 1766 / Akadémiai ny. / A másfél századdal korábban megjelent mű negyedik kiadása, címlapján Pázmány érseki címere

161 / Voltaire, François-Marie Aronet de: A hihető Mahomet, avagy fanaticizmus / Ford. Zechenter Antal / Pozsony é. n. / Landerer Mihály / Az Olaszországban időző, a magyar színpadi irodalom felvirágoztatásán sokat fáradozó katona-fordító e munkáját barátja, Bessenyei György előszóval és javításaival ellátva adta ki 1779-ben

162 / Bessenyei György: Az embernek próbája / Bécs 1772 / Leopold Kaliwoda / Alexander Pope „Essay on Man" című filozófiai tanköltemányének franciából készült, szabadon átdolgozott fordítása

163 / Bessenyei György: Ágis tragédiája / Bécs 1772 / Leopold Kaliwoda / A magyar felvilágosodás indulását jelző irodalmi mű, amely az abszolutizmus államteóriájának és a természeti törvénynek ideológiáját fejtegeti

164 / Faludi Ferenc: Szent ember / Pozsony 1773 / Patzkó Ágoston Ferentz / 300 bölcs mondást, maximát, a barokk emberideál morális szabályait tartalmazó gyűjtemény

165 / La Calprenède, Gauthier de Costa de: Kassándra / Ford. Báróczy Sándor / Bécs 1774 / Trattner Tamás / A XVII. századi francia kalandos-szerelmes áltörténeti regény fordításnak szánt tömörített kivonata / A nyomtatás és rézmetszés eszközeit ábrázoló allegorikus címlapkép feliratának jelentése: „Munkával és jó szerencsével egyre feljebb"

166 / Catalogus librorum, qui in Regia Universitatis Typographia Budensi reperiuntur / Buda 1780 / Egyetemi Nyomda

167 / Horányi Elek: Memoria Hungarorum et provincialium scriptis editis notorum I. / Bécs 1775 / Ny. n., pro Antonio Loewi bibliopolae Posoniensi / A szerző portréját a címlap előtt Johann Martin Stock erdélyi festő műve nyomán földije, Karl Mansfeld metszette rézre

168 / Horányi Elek: Memoria Hungarorum et provincialium scriptis editis notorum / Bécs 1775 / Ny. n., pro Antonio Loewi bibliopolae Posoniensi / A tudós piaristának háromkötetes írói lexikona / A tengeren haladó vitorlás felett ez olvasható: „A haza szeretete és nem a jutalom hajt"

169 / Euripides: Fedra és Hyppolitus / Ford. Zechenter Antal / Pozsony 1775 / Landerer Mihály / A budai származású katonának, Bessenyei barátjának görögből készült színműfordítása

170 / Cornides Daniel: Regum Hungariae qui saeculo XI. regnavere / Pozsony–Kassa 1778 / Landerer János Mihály / A XVIII. század végén kibontakozó polgári történeti irodalom egyik tudományos alkotása az Árpád-korról

171 / Kónyi János: Magyar hadi román, avagy gróf Zrinyi Miklósnak Szigetvárban tett vitéz dolgai / Pest 1779 / Royer Ferenc / Kalandos érzelmes, verses regény, amelynek katonaszerzője, a „magyar hazának együgyü hadi szolgája" az irodalom rajongója volt / Népszerűségére vall, hogy kezdetleges művei a ponyvára is eljutottak

172 / Dugonics András: Ulissesnek, ama híres, és nevezetes görög királynak csudálatos történetei / Pest 1780 / Royer Ferenc / Ókori témából szabadon bonyolított történeti kalandregény

173 / Fénélon, Francois de Salignac: Telemakusnak az Ulisses fiának bujdosásai / Ford. Zoltán József / Kolozsvár 1783 / Református Kollegium Nyomdája / Kaprontzai Ádám / Egy kolozsvári orvos protestáns Fénélon-fordítása

174 / Janus Pannonius: Opusculorum / Poemata / I–II. / Kiad. Teleki Sámuel / Utrecht 1784 / Ny. n. / Bartholomeus Wild / Janus Pannonius műveinek legrégibb teljességre törekvő kiadása / Az első rész a költeményeit, a második a görögből latinra fordított és magyarázott auktorokat, beszédeit, leveleit, életrajzát, a róla írt dicsőítő verseket és a műveihez összegyűjtött szövegkritikai jegyzeteket tartalmazza

175 / Magyar Kurir / Bécs 1786 / Ny. n. / Szacsvay Sándor bécsi magyar hírlapja / Jozefinista-antiklerikális alapítója a császári cenzúra nyomása miatt csak 1793-ig szerkeszthette / Utódja, Görög Demeter a nyelvújításnak, a nemzeti irodalom megújhodásának támogatását tekintette fő feladatának / A lap 1834-ig hetenként kétszer jelent meg

176 / Baróti Szabó Dávid: Kisded Szó-Tár / Kassa 1784 / Landerer Mihály / A nyelvjárásokból és régi magyar írók műveiből ábécé szerint rendezve hexameterekbe szedve közli

177 / Baróti Szabó Dávid: Kisded Szó-Tár / Kassa 1784 / Landerer Mihály

178 / Faludi Ferenc költeményes maradványi I. / Kiad. Révai Miklós / Győr 1786 / Streibig József

179 / Révai Miklós elegyes versei / Pozsony 1787 / Loewe Antal

180 / Specimen characterum Latinorum existentium in typographia Joannis / Tehophili Mühlsteffen / Szeben / A szebeni Mühlsteffen-nyomda betűmintakönyvének címlapja

181 / Dugonics András: Etelka / Pozsony—Kassa 1788 / Landerer Mihály / A szerzőnek a nemzeti érzés erősödésében nagy hatású első regénye / A második kötet címlapja előtt látható illusztráció Tischler Antal budai rézmetsző munkája

182 / Hadi és más nevezetes történetek / Bécs 1789 / Ny. n. / Görög Demeter és Kerekes Sámuel Bécsben 1803-ig megjelenő hírlapjának első füzete / A címlap előtti képet Bikfalvi Falka Sámuel budai festő kőrajza nyomán az idősebb Markó Károly / ? / metszette

183 / Gvadányi József: Egy falusi nótáriusnak budai utazása / Pozsony–Komárom 1790 / Wéber Simon Péter / A metszet készítője ismeretlen

184 / A' nagy Frideriknek Elisiumát elő-adó könyvnek tetemesebb metélyei / Filadelfia 1789 / H. ny. n. / Koholt nyomdahely feltüntetésével megjelent politikai röpirat

185 / Magyar Muzsa / Bécs 1789 / Ny. n. / A Magyar Kurir irodalmi és tudományos melléklapja, Szacsvay Sándor folyóirata 1786 és 1789 között

186 / Baróti Szabó Dávid költeményes munkáji I. / Kassa 1789 / Ellinger János / A címlap előtti arcképet Thomas Klimeš... festménye után Kohl bécsi rézmetsző készítette 1790-ben

187 / Baróti Szabó Dávid költeményes munkáji / Kassa 1789 / Ellinger János / A hazai klasszicista költészet jeles képviselőjének gyűjteménye kötete

188 / Dugonics András: Az arany pereczek / Pozsony–Pest 1790 / Landerer Mihály / A címlap előtt a főhősnőt ábrázoló kép a budai Binder János Fülöp rézmetszete

189 / Dugonics András: Az arany pereczek / Pozsony–Pest 1790 / Landerer Mihály / A pesti

egyetem neves matematika professzorának a nemesi-nemzeti érzelmek nevelését célzó kalandregénye

190 / Magyar Kurir / Bécs 1790 / Ny. n. / Szacsvay Sándor által szerkesztett hírlap negyedik évfolyamának címlapja

191 / Gracian, Baltazar: Udvari Kátó / Ford. Faludi Ferenc és Nagy János / Győr 1790 / Streibig József

192 / Szacsvay Sándor: Hazafiak tüköre / Pest–Buda–Kassa 1790 / Stromajer Ignác / A pozsonyi Magyar Hírmondó és a bécsi Magyar Kurir szerkesztőjének névtelenül kiadott hazafias röpirata

193 / Sándor István: Jelki Andrásnak egy született magyarnak történetei / Győr 1791 / Streibig József / Német kalandregény fordítása

194 / Édes Gergely enyelgési, avagy időt töltő tréfás versei / Pozsony 1793 / Weber Simon Péter

195 / Szabó József: Vátzi gabona / Vác 1793 / Ambro Ferenc / Mezőgazdasági szakkönyv

196 / Hajnóczy József: De comitiis regni Hungariae / Posonii 1791 / A jakobinus mozgalom kiemelkedő alakjának és kora egyik legjelentősebb publicistájának alkotmányjogi írása / Martinovics-féle összeesküvésben való részessége miatt kivégezték

197 / Gyarmathi Sámuel: Okoskodva tanító magyar nyelvmester / Kolozsvár 1794 / Hochmeister Márton / A szerző a finnugor nyelvrokonság vizsgálatának egyik úttörője, az erdélyi Magyar Nyelvmívelő Társaság legkiválóbb nyelvésze volt, aki Sajnovics János munkáját folytatta

198 / Gyarmathi Sámuel: Okoskodva tanító magyar nyelvmester III. / Kolozsvár–Szeben 1794 / Hochmeister Márton

199 / Mikes Kelemen: Török országi levelei / Kiad. Kultsár István / Szombathely 1794 / Siess Antal József / RE 1018

200 / Benkő József: A közép-ajtai szkumpia, vagy... etzet-fa és annak kordovány bőr készítésére való haszna / 1796 / N. ny. n. / Az erdélyi Magyar Nyelvmívelő Társaság egyaránt kiváló történet-, földrajztudósának és botanikusának dolgozata

201 / Virág Benedek poétai munkáji / Pest 1799 / Trattner Mátyás

202 / Vályi K. András: Magyar országnak leírása I. / Buda 1796 / Egyetemi Nyomda / Dugonics András rézmetszetű arcmását Vagner J. F. pesti festő nyomán Czetter János Sámuel „orosházi fi" készítette

203 / Vályi K. András: Magyar országnak leírása / Buda 1796 / Egyetemi Nyomda

204 / Budai Ézsaiás: Közönséges história / Debrecen 1800 / Szigethy Mihály / Az első nagyobb igényű magyar nyelvű történelmi tankönyv

XIX. SZÁZAD

205 / Édes Gergely iramat'i és danái / Vác 1803 / Gottlieb Antal / Kazinczy epigon kortársa és tisztelője

206 / Sándor István: Magyar könyvesház / Győr 1803 / Streibig József / A magyar nyelvű művek felkutatására és bibliográfiai leírására irányuló törekvések egyik jelentős kezdeménye

207 / Gaal György: A' régi s mostani leg-nevezetesebb időbeliek híres tetteiknek és élettyeinek

hiteles rajzolattyok / Pest 1803 / Hartleben Konrád Adolf kiadása / A szerző Kisfaludy Károly barátja, dramaturgiai tanácsadója és az első népmesegyűjtés kiadója

208 / Csokonay Vitéz Mihály: Dorottya / Nagyvárad–Vác 1804 / Gottlieb Antal / A mű a váci nyomdász nagyváradi fiókműhelyében készült

209 / Mozart, Wolfgang Amadeus: A' Tündér-Síp / Fordította Sebestyén László / Vác 1804 / Gottlieb Antal / Az első nyomtatott Varázsfuvola-fordítás címlapja

210 / Verseghy Ferenc: Rikóti Mátyás / Eggy nyájas költemény / Pest 1804 / N. Kiss István könyv árosnál / Az illusztrációt Binder János Fülöp budai rézmetsző készítette

211 / Verseghy Ferenc: Rikóti Mátyás / Eggy nyájas költemény / Pest 1804 / N. Kiss István könyv árosnál / A címlapon az illusztrációt Binder János Fülöp budai rézmetsző készítette

212 / Magyar Poéták / Kiadta Virág Benedek / Pest 1804 / Trattner Mátyás / Institóris Gábor kiadása

213 / Salamon József Vazul: Az Isten akarattyán való meg-nyugvásrul / Veszprém 1806 / Özv. Számmer Mihályné

214 / Julianus Apostata: A császárok / Ford. Kesznerics Ferenc / Pozsony–Pest 1806 / Landerer Mihály / Metszett díszcímlap

215 / Kisfaludy Sándor: Himfy' szerelmei / Buda 1807 / Egyetemi Nyomda / Blaschke János metszeteivel

216 / Pápay Sámuel: Észrevételek a magyar nyelvnek a polgári igazgatásra és törvénykezésre való alkalmaztatásáról / Veszprém 1807 / Özv. Számmer Mihályné / Kazinczyval szemben álló nyelvújító, Kisfaludy Sándor barátja, az első ifjúságnak szánt irodalomtörténeti kísérletnek, a „Magyar literatura esméretének" szerzője

217 / Kazinczy Ferenc fordított egyveleg írásai / Széphalom 1808 / Ny. n. / Feltehetően a sárospataki Nádaskay András nyomdájában készült

218 / Hatvani István: Res Romanorum gestas / Nagyvárad 1810 / Szigethy Mihály / A híres debreceni professzornak fia, nagyváradi iskolafelügyelő, aki drámákat is adott ki

219 / Wallaszky Pál: Conspectus reipublicae litterariae in Hungaria / Buda 1808 / Egyetemi Nyomda / A magyar tudományosság írott emlékeinek történeti áttekintése / historia litterariae

220 / Somogyi Gedeon: Mondolat / Dicshalom / Veszprém / 1813 / Ny. n. / A könyv özv. Számmer Mihályné veszprémi nyomdájában készült / A címképet Gottfried Prixner lengyel származású pesti rézmetsző készítette

221 / Somogyi Gedeon: Mondolat / Dicshalom 1813 / Ny. n. / Veszprémben özv. Számmer Mihályné nyomdájában készült

222 / 223 / Dayka Gábor versei / Kiad. Kazinczy Ferenc / Pest 1813 / Trattner Mátyás / A címkép Josef Gerstner bécsi rézmetsző műve

224 / Kazinczy Ferenc: Tövisek és virágok / Széphalom 1811 / A könyv a sárospataki Nádaskay András nyomdájában készült / A címlapon látható metszetet, amely Hercules győzelmére utal, az erdélyi származású Bikfalvi Falka Sámuel készítette

225 / Berzsenyi Dániel: Versei / Kiad. Helmeczi Mihály / Pest 1813 / Trattner Mátyás / A címlapon Johann Josef Neidl osztrák származású pesti rézmetsző képével

226 / Csokonai Vitéz Mihály poétai munkái / II. / Anakreoni dalok / Kiad. Márton József / Bécs 1813 / Pichler Antal

227 / Csokonai Vitéz Mihály poétai munkái / II. / Anakreoni dalok / Kiad. Márton József / Bécs 1813 / Pichler Antal

228 / Ercsei Dániel: Statistica / Debrecen 1814 / Csáthy György / A szerző részt vett a Magyar Tudományos Akadémia alapításában, és neve az első levelező tagok sorában szerepel

229 / Báróczynak minden munkáji / Újra kiadta Kazinczy Ferenc / Pest 1814 / Trattner János Tamás / Metszett díszcímlap

230 / Nagy Leopold: A levegőnek rövid ismertetése / Vác 1815 / Gottlieb Antal / Magyar nyelvű értekezés a levegő fizikájáról

231 / Zrinyi Miklós minden munkáji / Kiad. Kazinczy Ferenc / Pest 1817 / Trattner János Tamás

232 / Virkovits Mihály meséji és versei / Pest 1817 / Trattner János Tamás / A metszet Nagy Sámuel kolozsvári rajztanár és rézmetsző munkája

233 / Tudományos gyűjtemény / Pest 1817 / Trattner János Tamás / 1817 és 1841 között havonta megjelenő vegyes tartalmú tudományos folyóirat / Ifjabb Trattner János indította meg / A szerkesztői voltak többek között Fejér György, Döbrentei Gábor, Szemere Pál, Vörösmarty Mihály, Bajza József, Toldy Ferenc

234 / Virág Benedek: Hunyadi László / Buda 1817 / Egyetemi Nyomda / A címlap Karacs Ferenc pesti rézmetsző munkája

235 / Domby Márton: Csokonay V. Mihály élete / Pest 1817 / Trattner János Tamás

236 / Acta litteraria Musei Nationalis Hungarici / Buda 1818 / Egyetemi Nyomda / A Nemzeti Múzeum József nádornak ajánlott tudományos tanulmánykötete

237 / Kisfaludy Károly: A tatárok Magyar országban / Pest 1819 / Trattner János Tamás

238 / 239 / Sebestyén Gábor: Tuba / Az égő és oktató szerelem / Buda 1819 / Egyetemi Nyomda / A rézmetszetű díszcímlap Lehnhardt Sámuel munkája

240 / 241 / Molière: A fösvény / Ford. Döbrentei Gábor / Kassa 1822 / Wigand Ottó / A képet Steegmeyer rajza nyomán Josef Berkowetz bécsi rézmetsző készítette

242 / Fazekas Mihály: Lúdas Matyi / Kiad. Kerekes Ferenc / Bécs 1817 / Ny. n.

243 / Benyák József Bernát: Méltóságos geleji Makay Antal... költségén nyomtató sajtó alól kikelt üdvösséges énekei / Selmec 1821 / Sulczer Ferenc / Az allegorikus könyvdíszen a felirat: „Imádkozzál és dolgozzál"

244 / Batsányi János: A magyar tudósokhoz / Pest 1821 / Trattner János Tamás / A magyar jakobinus mozgalom egyik legkiválóbb képviselőjének irodalomszervező és nyelvművelő irata

245 / Igaz Sámuel: Zsebkönyv / Bécs 1821 / Pichler Antal / Költői antológia, amelyet összeállítója néhány év múlva a híressé vált Hébe-zsebkönyvekben folytatott / A díszcímlapot Tokaj látképével Kazinczy Ferenc rajza nyomán Friedrich Loos osztrák festő, rézkarcoló és litográfus készítette

246 / Katona József: Bánk bán / Pest 1821 / Trattner János Tamás

247 / Ovidius, Naso Publius: Busverseinek negyedik könyve / Fordította Egyed Antal / Pest 1823 / Trattner János Tamás

248 / Ruttkay Gábor: Az aszszonynak ditsérete / Vác 1822 / Gottlieb Antal

249 / Proben aus der Schriftgiesserey der königlichen ungarischen Universitäts-Buchdruckerey / Buda 1824 / Egyetemi Nyomda / Fametszeteket Falka Sámuel készítette

250 / 251 / Gorove László: A' férfiunak tökélletességei / Pest 1823 / Trattner János Tamás / A metszet J. Weinmann munkája

252 / Proben aus der Schriftgiesserey der königlichen ungarischen Universitäts-Buchdruckerey / Buda 1824 / Egyetemi Nyomda

253 / Proben aus der Schriftgiesserey der königlichen ungarischen Universitäts-Buchdruckerey / Buda 1824 / Egyetemi Nyomda / A betűtípus Falka Sámuel munkája

254 / Proben aus der Schriftgiesserey der königlichen ungarischen Universitäts-Buchdruckerey / Buda 1824 / Egyetemi Nyomda / A metszetek Falka Sámuel munkái

255 / Vörösmarty Mihály: Zalán futása / Pest 1825 / Trattner Mátyás / A metszetek Duorcach és Lehnhardt Sámuel pesti réz- és acélmetsző munkái

256 / Aurora Hazai Almanach / Kiad. Kisfaludy Károly / Pest 1824 / A rajz és metszet Josef Axmann osztrák származású pesti rézmetsző munkája / Trattner Mátyás nyomdája

257 / Aurora Hazai Almanach / Kiad. Kisfaludy Károly / Pest 1826 / Trattner Mátyás nyomdája / Metszett díszcímlap

258 / Toldy Ferenc: Handbuch der ungarischen Poesie / Pest–Wien 1828 / Kilian–Gerold

259 / Ezeregyéjszaka / Arab regék / Fordította Vörösmarty Mihály / Pest 1829 / Trattner János Mátyás–Károlyi István

260 / Széchenyi István: Hitel / Pest 1830 / Trattner János Mátyás–Károlyi István

261 / Tessedik Ferenc utazása Franczia ország déli részeiben / Pest 1831 / Trattner János Mátyás–Károlyi István / A metszet Tessedik rajza nyomán készült / Metszett díszcímlap

262 / Vörösmarty Mihály: Csongor és Tünde / Székesfehérvár 1831 / Szammer Pál

263 / Bölöni Farkas Sándor: Utazás Észak Amerikában / Kolozsvár 1834 / Református Kollégium Nyomdája / Tilsch János

264 / Macpherson, James: Osian' énekei / Fordította Fábián Gábor / Első kötet / Buda 1833 / Egyetemi Nyomda / A metszett díszcímlap Lehnhardt Sámuel pesti réz- és acélmetsző munkája

265 / Aurora Hazai Almanach / Alapítá Kisfaludy Károly / Szerk. Bajza József / Pest 1835 / Kilián György

266 / Fáy András: A Bélteky ház / Pest 1832 / Landerer Mihály / A metszet Lehnhardt Sámuel pesti réz- és acélmetsző munkája

267 / Fáy András: A Bélteky ház / Pest 1832 / Landerer Mihály / Metszett díszcímlap

268 / Szilágyi Ferenc: Klio / Historiai 'sebkönyv / Kolozsvár 1832 / Református Kollégium Nyomdája / Barra Gábor

269 / Szilágyi Ferenc Klio / Historiai 'sebkönyv / Kolozsvár 1836 / Református Kollégium Nyomdája / Metszett díszcímlap

270 / Edvi Illés Pál: Első oktatásra szolgáló kézikönyv / Buda 1837 / Egyetemi Nyomda

271 / Két krónika Stilfrid és Bruntzvik tsehek királyiról / Buda 1841 / Gyurián József—Bagó Márton

272 / Madách Imre: Lant-virágok / Pest 1840 / Füskuti Landerer Lajos

273 / Vahot Imre: Szerelmi és házaséleti ismeretek tára / Conversations-Lexicon / Pest 1845 / Beimel nyomda / Walzel F. A. / A díszcímlap készítője pesti litográfus

274 / Petőfi Sándor: Versek / Buda 1844 / Egyetemi Nyomda

275 / Költői pályaművek / Pest 1847 / Eggenberger és Fia kiadása / Beimel József nyomdája

276 / Nemzeti dal / Pest 1848 / Landerer és Heckenast

277 / 12 pont / Pest 1848 / Landerer és Heckenast

278 / Toldy Ferenc: A magyar nemzeti irodalom története / Pest 1851 / Emich Gusztáv

279 / Emlény / Zsebkönyv / Pest 1856 / Geibel Ármin kiadása
280 / Eötvös József: A Nővérek / Pest 1857 / Heckenast Gusztáv
281 / Indali Péter, Erdélyi: Egészen új szerkezetű ABC / Pest 1860 / Heckenast Gusztáv
282 / Bernardin de Saint-Pierre, Jacques-Henri: Pál és Virginia / Pest 1858 / Heckenast Gusztáv
283 / Jókai Mór: Regék / Budapest 1874 / Franklin Társulat
284 / Defoe, Daniel: Robinson Crusoe élete és kalandjai / Budapest 1876 / Franklin Társulat nyomdája
285 / Defoe, Daniel: Robinson Crusoe élete és kalandjai / Budapest 1876 / Franklin Társulat nyomdája
286 / Jókai Mór: Egy asszonyi hajszál / Budapest 1878 / Athenaeum Nyomda
287 / Jókai Mór: Egy asszonyi hajszál / Budapest 1878 / Athenaeum Nyomda / A fametszet Pollák Zsigmond munkája
288 / Kossuth Lajos: Irataim az emigrációból / Budapest 1880 / Athenaeum Nyomda / Az Athenaeum Részvénytársulat kiadása
289 / Jókai Mór: Összes művei / XLV. / Az arany ember I. / Budapest 1896 / Révai nyomda
290 / Petőfi Sándor: Összes költeményei / Budapest 1892 / Athenaeum Nyomda / Az Athenaeum Részvénytársulat kiadása
291 / Petőfi Sándor: Összes költeményei / Budapest 1892 / Athenaeum Nyomda / Az Athenaeum Részvénytársulat kiadása
292 / Tompa Mihály: Regéi / 1845—1860 / Budapest 1899 / Franklin Nyomda és Kiadó / Olcsó Könyvtár

XX. SZÁZAD

293 / Sümegi Kálmán: Foszlányok / Szeged 1901 / Dugonics Társaság / Engel Nyomda
294 / A diákokhoz / Budapest 1903 / Szocialista diákok könyvtára / 2. füzet / Budapest 1903 / Krausz–Brendtner Nyomda
295 / Lenkei Henrik: Új versek / 1894–1904 / Budapest 1904 / Pallas Nyomda
296 / Szerda / Tudományos és művészeti folyóirat / I. évf. 1. szám / Budapest 1906
297 / Szabó Ervin: A szocializmus / Budapest 1906 / Népszava / Világosság Nyomda / A címlapon Nagy Sándor rajza
298 / Sas Ede: Desdemona leánya / Budapest 1908 / Franklin Társulat Nyomdája
299 / Ady Endre: Szeretném, ha szeretnének / Budapest 1910 / Légrády Testvérek Nyomdája / A Nyugat kiadása / A fedőlapot Falus Elek rajzolta
300 / Sík Sándor: Szembe a nappal / Budapest 1910 / Élet / Stephaneum Nyomda
301 / Ignotus: Színházi dolgok / Budapest 1910 / Nyugat, Világosság Nyomda
302 / Szederkényi Anna: A kőfalon túl / Budapest 1910 / Politzer kiadása / Modern könyvtár 18 / Politzer Nyomda
303 / Somlyó Zoltán: Dél van / Szeged 1910 / Árvay / Révai—Salamon Nyomda
304 / Mikszáth Kálmán munkái / A két koldusdiák / Budapest 1910 / Révai Testvérek Kiadó és Nyomda
305 / Mikszáth Kálmán munkái / A két koldusdiák / Budapest 1910 / Révai Testvérek Kiadó és Nyomda

306 / Móricz Zsigmond: Az Isten háta mögött / Budapest 1911 / Nyugat / Révai–Salamon Nyomda

307 / Vitéz Miklós: Évforduló / Budapest 1911 / Világosság

308 / Tóth Árpád: Hajnali szerenád / Budapest 1913 / Nyugat / Ny. n. / Grafika: Falus Elek

309 / Rózsa Miklós: A magyar impresszionista festészet / Budapest 1914 / Pallas / Grafikus: Falus Elek

310 / Szederkényi Anna: A nagy nő / Budapest 1914 / Athenaeum / Grafika: Hanuszik László

311 / Kaffka Margit: Szent Ildefonso bálja / Békéscsaba 1914 / Tevan Nyomda / Tevan könyvtár 48–49. sz.

312 / Kármán József: Fanni hagyományai / Békéscsaba 1916 / Tevan Nyomda

313 / Móricz Zsigmond: Szegény emberek / Budapest 1917 / Nyugat / Pallas Nyomda / Grafikus: Gara Arnold

314 / Balázs Béla: Játékok / Gyoma 1917 / Kner Nyomda / Bánffy Miklós és Berény Róbert rajzaival

315 / Éjfél / Magyar írók misztikus novellái / Összegyűjtötte Bálint Aladár / Előszó: Kosztolányi Dezső / Illusztrálta Divéky József / Gyoma 1917 / Kner Nyomda

316 / Szép Ernő: Kenyér / Budapest 1917 / Légrády Nyomda / Grafika: Pólya Tibor

317 / Hatvany Lajos: Feleségek felesége / Petőfi mint vőlegény / Budapest 1919 / Pallas Nyomda

318 / Szabó Ervin: A tőke és a munka harca / 3. kiad / Budapest 1919 / Vörös Újság Nyomdája

319 / Tamás Ernő: Elmúlt csodák / Budapest 1920 / Pax Nyomda / Grafika: Tamás Elemér

320 / Ma / Szerkesztő Kassák Lajos / Wien 1921 / Georg Grosz rajzaival / Ny. n. / Újvári Erzsi Próza című verséből

321 / Ma / Szerkesztő Kassák Lajos / Wien 1921 / Georg Grosz rajzaival / Ny. n. Újvári Erzsi Próza című verséből

322 / Ma / Szerkesztő Kassák Lajos / Wien 1921 / Georg Grosz rajzaival / Ny. n. / Újvári Erzsi Próza című verséből

323 / A Bécsi Magyar Kiadó könyvei / Wien 1921 / Ny n. / Grafika: Kónya Sándor

324 / Babits Mihály: Timár Virgil fia / Budapest 1922 / Athenaeum

325 / Schmidt József: A nyelv és nyelvek / Budapest 1923 / Athenaeum / Élet és tudomány 1. / Grafika: Gara Arnold

326 / Kortárs / Szerk. Kassák Lajos / Wien 1923 / Ny. n.

327 / Szentimrei Jenő / Kolozsvár 1924 / Kadima Nyomda

328 / Ma / Aktivista folyóirat / Wien 1924 / Ny. n.

329 / Vörösmarty Mihály: A két szomszédvár / Békéscsaba 1925 / Tevan Nyomda / Ill. Kolozsvári Sándor

330 / Móricz Zsigmond: Pillangó / Idill / Budapest 1925 / Athenaeum

331 / József Attila: Nem én kiáltok / Szeged 1925 / Koroknay Nyomda / Koroknay kiadása

332 / Sacellary Pál: Régi házak, elfakult írások / Budapest 1926 / Rózsavölgyi kiadás / Kner Nyomda, Gyoma / A tipográfiát Kner Imre tervezte

333 / 100% / Szerk. Tamás Aladár / Budapest 1927

334 / Kassák Lajos: Tisztaság Könyve / Bécs / 1927

335 / Munka / Szerk. Kassák Lajos / Budapest 1928

336 / Sipos Domokos: Vajúdó idők / Kolozsvár 1928 / Minerva Nyomda / Erdélyi Szépmíves Céh / Ill. Nagyenyedi Jenei Lajos / III 6–7

337 / Mohácsi Jenő: Stella / Budapest 1928 / Bíró Miklós Nyomda

338 / Goethe Johann Wolfgang / A férfi Goethe / 1777, 1800 / Antológia / Ford. Szabó Lőrinc és Turóczi-Trostler József / Gyoma 1932 / Kner Nyomda / Tipográfia: Kner Imre

339 / Amor sanctus / Szent szeretet könyve / Középkori himnuszok latinul és magyarul / Fordította és magyarázta Babits Mihály / Budapest 1933 / Tipográfiai Műintézet / Magyar Szemle Társaság kiadása

340 / Kodály Zoltán: A magyar népzene / Budapest 1934 / Egyetemi Nyomda és Kiadó

341 / Hunyady Sándor: A tigriscsíkos kutya / Budapest 1938 / Athenaeum Nyomda / Grafikus: Filo

342 / Radnóti Miklós: Lábadozó szél / Budapest 1933 / Almanach Nyomda / Szegedi Fiatalok Művészeti Kollégiuma kiadása / A fedőlapot Dóczi György tervezte

343 / Kölcsey Ferenc: Nemzeti hagyományok / 1826 / Joó Tibor utószavával / Gyoma 1941 / Kner Nyomda / A tipográfiát Kner Imre tervezte

344 / Apor Péter: Metamorphosis Transylvaniae, azaz Erdélynek... változása / Gyoma 1941 / Kner / A tipográfiát Kner Imre tervezte

345 / Új Magyar Museum könyvei / Kassa 1943 / Wiko Nyomda

346 / 347 / Egy özvegyasszonyról és egy katonáról való história, mellyet... egybegyűjtött Király György / Gyoma 1942 / Kner / Illusztrálta Kozma Lajos / A tipográfiát Kner Imre tervezte

348 / Egy özvegyasszonyról és egy katonáról való história mellyet... egybegyűjtött Király György / Gyoma 1942 / Kner / Illusztrálta Kozma Lajos / A tipográfiát Kner Imre tervezte

349 / Marx, Karl–Engels, Friedrich: A Kommunista kiáltvány / Budapest 1946 / Szikra / Grafika: Rényi Péter-Csillag Vera

350 / Karinthy Frigyes: Martinovics / Budapest 1947 / Új idők / Hungaria Nyomda / Illusztrálta Hincz Gyula

351 / Csillag / Főszerkesztő Németh Andor / Budapest 1948 II. évf. / Szikra Nyomda

352 / Ady Endre: Összes versei / Budapest 1954 / Szépirodalmi Könyvkiadó / Athenaeum Nyomda

353 / Hatvany Lajos: Petőfi márciusa / Budapest 1955 / Magvető Könyvkiadó / Nyomdaipari Tanintézet-Budapesti Szikra Nyomda / Kötésterv Csillag Vera munkája

354 / Weöres Sándor: Bóbita / Budapest 1955 / Ifjúsági Könyvkiadó / Budapesti Szikra Nyomda / Illusztrálta Hincz Gyula

355 / Az aranyláncon függő kastély / Budapest 1956 / Ifjúsági Könyvkiadó / Egyetemi Nyomda / Illusztrálta Henczelmann Emma

356 / Bernáth Aurél: Így éltünk Pannóniában / Budapest 1956 / Szépirodalmi Könyvkiadó / Budapesti Szikra Nyomda / Illusztrálta Bernáth Aurél

357 / Molnár Ferenc: A kékszemű / Budapest 1957 / Magvető Könyvkiadó / Kossuth Nyomda / Illusztrálta Reich Károly

358 / Charles Dickens: Pickwick-mesék / Magyar Helikon / Budapest 1957 / Franklin Nyomda / Illusztrálta R. Seymour és Phiz / A tipográfiát Haiman György tervezte

359 / Karinthy Frigyes: Számadás a Tálentomról / Budapest 1957 / Magvető Könyvkiadó / Kossuth Nyomda / Würtz Ádám rajza

360 / Lengyel Balázs–K. Bócz István: Kicsi Elik vadász lesz / Budapest 1957 / Móra Ferenc Könyvkiadó / Kossuth Nyomda / Illusztrálta Köpeczi Bócz István

361 / Heltai Jenő: Az ezerkettedik éjszaka / Budapest 1958 / Magyar Helikon / Kossuth Nyomda / Illusztrálta Kondor Lajos / A tipográfiát és a kötést Lengyel Lajos tervezte

362 / Szántó Tibor: A nyomtatott betű művészete / Budapest 1958 / Kossuth Nyomda / A grafika a szerző munkája

363 / Cervantes: Don Quijote / Budapest 1959 / Móra Ferenc Könyvkiadó / Zrínyi Nyomda / Illusztrálta Kass János

364 / Kálti Márk képes krónikája / Budapest 1959 / Magyar Helikon / Kossuth Nyomda / A tipográfiát és a kötést Haiman György tervezte

365 / Bölcskei–Csaba–Láng-Miticzky: Vasbetonhidak / Budapest 1959 / Műszaki Könyvkiadó / Egyetemi Nyomda / Az illusztráció Félix Vilmos, a védőborító, kötéstábla Sebes János munkája / A tipográfiát Zajkás Imre tervezte

366 / Elsa Triolet: Az avignoni szerelmesek / Budapest 1960 / Európa Könyvkiadó / Athenaeum Nyomda / Illusztrálta Csernus Tibor / A tipográfia Uray Erika munkája

367 / Elsa Triolet: Az avignoni szerelmesek / Budapest 1960 / Európa Könyvkiadó / Athenaeum Nyomda / Illusztrálta Csernus Tibor / A tipográfia Uray Erika munkája

368 / Gilgames / Ékírásos akkád eposzok / Vál. Komoroczy Géza / Budapest 1960 / Magyar Helikon / Kner Nyomda / Illusztrálta Kass János / A tipográfiát és a kötetet Kaesz Gyula tervezte

369 / Szántó György: A három vaskorona / Budapest 1960 / Móra Ferenc Könyvkiadó / Kossuth Nyomda / Az illusztráció Reich Károly munkája / A tipográfiát Gut Ferenc tervezte

370 / Charles Dickens: Nicholas Nickleby / Budapest 1960 / Móra Ferenc Könyvkiadó / Athenaeum Nyomda / Az illusztráció Würtz Ádám munkája / A tipográfiát Garamvölgyi Ernő tervezte

371 / Heine, Heinrich: Németország / Budapest 1961 / Magyar Helikon / Kossuth Nyomda / Illusztrálta Szász Endre / A tipográfiát Ginács László tervezte

372 / Walther von der Vogelweide válogatott versei / Budapest 1961 / Magyar Helikon / Kossuth és Kner Nyomda / A tipográfiát Haiman György tervezte

373 / Dénes Radocsay: Gotische Tafelmalerei in Ungarn / Budapest 1963 / Corvina Könyvkiadó / Kossuth Nyomda

374 / Szabó Lőrinc: Kicsi vagyok én... / Budapest 1961 / Illusztrálta Würtz Ádám / A tipográfiát Hortobágyi Károly tervezte

375 / John Keats versei / Budapest 1962 / Magyar Helikon / Révai Nyomda / A tipográfiát Haiman György tervezte

376 / Resetnyikov, Fedor Mihajlovics: Hajóvontatók / Budapest 1963 / Európa Könyvkiadó / Békésmegyei Nyomda / Illusztráció Balogh László

377 / Szabó Lőrinc összegyűjtött versei / Budapest 1962 / Magvető Könyvkiadó / Kossuth Nyomda / Védőborító és kötésterv Rudas Klára munkája / A tipográfiát Bezur Györgyi tervezte

378 / Berkovits Ilona: A magyarországi Corvinák / Budapest 1962 / Magyar Helikon / Kossuth Nyomda / A tipográfiát Szántó Tibor tervezte

379 / Darázs József, Borsi: Jön a Télapó / Budapest 1963 / Móra Ferenc Könyvkiadó / Offset Nyomda / Illusztráció Reich Károly

380 / Nemes Nagy Ágnes: Az aranyecset / Budapest 1962 / Móra Ferenc Könyvkiadó / Kossuth Nyomda / Illusztráció Lukáts Kató

381 / Jávorka Sándor–Csapody Vera: Kerti virágaink / Budapest 1962 / Mezőgazdasági Kiadó / Kossuth Nyomda / Védőborító és kötésterv Lengyel Lajos munkája / A tipográfiát Osvár József tervezte

382 / Radnóti Miklós összes versei / Budapest 1963 / Magyar Helikon / Kner Nyomda / A tipográfiát Haiman György tervezte

383 / Olesa, Jurij Karlovics: A három kövér / Budapest 1963 / Magvető Könyvkiadó / Kossuth Nyomda / Illusztrálta Réber László

384 / Guernica / A spanyol polgárháború költészete / Budapest 1963 / Magvető Könyvkiadó / Zrínyi Nyomda / A kötést és a védőborítót Picasso-festmények felhasználásával Csillag Vera tervezte / A tipográfiát Sebestyén Lajos tervezte

385 / Domokos János: Dísznövénytermesztés / Budapest 1963 / Mezőgazdasági Kiadó / Kossuth Nyomda / A borító, kötésterv és tipográfia Szántó Tibor munkája

386 / Kertészeti lexikon / Budapest 1963 / Mezőgazdasági Kiadó / Kossuth Nyomda / A tipográfiát Lengyel Lajos tervezte

387 / Flaubert, Gustave: Bovaryné / Budapest 1963 / Magyar Helikon / Kossuth Nyomda / Illusztrálta Martyn Ferenc / A tipográfiát Lengyel Lajos tervezte

388 / Lenin, Vladimir Iljics összes művei 1. / 1893–1894 / 2. kiad. / Budapest 1963 / Kossuth Kiadó / Kossuth Nyomda

389 / Új szerelmes kalendárium / Budapest 1963 / Móra Kiadó / Kner Nyomda, Gyoma / A fedelet és a tipográfiát Szántó Tibor tervezte

390 / Alberto / Budapest 1964 / Corvina Kiadó / Kossuth Nyomda / Megjelent angol, spanyol, francia és orosz nyelven / A borítót, kötéstervet és tipográfiát Lengyel Lajos tervezte

391 / József Attila: Gedichte / Budapest 1964 / Corvina Kiadó / Kossuth Nyomda / A kötéstervet és borítót Komlosán György tervezte

392 / Dr. Lányi Miklós: Mycobacteriosis / Budapest 1964 / Akadémiai Kiadó / Akadémiai Nyomda / A borító és kötésterv Uray Erika munkája / A tipográfiát Stelczer Mária tervezte

393 / Szántó Tibor: Tipográfia / Budapest 1964 / Műszaki Könyvkiadó / Nyomdaipari Tanulóintézet / Fedélterv és tipográfia a szerző munkája

394 / Ovidius Naso, Publius: Átváltozások / Metamorphoses / Budapest 1964 / Magyar Helikon / Kner Nyomda, Gyoma / Illusztrálta Pablo Picasso / A tipográfiát Szántó Tibor tervezte

395 / Babics Antal–Rényi-Vámos Ferenc: Clinical and theoretical pictures of some renal diseases / Budapest 1964 / Akadémiai Kiadó

396 / Janikovszky Éva: Te is tudod? / Budapest 1963 / Móra Ferenc Könyvkiadó / Kossuth Nyomda / Illusztrálta Reich Károly

397 / Fogel, Mária–Nagy, Zoltán: Röntgenatlas der Unfallheilkunde / Berlin–Budapest 1964 / Volk u. Gesundheit – Akadémiai Kiadó / Akadémiai Nyomda / A borítót Erdélyi János tervezte

398 / 399 / Shakespeare, William szonettjei / Budapest 1964 / Magyar Helikon / Kner Nyomda, Gyoma / Illusztrálta Würtz Ádám / A tipográfiát Szántó Tibor tervezte

400 / Shakespeare a változó világban / Budapest 1964 / Kossuth Kiadó / Athenaeum Nyomda / A tipográfiát Szántó Tibor tervezte

401 / Kühn, Bodo: Gutenberg mester / Budapest 1963 / Gondolat Kiadó / Kossuth Nyomda / A tipográfiát Lengyel Lajos tervezte

402 / Képes Krónika I–II. / Budapest 1964 / Magyar Helikon / Kossuth Nyomda / A tipográfiát és a kötést Lengyel Lajos tervezte

403 / Grimmelshausen, Johann Jakob Christoffel von: A kalandos Simplicissimus 1–2. / Budapest 1964 / Magyar Helikon / Kner Nyomda, Gyoma / Illusztrálta Hincz Gyula

404 / Nemes Dezső: A Bethlen-kormány külpolitikája 1927–1931-ben / Budapest 1964 / Kossuth Kiadó / Kossuth Nyomda / A tipográfiát Lengyel Lajos tervezte

405 / Németh Lajos: Csontváry / Budapest 1964 / Corvina Kiadó / Kossuth Nyomda / A fényképeket Petrás István és Zilahy István készítette / Képszerkesztő Szeglet Károly

406 / Tolsztoj művei / Elbeszélések / Budapest 1964 / Magyar Helikon / Athenaeum Nyomda / A tipográfiát Haiman György tervezte

407 / B. Thomas Edit: Roemischen Villen in Pannonien / Budapest 1964 / Akadémiai Kiadó / Akadémiai Nyomda / A tipográfiát Bródy Dóra tervezte

408 / Gesta Romanorum / Középkori elbeszélések / Budapest 1965 / Magyar Helikon / Kner Nyomda, Gyoma / Illusztrálta Reich Károly / A tipográfiát Szántó Tibor tervezte

409 / József Attila: Lángos csillag / Budapest 1965 / Móra Ferenc Könyvkiadó / Offset és Athenaeum Nyomda / Illusztrálta Reich Károly / A tipográfiát Krecska Miklós tervezte

410 / Dante, Alighieri: Isteni színjáték / Budapest 1965 / Magyar Helikon / Kner Nyomda, Gyoma / A tipográfiát Szántó Tibor tervezte

411 / Brecht, Bertolt: Versek / Budapest 1965 / Magyar Helikon / Kner Nyomda, Gyoma / A tipográfiát Szántó Tibor tervezte

412 / Benjámin László: Kis magyar antológia / Budapest 1965 / Magvető Könyvkiadó / Kossuth Nyomda / Illusztrálta Réber László

413 / Az ébenfa ló / Mesék / Átd. Benedek Elek, Illés Endre, stb. / Budapest 1965 / Móra Ferenc Könyvkiadó / Kossuth Nyomda / Illusztrálta Würtz Ádám / A tipográfiát Szikora Rajmund tervezte

414 / 415 / Az ébenfa ló / Mesék / Átd. Benedek Elek, Illés Endre, stb. / Budapest 1965 / Móra Ferenc Könyvkiadó / Kossuth Nyomda / Illusztrálta Würtz Ádám / A tipográfiát Szikora Rajmund tervezte

416 / Szántó Tibor: A betű / Budapest 1965 / Akadémiai Kiadó / Akadémiai Nyomda

417 / Szántó Tibor: A betű / Budapest 1965 / Akadémiai Kiadó / Akadémiai Nyomda

418 / Szántó Tibor: A betű / Budapest 1965 / Akadémiai Kiadó / Akadémiai Nyomda

419 / Tudomány és emberiség / Budapest 1965 / Akadémiai Kiadó

420 / 421 / Engels, Friedrich: A német parasztháború / Budapest 1965 / Magyar Helikon / Nyomdaipari Tanuló Intézet Nyomdája / Illusztrálta Hans Baldung, Sebald Beham...

422 / Omar Khajjám: Rubáíját / Budapest 1965 / Magyar Helikon / Kossuth Nyomda / Illusztrálta Szász Endre / A tipográfiát és a kötést Haiman György tervezte

423 / Kis Ferenc: Munka után / Budapest 1965 / Magvető Könyvkiadó / Kossuth Nyomda / A tipográfiát és a kötést Lengyel Lajos tervezte

424 / 425 / Brecht, Bertolt: Kurázsi mama és gyermekei / Budapest 1965 / Magyar Helikon / Kner Nyomda, Gyoma / A fametszeteket Józsa János készítette

426 / Modern francia festmények / Budapest 1965 / Corvina Kiadó / Kossuth Nyomda / A kötés és a tipográfia Lengyel Lajos munkája

427 / Fejes Tóth L.: Reguläre Figuren / Budapest 1965 / Akadémiai Kiadó / Akadémiai Nyomda / A tipográfia Garamvölgyi Ágnes munkája

428 / Lukács György: Az ész trónfosztása / Budapest 1965 / Akadémiai Kiadó / Akadémiai Nyomda / A burkoló és kötésterv Varga Győző munkája / A tipográfiát Garamvölgyi Ágnes tervezte

429 / Mándy Iván: Séta a ház körül / Budapest 1966 / Magvető Könyvkiadó / Szegedi Nyomda / A tipográfiát Murányi István tervezte

430 / Fazekas Mihály: Lúdas Matyi / Budapest 1966 / Magyar Helikon / Kner Nyomda, Gyoma / Illusztrálta Reich Károly / A tipográfiát Lengyel Lajos tervezte

431 / Babits Mihály: Jónás könyve / Budapest 1966 / Magyar Helikon / Kner Nyomda, Gyoma és Pénzjegy Nyomda / Illusztrálta Würtz Ádám / A tipográfiát Szántó Tibor tervezte

432 / Halasi Mária: Minden nap szenzáció/ Budapest 1966 / Magvető Könyvkiadó / Pécsi Szikra Nyomda / A tipográfiát Bezur Györgyi tervezte

433 / Kiss–Szentágothai: Az ember anatómiájának atlasza / Budapest 1971 / Medicina Könyvkiadó / Akadémiai Nyomda / A borítót Zsoldos Vera készítette / A tipográfiát Csörgő István tervezte

434 / Arany János: Toldi / 3. kiad. / Budapest 1966 / Móra Ferenc Könyvkiadó / Kossuth Nyomda / Illusztrálta Kass János / A tipográfiát Gut Ferenc tervezte / Képszerkesztő Bródy Dóra

435 / Voltaire: Candide vagy az optimizmus / Budapest 1966 / Magyar Helikon / Kner Nyomda, Gyoma / Illusztrálta Hincz Gyula

436 / Madách Imre: Mózes / Budapest 1966 / Magvető Könyvkiadó / Szegedi Nyomda / Kass János eredeti rézkarcaival / A tipográfiát Murányi István tervezte

437 / Madách Imre: Mózes / Budapest 1966 / Magvető Kiadó / Szegedi Nyomda / Illusztrálta Kass János / A tipográfiát Murányi István tervezte

438 / Madách Imre: Mózes / Budapest 1966 / Magvető Kiadó / Szegedi Nyomda / Illusztrálta Kass János / A tipográfiát Murányi István tervezte

439 / Biblia pauperum / Az Esztergomi Főszékesegyházi Könyvtár negyvenlapos Blockbuch biblia pauperuma / Budapest 1966 / Magyar Helikon / Offset és Kner Nyomda

440 / Biblia pauperum / Az Esztergomi Főszékesegyházi Könyvtár negyvenlapos Blockbuch biblia pauperuma / Budapest 1966 / Magyar Helikon / Offset és Kner Nyomda / A tipográfiát Szántó Tibor tervezte

441 / Szülőföldünk / Olvasókönyv a külföldön élő magyar gyermekek számára / Budapest 1966 / Tankönyvkiadó / Kossuth Nyomda / Illusztrálta Reich Károly

442 / 443 / Madách Imre: Az ember tragédiája / Budapest 1966 / Magyar Helikon / Kner és Pénzjegy Nyomda / Illusztrálta Kass János

444 / Janikovszky Éva: Jó nekem! / Budapest 1967 / Móra Ferenc Könyvkiadó / Kossuth Nyomda / Illusztrálta Réber László

445 / Wittman István: Peritoneoscopy 1–2. / Budapest 1966 / Akadémiai Kiadó / Akadémiai Nyomda / A tipográfiát Csörgő István tervezte

446 / Ürögdi György: A régi Róma / Budapest 1967 / Gondolat Könyvkiadó / Kossuth Nyomda / A tipográfiát Novák László tervezte

447 / Jobbágy Károly: Éjszakai vetítés / Budapest 1967 / Szépirodalmi Könyvkiadó / Szegedi Nyomda / Illusztrálta Szász Endre

448 / Lenin, Vladimir Iljics válogatott művei 1. / Budapest 1967 / Magyar Helikon–Európa / Kossuth Nyomda / A tipográfiát Lengyel Lajos tervezte

449 / Marx, Karl: A tőke I. / Budapest 1967 / Magyar Helikon / Zrínyi Nyomda / A kötést Ginács László, a tipográfiát Szántó Tibor tervezte

450 / Illés Endre: Színház / Budapest 1967 / Szépirodalmi Könyvkiadó / Kossuth Nyomda / Illusztrálta Borsos Miklós / A tipográfiát Pólya Lajosné tervezte

451 / Homérosz: Iliász / Odüsszeia / Budapest 1967 / Magyar Helikon / Zrínyi Nyomda / A tipográfiát Szántó Tibor tervezte

452 / Az atomvárostól a csillagvárosokig / Szovjet tudományos, technikai újdonságok / Összeáll. Simonffy Géza / Budapest 1967 / Kossuth Kiadó

453 / Darvas Szilárd: Hogy köhögjünk – mit köhögjünk / Budapest 1967 / Magvető Könyvkiadó / Kossuth Nyomda / Illusztrálta Réber László / A tipográfiát Szirmai László tervezte

454 / Vesalius, Andreas: De humani corporis fabrica / Az emberi test felépítéséről / Budapest 1967 / Magyar Helikon / Kossuth Nyomda

455 / Vesalius, Andreas: De humani corporis fabrica / Az emberi test felépítéséről / Budapest 1967 / Magyar Helikon / Kossuth Nyomda

456 / Shakespeare, William: Romeo és Julia / Budapest 1967 / Magyar Helikon / Kner Nyomda, Gyoma / Illusztrálta Würtz Ádám

457 / Goethe, Johann Wolfgang: Faust / Budapest 1967 / Magyar Helikon / Zrínyi Nyomda / A tipográfiát Szántó Tibor tervezte

458 / Patkó Imre–Rév Miklós: Vietnam művészete / Budapest 1967 / Corvina Kiadó / Kossuth Nyomda / Borító és kötésterv Uray Erika munkája / A tipográfiát Hardy Lajos tervezte

459 / Pogány Frigyes: Róma / Budapest 1967 / Corvina Kiadó / Kossuth Nyomda / A rajzokat Pogány Jolán készítette / A borító és a kötéstábla Csillag Vera munkája / A tipográfiát Hardy Lajos tervezte

460 / Hegedüs Géza: Thézeusz / Budapest 1967 / Magvető Könyvkiadó / Szegedi Nyomda / Illusztrálta Hincz Gyula / Kötésterv és tipográfia Beck Péter munkája

461 / Bori Imre–Körner Éva: Kassák irodalma és festészete / Budapest 1967 / Magvető Könyvkiadó / Kossuth Nyomda / A védőborító Kassák Lajos rajza / A tipográfiát Sebestyén Lajos tervezte

462 / Rényi Péter: Vitában / Budapest 1967 / Szépirodalmi Könyvkiadó / Nyomdaipari Tanuló Intézet / A borítót és a tipográfiát Lengyel Lajos tervezte

463 / Sebestyén Gyula: Nagypaneles építés / Budapest 1967 / Műszaki Könyvkiadó / A tipográfiát Tamás László tervezte

464 / Az atomkor enciklopédiája 2. / Budapest 1967 / Gondolat Könyvkiadó / Kossuth Nyomda / A tipográfiát Novák László tervezte

465 / Klasszikus német kisregények / Budapest 1968 / Magyar Helikon / Kossuth Nyomda / A tipográfiát Haiman György tervezte

466 / Bacon, Francis: Esszék avagy tanácsok az okos és erkölcsös életre / Budapest 1968 / Magyar Helikon / Zrínyi Nyomda / A tipográfiát Ginács László tervezte

467 / Györe Imre: Orfeo szerelme / Budapest 1969 / Magvető Könyvkiadó / Zrínyi Nyomda / Illusztrálta Hincz Gyula

468 / Mann, Thomas művei 1. / A Buddenbrook ház / Budapest 1968 / Magyar Helikon / Kner Nyomda, Gyoma / A tipográfiát Szántó Tibor tervezte

469 / 470 / Az első este / Francia szerelmes versek / Budapest 1968 / Magyar Helikon / Zrínyi Nyomda / Illusztrálta Henri Matisse

471 / 472 / A leány meg az isten / Görög szerelmes novellák / Budapest 1968 / Magyar Helikon / Kner Nyomda, Gyoma / Illusztrálta Reich Károly

473 / Boldizsár Iván: Zsiráffal Angliában / Budapest 1968 / Magvető Könyvkiadó / Zrínyi Nyomda / Grafikus Urai Erika / A tipográfiát Haas György tervezte

474 / Čapek, Karel: Hordubal / Meteor / Egyszerű élet / Budapest 1968 / Magyar Helikon / Kner Nyomda, Gyoma / A tipográfiát Ginács László tervezte

475 / Szerb Antal: A Pendragon legenda / Budapest 1968 / Magvető Könyvkiadó / Kossuth Nyomda / Grafikus: Oktáv István / A tipográfiát B. Solti Mariann tervezte

476 / Körner Éva: Derkovits Gyula / Budapest 1968 / Corvina Kiadó / Kner Nyomda, Gyoma / A könyvet Pécsi Gábor tervezte

477 / Vas István—Szántó Piroska: Római rablás / Versek és rajzok / Budapest 1968 / Magvető Könyvkiadó / Kossuth Nyomda / A tipográfia és kötésterv Haas György munkája

478 / Reed, John: Tíz nap, amely megrengtette a világot / Budapest 1968 / Kossuth Könyvkiadó / Kossuth Nyomda / A borítót, kötéstervet és tipográfiát Hincz Gyula rajzának felhasználásával Szántó Tibor tervezte

479 / A könyv mestere / Budapest 1969 / Magyar Helikon / Kner Nyomda, Gyoma

480 / Ismerkedem a világgal... / Budapest 1968 / Gondolat Kiadó / Kossuth Nyomda / Fényképezte V. Reismann Marian / A borító, kötésterv és tipográfia Novák László munkája

481 / De Robertis, Eduardo D. P. de—Nowinsky, Wiktor W.—Saez, Francisto A.: Sejtbiológia / Ford. Törő Imre / Budapest 1969 / Akadémiai Kiadó / Akadémiai Nyomda / A tipográfiát Csörgő István tervezte

482 / Közgazdasági kislexikon / Budapest 1971 / Kossuth Könyvkiadó / Zrínyi Nyomda / A védőborítót Erdélyi János tervezte

483 / Mann, Thomas: Mario és a varázsló / Budapest 1972 / Magyar Helikon / Petőfi Nyomda, Kecskemét / A borítót és a tipográfiát Kováts Imre tervezte

484 / Petrovics Emil: Lysistrate / Budapest 1970 / Editio Musica / Zeneműnyomda / A borítót Kass János tervezte

485 / Sándor Frigyes: Musical education in Hungary / Ford. Balogh Barna, Horn Zsuzsa, Zárdányi Pál / Budapest 1969 / Corvina Kiadó / Franklin Nyomda / Burkoló és kötésterv Uray Erika munkája / A tipográfiát Hardy Lajos tervezte

486 / Stendhal művei / Armance / Lamiel / Budapest 1968 / Magyar Helikon / Kner Nyomda, Gyoma / A tipográfiát Lengyel Lajos tervezte

487 / Én / Szovjet írók önéletrajzai / Európai Könyvkiadó / Budapest / 1969

488 / Lenin: A kommunista internacionáléról / Budapest 1969 / Kossuth Könyvkiadó / Kossuth Nyomda / A borítót, kötéstervet és tipográfiát Rudas László készítette

489 / Hajnóczi Gyula: Az építészet története / Ókor / Budapest 1969 / Tankönyvkiadó / Kossuth Nyomda / A rajzokat Istvánfi Gyula készítette / A borító, kötésterv és tipográfia Hentz István munkája

490 / Kassák Lajos összes versei / Budapest 1970 / Magvető Könyvkiadó / Kner Nyomda, Gyoma / A védőborítót Kassák Lajos tervezte / A tipográfia Sebestyén Lajos munkája

491 / Lázár Ervin: A nagyravágyó feketerigó / Budapest 1969 / Móra Ferenc Könyvkiadó / Budapest 1969 / Athenaeum Nyomda / Illusztrálta Réber László / A tipográfiát Gut Ferenc tervezte

492 / 493 / Gink Károly: Budapest / Budapest 1969 / Corvina Kiadó / Kossuth Nyomda / A tipográfiát Lengyel Lajos tervezte

494 / Mansfield, Katherine: Egy csésze tea / Budapest 1970 / Magyar Helikon / Athenaeum Nyomda / A tipográfiát Ginács László tervezte

495 / a / Lenin, Vladimir Iljics: Az ifjúsági szövetségek feladatai / Budapest 1970 / Ifjúsági Lapkiadó Vállalat / Athenaeum Nyomda / A kötéstervet és a tipográfiát Soproni Béla tervezte

/ b / Marx, Karl–Engels, Friedrich–Lenin, Vladimir Iljics: A proletár internacionalizmusról / Budapest 1970 / Táncsics Könyvkiadó / Athenaeum Nyomda / A kötéstervet és a tipográfiát Soproni Béla tervezte

/ c / Petőfi Sándor: Versek / Budapest 1972 / Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata / Athenaeum Nyomda / A kötéstervet és a tipográfiát Soproni Béla tervezte

/ d / Lenin, Vladimir Iljics: 1870–1970 / Budapest 1970 / Ifjúsági Lapkiadó Vállalat / Athenaeum Nyomda / A borítót és a tipográfiát az Athenaeum Nyomdában tervezték

/ e / Kádár János: Híven a forradalomért / Budapest 1970 / Kossuth Könyvkiadó / Athenaeum Nyomda / A kötéstervet és a tipográfiát Soproni Béla tervezte

496 / Major Máté: Pier Luigi Nervi / Budapest 1970 / Akadémiai Kiadó / Akadémiai Nyomda / A kötést és a tipográfiát Lengyel Lajos tervezte

497 / Ezeréves Budapest / Budapest 1970 / Magyar Helikon / Corvina Kiadó / Kossuth Nyomda / Fotók: Kornis Péter, Balla Demeter, stb. / Tipográfia: Szántó Tibor

498 / Rényi Péter–Sánta Ilona: A mi negyedszázadunk 1945–1970 / Budapest 1970 / Kossuth Könyvkiadó / Kossuth Nyomda / A tipográfia, kötésterv, borító és montázs Lengyel Lajos munkája

499 / Széchy Károly: The art of Tunneling / Budapest 1970 / Akadémiai Kiadó / Akadémiai Nyomda / A borító és kötésterv Piros Tibor munkája / A tipográfiát Vidosa L. tervezte

500 / Merényi Ferenc: Magyar építészet 1867–1967 / Budapest / 1969 / Műszaki Kiadó / Révai Nyomda / A könyvet Bártfai Magda tervezte

501 / A csuka parancsára / Orosz népmese / Budapest 1970 / Móra Ferenc Könyvkiadó / Kossuth Nyomda / Illusztrálta Reich Károly / A tipográfiát Simon Zoltán tervezte

502 / Gyárfás Miklós: A derű műhelyében / Szépirodalmi Kiadó 1970 / Kossuth Nyomda / A borítót Zsoldos Vera tervezte

503 / Platón: Az állam / Részletek / Budapest 1970 / Gondolat Könyvkiadó / Kossuth Nyomda / A borító, kötésterv és tipográfia Lengyel Lajos munkája

504 / Történetek az Ezeregyéjszakából / Budapest 1971 / Magyar Helikon / Kossuth Nyomda / Illusztrálta Würtz Ádám / A tipográfiát Murányi Zsuzsa tervezte

505 / A Magyar Szocialista Munkáspárt X. kongresszusának jegyzőkönyve / 1970 XI. 23–28 / Budapest 1971 / Kossuth Könyvkiadó / Zrínyi Nyomda / A kötéstáblát és a tipográfiát Erdélyi János tervezte

506 / Székely András: Peinture Espagnole / Budapest 1972 / Corvina Kiadó / Kossuth Nyomda / A védőborítót és a tipográfiát Murányi István tervezte

507 / A magyar szakszervezetek kongresszusainak krónikája / Budapest 1971 / Táncsics Kiadó / Athenaeum Nyomda / A tipográfiát Soproni Béla tervezte

508 / Szergej Jeszenyin versei / Budapest 1971 / Európa Könyvkiadó / Kner Nyomda, Gyoma / A tipográfiát Miklósi Imre tervezte

509 / Maurice Choury: Vive la Commune / A párizsi Kommün története / Budapest 1971 / Kossuth Kiadó / Kossuth Nyomda / A tipográfiát Erdélyi Judith tervezte

510 / Magyar festészet a XX. században / Budapest 1971 / Corvina Kiadó / Kossuth Nyomda / A kötetet Pécsi Gábor tervezte

511 / Németh Lajos: Csontváry Kosztka Tivadar / Budapest 1971 / Corvina Kiadó / Athenaeum Nyomda / Offset Nyomda / A tipográfiát Oly Tamás tervezte

512 / André Gide: Kongói utazás / Budapest / 1971 / Európa Kiadó / Kossuth Nyomda

513 / Kondor Béla: Boldogságtöredék / Versek és rajzok / Budapest 1971 / Szépirodalmi Könyvkiadó / Kner Nyomda / A tipográfiát Pólya Lajosné tervezte

514 / Juhász Ferenc: A szarvassá változott fiú / Budapest 1971 / Szépirodalmi Könyvkiadó / Kner Nyomda / A borító és kötésterv Kass János munkája / A tipográfiát Mező Zsuzsa tervezte

515 / Chagall, Marc: Életem / Budapest 1971 / Gondolat Könyvkiadó / Franklin Nyomda / A tipográfiát Novák László tervezte

516 / Magyarország története képekben / Budapest 1971 / Gondolat Könyvkiadó / Kossuth Nyomda / A tipográfiát Novák László tervezte

517 / Freud, Géza: Orthogonale Polynome / Budapest 1971 / Akadémiai Kiadó / Akadémiai Nyomda

518 / Képes Géza: Napfél és éjfél / Finnugor rokonaink népköltészete / Budapest 1972 / Magyar Helikon / Franklin Nyomda / A tipográfiát Szántó Tibor tervezte

519 / Heltai Jenő: A néma levente / Egy fillér / Budapest 1972 / Szépirodalmi Könyvkiadó / Kner Nyomda, Gyoma / A tipográfiát Mező Zsuzsa tervezte

520 / Vas István: A kimondhatatlan / Budapest 1972 / Szépirodalmi Könyvkiadó / Kner Nyomda, Gyoma / A borító, kötésterv és tipográfia Szántó Tibor munkája

521 / Illyés Gyula: Bál a pusztán / Bölcsek a fán / Budapest 1972 / Szépirodalmi Könyvkiadó / Kossuth Nyomda / Illusztrálta Borsos Miklós / A tipográfia és kötésterv Haiman György munkája

522 / Szederjei Magda–Würtz Ádám: Az ösvény titka / Budapest / 1972 / Móra Ferenc Ifjúsági Kiadó / Kossuth Nyomda

523 / Magyar építészet 1945–70 / Budapest 1972 / Corvina Kiadó / Révai Nyomda / A tipográfiát és a kötéstervet Mayer Gyula tervezte

524 / Die Baukunst Armeniens / Budapest 1972 / Corvina Kiadó / Kossuth Nyomda / A fotókat Gink Károly készítette / A borító, kötésterv és tipográfia Faragó István munkája

525 / Budapest / Budapest 1972 / Kossuth Nyomda / Corvina Kiadó / Az előzék térképrajza Kass János és Biczó Tibor munkája / A könyvet Lengyel Lajos tervezte

526 / Pataky Dénes: Bernáth Aurél / Budapest 1972 / Corvina Kiadó / Kossuth Nyomda / A tipográfiát Oly Tamás tervezte

527 / Nemeskürty István: Krónika Dózsa György tetteiről / Budapest 1972 / Kossuth Könyvkiadó / Zrínyi Nyomda / A borító, kötésterv és illusztrációk Kass János munkája / A tipográfiát Erdélyi Judith tervezte

528 / Olvasókönyv 2 / Az általános iskola második osztálya számára / Budapest 1972 / Tankönyvkiadó / Kossuth Nyomda / A rajzokat és a címlapot Reich Károly készítette / A tipográfiát Hegedüs Ernő tervezte

529 / Janikovszky Éva: Velem mindig történik valami / Budapest 1972 / Móra Ferenc

Könyvkiadó / Kossuth Nyomda / Illusztrálta Réber László / A tipográfiát Gut Ferenc tervezte

530 / Világtörténet képekben / Budapest 1972 / Gondolat Könyvkiadó / Kossuth Nyomda / A tipográfiát Szvoboda Gabriella tervezte

531 / a / Rényi Péter: Az avantgarde-tól a korszerű alkalmazott művészetig / Budapest 1971 / Zrínyi Nyomda / A tipográfia és kötésterv Erdélyi János munkája

/ b / A Magyar Népköztársaság Alkotmánya / Budapest 1972 / Kossuth Könyvkiadó / Zrínyi Nyomda / A tipográfia és a kötésterv Erdélyi János munkája

/ c / 1919–1969 / A Magyar Tanácsköztársaság 50. évfordulójára / Budapest 1969 / Zrínyi Katonai Kiadó / Zrínyi Nyomda / Az illusztrációkat Kass János készítette / A tipográfia és kötésterv Erdélyi János munkája

/ d / Budapest 1873–1973 / Budapest 1972 / Kossuth Könyvkiadó / Zrínyi Nyomda / A kötést és tipográfiát Erdélyi János tervezte

/ e / Petőfi Sándor: Az apostol / Budapest 1972 / Kossuth Könyvkiadó / Zrínyi Nyomda / Az illusztrációkat Kass János készítette / A tipográfia és kötésterv Erdélyi János munkája

/ f / Szuhay-Havas Ervin: Dózsa György és a magyar parasztháború / Budapest 1972 / Kossuth Könyvkiadó / Zrínyi Nyomda / [A mű Derkovits Gyula „Dózsa" című fametszetsorozatának kísérőtanulmányaként jelent meg] / A borítót és a tipográfiát Erdélyi János tervezte

/ g / Lenin 1870–1970 / Budapest 1970 / Táncsics Kiadó / Zrínyi Nyomda / A tipográfia és a kötésterv Erdélyi János munkája

/ h / Marx, Karl–Engels, Friedrich: A Kommunista Párt kiáltványa / Budapest 1971 / Kossuth Könyvkiadó / Zrínyi Nyomda / A borító, a kötésterv és a tipográfia Erdélyi János munkája

/ i / Radnóti Miklós: Erőltetett menet / Budapest 1970 / Zrínyi Nyomda / Az illusztrációkat Kass János készítette. A kötésterv és tipográfia Erdélyi János munkája

532 / Chronica Hungarorum / Fordította Horváth János / Budapest 1973 / Magyar Helikon / Zrínyi Nyomda / A könyvet Szántó Tibor tervezte / Az 1473-ban megjelent, első magyar nyomtatott könyv hasonmás kiadása

IRODALOM

Ballagi Aladár: A magyar nyomdászat történelmi fejlődése 1472–1877. Budapest, Franklin Társulat, 1878.

Biró Miklós: Nyomdászati lexikon. Budapest, Hungária Nyomda, 1936.

Bródy László: Tanulmány a realista tipográfiáról. / Kézirat / 1952.

Cento Anni di eveluzione grafica. / Torinó / 1848–1948.

Csipio Paprikánusz / Czakó Elemér / : Betűtörténet. Magyar Grafika, 1928.

Csűrös Ferenc: A debreceni Városi Nyomda története. Debrecen, Városi Nyomda, 1911.

Dézsi Lajos: Misztótfalusi Kis Miklós. Budapest, Ráth M. 1898. / Magyar történeti életrajzok /

Faulmann, Karl: Ill. Geschichte der Buchdruckerkunst. Wien, Pest, Leipzig, Hartleben, 1882.

Ferenczi Zoltán: A kolozsvári nyomdászat története. Kolozsvár, Ajtai, 1896.

Fitz József: Hess András, a budai ősnyomdász. Budapest, Magyar Bibliophil Társaság, 1932. Gyoma, Kner Nyomda.

Fitz József: Gutenberg. Budapest, Hungária Kiadó, 1940.

Fitz József: A magyar nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története. 1. A mohácsi vész előtt. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1959.

Fitz József: A magyar nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története 2. A reformáció kora. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1967.

Fitz József / Kéki Béla: A magyar könyv története. Budapest, Magyar Helikon, 1959.

Gárdonyi Albert: Magyarországi könyvnyomdászat és könyvkereskedelem a 18. században, különös tekintettel Budára és Pestre. Budapest, Lantos, 1917.

Grafikai Évkönyv, Kolozsvár, 1940.

Gulyás Pál: A könyvnyomtatás Magyarországon a XV. és XVI. században. Budapest, Országos Széchényi Könyvtár, 1931. / 281 hasonmással. /

Haiman György: Tótfalusi Kis Miklós a betűművész és tipográfus. Budapest, Magyar Helikon, 1973.

Herbert Hausschild: Die Schrift. Fachbuchverlag, 1953.

Kner Imre: Válasz Csipio Paprikánusznak. Budapest, Magyar Grafika, 1927.

Kner Imre: A régi magyar betűtermelés önállóságáról. Magyar Grafika, IX. évfolyam. Budapest, Biró Miklós 1928.

Kner Imre: A könyv művészete. Tanulmányok. Szerkesztette és a bevezetőt írta Haiman György. Budapest, Bibliotheca Corvina, 1957.

B. Koroknay Éva: Magyar könyvkötészet a mohácsi vészig. Budapest, a Könyv 1955. 8. szám.

B. Koroknay Éva: Magyar könyvkötészet a XVI–XVII. században. Budapest, a Könyv 1955. 9. szám.

Novák László: A nyomdászat története. 1–7. kötet. Budapest, Világosság 1928–30. / Grafikai Művészetek Könyvtára. /

Nyomdászatunk 500 esztendeje. Emlékkönyv a könyvnyomtatás feltalálásának félévezredes jubileumára. Szerkesztő: Novák László. Kiadta a Magyarországi Könyvnyomdai Munkások Egyesülete. Budapest, 1940.

Pataky Dénes: A magyar rézmetszés története a XVI. századtól 1850-ig. Budapest, Közoktatásügyi Kiadó, 1951.

Romhányi Károly: A magyar könyvkötés művészete a XVIII–XIX. században. Budapest, 1937.

Szántó Tibor: A betű. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1965.

Szentkuty Pál: Régi hazai nyomdák mintakönyvei. Adalékok a magyar betű és a nyomdai "cifra" történetéhez. Budapest, Magyar Bibliophil Társaság, 1940.

Tevan Andor: A könyv évezredes útja. Budapest, Művelt Nép, 1956. Tíz írás a nyomdászatról. Kilencedik Hungária könyv. Budapest, 1943.

M. Tótfalusi Kis Miklós: Mentsége. Kolozsváratt, 1698. Újra kiad. Gyalui Farkas. Kolozsvár, Ellenzék sajtója, 1902.

Trattner János Tamás: A magyarországi könyvnyomtató Műhelyek' 1817-dik beli állapotjok. Tudományos Gyűjtemény XII. kötet, 1817.

TARTALOM

5 / DEVECSERI GÁBOR / MI A SZÉP KÖNYV?
9 / A KÖNYVMŰVÉSZETRŐL
13 / A SOKSZOROSÍTOTT KÓDEXTŐL A HUMANISTA KÖNYVIG
19 / A RENESZÁNSZ KÖNYVMŰVÉSZETE
23 / A REFORMÁCIÓ KÖNYVMŰVÉSZETE
29 / A BAROKK KÖNYVMŰVÉSZETE
33 / A FELVILÁGOSODÁS ÉS A REFORMKOR KÖNYVMŰVÉSZETE
35 / A SZABADSÁGHARC UTÁNI KÖNYVKULTÚRÁNK
39 / MAI MAGYAR KÖNYVMŰVÉSZET
47 / KÉPTÁBLÁK
597 / KÉPJEGYZÉK
627 / IRODALOM

A KIADÁSÉRT FELELŐS AZ AKADÉMIAI KIADÓ IGAZGATÓJA
FELELŐS SZERKESZTŐ: SZÍGYÁRTÓNÉ TÓTH SAROLTA
MŰSZAKI SZERKESZTŐ: GÁBOR PÉTER
A KÖNYV TIPOGRÁFIAI MEGFORMÁLÁSA A SZERZŐ MUNKÁJA
A REPRODUKCIÓK HORVAI JÓZSEF ÉS KOTNYEK ANTAL
FELVÉTELEI ALAPJÁN KÉSZÜLTEK
AK 1616 k 7376 / TERJEDELEM: 55,3 (A/5) ÍV + 2 ÍV MELLÉKLET
AKADÉMIAI NYOMDA, BUDAPEST / FELELŐS VEZETŐ: BERNÁT GYÖRGY

ÁRA: 125,— Ft